RAGIP PAŞA
2460

مجلهٔ احکام عدلیه

اشبو مجله عدلیه ناظری و مجله جمعیت جلیله‌سی رئیسی
دولتلو احمد جودت پاشا حضرتلرینك ترتیب و تنسیق
و معارف نظارت جلیله‌سی رخصت رسمیه‌سیله
اوچنجی دفعه اوله‌رق

درسعادت

(مطبعهٔ عثمانیه)

١٣٠٨

٤٢٧

٤٢٧

T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
RAGIP PAŞA KİTAPLIĞI
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 2460

R.Y
2828

﴿ مجله جمعیتندن تنظیم اولنان مضبطه نك صورتیدر ﴾

محاط علم عالیء وكالت پناهیلری بیورلدیغی اوزره علم فقهك امر دنیایه تعلق ایدن جهتی مناكحات ومعاملات وعقوبات قسملرینه منقسم اولدیغی كبی ملل متمدنه نك قوانین اساسیه سی دخی بو اوچ قسمه تقسیم ومعاملات قسمی قانون مدنی دیو توسیم اولنور فقط بو عصرلرده معاملات تجاریه پك زیاده توسع ایلمش اولدیغندن پولیچه وافلاس كبی پك چوق خصوصلرده قانون اصلیدن استثنا اولنمش وبو مسائل استثنائیه یی حاوی بشقه جه بر ده تجارت قانوننامه سی تنظیم قلنمشدر كه خصوصات تجاریه ده معمول به اولوب جهات سائره ده ینه قانون مدنی یه مراجعت قلنیور مثلا بر محكمهٔ تجارتده تجارت قانونی حكمنجه رؤیت اولنان بر دعوانك رهن وكفالت ووكالت كبی بعض خصوصات متفرعه سنده قانون اصلی یه مراجعت اولنه یور جرائمدن نشأت ایدن حقوق عادیه دعوالرنده دخی بو منوال اوزره معامله ایدیلیور قانون مدنی یه مقابل دولت علیه ده قدیما وحادثا پك چوق قوانین ونظامات یاپلمش ده

واگرچه بونلر كافهٔ معاملاتك فصل وتسویه سنه كافی دكل ایسه ده علم فقهك معاملات قسمی بو خصوصده اولان احتیاجاته كافی ووافیدر ودعاوینك شرع وقانونه حواله سنجه بعض مشكلات كورلمكده ایسه ده تمییز حقوق مجلسلری حكامك تحت ریاستلرنده بولنه رق امور شرعیه یی شرعا رؤیت ایتدكاری كبی مجالس تمییزده نظاما رؤیت اولنان ماده لر دخی انلرك معرفتیله فصل وبو مثللو مشكللر حل اولنمقده در شوقدر كه قوانین ونظامات ملكیه نك اصل ومرجعی علم فقه اوله رق نظاما رؤیت اولنان موادك دخی نیجه خصوصات متفرعه سی مسائل فقهیه یه تطبیق ایله فصل وحسم اولنه كلوب مجالس تمییز اعضاسی ایسه مسائل فقهیه یه مطلع اولمدقلرندن كویا حاكم افندیلر قوانین ونظامات موضوعه نك خارجنده اوله رق مرافعاتی استدكاری قالبه دوكه یورلر نظریله باقوب بر طاقم سوء ظنلره ذهاب ایله كفتكویه باعث اوله یورلر .

دولت علیه نك تجارت محكمه لرنده دخی تجارت قانوننامهٔ همایونی دستور العمل اولوب دعوانك تجارته تعلق ایتمیان خصوصات متفرعه سنده عظیم مشكلات چكلمكده در شویله كه اوروپا قانونلرینه مراجعت

اولنسه چونکه بونلر باارادهٔ سنیه موضوع قوانین اولمدیغندن محاکم دولت علیه‌ده مدار حکم اوله‌مز شرعه حواله اولندقده دخی محاکم شرعیه او مثللو خصوصات متفرعه‌ده مرافعه‌یی اساسندن طوتمغه مجبور اولور حالبوکه ایکی محکمه‌نك اصول محاکمه‌سی اساسا مختلف اولدیغندن بالطبع ایشته چتاللق پیدا اولدیغی جهتله بو مثللو خصوصاتده محاکم تجارتدن محاکم شرعیه‌یه مراجعت ایدیله‌میور محاکم تجارت اعضاسی کتب فقهیه‌یه مراجعت ایتسون دینلورسه بو دخی قابل دکلدر زیرا فن فقهه انتساب خصوصنده انلر دخی مجالس تمییز اعضاسیله هم حالدر .

علم فقه ایسه بر بحر بی پایان اولوب بوندن درر مسائل لازمه‌یی استنباط ایله حل مسئله ایده‌بیلمك خیلیدن خیلی مهارت وملکه‌یه موقوفدر علی الخصوص مذهب حنفی اوزره طبقات متفاوته‌ده پك چوق مجتهدلر کلوب اختلافات کثیره وقوعبولمش وفقه حنفی فقه شافعی کبی تنقیح ایدیله‌میوب پك متشعب ومتشتت اولمشدر ایشته بونجه اقوال متخالفه ایچنده قول صحیحی تمییز ایله حوادثك اکا تطبیقنده عظیم عسرت واردر قالدیکه تبدل اعصار ایله عرف وعادته مبتنی اولان مسائل

فقهیه دخی تبدل ایدر مثلا قدمای فقها عندنده اشترا اولنه‌جق خانه‌نك براوطه‌سنی کورمك کافیدر ومتأخرین عندنده هر اوطه‌سنی کورمك لازمدر بوایسه عن دلیل براختلاف اولمیوب بلکه انشاآت حقنده عرف وعادتك اختلافندن نشأت ایتمشدرکه مقدما خانه‌لرك هر اوطه‌سی بر طرز اوزره یاپیله کلدیکندن براوطه‌سنی کورمك سائرینی کورمکدن مغنی ایمش مؤخراً خانه‌لرك اوطه‌لری مختلف یاپلمق عادت اولدیغندن هر اوطه‌سنی کورمك لازم کلمشدر حقیقت حالده لازم اولان کیفیت ایسه مقصد شرایه کوره بر علم کافی حاصل ایتمکدن عبارت اولمسیله اصل قاعدهٔ شرعیه تغیر ایتمیوب فقط بونك حوادثه امر تطبیقی تبدل احوال زمان ایله تبدل ایدییور بومثللو اختلاف زمانی ایله اختلاف برهانی بیننی فرق وتمییز ایتمك دخی خیلی دقته محتاجدر مسائل فقهیه‌یی احاطه ایله غورینه اطلاع ایسه پك کوچدر وبرارالق مسائل فقه حنفی‌یی جمع واحاطه ایتمك اوزره عصرك فقها وفضلاسی جمع ایدیله‌رك تاتارخانیه وفتاوای جهانکیریه کبی کتابلر تألیفنه همت اولنمش ایسه‌ده ینه بالجمله فروع فقهیه واختلافات مذهبیه حصر واحاطه ایدیله‌مامشدر .

وفی الواقع کتب فتاوی حوادثك قواعد فقهیه‌یه

تطبيقنه دائر ويرلمش اولان فتوالري حاوى مؤلفات
ديمك اولوب حالبوكه بونجه عصرلردنبرو سادات
حنفيه طرفندن ويرلمش اولان فتاوانك جمع واحاطه‌سى
نقدر دشوار اولديغى محتاج بيان دكلدر بناءً عليه
(ابن نجيم) برطاقم قواعد ومسائل كليه‌يى جمع ايدرك
بونلرك تحتنده فروع فقهى على وجه الاحاطه درج ايلمك
يولنده بر كوزل چغر اچمش ايسه‌ده اندن صكره‌كى
عصرلرك عالم وفقيه يتشديرمك يولنده اولكى سماحتى
كوريله‌مديكندن انك اثرينه اقتفا ايله اچمش اولديغى
چغرى شاهراه ايده‌بيله‌جك ذاتلر ظهوريله بو يولده
بذل جهد ايلملرينه مساعد اولمامشدر وشمدى ايسه
هر طرفده علوم شرعيه‌ده مهارتلو ذواته ندرت كلديكندن
محاكم نظاميه‌ده لدى الايجاب كتب فقهيه‌يه مراجعتله
حل شبهه ايده‌بيله‌جك اعضا بولندرمق شويله
طورسون ممالك محروسه‌ده كائن بوقدر محاكم شرعيه‌يه
كافى قضاة بولمق مشكل اولمشدر.

بناء على ذلك اختلافاتدن عارى ويالكز اقوال
مختاره‌يى حاوى اولمق اوزره معاملات فقهه دائر سهل
المأخذ بر كتاب يازلسه هركس قولايلقله مطالعه ايدرك
معاملاتنى اكا تطبيق وبويله مضبوط بر كتاب اولديغى

حالده نائب افنديلره عظيم فائده‌سى اوله‌جغى كبى
مجالس نظاميه اعضاسيله امر اداره‌ده بولنان مأمورين دخى
بالمطالعه مسائل شرعيه‌يه انتساب ايله لدى الايجاب
ايشلرينى وسعلرى مرتبه شرع شريفه توفيق ايدرلر
وهم محاكم شرعيه‌ده معتبر ومرعى وهمده مجالس
نظاميه‌ده حقوق دعوالرى ايچون قانون وضعندن مستغنى
اولور مطالعه‌سنه مبنى اويله بر اثر جليلك وجوده
كلمسى خيلى وقتدنبرو ارزو اولنور بر كيفيت اولوب حتى
بونك ايچون مجلس تنظيمات دائره‌سنده بر جمعيت علميه
تشكيل ايدلمش وخيليجه مسائل يازلمش ايكن حيز فعله
كله‌ميوب بودخى (الامور مرهونة باوقاتها) حكمنجه
تأسيسى اهم اولان برچوق مواد خيريه كبى مغبوط
اعصار اولان عصر محاسن حصر همايونه قالمشدر.

موفقيت جليلهٔ حضرت پادشاهى ثمرهٔ فيض باهره‌سى
اوله‌رق مشاهد اعين افتخار اولان بونجه آثار حسنه
صره‌سنده بودخى حصوله كلمك اوزره علم فقهدن
عصرك احتياجاتنه كوره روزمره ظهوره كلان معاملاتك
تطبيقنه كافى اوله‌بيله‌جك اويله بر اثر خيرك وجوده
كتورلمسى امر اهمى عاجزلرينه حواله بيورلمش
اولديغندن بر موجب ارادهٔ عليه ديوان احكام عدليه

دائره‌سنده بالاجتماع فقهك معاملات قسمندن كثيرالوقوع ومعاملات عصره كوره بديهی اللزوم اولان مواد حقنده سادات حنفیه‌نك اقوال معتبره‌سی جمع ایدیله‌رك متعدد كتابلره تقسیم و (احكام عدلیه) اسمیله توسیم اولنمق اوزره برمجله ترتیبنه بالابتدار مقدمه‌سیله كتاب اولی ختام بوله‌رق برنسخه‌سی ذات حقایق ایات حضرت فتوی پناهی‌یه ویرلدیكی كبی علم فقهده مهارت ومعلومات كافیه‌سی اولان دیكر بعض ذوات فخامه دخی بر نسخه‌سی بالاعطا اولنان اخطارات اوزرینه تعدیلات لازمه اجرا اولندقدن صكره تبییض ایله حضور حقایق ظهور وكالت پناهیلرینه عرض اولندی بونك لسان عربی‌یه نقل وترجمه‌سی دردست اولدیغی كبی دیكر كتابلر دخی جمع وتألیف اولنمق اوزره‌در .

بالمطالعه مخاطعلم عالی بیوریلورکه مقدمه‌نك ایكنجی مقاله‌سی (ابن نجیم) ایله انك مسلكنه سالك اولان فقهانك جمع ایلدكاری قواعد فقهیه اولوب حكام شرع برنقل صریح بولمدقجه یالكز بونلرله حكم ایده‌مز لكن مسائل فقهیه‌نك انضباطنه كلی فائده‌لری اوله‌رق ارباب مطالعه مسائلی ادله‌سیله ضبط ایتمش اولورلر

ومأمورین سائره‌یه هرخصوصده مرجع اوله بیلور وبونلرله برآدم معاملاتنی مهما امكن شرعه توفیق وتقریب ایده بیلور بناءً علیه كتاب یاخود باب عنوانیله یازلمیوب مقدمه‌یه درج اولنمشدر كتب فقهیه‌ده اكثریا مسائل ایله مبادی مخلوط اوله‌رق ذكر اولنمش ایسه‌ده بومجله‌ده هركتابه متعلق اولان اصطلاحات اول كتابك مقدمه‌سی اولمق اوزره ذكر اولنه‌رق مسائل ساذجه ترتیب اوزره یازیلوب فقط بومسائل اساسیه‌یی ایضاح ضمننده مثال اوله‌رق كتب فتاوادن برخیلی مسائل درج وعلاوه اولنمشدر .

فی زماننا جریان ایدن اخذ واعطا اكثریا بعض شرائطه مربوط اولوب مذهب حنفیده ایسه صلب عقدده درمیان اولنان انواع شرائطك اكثری بیعی مفسد اولدیغی جهتله كتاب البیوعك الك مهم مبحثی (بیع بالشرط) فصلی اوله‌رق جمعیت عاجزانه‌مزجه پك چوق بحث ومناظره‌یی موجب اولدیغندن مباحثات جاریه‌نك خلاصه‌سی بروجه آتی ایراد اولنمق مناسب كورلمشدر .

(بیع بالشرط) حقنده اكثر مجتهدینك اقوالی

يكديكره مخالفدر مذهب مالكيده مدت جزئيه ايچون ومذهب حنبليده على الاطلاق بايع كندوسى ايچون مبيعده منفعت مخصوصه شرط ايده بيلور لكن بايعده بو صلاحيت اولوبده مشترى طرفنده اولماسى رأى وقياسه مخالف كورينور امام اعظم رحمة الله عليه حضرتلريله هم عصر اولوبده مؤخراً اتباعى منقرض اولان مجتهدلردن (ابن ابى ليلى) ايله (ابن شبرمه) رحمة الله عليهما حضرتلرى دخى بو خصوصده يكديكره ضد تام اوله رق برر رأيده بولنمشلردر شويله كه ابن ابى ليلى عندنده على العموم بيع وشرط فاسد وابن شبرمه عندنده على الاطلاق هم بيع جائز وهمده شرط جائزدر .

مذهب ابن ابى ليلى (المسلمون عند شروطهم) حديث شريفنه مباين كورينور ابن شبرمه مذهبى بو حديث شريفه تماميله موافق ايسه ده بايع ومشترى اجراسى جائز وقابل اولميان شرطلر درميان ايده بيلوب شرطه رعايت ايسه بقدر الامكان اولمق فقها عندنده مسلماتدن اولمسيله شرطه رعايت مسئله سى تخصيص واستثنا قبول ايدر برقاعده در بناء على ذلك مذهب حنفيده بر طريق متوسط اتخاذ اولنه رق بيعك شرائطى

(جائز) و (مفسد) و (لغو) ديو اوچ قسمه تقسيم اولنمشدر شويله كه عقد بيعك مقتضاسندن اولميوب ياخود مقتضاى عقد بيعى تأييد ايتميوبده احد طرفينه نافع اولان شرط مفسد واكا معلق اولان بيع فاسد اولور وبر طرفه نفعى اولميان شرطله بيع صحيح وشرط لغودر زيرا بيع وشرادن مقصد تمليك وتملك خصوصى يعنى بلامانع ومزاحم مشترينك مبيعه وبايعك ثمنه مالك اولمسى كيفيتيدر حالبوكه بر طرفه نافع اولان شرطك اجراسنى اولطرف طالب وطرف آخر اندن هارب اوله رق منازعه يه مؤدى اوله بيلور بو صورتده ايسه عقد بيع تمام اولمامش ديمك اولور فقط عرف وعادت منازعه يى قاطع اولديغندن على الاطلاق شرط متعارف ايله بيع تجويز اولنمشدر .

معاملات تجاريه بروجه مشروح ذاتاً مستثنى برحالده اولوب اصنافك اكثريسنده دخى برر معامله متعارفه تقرر ايتديكنه وعرف طارى دخى معتبر اولديغنه نظراً فسادى موضوع بحث اوله جق يالكز برطاقم متفرق ومتشتت اليش ويريش ايدنلرك خارج از عرف وعادت ايتدكلرى شرطلر قالوب بونلرك دخى چندان ذكرى وبحث كوتورر يرى اولمديغندن معاملات

عصرك تيسيری ايچون مذهب حنفينك خارجنده اولەرق ابن شبرمه مذهبنك اختياری مناسب كورلميوب سائر فصللرده اولديغی كبی باب اولك دردنجی فصلنده دخی مذهب حنفی اوزره بيعی مفسد اولميان شرطلرك بيانيله اكتفا اولنمشدر .

الحاصل بومجلەده مذهب حنفينك خارجنه چيقلميوب مواد مندرجەسنك اكثری الحالة هذه فتواخانەده معتبر ومعمول به اولديغی جهتله بونلر حقنده بحثه لزوم كورلمز فقط ينه فقهای حنفيەدن بعض فحول ائمەنك اقوال معتبرەسی ناسه ارفق ومصلحت عصره اوفق اولمق حسبيله اختيار اولنمش ايدوكندن بونلرك مأخذ مقبوله واسباب موجبەسی بروجه آتی بيان اولنور .

يوز طقسان يدنجی وايكی يوز بشنجی مادەلر موجبنجه معدومك بيعی صحيح دكلدر حالبوكه كل وانكنار كبی شكوفه وسبزه وميوه محصولاتی متلاحق الورود اولەرق بعض افرادی ظهور ايتمدن ديكر بعض افرادی حصوله كلوب كچر اولديغی جهتله اكثريا بومثللولرك ظهور ايتمش وايدەجك

اولان محصولاتی طوپدن اولەرق صاتلمق عرف وعادت اولمشدر وبومثللو محصولاتده موجوده تبعا معدومك دخی برابر اولەرق طوپدن صاتلمسنی (امام محمد بن حسن الشيبانی) رحمة الله عليه حضرتلری استحسانا تجويز بيورمش و (امام فضلی) و (شمس الائمة الحلوانی) و (ابوبكر بن فضل) رحمة الله عليهم انك قوليله افتا ايتمش اولدقلرندن وناسی بومثللو عرف وعادتلرندن كچورمك قابل اولەميوب حالبوكه معاملات ناسی فساده نسبتدن ايسه مهما امكن صحته حمل ايتمك اولی اولديغندن بومجلەده دخی قول محمد بالترجيح ايكی يوز يدنجی ماده اكا موافق اولەرق يازلمشدر .

(صبره) مسئلەسنده مثلا كيلەسی شوقدر غروشه اولمق اوزره بر ييغين بغدای صاتلدقده (امام اعظم) رحمة الله عليه حضرتلرينك عندنده يالكز بر كيلەسی حقنده بيع صحيح اولور وامامين رحمة الله عليهما عندلرنده اول ييغين تماماً صاتلمش اولەرق قاچ كيله چيقارسه اكا كوره ثمنی ويرلمك لازم كلوب معاملات ناسی تيسير ايتمك حسبيله صاحب هدايه كبی نيجه فقها دخی بوخصوصده انلرك قولنی اختيار ايلمش

اولدقلرندن ایکی یوز یکرمنجی ماده اول منوال اوزره
تحریر قلنمشدر .

امام اعظم حضرتلرینك عندنده خیار شرطك
مدتی اوچ کوندن زیاده اولهمیوب امامین عندنده ایسه
هرقاچ کون مقاوله اولنورسه جائز اولدیغنه وبوخصوصده
دخی انلرك قولی حال ومصلحته اوفق کورلدیکنه مبنی
اختیار اولنهرق اوچیوزنجی مادهده مدت مطلق اولهرق
درج اولنمشدر .

خیار نقدده دخی بو اختلاف جاری اولوب بونده
مدتك اطلاقی خصوصنده (امام محمد) علیه رحمة
الصمد حضرتلری منفرد ایسهده مصلحت ناسه اوفق
اولمق حسبیله انك قولی اختیار اولنهرق اوچیوز
اون اوچنجی مادهده دخی فلان وقته قدر دیو مدت
اطلاقی اوزره براغلمشدر .

امام اعظم حضرتلرینك عندنده استصناعا
منعقد اولان بیعدن مستصنع رجوع ایده بیلور
ایسهده امام ابو یوسف رحمة الله علیه حضرتلرینك
عندنده مصنوع تعریفه موافق اولدیغی حالده

رجوع ایدهمز شمدی ایسه عالمده پك چوق کارکاهلر
یاپیلهرق بونجه طوپلر وتفنکلر وواپورلر مقاوله
وسپارش ایله یاپدیریله کلوب استصناع کیفیتی مصالح
جسیمهٔ جاریهدن اولمسیله مستصنعك عقد استصناعی
فسخده مخیر اولمسی نیجه مصالح جسیمهیی اخلال
ایدهجکندن واستصناع خصوصی خلاف قیاس اولهرق
عرف ناسه مبنی استحسانا مشروع اولان سلمه مقیس
وعرفه مستند برکیفیت اولدیغندن مصلحت عصره
نظرا امام یوسف قولنك اختیارینه لزوم کوریلهرك
اوچ یوز طقسان ایکنجی ماده اکا موافق اولهرق
یازلمشدر

مسائل مجتهد فیهاده امام المسلمین حضرتلری
هرقنغی قول ایله عمل اولنمق اوزره امر ایدر ایسه
موجبنجه عمل اولنمق واجب اولدیغندن معروضات
مبسوطه نزد حقایق وفد وکالتپناهیلرنده دخی قرین
تصویب بیورلدیغی حالده مجلهٔ ملفوفهنك بالاسی
خط همایون حضرت خلافتپناهی ایله توشیح بیورلمق
بابنده

فی ١٨ ذی الحجه سنه ٢٨٥ وفی ١٠ مارت ٢٨٥

مفتش اوقاف همايون
سيد خليل

ناظر ديوان احكام عدليه
احمد جودت

عن اعضاء ديوان
احكام عدليه سيد
احمد خلوصى

عن اعضاء
شوراى دولت
سيف الدين

عن اعضاء
شوراى دولت
محمد امين

عن اعضاء ديوان
احكام عدليه
سيداحمدحلمى

عن اعضاء جمعيت
ابن عابدين زاده
علاء الدين

مجلهٔ احکام عدلیه

(بر مقدمه ایله اون التی کتابی شاملدر)

کتاب اول بیوع حقنده در

« ثانی اجارات «
« ثالث کفالت «
« رابع حواله «
« خامس رهن «
« سادس امانات «
« سابع هبه «
« ثامن غصب «
« تاسع حجر واکراه وشفعه «
« عاشر انواع شرکت «
« حادی عشر وکالت «
« ثانی عشر صلح وابرا «
« ثالث عشر اقرار «
« رابع عشر دعوی «
« خامس عشر بینات وتحلیف «
« سادس عشر قضا «

کتاب البیوع

اخطار

اشبو مجله‌ده مندرج مسائل اساسیهٔ ساذجه‌یی شرح وایضاح ضمننده ایجاب ولزومنه کوره مثال اوله‌رق کتب فتاوادن اخذ ودرج اولان مسائلك تفریقنه علامت اولمق اوزره مسائل اساسیه اشبو بیوك وامثله وعلاوات سائره دها کوچك حروفله ترتیب وطبع ایتدیرلدی .

بسم الله الرحمن الرحيم

صورت خط همايون

موجبنجه عمل اولنه

﴿ مقدمه ﴾

(ایکی مقاله‌یی حاویدر)

(مقالهٔ اولی)

(علم فقهك تعریف و تقسیمی بیاننده‌در)

١ ماده

علم فقه مسائل شرعیهٔ عملیه‌یی بیلمکدر

مسائل فقهیه یا امر آخرته تعلق ایدرکه احکام عباداتدر ویاخود امر دنیایه تعلق ایدرکه مناکحات ومعاملات وعقوبات قسملرینه تقسیم اولنور . شویله‌که جناب حق بونظام عالمك وقت مقدره‌دك بقاسنی اراده ایدوب بوایسه نوع انسانك بقاسنه ونوعك بقاسی تناسل وتوالد ایچون ذکور واناثك ازدواجنه

منوطدر . وبرده نوعك بقاسی اشخاصك عدم انقطاعیله در . انسان ایسه اعتدال مزاجی حسبیله بقاده غدا ولباس ومسکنجه امورصناعیه‌یه محتاج اولور بودخی افرادی بیننده تعاون‌واشتراك حصولنه توقف ایدر . الحاصل انسان مدنی الطبع اولدیغندن سائر حیوانات کبی منفردا یشایه میوب بسط بساط مدنیت ایله یکدیکره معاونت ومشارکته محتاجدر . حال بوکه‌هرشخص کندویه ملایم اولان شیئ طلب ومزاحم اولان شیئه غضب ایدر اولدیغندن بینلرنده عدل ونظامك خللدن محفوظ قالمسی ایچون کرك ازدواج وکرك مابه‌التمدن اولان‌تعاون واشتراك خصوصلرنده برطاقم قوانین مؤیدهٔ شرعیه‌یه محتاج اولورکه اولکیسی فقهك مناکحات قسمی وایکنجیسی معاملات قسمیدر وامر تمدنك بومنوال اوزره پایدار اولمسی ایچون احکام جزا ترتیبی لازم کاوب بودخی فقهك عقوبات قسمیدر

اشبو معاملات قسمنك کثیر الوقوع اولان مسائلی کتب معتبره‌دن جمع ایله کتابلره وکتابلر بابلره وبابلرفصللره تقسیم‌اولنمق اوزره بومجله‌نك تألیفنه ابتدار اولنمشدر . ایشته محاکمده معمول به اوله‌جق مسائل فرعیه بروجه آتی ابواب وفصولده ذکر اولنه‌جق مسائلدر . انجق محققین فقها مسائل فقهیه‌یی برطاقم قواعد کلیه‌یه ارجاع ایتمشلردرکه هر بری نیجه مسائلی محیط ومشتمل اوله‌رق کتب فقهیه‌ده مسلماتدن اولمق اوزره بو مسائلك اثباتی ایچون دلیل اتخاذ اولنور . واول امرده بو قواعدك تفهمی مسائله استیناس حاصل ایدر ومسائلك ذهنلرده تقررینه وسیله اولور . بناء علی‌ذلك طقسان طقوز قاعدهٔ فقهیه جمع ایله مقصوده شروعدن مقدم بروجه آتی مقالهٔ ثانیه اولمق اوزره ایراد اولنور . واکرچه بونلردن

بعضیسی منفردا اخذ اولندقده بعض مستثنیاتی بولنور ایسه ده یکدیکرینی تخصیص وتقیید ایتدکلرندن من حیث المجموع کلیت وعمومیتلرینه خلل کلمز

(مقالهٔ ثانیه)

(قواعد فقهیه بیانندهدر)

۲ ماده

برایشدن مقصد نهایسه حکم اکا کورهدر

یعنی برایش اوزرینه ترتب ایدهجك حکم اول ایشدن مقصد نهایسه اکا کوره اولور

۳ ماده

عقودده اعتبار مقاصد ومعانی‌یهدر الفاظ ومبانی‌یه دکلدر

بناء علی ذلك (بیع بالوفا) ده رهن حکمی جریان ایدر

٤ ماده

شك ایله یقین زائل اولماز

٥ ماده

برشیئك بولندیغی حال اوزره قالمسی اصلدر

٦ ماده

قدیم قدمی اوزره ترك اولنور

۷ ماده

ضرر قدیم اولماز

۸ ماده

برائت ذمت اصلدر

بناء علی ذلك برکیمسه برینك مالنی تلف ایدوبده مقدارنده اختلاف ایتسهلر سوز متلفك اولوب مال صاحبی ادعا ایتدیکی زیادهیی اثباته محتاج اولور

۹ ماده

صفات عارضهده اصل اولان عدمدر

مثلا (شرکت مضاربه) ده کار اولوب اولمدیغنده اختلاف اولنسه عدمی اصل اولدیغنه بناء سوز مضاربك اولوب صاحب سرمایه کار اولدیغنی اثباته محتاج اولور

۱۰ ماده

برزمانده ثابت اولان شیئك خلافنه دلیل اولمدقجه بقاسیله حکم اولنور

بناء علی ذلك برزمانده برشی برکیمسهنك ملکی اولدیغی ثابت اولسه ملکیتی ازاله ایدن برحال اولمدقجه ملکیتك بقاسیله حکم اولنور

۱۱ ماده

برامر حادثك اقرب اوقاتنه اضافتی اصلدر

یعنی حادث اولان برایشك سبب وزمان وقوعنده اختلاف اولنسه زمان بعیده نسبتی اثبات اولنمدقجه حاله اقرب اولان زمانه نسبت اولنور

۱۲ ماده

کلامده اصل اولان معنای حقیقیدر

١٣ ماده

تصریح مقابله‌سنده دلالته اعتبار یوقدر

١٤ ماده

مورد نصده اجتهاده مساغ یوقدر

١٥ ماده

علی خلاف القیاس ثابت اولان شی سائره مقیس علیه اولماز

١٦ ماده

اجتهاد ایله اجتهاد نقض اولنماز

١٧ ماده

مشقت تیسیری جلب ایدر

یعنی صعوبت سبب تسهیل اولور وطارلق وقتنده وسعت کوسترلمك لازم کلور

قرض وحواله وحجر کبی پك چوق احکام فقهیه بواصله متفرعدر وفقهانك احکام شرعیه ده کوستردکلری رخص وتخفیفات هپ بوقاعده‌دن استخراج اولنمشدر

١٨ ماده

برایش ضیق اولدقده متسع اولور

یعنی برایشده مشقت کورلنجه رخصت ووسعت کوستریلور

١٩ ماده

ضرر ومقابله بالضرر یوقدر

٢٠ ماده

ضرر ازاله اولنور

٢١ ماده

ضرورتلر ممنوع اولان شیلری مباح قیلر

٢٢ ماده

ضرورتلر کندو مقدارلرنجه تقدیر اولنور

٢٣ ماده

برعذر ایچون جائز اولان شی اول عذرك زوالیله باطل اولور

٢٤ ماده

مانع زائل اولدقده ممنوع عودت ایدر

٢٥ ماده

برضرر کندو مثلیله ازاله اولنه‌ماز

٢٦ ماده

ضرر عامی دفع ایچون ضرر خاص اختیار اولنور

طبیب جاهلی منع ایتمك بواصلدن تفرع ایدر

٢٧ ماده

ضرر اشد ضرر اخف ایله ازاله اولنور

٢٨ ماده

ایکی فساد تعارض ایتدکده اخفی ارتکاب ایله اعظمنك چاره‌سنه باقیلور

٢٩ ماده

اهون شرین اختیار اولنور

٣٠ ماده

دفع مفاسد جلب منافعدن اولادر

٣١ ماده

ضرر بقدر الامكان دفع اولنور

٣٢ ماده

حاجت عمومی اولسون خصوصی اولسون ضرورت منزله‌سنه تنزیل اولنور

بیع بالوفانك تجویزی بو قبیلدندر كه بخارا اهالیسنده بورج تكثر ایتدكده كوریلان احتیاج اوزرینه بو معامله مرعی الاجرا اولمشدر

٣٣ ماده

اضطرار غیرك حقنی ابطال ایتمز

بناء علی ذلك بر آدم آج قالوبده برینك اكمكنی ییسه بعده قیمتنی ویرمسی لازم كلور

٣٤ ماده

آلمسی ممنوع اولان شیئك ویرمسی دخی ممنوع اولور

٣٥ ماده

ایشلنمسی ممنوع اولان شیئك استنمسی دخی ممنوع اولور

٣٦ ماده

عادت محكمدر

یعنی حكم شرعی‌یی اثبات ایچون عرف وعادت حكم قیلنور كرك عام اولسون وكرك خاص اولسون

٣٧ ماده

ناسك استعمالی بر حجتدر كه انكله عمل واجب اولور

٣٨ ماده

عادةً ممتنع اولان شی حقیقةً ممتنع كبیدر

٣٩ ماده

ازمانك تغیریله احكامك تغیری انكار اولنه‌ماز

٤٠ ماده

عادتك دلالتیله معنای حقیقی ترك اولنور

٤١ ماده

عادت انجق مطرد یاخود غالب اولدقده معتبر اولور

٤٢ ماده

اعتبار غالب شایعه‌در نادره دكلدر

٤٣ ماده

عرفا معروف اولان شی شرط قلنمش كبیدر

٤٤ ماده

بین التجار معروف اولان شی بینلرنده مشروط كبیدر

٤٥ ماده

عرف ایله تعیین نص ایله تعیین كبیدر

٤٦ ماده

مانع ومقتضی تعارض ایتدکده مانع تقدیم اولنور

بناءً علی ذلك برآدم بورجلیسی یدنده مرهون اولان مالنی آخره صاتهماز

٤٧ ماده

وجودده برشیئه تابع اولان حکمده دخی اکا تابع اولور

بناءً علی ذلك برکبه حیوان صاتلدقده قارنندهکی یاوریسی دخی تبعا صاتلمش اولور

٤٨ ماده

تابع اولان شیئه آیروجه حکم ویریلهمز

مثلا برحیوانك قارنندهکی یاوریسی آیروجه صاتیلهماز

٤٩ ماده

برشیئه مالك اولان کیمسه اول شیئك ضروریاتندن اولان شیئه دخی مالك اولور

مثلا برخانهیی صاتون آلان کیمسه اکا موصل اولان طریقه دخی مالك اولور

٥٠ ماده

اصل ساقط اولدقده فرع دخی ساقط اولور

٥١ ماده

ساقط اولان شی عودت ایتمز

یعنی کیدن کیرو کلمز

٥٢ ماده

برشی باطل اولدقده آنك ضمننده کی شی دخی باطل اولور

٥٣ ماده

اصلك ایفاسی قابل اولمدیغی حالده بدلی ایفا اولنور

٥٤ ماده

بالذات تجویز اولنمیان شی بالتبع تجویز اولنهبیلور

مثلا مشتری مبیعی قبض ایچون بایعی توکیل ایتسه جائز اولماز اما اشترا ایلدیکی ذخیرهیی اولچوب قویمق ایچون بایعه چوالی ویروب اودخی ذخیرهیی چواله وضع ایدیجك ضمنا وتبعا قبض بولنور

٥٥ ماده

ابتداءً تجویز اولنمیان شی بقاءً تجویز اولنهبیلور

مثلا حصهٔ شایعهیی هبه ایتمك صحیح دکلدر اما برمال موهوبك برحصهٔ شایعهسنه برمستحق چیقوبده ضبط ایتسه هبه باطل اولمیوب حصهٔ باقیه موهوب لهك مالی اولور

٥٦ ماده

بقا ابتدادن اسهلدر

٥٧ ماده

تبرع انجق قبض ایله تمام اولور

مثلا برآدم برینه برشی هبه ایتسه قبل القبض هبه تمام اولماز

٥٨ ماده

رعیه یعنی تبعه اوزرینه تصرف مصلحته منوطدر

۵۹ ماده

ولایت خاصه ولایت عامه‌دن اقوادر

مثلا متولیٔ وقفك ولایتی قاضینك ولایتندن اقوادر

۶۰ ماده

كلامك اعمالی اهمالندن اولادر

یعنی بر كلامك بر معنایه حملی ممكن اولدقجه اهمال یعنی معناسز اعتبار اولنمامليدر

۶۱ ماده

معنای حقیقی متعذر اولدقده مجازه كیدیلور

۶۲ ماده

بر كلامك اعمالی ممكن اولمازایسه اهمال اولنور

یعنی بر كلامك حقیقی ومجازی بر معنایه حملی ممكن اولمازایسه اول حالده مهمل یعنی معناسز براغیلور

۶۳ ماده

متجزی اولمیان بر شیئك بعضنی ذكر ایتمك كلنی ذكر كبیدر

۶۴ ماده

مطلق اطلاقی اوزره جاری اولور . اكر نصاً یاخود دلالةً تقیید دلیلی بولنمازایسه

۶۵ ماده

حاضرده‌كی وصف لغو وغائبده‌كی وصف معتبردر

مثلا بایع مجلس بیعده حاضر اولان بر قیر آتی صاته‌جق اولدیغی

حالده شو یاغز آتی شوقدر بیك غروشه صاتدم دیسه ایجابی معتبر اولوب یاغز تعبیری لغو اولور اما میدانده اولمیان بر قیر آتی یاغز دیو صاتسه وصف معتبر اولمغله بیع منعقد اولماز

۶۶ ماده

سؤال جوابده اعاده اولنمش عد اولنور

یعنی تصدیق اولنان بر سؤالده نه دینلمش ایسه مجیب آنی سویلمش حكمنده‌در

۶۷ ماده

ساكته بر سوز اسناد اولنماز . لكن معرض حاجتده سكوت بیاندر

یعنی سكوت ایدن كیمسه‌یه شو سوزی سویلمش اولدی دینلمز لكن سویلیه‌جك یرده سكوت ایتمسی اقرار وبیان عد اولنور

۶۸ ماده

بر شیئك امور باطنه‌ده دلیلی اول شیئك مقامنه قائم اولور

یعنی حقیقتنه اطلاع متعسر اولان امور باطنه‌ده دلیل ظاهریسی ایله حكم اولنور

۶۹ ماده

مكاتبه مخاطبه كبیدر

۷۰ ماده

دلسزك اشارت معهوده‌سی لسان ایله بیان كبیدر

۷۱ ماده

ترجمانك قولی هر خصوصده قبول اولنور

۷۲ ماده

خطاسی ظاهر اولان ظنه اعتبار یوقدر

۷۳ ماده

سنده مستند اولان احتمال ایله حجت یوقدر

مثلا برکیمسه ورثه سندن برینه شوقدر غروش بورجی اولدیغنی اقرار ایتدیکی تقدیرده اکر مرض موتنده ایسه دیکر ورثه تصدیق ایتمدکجه بواقراری حجت دکلدر زیرا دیکر وثه‌دن مال قاچرمق احتمالی مرض موته مستنددر اما حال صحتنده ایسه اقراری معتبر اولور واول حالده اولان احتمال مجرد برنوع توهم اولدیغندن اقرارك حجتنه مانع اولماز

۷۴ ماده

توهمه اعتبار یوقد

۷۵ ماده

برهان ایله ثابت اولان شی عیانا ثابت کبیدر

۷۶ ماده

بینه مدعی ایچون ویمین منکر اوزرینه‌در

۷۷ ماده

بینه خلاف ظاهری اثبات ایچون ویمین اصلی ابقا ایچوندر

۷۸ ماده

بینه حجت متعدیه واقرار حجت قاصره‌در

۷۹ ماده

کشی اقراریله مؤاخذه اولنور

۸۰ ماده

تناقض ایله حجت قالماز لکن متناقضك علیهنه اولان حکمه خلل کلمز

مثلا شاهدلر شهادتلرندن رجوع ایله تناقض ایتدکلرنده شهادتلری حجت اولماز لکن اولکی شهادتلری اوزرینه قاضی حکم ایتمش ایسه بوحکم دخی بوزیله‌میوب محکوم بهی شاهدلرك تضمین ایتمسی لازم کلور

۸۱ ماده

اصل ثابت اولمدیغی حالده فرعك ثابت اولدیغی واردر

مثلا برکیمسه فلانك فلانه شوقدر غروش دینی واردر بن دخی اکا کفیلم دیسه واصیلك انکاری اوزرینه دائن ادعا ایتسه مبلغ مزبوری کفیلك ویرمسی لازم کلور

۸۲ ماده

شرطك ثبوتی عندنده اکا معلق اولان شیئك ثبوتی لازم اولور

۸۳ ماده

بقدرالامکان شرطه مراعات اولنمق لازم کلور

۸۴ ماده

وعدلر صورت تعلیق اکتسا ایله لازم اولور

مثلا سن بو مالی فلان آدمه صات اکر اقچه‌سنی ویرمز ایسه
بن ویریرم دیسه و مالی آلان اقچه‌یی ویرمسه بو وعدی ایدن کیمسه‌نك
اقچه‌یی ویرمسی لازم کلور

٨٥ ماده

بر شیئك نفعی ضمانی مقابله‌سنده‌در

یعنی برشی تلف اولدیغی تقدیرده خساری کیمه عائد ایسه انك
ضمننده دیمك اولوب اول کیمسه‌نك بو وجهله ضمانی اول شی ایله
انتفاعه مقابل اولور

مثلا خیار عیب ایله رد اولنان برحیوانی مشتری قوللانمش
اولمسندن طولایی بایع اجرت اله‌ماز زیرا قبل الرد تلف اولیدی
خساری مشتری‌یه عائد اوله‌جق ایدی

٨٦ ماده

اجرت ایله ضمان مجتمع اولماز

٨٧ ماده

مضرت منفعت مقابله‌سنده‌در

یعنی برشیئك منفعتنه نائل اولان انك مضرتنه متحمل اولور

٨٨ ماده

کلفت نعمته و نعمت کلفته کوره‌در

٨٩ ماده

بر فعلك حکمی فاعلنه مضاف قلنور . و مجبر اولمدقجه
آمرینه مضاف قلنماز

٩٠ ماده

مباشر یعنی بالذات فاعل ایله متسبب مجتمع اولدقده
حکم اول فاعله مضاف قلنور

مثلا برینك طریق عامده قازمش اولدیغی قویی‌یه دیکری برینك
حیوانینی القا ایله اتلاف ایتسه او ضامن اولوب قویی‌یی حفر ایدن
کیمسه‌یه ضمان لازم کلمز

٩١ ماده

جواز شرعی ضمانه منافی اولور

مثلا برآدمك کندو ملکنده قازمش اولدیغی قویی‌یه برینك حیوانی
دوشوب تلف اولسه ضمان لازم کلمز

٩٢ ماده

مباشر متعمد اولمسه ده ضامن اولور

٩٣ ماده

متسبب متعمد اولمدقجه ضامن اولماز

٩٤ ماده

حیواناتك کندولکندن اوله‌رق جنایت و مضرتی هدردر

٩٥ ماده

غیرك ملکنده تصرفله امر ایتمك باطلدر

٩٦ ماده

بر کمسنه‌نك ملکنده انك اذنی اولمقسزین آخر بر کیمسه‌نك
تصرف ایتمسی جائز دکلدر

٩٧ ماده

بلا سبب مشروع برینك مالنی بر کیمسه‌نك اخذ ایلمسی جائز اولماز

٩٨ ماده

برشیده سبب تملکك تبدلی اول شیئك تبدلی مقامنه قائمدر

٩٩ ماده

کیمکه برشیئی وقتندن اول استعجال ایلر ایسه محرومیتله معاتب اولور

١٠٠ ماده

هرکیمکه کندو طرفندن تمام اولان شیئی نقض ایتمکه سعی ایدر ایسه سعیی مردوددر

کتاب اول

(بیوع حقنده اولوب برمقدمه ایله یدی)

(بابه منقسمدر)

مقدمه

(بیوعه متعلق اصطلاحات فقهیه بیاننده‌در)

١٠١ ماده

ایجاب . انشای تصرف ایچون ابتدا سویلنیلان سوزدرکه تصرف انکله اثبات اولنور

١٠٢ ماده

قبول . انشای تصرف ایچون ثانیاً سویلنیلان سوزدرکه انکله عقد تمام اولور

١٠٣ ماده

عقد . طرفینك برخصوصی التزام وتعهد ایتملریدرکه ایجاب وقبولك ارتباطندن عبارتدر

١٠٤ ماده

انعقاد . ایجاب وقبولك متعلقنده اثری ظاهر اوله‌جق وجهله یکدیکره بروجه مشروع تعلقیدر

١٠٥ ماده

بیع . مالی ماله دکشمکدرکه منعقد یاخود غیرمنعقد اولور

۱۰۶ ماده

بیع منعقد . انعقاد بولان بیع دیمك اوله‌رق صحیح وفاسد ونافذ وموقوفه تقسیم اولنور

۱۰۷ ماده

بیع غیرمنعقد . بیع باطلدر

۱۰۸ ماده

بیع صحیح . یعنی بیع جائز ذاتاً ووصفاً مشروع اولان بیعدر

۱۰۹ ماده

بیع فاسد . اصلاً صحیح اولوبده وصفاً صحیح اولمیان یعنی ذاتاً منعقد اولوبده بعض اوصاف خارجیه‌سی اعتباریله مشروع اولمیان بیعدر (باب سابعه باق)

۱۱۰ ماده

بیع باطل . اصلا صحیح اولمیان بیعدر

۱۱۱ ماده

بیع موقوف . غیرك حقی تعلق ایدن بیعدر بیع فضولی كبی

۱۱۲ ماده

فضولی . بغیر اذن شرعی دیكر بركیمسه‌نك حقنده تصرف ایدن كیمسه‌در

۱۱۳ ماده

بیع نافذ . غیرك حقی تعلق ایتمیان بیعدركه لازم وغیر لازم

قسملرینه منقسم اولور

۱۱۴ ماده

بیع لازم . خیاراتدن عاری اولان بیع نافذدر

۱۱۵ ماده

بیع غیرلازم . كندوسنده خیاراتدن بریسی بولنان بیع نافذدر

۱۱۶ ماده

خیار . مخیرلك دیمكدر نتكیم باب مخصوصنده بیان اولنه جقدر

۱۱۷ ماده

بیع بات . بیع قطعی دیمكدر

۱۱۸ ماده

بیع الوفا . بركیمسه برمالی آخره ثمنی رد ایتدكده كیرو ویرمك اوزره شوقدر غروشه صاتمقدركه مشتری مبیع ایله انتفاع ایلمسنه نظرا بیع جائز حكمنده وطرفین بونی فسخه مقتدر اولدقلری جهتله بیع فاسد حكمنده ومشتری مبیعی آخره صاته‌مدیغی جهتله رهن حكمنده‌در

۱۱۹ ماده

بیع بالاستغلال . بایع برمالی استیجار ایتمك اوزره وفاءً بیع ایتمكدر

١٢٠ ماده

بيع . مبيع اعتبارييله دخی درت قسمه تقسيم اولنور
قسم اول . ثمن مقابله‌سنده ديكره مالی صاتمقدركه بيوعك
اك مشهوری بو اولديغندن بوكا (بيع) تسميه اولنور
قسم ثانی صرف وقسم ثالث بيع مقايضه وقسم رابع سلمدر

١٢١ ماده

صرف . نقدی نقده بيع ايتمكدركه تركجه اقچه بوزمق
تعبير اولنور

١٢٢ ماده

بيع مقايضه . عينی عينه يعنی غيراز نقدين مالی ماله مبادله
ايتمكدركه لسان تركيده طرانپه دينلور

١٢٣ ماده

سلم . مؤجلی معجله صاتمق يعنی پشين پاره ايله ويره‌سی‌يه
مال المقدر

١٢٤ ماده

استصناع . برشی ياپمق اوزره اهل صنعت ايله عقد مقاوله
ايتمكدركه ياپانه (صانع) وياپديرانه (مستصنع) وياپيلان
شيئه (مصنوع) دينلور

١٢٥ ماده

ملك . انسانك مالك اولديغی شيدر كرك اعيان اولسون
وكرك منافع اولسون

١٢٦ ماده

مال . طبع انسانی مائل اولوبده وقت حاجت ايچون
ادخار اولنه بيلان شيدر كه منقوله وغير منقوله شامل
اولور

١٢٧ ماده

مال متقوّم . ايكی معنايه استعمال اولنور . بری
انتفاعی مباح اولان شيدر . ديكری مال محرز ديمكدر
مثلا دكزده ايكن بالق غير متقوم اولوب اصطياد ايله احراز
اولندقده مال متقوم اولور

١٢٨ ماده

منقول . برمحلدن محل آخره نقلی ممكن اولان شيدركه نقود
وعروضه وحيوانات ومكيلات وموزوناته شامل اولور

١٢٩ ماده

غير منقول . عقار دينلان خانه واراضی مثللو محل آخره
نقلی ممكن اولميان شيدر

١٣٠ ماده

نقود . نقدك جمعی اولوب آلتون وكموشدن عبارتدر

١٣١ ماده

عروض . عرضك جمعی اولوب نقود وحيواناتدن
ومكيلات وموزوناتدن بشقه اولان متاع وقماش امثالی
شيلردر

١٣٢ ماده

مقدرات . كيل ياوزن ياصاي يا ذراع ايله مقداري تعيين اولنان شيلر اولوب مكيلات وموزونات وعدديات ومذروعاته شامل اولور

١٣٣ ماده

كيلي ومكيل . كيل ايله اولچيلان شي

١٣٤ ماده

وزني وموزون . طارتيلان شي

١٣٥ ماده

عددي ومعدود . صاييلان شي

١٣٦ ماده

ذرعي ومذروع . ارشون ايله اولچيلان شي

١٣٧ ماده

محدود . حدود وسنورلري قابل تعيين اولان عقار

١٣٨ ماده

مشاع . حصص شايعه‌يي حاوي اولان شي

١٣٩ ماده

حصهٔ شايعه . مال مشتركك هر جزئنه ساري وشامل اولان سهمدر

١٤٠ ماده

جنس . شامل اولديغي افرادي بيننده عرضجه تفاوت فاحش اولميان شيدر

١٤١ ماده

جزاف ومجازفه . كوتوري بازار ديمكدر

١٤٢ ماده

حق مرور . آخرك ملكندن كچمك حقيدر

١٤٣ ماده

حق شرب . بر نهردن نصيب معين معلومدر

١٤٤ ماده

حق مسيل . برخانه نك خارجه صويي وسيلي آقق وطمله‌لق حقيدر

١٤٥ ماده

مثلي . چارشو وبازارده معتدبه يعني بهانك اختلافني موجب بر تفاوتسز مثلي بولنان شيدر

١٤٦ ماده

قيمي . چارشو وبازارده مثلي بولنميان ياخود بولنورسه‌ده فيئاتجه متفاوت اولان شيدر

١٤٧ ماده

عدديات متقاربه . آحاد وافرادي بيننده قيمتجه تفاوت اولميان معدوداتدركه هپ مثلياتدندر

١٤٨ ماده

عدديات متفاوته . آحاد وافرادي بيننده قيمتجه تفاوت بولنان معدوداتدركه هپ قيمياتدن معدود اولور

١٤٩ ماده

ركن البيع . يعنی مبيعك ماهيتی مالی ماله دكشمكدن عبارت اولوب آنجق بوكا دلالت ايتمك حسبيله ايجاب وقبوله دخی (ركن بيع) اطلاق اولنور

١٥٠ ماده

محل البيع . مبيعدن عبارتدر

١٥١ ماده

مبيع . صاتيلان شی كه بيعده تعين ايدن عيندر وبيعدن مقصود اصلی اودر

زيرا انتفاع آنجق اعيان ايله اولوب ثمن مبادلهٔ امواله وسيله‌در

١٥٢ ماده

ثمن . صاتيلان شيئك بهاسيدر كه ذمته تعلق ايدن شيدر

١٥٣ ماده

ثمن مسمی . طرفينك بالتراضی تسميه وتعيين ايتدكلری ثمندر كرك قيمت حقيقيه‌يه مطابق اولسون وكرك ناقص يازائد اولسون

١٥٤ ماده

قيمت . برمالك بهای حقيقيسيدر

١٥٥ ماده

مثمن . ثمن مقابلنده صاتلمش شی

١٥٦ ماده

تأجيل . دينی بروقت معينه تعليق وتأخير ايتمكدر

١٥٧ ماده

تقسيط . دينی متعدد ومعين وقتلرده تأديه ايتمك اوزره تأجيلدر

١٥٨ ماده

دين . ذمتده ثابت اولان شيدر

مثلا بركيمسه‌نك ذمتنده شوقدر غروش بورجی وميدانده موجود اوليان شوقدر غروش وميدانده موجود اولان اقچه‌نك ياخود بربيغين بغدايك قبل الافراز برمقدار معينی هپ دين قبيلندندر

١٥٩ ماده

عين . معين ومشخص اولان شيدر

مثلا برخانه وبرآت وبرصندالیه وميدانده موجود بربيغين بغدای وبرمقدار اقچه هپ اعياندندر

١٦٠ ماده

بايع . مال صاتان

١٦١ ماده

مشتری . صاتون آلان

١٦٢ ماده

متبايعان . بايع ايله مشتريدر كه (عاقدين) دخی دينور

١٦٣ ماده

اقاله . عقد بیعی رفع وازاله ایتمكدر

١٦٤ ماده

تغریر . آلداتمق

١٦٥ ماده

غبن فاحش . عروضده نصف عشر وحیواناتده عشر وعقارده خمس مقداری ویادها زیاده آلداتمقدر

١٦٦ ماده

قدیم . اولدرکه اولنی بیلور کمسنه اولمیه

(شرح)

عروض كلمه‌سی عقار وحیوانات ومكیلات وموزوناته مقابل اوله‌رق استعمال اولنور ایسه‌ده بعضاً دخی یالکز حیوان وعقاره مقابل اوله‌رق استعمال اولنور

مجله‌نك یوز التمش بشنجی ماده‌سنده مكیلات وموزونات مذكور اولمدیغندن عروض بوراده مكیلات وموزوناته شامل اولور مجله جمعیتنده بووجهله مطالعه اولنمشدر

(جودت)

(باب اول)

(عقد بیعه متعلق مسائل بیاننده اولوب بش فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(رکن بیع حقنده‌در)

١٦٧ ماده

ایجاب وقبول ایله بیع منعقد اولور

١٦٨ ماده

بیعده ایجاب وقبول عرف وعادت بلده‌ده انشای بیع ایچون مستعمل اولان لفظلردرکه بونلرله بازارلق کسیلوب لساننمزده خیرلشمق تعبیر اولنور

١٦٩ ماده

ایجاب وقبول ایچون اکثریا ماضی صیغه‌سی استعمال اولنور

مثلا بایع شو متاعی سکا یوز غروشه صاتدم ومشتری دخی آلدم ویاخود مشتری آلدم وبعده بایع صاتدم دیسه بیع منعقد اولوب اولکی صورتده (صاتدم) لفظی ایجاب و (آلدم) لفظی قبول وایکنجی صورتده آلدم لفظی ایجاب وصاتدم لفظی قبولدر وكذا بایع صاتدم یرنده وردم ویاخود تملیك ایتدم دیوب مشتری دخی آلدم یرنده راضی اولدم ویاخود قبول ایلدم دیسه بیع منعقد اولور

١٧٠ ماده

الورم وصاتارم كبي مضارع صيغه‌سيله حال مراد اولنورسه بيع منعقداولور واكر استقبال مراداولنورسه منعقداولماز

١٧١ ماده

اله جغم صاته جغم كبي وعد مجرد معناسنه اولان مستقبل صيغه‌سيله بيع منعقد اولماز

١٧٢ ماده

صات وصاتون آل كبي امر صيغه‌سيله دخي بيع منعقد اولماز . فقط بطريق الاقتضا حاله دلالت ايدن امر ايله دخي بيع منعقد اولور

مثلا مشتري شو مالي بكا شوقدر غروشه صات ديوب بايع دخي صاتدم ديسه بيع منعقد اولماز . اما بايع بومالي شوقدرغروشه آل ديوب مشتري دخي آلدم ديسه ياخود مشتري آلدم ديوب بايع دخي آل وياخود وارخيريني كور ديسه بيع منعقد اولور زيرا بومقامده آل وياخود وار خيريني كور تعبيرلري ايشته صاتدم آل ديمكدر

١٧٣ ماده

ايجاب وقبول شفاهاً اولديغي كبي مكاتبه ايله دخي اولور

١٧٤ ماده

دلسزك اشارت معروفه‌سيله بيع منعقد اولور

١٧٥ ماده

ايجاب وقبولدن مقصد اصلي كه تراضئ طرفيندر بوكا

دلالت ايدن مبادلهٔ فعليه ايله دخي بيع منعقد اولور . وبوكا (بيع تعاطي) دينلور

مثلا پازارلقسز ولاقرديسز مشتري اقچه‌يي ويروب اتمكجي دخي اكا اتمكي ويرسه بيع منعقد اولور

وكذا مشتري اقچه‌يي ويروب قارپوزي السه وبايع سكوت ايتسه ينه بيع منعقد اولور

وكذلك مشتري بغداي المق ايچون بغدايجي‌يه بش التون ويروب وشو بغدايي قاچه صاتيورسين ديوب اودخي كيله‌سي برالتونه‌ديمسي اوزرينه مشتري سكوت ايتدكدن صكره بغدايي استديكنده بايع يارين ويريرم ديسه وبينلرنده ايجاب وقبول جريان ايتمسه بيع ينه منعقد اولور . حتي فرداسي بغدايك كيله‌سي بربچق التونه چيقسه بايع ينه برالتون في ايله ويرمكه مجبور اولور .

وبالعكس بغدايك بهاسي تنزل ايتسه مشتري بوندن طولايي اولكي في ايله المقدن امتناع ايده‌مز

كذلك مشتري بولحمك شوراسندن بكا شوقدر غروشلق طارت ديمسي اوزرينه قصاب دخي كسوب طارتسه بيع منعقد اولوب مشتري المقدن امتناع ايده‌مز

١٧٦ ماده

بعدالعقد ثمنك تبديلي وياخود تزييد وياتنزيلي ايله تكرار پازارلق اولندقده عقد ثاني معتبردر

مثلا برمالك بوزغروشه پازارلغي كسلدكدن صكره بر يوزالتي التونه ياخود يوز اون وياطقسان غروشه تكرار پازارلق اولندقده عقد ثاني معتبردر

(فصل ثانی)

(قبولك ایجابه موافق اولمسنك لزومی بیاننده‌در)

١٧٧ ماده

عاقدیندن بری هرنه ایله نه‌یی ایجاب ایدرسه دیکری دخی بعینهما انکله انی قبول ایتمك لازمدر . یوقسه ثمنی یاخود مثمنی تبعیض وتفریق ایتمكه صلاحیتی یوقدر

مثلا بایع مشتری‌یه شو قماشی سکا یوز غروشه صاتدم دیدکده مشتری اولوجهله قبول ایدرسه تمامًا اوقماشی یوز غروشه الور . یوقسه اول قماشی یاخود نصفنی اللی غروشه قبوللانه‌ماز

وکذا شوایکی حیوانی اوچ بیك غروشه صاتدم دیدکده مشتری قبول ایدرسه ایکیسنی اوچ بیك غروشه الور اما ایکیسندن برینی بیك بشیوز غروشه الەماز

١٧٨ ماده

قبولك ایجابه ضمنا موافقتی کافیدر

مثلا بایع شومالی سکا بیك غروشه صاتدم دیوب مشتری دخی بیك بشیوز غروشه الدم دیسه بیع بیك غروش اوزرینه منعقد اولور . انجق اول مجلسده بایع اول زیاده‌یی قبول ایدرسه مشتری طرفندن زیاده قلنمش اولان بشیوز غروشك دخی اعطاسی لازم کلور .
وکذا مشتری شومالی بیك غروشه الدم دیوب بایع دخی سکز یوز غروشه ویردم دیسه بیع منعقد اولوب ایکیوزك حط وتنزیلی لازم کلور

١٧٩ ماده

متبایعاندن بری متعدد شیلرك بهالرینی تفصیل ایتسه بیله صفقهٔ واحده ایله یعنی طوپدن اوله‌رق بیعی ایجاب ایتدکده دیکری دخی اولوجهله قبول ایدرك مجموع ثمن ایله مجموع مبیعی آله‌بیلور
یوقسه صفقه‌یی تفریق ایدرك ایچندن دیلدیکنی ذکر اولنان بهاسیله قبول ایدوب المقده مخیر دکلدر

مثلا بایع شو ایکی حیوانی اوچ بیك غروشه صاتدم شوبیك غروشه وبوایکی بیك غروشه ویاخود هربری بیك بشیوز غروشه‌در دیسه مشتری ایکیسنی اوچ بیك غروشه الەبیلور . یوقسه ایکیسندن دیلدیکنی ذکر اولنان بهاسیله الەماز

وکذا بایع شواوچ طوپ قماشی یوز غروشه صاتدم دیوب مشتری دخی برطوپنی یوز غروشه یاخود ایکی طوپنی ایکی یوز غروشه قبول ایتدم دیسه بیع منعقد اولماز

١٨٠ ماده

متبایعاندن بری متعدد شیلرك بهالرینی تفصیل وبشقه بشقه بیعی ایجاب ایتدیکی صورتده دیکری دیلدیکنی ثمن مسماسیله قبول ایدسه بیع منعقد اولور

مثلا بایع متعدد مبیعك بهالرینی تفصیل وتعیین ایله برابر صاتدم لفظنی دخی تکرار ایدرك شونی بیك غروشه صاتدم وبونی ایکی بیك غروشه صاتدم دیرسه اول حالده مشتری ایکیسندن برینی معین اولان بهاسیله قبول ایدوب الەبیلور

(فصل ثالث)

(مجلس بيع حقنده در)

١٨١ ماده

مجلس بيع بازارلق ايچون اولنان اجتماعدر

١٨٢ ماده

مجلس بيعده بعدالايجاب نهايت مجلسه قدر طرفين مخير در

مثلا متبايعاندن برى مجلس بيعده بومالى شو قدر غروشه صاتدم ياخود الدم ديو بيعى ايجاب ايلسه ديكرى درعقب الدم ياخود صاتدم ديميوبده برمدت اره سى كچدكدن صكره ينه اول مجلسده قبول ايتسه بيع منعقد اولوب هر نقدر مجلس اوزون اوزادى يه سورمش وايجاب وقبولك اره سى خيلى اوزامش اولسه ده ضرر ويرمز

١٨٣ ماده

بعدالايجاب قبل القبول احد طرفيندن اعراضه دلالت ايدر برقول ياخود فعل بولنور ايسه ايجاب باطل اولوب قبوله محل قالماز

مثلا متبايعاندن برى صاتدم ياخود الدم ديدكدن صكره ايكيسندن بريسى بشقه برايشله ياخود برديكر بحث ومذاكره ايله مشغول اولسه ايجاب باطل اولوب اندن صكره قبول ايله بيع منعقد اولماز

١٨٤ ماده

متبايعاندن برى بيعى ايجاب ايدوب انجق ديكرينك قبولندن اول رجوع ايتسه ايجاب باطل اولوب اندن صكره قبول ايله بيع منعقد اولماز

مثلا بايع بومتاعى شو قدر غروشه صاتدم ديوبده مشترى قبول ايتدم ديمدين رجوع ايتسه مشترينك صكره دن قبول ايتدم ديمسيله بيع منعقد اولماز

١٨٥ ماده

قبل القبول ايجابك تكرارى ايجاب اولى ابطال ايدوب ايجاب ثانى يه اعتبار اولنور

مثلا بايع بومالى يوز غروشه صاتدم ديدكدن صكره هنوز مشترى قبول ايتدم ديمدين دونوب يوز يكرمى غروشه صاتدم ديسه ومشترى قبول ايتسه ايجاب اوله اعتبار اولنميوب بيع يوز يكرمى غروش اوزرينه منعقد اولور

(فصل رابع)

(شرطله بيع حقنده در)

١٨٦ ماده

عقد بيعك مقتضاسندن اولان شرطله بيع صحيح وشرط معتبر اولور

مثلا بايع قبض ثمن ايدنجه‌دك مبيعى حبس ايتمك شرطيله صاتدقده بوشرط بيعه ضرر ويرميوب بلكه مقتضاى عقدى بياندر

١٨٧ ماده

مقتضای عقدی تأیید ایدن شرطله بیع صحیح وشرط معتبر در

مثلا فلان شیئی ترهین ایتمك یاخود شو آدمی کفیل ویرمك شرطیله برشی صاتمق صحیح وشرط معتبر در . حتی مشتری بوشرطلره رعایت ایتمز ایسه بایع بیعی فسخ ایده‌بیلور . زیرا بوشرطلر مقتضای عقد اولان تسلیم ثمنی تأیید ایلر

١٨٨ ماده

متعارف یعنی عرف وعادت بلده ده جاری اولان شرطله بیع دخی صحیح وشرط معتبر در

مثلا کورکی قاپلامق وکلیدی یرینه میخلامق ویرتق البسه‌یی یامه‌مق شرطیله صاتمق صحیح اولوب بوشرطه دخی بایعك رعایت ایتمسی لازم کلور

١٨٩ ماده

احد عاقدینه نفعی اولمیان شرطله بیع صحیح اولوب انجق شرط فاسددر

مثلا آخره صاتمامق یاخود مرعایه صالیویرمك شرطیله برحیوانی صاتمق صحیح اولوب فقط شرط لغودر

(فصل خامس)

(اقالهٔ بیع حقنده‌در)

١٩٠ ماده

عاقدین بعدالعقد تَضالریله بیعی اقاله ایده بیلورلر

١٩١ ماده

بیع کبی (اقاله) دخی ایجاب وقبول ایله اولور

مثلا عاقدیندن بری بیعی اقاله یاخود فسخ ایتدم ودیکری قبول ایتدم دیسه ویاخود بری بیعی اقاله ایت ودیکری ایتدم دیسه اقاله صحیح یعنی بیع منفسخ اولور

١٩٢ ماده

ایجاب وقبول مقامنه قائم اولان تعاطی صورتیله دخی اقاله صحیح اولور

١٩٣ ماده

بیع کبی اقاله‌ده دخی اتحاد مجلس لازمدر

یعنی مجلس ایجابده قبول بولنمق لازم کلوب بوقسه عاقدیندن بری بیعی اقاله ایتدم دیوبده دیکری اول مجلسده قبول ایتمدین مجلس بوزلسه یاخود احد طرفیندن اعراضه دلالت ایدر برشی صادر اولسه بعده دیکرینك قبولی مفید اولماز

١٩٤ ماده

حین اقاله ده مبیع مشتری یدنده قائم وموجود اولمق شرطدر

بناء علیه مبیع تلف اولمش ایسه اقاله صحیح اولماز

١٩٥ ماده

مبیعك بعضیسی تلف اولسه باقیسنده اقاله جائزدر

مثلا بایع اکینیله برابر ملکی اولان ارضی صاتوبده مشتری اکینی بیچدکدن صکره اقاله ایلسه‌لر ارضده ثمندن حصه‌سیله اقاله صحیح اولور

١٩٦ ماده

ثمنك تلف اولمسی اقاله‌نك صحتنه مانع دكلدر

(باب ثانی)

(مبیعه متعلق مسائل بیاننده اولوب درت فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(مبیعك شروط واوصافی حقنده‌در)

١٩٧ ماده

مبیعك موجود اولمسی لازمدر

١٩٨ ماده

مبیعك تسلیمی ممكن ومقدور اولمق لازمدر

١٩٩ ماده

مبیعك مال متقوم اولمسی لازمدر

٢٠٠ ماده

مبیع مشترینك معلومی اولمق لازمدر

٢٠١ ماده

مبیعك معلومیتی سائرندن تمییز ایده‌جك حال ووصفی بیان ایله حاصل اولور

مثلا شو قدر كیله قزلجه بغدایی . یاخود فلان وفلان حدود ایله محدود اولان عرصه دیو صاتلسه مبیع معلوم وبیع صحیح اولور

٢٠٢ ماده

مبیع مجلس بیعده حاضر ایسه اشارت حسیه كافیدر

مثلا بایع شو حیوانی صاتدم دیوب مشتری دخی كوره‌رك قبول ایدیجك بیع صحیح اولور

٢٠٣ ماده

مبیعك مشتری عندنده معلوم اولمسی كافی اولوب بشقه صورتله تعریف وتوصیفه حاجت یوقدر

٢٠٤ ماده

مبیع عقدده‌كی تعیین ایله تعین ایدر

مثلا بایع اشارت حسیه ایله تعیین ایدرك شو ساعتی صاتدم دیوب مشتری دخی قبول ایتدكده بایعك اول ساعتی عینا ویرمسی لازم كلور . یوقسه آنی الیقویوبده یرینه اول جنسدن دیكر برساعت ویره‌من

(فصل ثانی)

(بیعی جائز اولوب اولمیان شیلر بیاننده‌در)

٢٠٥ ماده

معدومك بیعی باطلدر

مثلا براغاجك هیچ بلورمامش اولان میوه‌سنی صاتمق باطلدر

٢٠٦ ماده

كاملا بلورمش اولان میوه‌یی اكله صالح اولسون اولمسون اغاجی اوزرنده ایكن صاتمق صحیحدر

٢٠٧ ماده

افرادی متلاحق اولان یعنی بردن ظهور ایتمیوبده رفته رفته ظهور ایده‌کلان میوه وشکوفه ویپراق وسبزه‌نك برمقداری بلورمش اولدیغی حالده انلره تبعا انلرله برابر هنوز بلورمامش اولنلری دخی طوپدن صاتمق صحیح اولور

٢٠٨ ماده

جنسی بیان اولنه‌رق صاتیلان شی بشقه جنسدن چیقسه بیع باطل اولور

مثلا بایع صرچه‌یی الماس دیو صاتسه باطلدر

٢٠٩ ماده

تسلیمی ممکن ومقدور اولمیان شیئی صاتمق باطلدر

مثلا دریایه باتوبده اخراجی ممکن اولمیان قایغك وطوتوبده تسلیمی ممکن اولمیان برفراری حیوانك بیعی باطلدر

٢١٠ ماده

بین الناس مال اولمیان شیئی صاتمق یاخود انکله برمال صاتون المق باطلدر

مثلا لاشه‌یی وحر اولان بنی آدمی صاتمق ویاخود انلرك مقابلنده برمال اشترا ایتمك باطلدر

٢١١ ماده

متقوم اولمیان مالی صاتمق باطلدر

٢١٢ ماده

متقوم اولمیان مال ایله برمال صاتون المق فاسددر

٢١٣ ماده

مجهولك بیعی فاسددر

مثلا بایع مشتری‌یه مالك اولدیغم کافهٔ اشیامی سکا شوقدر غروشه صاتدم دیوب مشتری دخی الدم دیسه ولکن اشیا مشترینك معلومی اولمسه بیع فاسد اولور

٢١٤ ماده

برملك عقارك قبل الافراز برحصهٔ معلومهٔ شایعه‌سنی

مثلا نصفی یاثلثنی یاخود عشرینی صاتمق صحیحدر

٢١٥ ماده

برکیمسه حصهٔ شایعه‌سنی شریکندن اذن المقسزین آخره صاته بیلور

٢١٦ ماده

ارضه تبعا حق مرورك وحق شربك وحق مسیلك وقنواته تبعا صویك بیعی جائزدر

(فصل ثالث)

(مبیعك کیفیت بیعنه متعلق مواد بیانندەدر)

٢١٧ ماده

مکیلات وموزونات وعددیات ومزروعاتك کیل ووزن

وصابی وذراع ایله بیعی صحیح اولدیغی کبی جزافا صاتمق دخی صحیحدر

مثلا بایع بریغین بغدایی وبرطام صمانی وبریغین طوغله‌یی وبردنك متاعی کوتوری صاتسه صحیح اولور

۲۱۸ ماده

حبوباتی برمعین قاب واولچك ایله اولچوب ویاخود برمعین طاش ایله طارتوب صاتسه هرنقدر اول قاب واولچکك نه مقدار ایدوکی وطاشك قاچ قیه ودرهم اولدیغی معلوم دکلسه‌ده بیع صحیح اولور

۲۱۹ ماده

منفردا صاتلمسی جائز اولان شیئك مبیعدن استثناسی دخی جائز اولور

مثلا بایع براغاجك میوه‌سندن شوقدر قیه‌سی کندوسنه قالمق اوزره باقیسنی صاتسه صحیح اولور

۲۲۰ ماده

مقدراتك یالکز افراد واقسامنه بها تقدیر ایدرك طوپدن صاتمق صحیح اولور

مثلا بریغین بغدایی وبرقایق اودونی وبرسوری قویونی وبرپاستال چوقه‌یی کیله‌سی یاچکیسی یاقیه‌سی وباهررأس یاخود هرذراعی شوقدر غروشه اولمق اوزره صاتمق صحیح اولور

۲۲۱ ماده

محدود اولان عقارات ذراع ودونم ایله صاتلدیغی کبی

تعیین حدود ایله دخی صاتیلور

۲۲۲ ماده

عقد بیع نه مقدار اوزرینه واقع اولور ایسه انجق اکا اعتبار اولنور

۲۲۳ ماده

مکیلات وعددیات متقاربه ایله تبعیضنده ضرر اولمیان موزوناتدن برمجموعك مقداری بیان اولنه‌رق صاتلدقده کرکسه یالکز اول مجموعك ثمنی ذکر اولنسون کرك کیله‌سنك یاعدد ووزننك بهاسی بیان وتفصیل اولنسون بیع صحیح اولور

فقط لدی التسلیم تمام چیقارسه بیع لازم اولور

وناقص چیقارسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه بیعی فسخ ایدر . ودیلرسه ظهور ایدن مقداری ثمندن حصه‌سیله الور . وزائد چیقارسه زیاده‌سی بایعکدر

مثلا بایع بریغین بغدایی طوپدن اوله‌رق اللی کیله اولمق اوزره بش یوز غروشه یاخود اللی کیله اولمق اوزره هرکیله‌سنی اون غروشه صاتدقده تمام کلورسه بیع لازم اولور وقرق بش کیله چیقارسه مشتری مخیر اولوب استرسه بیعی فسخ ایدر استرسه قرق بش کیله‌یی درتیوز اللی غروشه آلور واللی بش کیله چیقارسه فضله‌سی اولان بش کیله بایعکدر

وکذا برکوفه یمورطه یوز عدد در دیو اللی غروشه یاخود یوز عدد دیو دانه‌سی یکرمیشر پاره‌یه صاتلدقده عندالتسلیم طقسان

عدد چیقارسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه بیعی فسخ ایدر دیلرسه
طقسان یومورطه‌یی قرق بش غروشه الور واکر یوز اون عدد
چیقارسه فضله‌سی اولان اون یومورطه بایعکدر

کذلك برقوچی یاغ یوز قیه اولمق اوزره صاتلسه حکمی منوال
مشروح اوزره‌در

۲۲٤ ماده

تبعیضنده ضرر اولان موزوناتدن بر مجموعك مقداری بیان
وبالکز اول مجموعك بهاسی ذکر اولنه‌رق صاتلدقده لدی التسلیم
ناقص چیقارسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه بیعی فسخ ایدر
ودیلرسه چیقان مقداری مجموع ثمن مسما ایله الور وزائد
کلورسه زیاده‌سی مشترینك اولوب بایع مخیر اوله‌ماز

مثلا بش قیراطدر دیو یکرمی بیك غروشه صاتیلان بر الماس
طاش درت بچق قیراط چیقسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه ترك
ایدر ودیلرسه اول طاشی یکرمی بیك غروشه الور واکر بش بچق
قیراط چیقارسه اول طاش یکرمی بیك غروشه مشترینك اولوب
بونده بایع مخیر اوله‌ماز

۲۲٥ ماده

تبعیضنده ضرر اولان موزوناتدن بر مجموعك مقداریله
اقسام واجزاسنك بهاسی دخی بیان وتفصیل اولنه‌رق
صاتلدقده لدی التسلیم کرك ناقص چیقسون وکرك
زائد چیقسون مشتری مخیر اولوب دیلرسه بیعی فسخ ایدر
ودیلرسه چیقان مقداری اقسام واجزا ایچون بیان اولنان
بها حسابیله آلور

مثلا بش قیه‌در دیو هر قیه‌سی قرق غروشه صاتیلان بر باقر منقال
درت بچق یاخود بش بچق قیه چیقسه ایکی صورتده دخی
مشتری مخیر اولوب دیلرسه ترك ایدر ودیلرسه اول منقالی درت
بچق قیه ایسه یوز سکسان غروشه وبش بچق قیه ایسه
ایکی یوز یکرمی غروشه الور

۲۲٦ ماده

کرك عرصه اولسون وکرك امتعه واشیای سائره اولسون
علی العموم مذروعاتدن بر مجموعك مقداری وبالکز
اول مجموعك بهاسی بیان یاخود ذراعنك دخی بهاسی
تفصیل اولنه‌رق صاتلدقده ایکی صورتده دخی حکمی
تبعیضنده ضرر اولان موزوناتك حکمی کبیدر . فقط
کرباس وچوقه مثللو قطع وتبعیضنده ضرر اولمیان امتعه
واشیا مکیلات حکمنده‌در

مثلا یوز ارشون اولمق اوزره بیك غروشه صاتیلان بر عرصه
طقسان بش ارشون چیقسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه ترك ایدر
ودیلرسه اول عرصه‌یی بیك غروشه الور وزائد چیقسه مشتری
تماما اول عرصه‌یی بیك غروشه الور

وکذا بر قات روبه‌لق اولمق اوزره یاپلمش اولان بر طوپ قماش
سکز ارشوندر دیو درتیوز غروشه صاتلسه یدی ارشون چیقدیغی
تقدیرده مشتری مخیر اولوب دیلرسه ترك ایدر ودیلرسه درتیوز
غروشه اول طوپی الور وطقوز ارشون چیقدیغی صورتده مشتری
تماما اول طوپی درتیوز غروشه الور

کذلك یوز ارشون اولمق اوزره هر ارشونی اون غروشدن دیو
صاتیلان بر عرصه طقسان بش یاخود یوز بش ارشون چیقدیغی

تقديرده مشتری مخير اولوب ترك ایدر یاخود طقسان بش ارشون
ايسه طقوز يوز اللی غروشه ویوز بش ارشون ایسه بیك اللی
غروشه آلور

وكذا برقات روبه‌لق اولمق اوزره یاپلمش اولان برطوب قماش
سكز ارشوندر دیو ارشونی اللیشر غروشه صاتلسه يدی یاخود
طقوز ارشون چیقدیغی صورتده مشتری مخير اولوب ترك ايدر
یاخود یدی ارشون ایسه اوچ یوز اللی غروشه وطقوز ارشون ایسه
درتیوز اللی غروشه آلور

اما برپستال چوقه يوز اللی ذراع اولمق اوزره يدی بيك بشيوز
غروشه دیو یاخود هرذراعی اللیشر غروشه دیو صاتلدقده یوز قرق
ذراع چیقسه مشتری مخير اولوب دیلرسه بیعی فسخ ایدر
ودیلرسه یوز قرق ذراعی یدی بیك غروشه آلور . واکر زائد
چیقارسه زیاده‌سی بایعکدر

٢٢٧ ماده

عدديات متفاوته‌ده یالکز مجموعك مقدار بهاسی بیان
اولنه‌رق صاتلدقده عندالتسليم تمام كلورسه بیع صحيح
ولازم اولور . وناقص ویاخود زائد کلورسه ایکی
صورتده دخی بیع فاسد اولور

مثلا اللی رأس در دیو ایکی بیك بشیوز غروشه صاتیلان برسوری قیون
عندالتسلیم قرق بش یاخود اللی بش رأس چیقسه بیع فاسد اولور

٢٢٨ ماده

عدديات متفاوته‌ده مجموعك مقداریله آحاد وافرادینك
بهاسی بیان وتفصیل اولنه‌رق صاتلدقده عندالتسليم

تمام كلورسه بیع لازم اولور . وناقص چیقارسه مشتری
مخير اولوب دیلرسه ترك ايدر ودیلرسه اولمقداری
ثمن مسمادن حصه‌سيله الور . وزائد كلورسه بیع فاسد
اولور

مثلا اللی رأسدر دیو هربری الیشر غروشه صاتیلان برسوری قیون
قرق بش رأس چیقسه مشتری مخير اولوب دیلرسه ترك ایدر
ودیلرسه قرق بش قیونی ایکی بیك ایکیوز اللی غروشه الور واللی بش
رأس چیقارسه بیع فاسد اولور

٢٢٩ ماده

مواد آنفه‌دن مشترینك مخير اولدیغی صورتلرده مشتری
مبیعك ناقص اولدیغنی بیله‌رك قبض ایتدکدن صکره بیعك
فسخنده مخير اوله‌ماز

(فصل رابع)

(صراحة ذكر اولنمقسزین بیعده داخل اولوب)
(اولمیان شیلر بیاننده‌در)

٢٣٠ ماده

عرف بلده‌ده مبیعك شامل اولدیغی هرشی من غیر ذكر
بیعده داخل اولور

مثلا خانه بیعنده مطبخ وكیلاری وزیتونلك بیعنده زیتون اغاجلری
من غیر ذکر داخل اولور زیرا مطبخ وكيلار خانه‌نك مشتملاتندندر
وزیتونلك بر طاقم زیتون اغاجلرینی حاوی اولان ارضه اطلاق

اولنور یوقسه یالکز برارضه زیتونلك تعبیر اولنماز

٢٣١ ماده

مبیعك جزئی حکمنده اولان یعنی غرض اشترایه نظرا مبیعدن انفکاکی قابل اولمیان شیلر من غیر ذکر بیعده داخل اولور

مثلا کلیدك بیعنده مفتاحی وسودی ایچون النان اینکك بیعنده سود امن یاوریسی من غیر ذکر داخل اولورلر

٢٣٢ ماده

مبیعك توابع متصلهٔ مستقره سندن اولان شیلر من غیر ذکر بیعده تبعا داخل اولور

مثلا برقوناغك بیعنده مخلانمش کلیدلر وبرلی طولاب ومندرلکلر کبی برلی اولمق اوزره موضوع ومبنی اولان شیلر وحدودی داخلنده اولان باغچه سیله طریق عامه یاخود چیقماز زقاغه موصل اولان یوللر وباغچه وعرصه بیعنده مستقر اولمق اوزره مغروس اغاجلر پازارلقده تصریح اولنمسه دخی مبیعدن ایرلمیوب برابر صاتلمش اولورلر

٢٣٣ ماده

اسم مبیعك مشتملاتندن یاخود مبیعك توابع متصلهٔ مستقره سندن اولمیان و مبیعك جزئی حکمنده ویاانکله برابر صاتلمسی عرف وعادت اقتضاسندن بولنمیان شیلر حین بیعده ذکر اولنمدقجه بیعده داخل اولماز . فقط عرف وعادت بلده جه مبیعه تبعا صاتیله کلان شیلر من غیر ذکر بیعده داخل اولور

مثلا خانه بیعنده برلی اولمیان طولاب وقنه په وصندالیه کبی برلی اولمیوبده قالدیرلمق اوزره موضوع اولان شیلر وباغ وباغچه بیعنده لیمون وچیچك صاقسیلری وآخر محله نقل اولنمق اوزره دیکلمش اولان فدانلر واراضی بیعنده اکین واشجارك بیعنده میوه پازارلقده ذکر وشرط اولنمدقجه مبیع ایله برابر صاتلمش اولمازلر فقط برلکده صاتلمسی عرف وعادت اولان برلرده بنك آتنك گمی ویوك بارکیرینك یولاری من غیر ذکر بیعده داخل اولور

٢٣٤ ماده

تبعا بیعده داخل اولان شیئك ثمندن حصه سی یوقدر

مثلا یوك بارکیرینك قبل القبض یولاری سرقت اولنسه ثمن مسمادن برشی تنزیل ایتمك لازم کلمز

٢٣٥ ماده

حین بیعده علاوه اولنان بعض الفاظ عمومیه نك شامل اولدیغی شیلر بیعده داخل اولور

مثلا بایع شوخانه یی جمیع حقوقیله صاتدم دیسه اول خانه نك حق مروری وحق شربی وحق مسیلی بیعده داخل اولور

٢٣٦ ماده

بعد العقد وقبل القبض مبیعده حاصل اولان ثمره وزیاده مشتری یه عائد اولور

مثلا بر باغچه صاتلدقده قبل القبض حاصل اولان میوه وسبزه مشتری یه عائد اولور

کذلك صاتلمش اولان اینکك قبل القبض تولد ایدن یاوریسی مشترینك مالیدر

(باب ثالث)

(ثمنه متعلق مسائل بياننده اولوب ايكى فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(ثمنك اوصاف واحوالنه مترتب اولان مواد بياننده‌در)

٢٣٧ ماده

حين بيعده تسميهٔ ثمن لازمدر

بناء عليه مبيعك بهاسى ذكر اولنماز ايسه بيع فاسد اولور

٢٣٨ ماده

ثمنك معلوم اولمسى لازمدر

٢٣٩ ماده

ثمنك معلوميتى ميدانده ايسه مشاهده ايله دكل ايسه مقدار ووصفنى بيان ايله حاصل اولور

٢٤٠ ماده

متنوع التون تداول ايدن بلده‌ده نه‌درلو التون اولديغى بيان اولنمقسزين على الاطلاق شوقدر التون ديو پازارلق اولنسه بيع فاسد اولور . كومش سكه دخى بوكا قياس اولنه

٢٤١ ماده

غروش اوزرينه پازارلق اولندقده مشترى رايج

اولان مسكوكاتك ممنوع اولميان هرقنغى نوعندن استر ايسه ويره بيلور

٢٤٢ ماده

ثمنك وصفى بيان اولنه‌رق پازارلق اولنديغى صورتده عقد هرقنغى نوع نقد اوزرينه واقع اولمش ايسه اندن ويرلمك لازم كلور

مثلا مجيديه التونى ياخود انكليز ويا فرانسز التونى وياخود يكرميلك مجيديه ويا ديركلى ريال ويرلمك اوزره ديو پازارلق اولنديغى صورتده هرنه درلو مسكوكات دينلمش ايسه اندن ويريلور

٢٤٣ ماده

عقدده‌كى تعيين ايله ثمن تعين ايتمز

مثلا مشترى النده‌كى يوزلك التوننى كوستره‌رك شو التون ايله بومالى اشترا ايتدم ديوب بايع دخى ويردم ديدكده مشترى عيناً اول التونى ويرمكه مجبور اولماز بلكه انى اليقويوبده يرينه مثلى اوله‌رق بشقه بر يوزلك التونى ويره بيلور

٢٤٤ ماده

برنوع مسكوكاتك يرينه اجزاسى دخى ويريله بيلور . فقط بو خصوصده عرف وعادت بلده‌يه اتباع اولنمق لازم كلور .

مثلا يكرميلك مجيديه ديو پازارلق اولنديغى صورتده يكرميلك يرينه اجزاسندن اولان اونلق وبشلك دخى ويريله بيلور اما الحالة هذه درسعادتده جارى اولان عرف وعادته نظرا يكرميلك يرينه اجزاسندن اولان قرقلق وايكيلك ويريلمز

(فصل ثانی)

(وعده ایله صاتش حقنده اولان مواد بیانندهدر)

٢٤٥ ماده

ثمنی تأجیل وتقسیط ایله بیع صحیح اولور

٢٤٦ ماده

ثمنك تأجیلنده وتقسیطنده مدت معلوم ومعین اولمق لازمدر

٢٤٧ ماده

شوقدر کون یاآی ویاسنه ویاخود روز قاسم کبی عاقدین عندنده معلوم ومعین اولان بروقته قدر وعده ایله بازارلق اولنسه بیع صحیح اولور

٢٤٨ ماده

(یغمور یاغدیغی وقت) کبی معین اولمیان برمدت بیانیله بازارلق اولنسه بیع فاسد اولور

٢٤٩ ماده

ویرهسیه بازارلق اولنوبده مدت تعیین اولنمسه برآیه مصروف اولور

٢٥٠ ماده

ثمنك تأجیل وتقسیطنده مقاوله اولنان مدت مبیعك تسلیمندن اعتبار اولنور

مثلا برسنه وعده ایله صاتلمش اولان برمتاعی بایع برسنه توقیف ایتدکدنصکره مشتری‌یه تسلیم ایتسه حین تسلیمندن اعتباراً برسنه بکلمسی یعنی وقت بیعدن تمام ایکی سنه مرورنده مشترینك اقچه‌یی ویرمسی لازم کلور

٢٥١ ماده

بیع مطلق پشین اولمق اوزره منعقد اولور • فقط بیع مطلق برمدت معلومه ایله موقت ومقسط اولمق اوزره عرف وعادت اولان یرده اول مدته مصروف اولور

مثلا پشین یاویره‌سی‌یه لاقردیسی اولمقسزین چارشودن بری برشی السه اقچه‌سنی پشین ویرمسی لازم کلور • فقط آی یاهفته باشنده ثمنك تمامی یاخود برمقدار معینی النمق عادت بلده ایسه اول عادته رعایت اولنور

(باب رابع)

(بعدالعقد ثمن ومثمنده تصرفه متعلق مسائل بیاننده)

(اولوب ایکی فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(بعدالعقد وقبل‌القبض بایعك ثمنده ومشترینك مبیعده)

(حق تصرفلری بیاننده‌در)

٢٥٢ ماده

بایع قبل‌القبض ثمن مبیعده تصرف ایده بیلور

مثلا برکیمسه صاتمش اولدیغی مالك اقچه‌سنی بورجنه حواله ایده‌بیلور

۲۵۳ ماده

مشتری قبل القبض مبیعی عقار ایسه آخره صاته بیلور واکر منقول ایسه صاته‌ماز

(فصل ثانی)

(بعدالعقد ثمن ومبیعك تزیید وتنزیلی بیاننده‌در)

۲۵٤ ماده

بایع بعدالعقد مبیعك مقدارینی زیاده ایده بیلور ومشتری مجلس زیاده ده قبول ایدر ایسه اول زیاده‌یی طلبه حقی اولوب بایعك ندامتی مفید اولماز . اما اول مجلسدن صکره مشترینك قبولی معتبر دکلدر

مثلا یکرمی غروشه یکرمی عدد قاربوز پازارلق اولندقدنصکره بایع بش دها ویردم دیوب مشتری دخی اول مجلسده قبول ایدر ایسه یکرمی غروشه یکرمی بش قاربوز الور اما اول مجلسده قبول ایتمیوبده صکره‌دن قبول ایده‌جك اولسه بایع اول زیاده‌یی ویرمك اوزره اجبار اولنه‌ماز

۲۵۵ ماده

مشتری بعدالعقد ثمن مسمایی تزیید ایده‌بیلور . وبایع مجلس زیاده ده قبول ایدر ایسه اول زیاده‌یی طلبه حقی اولوب مشترینك ندامتی مفید اولماز . اما اول مجلسدن صکره بایعك قبولی معتبر دکلدر

مثلا بیك غروشه برحیوان پازارلق اولندقدن صکره مشتری ایکیوز

غروش دها ضم وزیاده ایتدم دیوب بایع دخی اول مجلسده قبول ایدرسه اول حیوانی بیك ایکیوز غروشه الور . اما بایع اول مجلسده قبول ایتمیوبده صکره‌دن قبول ایده‌جك اولور ایسه مشتری فضله ویره‌جك اولدیغی ایکیوز غروشی ویرمکه اجبار اولنه‌ماز

۲۵٦ ماده

بایعك بعدالعقد ثمن مسمادن برمقدارینی حط وتنزیل ایتمسی صحیح ومعتبردر

مثلا برمال یوز غروشه پازارلق اولندقدن صکره بایع یکرمی غروشنی تنزیل ایتدم دیسه اول مالك مقابلنده انجق سکسان غروش اله بیلور

۲۵۷ ماده

بعدالعقد بایعك مقدار مبیعی ومشترینك ثمن مسمایی تزیید ایتملری ویا بایع ثمن مسمادن تنزیلی اصل عقده ملتحق اولور یعنی اصل عقد کویا اول تزیید ویا تنزیل اوزرینه واقع اولمش حکمنده طوتیلور

۲۵۸ ماده

بعدالعقد بایع مبیعی تزیید ایتدکده زیاده‌نك ثمن مسمادن حصه‌سی اولور

مثلا بایع اون غروشه صاتمش اولدیغی سکز قاربوز اوزرینه ایکی قاربوز دها زیاده ومشتری قبول ایتدیکی صورتده اون غروشه تمام اون قاربوز صاتلمش اولوب حتی قبل القبض بو ایکی قاربوز تلف اولسه بهالرینك ثمندن تنزیلیله سکز قاربوز ایچون بایع انجق سکز غروش طلب ایده بیلور

كذلك بايع عرصه‌سنك بيك ذراعنى اون بيك غروشه صاتدقدن صكره يوز ذراع دخى زياده ومشترى قبول ايتديكى تقديرده برشفيع چيقسه اون بيك غروشه مجموعنى يعنى بيك يوز ذراعنى اله بيلور

٢٥٩ ماده

بعدالعقد مشترى ثمن مسمايى تزييد ايتدكده ثمن مسما ايله زياده‌نك مجموعى عاقدين حقنده تمام مبيعه مقابل اولور

مثلا اون بيك غروشه بر ملك عقار اشترا اولندقدن صكره قبل القبض مشترى بشيوز غروش دها زياده وبايع قبول ايتديكى صورتده اول عقارك بهاسى اون بيك بشيوز غروش اولوب حتى بر مستحق چيقه‌رق بعدالاثبات والحكم اول عقارى آلسه مشترى بايعدن اون بيك بشيوز غروش طلب واخذ ايده‌بيلور اما اول عقاره برشفيع چيقسه چونكه انك حقى اصل عقدده تسميه اولنان ثمن اوزرينه تعلق ايتمش اولديغنه وصكره‌كى زياده‌نك عاقدينه كوره اصل عقده التحاقى انك حقنى اسقاط ايده‌ميه‌جكنه مبنى اول عقارى شفيعى اولان كيمسه اون بيك غروشه اله‌بيلور صكره‌دن زياده اولنان بشيوز غروشى بايع اندن طلب ايده‌مز

٢٦٠ ماده

بعدالعقد بايع ثمن مبيعى حط وتنزيل ايتدكده مبيعك تمامى ثمن مسمانك باقيسنه مقابل اولور

مثلا برملك عقار اون بيك غروشه اشترا اولندقدن صكره بايع بيك غروشنى حط وتنزيل ايتديكى صورتده اول عقار طقوز بيك غروشه مقابل اولوب بناء عليه برشفيع چيقسه انى طقوز بيك غروشه اله‌بيلور

٢٦١ ماده

بايع قبل القبض ثمن مبيعك جمله‌سنى حط ايده‌بيلور فقط اصل عقده ملتحق اولماز

مثلا بايع بر ملك عقارى اون بيك غروشه صاتدقدن صكره قبل القبض اول اقچه‌دن كاملاً وازكچسه شفيعى اول عقارى اون بيك غروشه اله‌بيلور يوقسه اقچه‌سز آلورم ديه‌مز

(باب خامس)

(تسليم وتسلمه متعلق مسائل بياننده اولوب التى)

(فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(تسليم وتسلمك حقيقت وكيفيتى بياننده‌در)

٢٦٢ ماده

بيعده قبض شرط دكلدر . فقط بعدالعقد اولا مشترى ثمنى بايعه وثانيا بايع مبيعى مشترى‌يه ويرمكه بورجلو اولور

٢٦٣ ماده

مبيعك تسليمى مشترينك بلامانع مبيعى قبض ايده‌بيله‌جك وجهله تسلمنه بايعك اذن ويرمسيله حاصل اولور

٢٦٤ ماده
مبيعك تسليمی حاصل اولديغی كبی مشتری دخی آنی قبض ايتمش اولور

٢٦٥ ماده
مبيعك اختلافيله كيفيت تسليمی دخی مختلف اولور

٢٦٦ ماده
مشتری عرصه واراضينك ايچنده بولنديغی وياخود بر طرفندن كورر اولديغی حالده قبضه بايعك رخصت ويرمسی تسليمدر

٢٦٧ ماده
اوزرنده اكين اولان ارضك تسليمنده اوزرنده كی اكينی بچوب ياخود حيوانه يديروبده ارضی تخليه ايتمكه بايع مجبور اولور

٢٦٨ ماده
اوزرنده ميوه اولان اغاجك تسليمنده ميوه‌سنی ديوشروب اغاجی تخليه ايتمكه بايع مجبور اولور

٢٦٩ ماده
اغاج اوزرنده اوله‌رق صاتلمش اولان ميوه‌يی مشترينك ديوشرمسنه بايعك رخصت ويرمسی تسليمدر

٢٧٠ ماده
خانه وباغ كبی كليدلی عقارك ايچنده ايكن بايعك

مشتری‌يه تسليم ايتدم ديمسی تسليمدر وخارجنده ايكن مبيع اكر مشتری درحال آنی كليدليه‌بيله‌جك مرتبه قريب ايسه مجرد تسليم ايتدم ديمسی تسليمدر . واكر اول مرتبه قريب دكل ايسه اورايه واروبده ايچنه كيره‌بيله‌جك قدر وقت مروريله تسليم تحقق ايدر

٢٧١ ماده
كليدلی عقارك مفتاحنی ويرمك تسليمدر

٢٧٢ ماده
حيوان باشندن ياقولاغندن ويا يولارندن طوتيلوب تسليم اولنور . فقط مشترينك كلفتسزجه تسلمنه قدرتی اولان محلده ارائه‌سيله قبضنه رخصت اعطاسی دخی تسليمدر

٢٧٣ ماده
مكيلات وموزونات مشترينك امريله كيل ياوزن اولنه‌رق تهيئه واعطا ايلديكی ظرف وقاب درونه قونلمق تسليمدر

٢٧٤ ماده
عروضك تسليمی مشترينك النه اعطاسيله ياخود يانـنه قويمق ويا ميدانده اولوبده بالارائه قبضنه رخصت ويرمك ايله اولور

٢٧٥ ماده

انبار وصندق كبی كليدلی برمحل ایچنده بولنان شیلر
طوپدن صاتلدقده مفتاحنك مشتری‌یه اعطاسیله قبضنه
رخصت ویرلمك تسلیمدر

مثلا برانبار بغدای یاخود برصندق كتاب طوپدن صاتلدقده مفتاحنك
اعطاسی مبیعی تسلیم دیمكدر

٢٧٦ ماده

مشتری مبیعی قبض ایدر ایكن بایعك كوروبده منع
ایتمامسی قبضه رخصتدر

٢٧٧ ماده

بایعك اذنی اولمقسزین مشترینك ثمنی تأدیه ایتمدین مبیعی
قبض ایتمسی معتبر دكلدر

فقط مشتری بلااذن قبض ایدوبده یدنده مبیع تلف
اولور یاخود سقطلنور ایسه قبض معتبر اولور

(فصل ثانی)

(مبیعك حق حبسنه دائر مواد بياننده‌در)

٢٧٨ ماده

پشین صاتشده مشتری ثمنی تماماً تأدیه ایدنجه‌یه دك بایعك
مبیعی حبس وتوقیف ایتمك حقی واردر

٢٧٩ ماده

بایع اشیای متعدده‌یی صفقهٔ واحده ایله صاتدقده هر برینك
بشقه بشقه بهاسنی بیان ایتمش اولسه بیله تماما ثمنی
قبض ایدنجه‌یه‌دك مجموع مبیعی حبس ایده‌بیلور

٢٨٠ ماده

مشترینك رهن وكفیل ویرمسی بایعك حق حبسنی
اسقاط ایده‌مز

٢٨١ ماده

بایع ثمنی قبض ایتمدین مبیعی تسلیم ایدر ایسه حق حبسنی
اسقاط ایتمش اولور

بو صورتده ثمنی قبض ایدنجه‌یه‌دك توقیف ایتمك اوزره
مبیعی استرداد ایده‌مز

٢٨٢ ماده

ثمن مبیعی المق اوزره بایع بر كیمسه‌یی مشتری اوزرینه
حواله ایدر ایسه حق حبسنی اسقاط ایتمش اولور .
وبوصورتده همان مبیعی مشتری‌یه تسلیم ایتمسی لازم كلور

٢٨٣ ماده

ویره‌سی‌یه صاتشده بایعك حق حبسی اولمیوب وعده‌سی
حلولنده ثمنی قبض ایتمك اوزره همان مبیعی مشتری‌یه
تسلیم ایتمسی لازم كلور

٢٨٤ ماده

بایع پشین اولمق اوزره صاتدقدن صکره ثمن مبیعی تأجیل ایدر ایسه حق حبسنی اسقاط ایتمش اولور ووعده‌سی حلولنده ثمنی قبض ایتمك اوزره همان مبیعی تسلیم ایتمسی لازم کلور

(فصل ثالث)

(مکان تسلیم حقنده‌در)

٢٨٥ ماده

عقد مطلق حین عقدده مبیع نره‌ده ایسه اوراده تسلیمنی اقتضا ایدر

مثلا بر کیمسه تکفور طاغنده‌کی بغدایی استانبولده بر کیمسه‌یه صاتدقده اول بغدایی تکفور طاغنده تسلیم ایدر یوقسه استانبولده تسلیم ایتمك اوزره اجبار اولنه‌ماز

٢٨٦ ماده

مبیعك نره‌ده اولدیغی مشترینك معلومی اولمیوبده بعدالعقد مطلع اولسه مخیردر . دیلرسه بیعی فسخ ایدر ودیلرسه حین عقدده مبیع نره‌ده ایسه اوراده قبض ایلر

٢٨٧ ماده

برمحل معینده تسلیم اولنمق شرطیله صاتلمش اولان مالك اوراده تسلیمی لازم کلور

(فصل رابع)

(تسلیمك مؤنتی یعنی کلفتی ولوازم تمامیتی بیانده‌در)

٢٨٨ ماده

ثمنه متعلق اولان مصارف مشتری‌یه عائددر

مثلا اقچه‌نك صایمه وطارتمه اجرتلری کبی مصارف صرافیه مشتری طرفندن ویرلمك لازم کلور

٢٨٩ ماده

مبیعك تسلیمنه متعلق مصرفلر بایعه عائددر

مثلا کیله‌جی وقنطارجی اجرتلرینی بایعك ویرمسی لازم کلور

٢٩٠ ماده

جزافا صاتیلان شیلرك مؤنتی مشتری‌یه عائددر

مثلا بر باغك اوزومی مجازفة صاتلدقده دیوشیرمسی مشترینك اوزرینه‌در

کذلك برانبار بغدای مجازفة صاتلدقده انباردن اخراج ونقلی مشترینك اوزرینه لازمدر

٢٩١ ماده

اودون وکمور کبی حیوان اوزرنده محمولا صاتلمش اولان شیلری مشترینك خانه‌سنه نقل ایتمك امرنده عرف وعادت بلده نه ایسه اکا اتباع اولنور

٢٩٢ ماده

سند وحجت تحریری اجرتی مشتری اوزرینه لازمدر .

فقط بایعك دخی محكمه‌ده بیعی تقریر واشهاد ایلمسی لازم كلور

(فصل خامس)

(هلاك مبیعه مترتب اولان موادبیانده‌در)

۲۹۳ ماده

مبیع قبل القبض بایعك یدنده تلف اولسه مشتری حقنده برشی ترتب ایتمیوب ضرری بایعه عائد اولور

۲۹۴ ماده

مبیع بعدالقبض تلف اولسه بایع حقنده برشی ترتب ایتمیوب ضرری مشتری‌یه عائد اولور

۲۹۵ ماده

مشتری مبیعی قبض ایدوب لكن ثمنی تأدیه ایتمدین مفلساً فوت اولسه بایع مبیعی استرداد ایده‌میوب غرمایه داخل اولور

۲۹۶ ماده

مشتری مبیعی قبض و ثمنی تأدیه ایتمدین مفلسا فوت اولسه بایع ثمنی مشترینك تركه‌سندن استیفا ایدنجه‌یه‌دك مبیعی حبس ایده‌بیلور

بوصورتده حاكم مبیعی بیع ایدوب ثمنی وفا ایدر ایسه بایعك الەجغنی

تماما ایفا ایدر وفضله‌سی قالدیغی تقدیرده غرمایه ویرر واكر بایعك الەجغندن ناقص ایسه اول ثمنی بایع تماما الدقدن صكره نقصانی غرامة مشترینك تركه‌سندن الور

۲۹۷ ماده

بایع ثمنی قبض ایدوب لكن مبیعی مشتری‌یه تسلیم ایتمدین مفلسا فوت اولسه مبیع بایع یدنده امانت قالمش اولور بوصورتده مشتری مبیعی الوب سائر غرما مداخله ایده‌مز

(فصل سادس)

(سوم شرا وسوم نظر حقنده‌در)

۲۹۸ ماده

سوم شرا طریقیله یعنی تسمیهٔ ثمن اولنه‌رق اشترا ایتمك اوزره مشترینك قبض ایدوبده كوتوردیكی مال مشتری یدنده تلف وضایع اولدقده قیمیاتدن اولدیغی تقدیرده قیمتنی ومثلیاتدن اولدیغی تقدیرده مثلنی بایعه ویرمسی لازم كلور. اما ثمن تسمیه اولنمامش ایسه مشتری یدنده امانت حكمنده اوله‌رق بلاتعد تلف وضایع اولدیغی حالده ضمان لازم كلمز مثلا بایع بوحیوانك بهاسی بیك غروشدر كوتور بكنور ایسه‌ك آل دیوب مشتری دخی اولوجهله اشترا ایتمك اوزره الوب كوتورسه وخانه‌سنده حیوان تلف اولسه ذكر بهاسنی بایعه ویرمسی لازم كلور . اما بهاسی بیان ایدلمیه‌رك بایع كوتور بكنرر ایسه‌ك

الورسون دیوب مشتری دخی بکنور ایسه بعده بازارلغی ایدوبده
اشترا ایلك اوزره کوتورکده یدنده بلا تعد تلف اولسه ضمان
لازم کلمز

٢٩٩ ماده

سوم نظر طریقیله یعنی کورمك یاخود کوسترمك اوزره
قبض اولنان مال کرك بهاسی بیان اولنسون وکرك بیان
اولنمسون قابضك یدنده امانت اوله‌رق بلاتعد تلف وضایع
اولسه ضمان لازم کلمز

(باب سادس)

(خیارات بیاننده اولوب یدی فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(خیار شرط بیاننده‌در)

٣٠٠ ماده

بایع یامشتری ویاخود ایکیسی بردن مدت معلومه ایچنده
بیعی فسخ ایتمك یاخود اجازت ایله انفاذ ایلمك خصوصنده
مخیر اولمق اوزره بیعده شرط قیلمق جائزدر

٣٠١ ماده

خیار شرط ایله مخیر اولان طرف مدت خیارنده یعنی مخیر اولدیغی
مدت ظرفنده دیلرسه بیعی فسخ ایدر ودیلرسه مجیز اولور

٣٠٢ ماده

کرك فسخ وکرك اجازت قولا اولدیغی کبی فعلا دخی اولور

٣٠٣ ماده

اجازت قولیه اجازت ویردم یاراضی اولدم کبی رضایه
وفسخ قولی فسخ ایتدم یاوازکچدم کبی عدم رضایه دلالت
ایدن سوزلردر

٣٠٤ ماده

اجازت فعلیه رضایه وفسخ فعلی عدم رضایه دلالت ایدن
فعللردر

مثلا مشتری مخیر اولدیغی حالده مدت خیارنده مبیعی صاتلغه
چیقارمق یاخود رهن ویا ایجار ایتمك کبی تملکك لوازمندن اولان
بروجهله تصرف ایتمسی اجازت فعلیه وبایع مخیراولدیغی حالده اولوجهله
تصرف ایتمسی فسخ فعلیدر

٣٠٥ ماده

مخیر اولان کیمسه بیعی فسخ ویاخود انفاذ ایتمدین مدت
خیار مرور ایدرایسه بیع تمام اولور

٣٠٦ ماده

خیار شرط وارثه انتقال ایتمز

بوصورتده مخیر اولان کیمسه بایع ایسه وفاتیله مشتری مبیعه مالك
اولور . واکر مخیر مشتری ایسه وفاتنده وارثی مخیر اولمقسزین
مبیعه مالك اولور

٣٠٧ ماده

بایع ومشتری ایکیسی بردن مخیر اولدقلری تقدیرده
هرقنغیسی فسخ ایدرایسه بیع منفسخ اولور . وهرقنغیسی
اجازت ویررسه یالکز انک خیاری زائل اولوب دیکری
مخیر قالور

٣٠٨ ماده

یالکز بایع مخیر اولدیغی صورتده مبیع کندی ملکندن
چیقمیوب ینه کندوسنک مالی عد اولنور . ومبیع
بعدالقبض مشتری یدنده تلف اولسه ثمن مسمی لازم
کلیوب مشترینک یوم قبضنده کی قیمتنی ویرمسی لازم
کلور

٣٠٩ ماده

یالکز مشتری مخیر اولدیغی صورتده مبیع بایعک ملکندن
چیقوب مشترینک مالی عد اولنور . ومبیع بعد القبض
مشتری یدنده تلف اولسه ثمنی مسمانک اعطاسی لازم کلور

(فصل ثانی)

(خیار وصف بیاننده در)

٣١٠ ماده

بایعک بروصف مرغوب ایله متصف اولمق اوزره صاتمش

اولدیغی مال اول وصفدن عاری چیقسه مشتری مخیردر .
دیلرسه بیعی فسخ ایدر ودیلرسه مجموع ثمن مسما ایله
مبیعی قبول ایدر بوکا خیار وصف دیرلر
مثلا صاغیلور دیو صاتلمش اولان برانک سوتدن کسلمش اولدیغی
ظاهر اولسه مشتری مخیراولور
وکذا کیجه وقتی قرمزی یاقوتدر دیو صاتیلان طاش صاری یاقوت
چیقسه مشتری مخیردر

٣١١ ماده

خیار وصف وارثه انتقال ایدر
یعنی خیار وصف ایله مخیر اولان مشتری وفات ایدیجک مبیعک
اول وصفدن عاری اولدیغی ظاهر اولدقده وارثك دخی بیعی فسخ
اتمکه صلاحیتی واردر

٣١٢ ماده

خیار وصف ایله مخیر اولان مشتری مبیعده تملکک
لوازمندن اولان بروجهله تصرف ایدرسه خیاری ابطال
ایتمش اولور

(فصل ثالث)

(خیار نقد حقنده در)

٣١٣ ماده

بایع ومشتری فلان وقته قدر تأدیهٔ ثمن اولنمق واولنمزسه

بینلرنده بیع اولنمق اوزره پازارلق ایتسه‌لر صحیح اولور
بوکا خیار نقد دینلور

٣١٤ ماده

مدت معینه‌ده مشتری ثمنی تأدیه ایده‌مز ایسه خیار نقد ایله
عقد اولنان بیع فاسد اولور

٣١٥ ماده

خیار نقد ایله مخیر اولان مشتری مدت معینه ایچنده
وفات ایدرایسه بیع باطل اولور

(فصل رابع)

(خیار تعیین بیاننده‌در)

٣١٦ ماده

قیمیاتدن ایکی یاخود اوچ شیئك بشقه بشقه بهالری بیان
اولنه‌رق بونلردن مشتری دیلدیکنی المق یاخود بایع دیلدیکنی
ویرمك اوزره صاتمق صحیح اولور
بوکا خیار تعیین دینلور

٣١٧ ماده

خیار تعیینده تعیین مدت لازمدر

٣١٨ ماده

خیار تعیین ایله مخیر اولان کیمسه مدت معینه مرورنده
الدیغی شیئی تعیینه مجبور اولور

٣١٩ ماده

خیار تعیین وارثه انتقال ایدر
مثلا اعلی واوسط وادنی اولمق اوزره برجنسدن اوچ طوپ
قماشك اوچ یا درت کون ظرفنده مشتری قنغیسنی اختیار ایدرایسه
المق اوزره بایع لاعلی التعیین برینی صاتسه ومشتری دخی بومنوال
اوزره قبول ایتسه بیع منعقد اولور ومدت معینه مرورنده
مشتری برینی تعیین ایله ثمن مسماسنی ویرمکه مجبوردر وقبل
التعیین وفات ایتسه وارثی دخی اولوجهله برینی تعیینه مجبور
اولور

(فصل خامس)

(خیار رؤیت حقنده‌در)

٣٢٠ ماده

برکیمسه برمالی کورمدین اشترا ایتسه کورنجه‌یه‌دك
مخیردر کوردکده دیلرسه فسخ ایدر ودیلرسه قبول ایدر
بوکا خیار رؤیت دینلور

٣٢١ ماده

خیار رؤیت وارثه انتقال ایتمز
بناء علی ذلك مشتری آلمش اولدیغی مالی کورمدین وفات
ایتسه وارثی مخیر اولمقسزین اول ماله مالك اولور

٣٢٢ ماده

مالی کورمدین صاتان بایع ایچون خیار رؤیت یوقدر

مثلا بر كيمسه كندويه ارثا انتقال ايدن مالى كورمدين صاتسه بيع بلا خيار منعقد اولور

٣٢٣ ماده

خيار رؤيت بحثنده رؤيت مبيعك اصل مقصدى بيلديرن حال ومحلنه واقف اولمقدن كنايه‌در

مثلا مشترى ايچى طيشى بردوزى‌يه اولان ساده بز وقماشك طيشنى وچيچكلى وچوقلى قماشك چيچكلرينى وچوقلرينى كوروب ودول ايچون النان قيونك ممه‌سنى واتى ايچون النان قيونك ارقه‌سنى يوقلايوب ومأكولات ومشروباتك چاشنيسنى طاتوبده بعده اشترا ايلسه خيار رؤيت يوقدر

٣٢٤ ماده

نمونه كوستريله‌رك صاتيلان شيلرك نمونه‌سنى كورمك كفايت ايدر

٣٢٥ ماده

مبيع نمونه‌دن دون چيقار ايسه مشترى مخير اولوب ديلرسه قبول ايدر وديلرسه رد ايدر

مثلا بغداى وياغ وبردوزى‌يه ياپلمش اولان بز وچوقه وامثالى معمولاتك نمونه‌سنه باقيله‌رق اشترا اولنوبده بعده نمونه‌دن اشاغى ظهور ايتسه مشترى مخير اولور

٣٢٦ ماده

خان وخانه كبى عقاراتك اشتراسنده هر اوطه‌سنى كورمك لازمدر . فقط اوطه‌لرى يك نسق اولنلرك بر اوطه‌سنى كورمك كافيدر

٣٢٧ ماده

متفاوت شيلرك طوپدن اشتراسنده هر برينى بشقه بشقه كورمك لازمدر

٣٢٨ ماده

مشترى متفاوت شيلرك بعضيسنى كوروبده بعضيسنى كورمدين طوپدن اوله‌رق اشترا ايتسه وكورمديكنى كوردكده بكنمسه مخير اولوب ديلرسه هپسنى بردن قبول ايدر وديلرسه هپسنى بردن رد ايدر . يوقسه بكنديكنى آلوبده بكنمديكنى رد ايده‌من

٣٢٩ ماده

اعمانك بيع وشراسى صحيح اولوب فقط وصفنى بيلمديكى بر مال اشترا ايتدكده مخير اولور

مثلا وصفنى بيلمديكى بر خانه‌اشترا ايلسه مخير اولوب وصفنى اوكرندكده ديلرسه قبول ايدر وديلرسه رد ايدر

٣٣٠ ماده

مبيع قبل الشرا اعمايه وصف وتعريف اولنوبده اشترا ايلسه مخير اوله‌ماز

٣٣١ ماده

اعمانك يوقلامق ايله معلوم اولان شيلرده اليله طوتوب يوقلامسيله وقوقليه‌جق شيلرده قوقلامسيله وطاتيله‌جق شيلرده طاتمسيله مخيرلكى ساقط اولور

يعنى بومثللو شيلرى يوقلايوب وقوقلايوبده بعده اشترا ايلسه بيعى
صحيح ولازم اولور

٣٣٢ ماده

بركيمسه شرا قصديله يعنى اليجى كوزيله كورمش
اولديغى مالى برمدت صكره اول مال اولديغى بيلەرك
اشترا ايتسه خيار رؤيتى يوقدر . فقط اول مالده برتغير
حاصل اولمش ايسه اولوقت مخير اولور

٣٣٣ ماده

مبيعك اشتراسنه ياخود قبضنه وكيل اولان كيمسه‌نك رؤيتى
اصيلك رؤيتى كبيدر

٣٣٤ ماده

رسولك يعنى مجرد مبيعى آلوب كوندرمكه مأموراً
كوندريلان آدمك رؤيتى مشترينك خيار رؤيتى
اسقاط ايلمز

٣٣٥ ماده

مشترينك مبيعده تملكك لوازمندن اولان بروجهله
تصرف ايتمسى خيار رؤيتى اسقاط ايدر

(فصل سادس)

(خيار عيب بيانندەدر)

٣٣٦ ماده

بيع مطلق مبيعك عيبدن سالم اولمسنى اقتضا ايدر

يعنى عيوبدن برائتنى شرط ايتمكسزين وصاغلام وچوروك وقصورلى
وقصورسز ديمكسزين مال صاتمق مالك صاغلام وعيبسز اولمسنى
ايجاب ايدر

٣٣٧ ماده

بيع مطلق ايله صاتيلان برمالك عيب قديمى تبين ايتدكده
مشترى مخيردر ديلرسه رد ايدر وديلرسه ثمن مسما ايله
قبول ايلر . يوقسه مالى اليقوبده عيبى ايچون بهاسنى
تنقيص ايدەمز . ايشته بوكا خيار عيب دينلور .

٣٣٨ ماده

عيب ديو اهل واربابى بيننده مالك بهاسنه ايراث نقصان
ايدن قصوره ديرلر

٣٣٩ ماده

عيب قديم بايع يدنده ايكن مبيعده موجود اولان
قصوردر

٣٤٠ ماده

بعد البيع قبل القبض بايع يدنده ايكن مبيعده حادث اولان
عيب موجب رد اولان عيب قديم حكمندەدر

٣٤١ ماده

بايع حين بيعده مبيعك برعيبنى بيان ايدرك مشترى اول
عيب ايله قبول ايتدكده اول عيب سببيله مخير اولەماز

٣٤٢ ماده

بایع برمالی هرعیب دعواسندن ذمتی بری اولمق شرطیله صاتدقده مشتری ایچون خیار عیب یوقدر

٣٤٣ ماده

مشتری برمالی هرعیبیله مقبولمدر دیو اشترا ایلرسه ارتق انده عیب دعواسنه صلاحیتی یوقدر

مثلا مشتری برحیوانی کور طوپال چوروك چاریق هرنه ایسه مقبولمدر دیو صاتون السه ارتق عیب قدیمی وار ایمش دیو رد ایده‌مز

٣٤٤ ماده

مشتری مبیعك عیبنه مطلع اولدقدن صکره انده تملکك لوازمندن اولان بروجه ایله تصرف ایتسه خیار عیبی اسقاط ایتمش اولور

مثلا مشتری مبیعی عیب قدیمنه بعدالاطلاع بیعه عرض ایتسه یعنی صاتیلغه چیقارسه عیبه رضا دیمك اوله‌رق ارتق رد ایده‌مز

٣٤٥ ماده

مبیعك مشتری عندنده برعیبی حادث اولدقدن صکره عیب قدیمی میدانه چیقسه مشترینك بایعه رد ایتمکه صلاحیتی اولمیوب فقط نقصان ثمن ادعاسنه صلاحیتی واردر

مثلا مشتری صاتون الدیغی برطوپ قماشی کسوب بیچدکدن صکره چوروك یاخود یانقین اولمق مثللو برعیب قدیمنه مطلع اولسه چونکی کسوب بیچمسیله بریکی قصور دها پیدا اولدیغندن ردایده‌میوب فقط عیب قدیمندن طولایی نقصان ثمن الور

٣٤٦ ماده

نقصان ثمن بیغرض اهل وقوفك اخباری ایله معلوم اولور

شویله‌که مبیعك برکره سالماً وبرکره معیباً قیمتی تقویم وتقدیر اولنوب بوایکی قیمت بیننده‌کی تفاوت سالما اولان قیمتك قاچده بری ایسه ثمن مسمانك اول نسبتله نقصانی نقصان ثمن اعتبار اولنور

مثلا مشتری التمش غروشه الدیغی برطوپ قماشی کسوب بیچدکدن صکره عیب قدیمنه مطلع اولدقده اهل وقوف اول قماشك سالما قیمتی التمش وعیب قدیمی ایله قیمتی قرق بش غروش اولدیغنی اخبار ایتسه‌لر نقصان ثمن اون بش غروش اولمغله مشترینك انی طلب ودعوا ایتمکه صلاحیتی واردر

واکر اول مالك سالما قیمتی سکسان ومعیبا قیمتی التمش غروش اولدیغنی اخبار ایسه‌لر اشبو ایکی قیمت بیننده‌کی تفاوت که یکرمی غروشدر سکسان غروشك ربعی اولمغله ثمن مسمانك ربعی اولان یکرمی غروشی مشترینك طلب ودعوایه صلاحیتی اولور

واکر اول قماشك سالما قیمتی اللی ومعیبا قیمتی قرق غروش اولدیغنی اخبار ایتسه‌لر ایکی قیمت بیننده تفاوت اولان اون غروش اللی غروشك خمسی اولمغله ثمن مسمانك خمسی اولان اون غروش نقصان ثمن اعتبار اولنور

٣٤٧ ماده

عیب حادث زائل اولسه عیب قدیم ینه ردی موجب اولور

مثلا برحیوان اشترا اولنوبده مشتری عندنده خسته اولدقدن صکره عیب قدیمی میدانه چیقسه مشتری انی رد ایده میوب نقصان ثمن الور فقط اول خسته‌لق زائل اولسه مشتری عیب قدیمی ایله اول حیوانی بایعه رد ایدر

٣٤٨ ماده

بایع اکر مشتری عندنده برعیب حادث اولدقدن صکره عیب قدیمی میدانه چیقان مبیعی اول عیب حادث ایله کیرو المغه راضی اولور ایسه مانع رد بولنمدیغی تقدیرده مشترینک نقصان ثمن ادعاسنه صلاحیتی قالمیوب یا مبیعی بایعه رد یاخود تمام بهاسیله قبول ایتمکه مجبور اولور

حتی مشتری اول مالی عیب قدیمنه مطلع اولدقدن صکره آخره صاتسه ارتق نقصان ثمن ادعاسنه صلاحیتی قالمز

مثلا مشتری برطوپ بز الوب کوملك کسدکدن صکره چوروك ایدوکنه مطلع اولدیغی حالده صاتسه بایعدن نقصان ثمن ادعا ایده مز

زیرا بایع بن انی عیب حادث ایله یعنی کسلمش اولدیغی حالده

الوردم دیه بیله‌جکندن مشتری انی صاتمسیله حبس وامساك ایتمش اولور

٣٤٩ ماده

زیاده یعنی مبیعه مشترینک مالندن برشیئك ضم وعلاوه‌سی مانع رد اولور

مثلا بزی دیکمك یاخود بویامق ایله مشترینک ایپلکی یاخود بویاسی بزه ضم اولنمق وکذا عرصه‌یه مشتری طرفندن اغاج دیکمك رده مانعدر

٣٥٠ ماده

مانع رد بولندیغی حالده بایع راضی اولسه دخی معیب اولان مبیعی کیرو الهمیوب نقصان ثمن ویرمکه مجبور اولور

حتی مشتری اول مالی عیب قدیمنه مطلع اولدقدن صکره صاتسه بیله بایعدن نقصان ثمن الهبیلور

مثلا مشتری صاتون الدیغی برطوپ بزدن کوملك بیچدیروب دیکدیردکدن صکره بزك چوروك اولدیغنه مطلع اولدقده بایع راضی اولسه دخی استرداد ایده‌میوب نقصان ثمن ویرمکه مجبور اولور ومشتری اول کوملکی صاتسه بیله بزك نقصان ثمنی بایعدن الور

زیرا بوصورتده مشترینک مالی اولان ایپلك مبیعه علاوه والتحاق مانع رد اولمغله بایع بن انی بویله کسلمش ودیکلمش اولدیغی حالده الوردم دیمکه صلاحیتی اولمیه‌جغندن مشتری انی بیع ایله حبس وامساك ایتمش اولماز

٣٥١ ماده

صفقۀ واحده ایله اشترا اولنان شیلرك بعضیسی معیب
چیقدقده قبل القبض ایسه مشتری مجموعنی رد ایدر
یاخود ثمن مسما ایله قبول ایلر یوقسه معیبی رد ایدوبده
دیكری الیقویمغه صلاحیتی یوقدر . واكر بعدالقبض
ایسه تفریقنده ضرر اولمدیغی حالده یالكز معیب
اولانی ثمن مسمادن سالما حصه‌سیله رد ایدر وبایعك
رضاسی اولمدقجه ایكیسنی بردن رد ایده‌مز . اما
تفریقنده ضرر اولدیغی حالده مجموعنی بردن رد ایدر
یاخود مجموعنی ثمن مسما ایله قبول ایلر

مثلا قرق غروشه النان ایكی فسدن بریسی قبل القبض قصورلی
چیقسه ایكیسنی بردن رد ایده‌بیلور . واكر بعدالقبض بریسی
قصورلی چیقسه یالكز انی سالما قیمتی قاچ غروش ایسه قرق
غروشدن تنزیل ایله رد ایدر . فقط برچفت ایاق قابی النوبده
بعدالقبض برتكی قصورلی چیقسه ایكیسنی بردن رد ایله تماماً
اقچه‌سنی استرداد ایده‌بیلور

٣٥٢ ماده

مكیلات وموزوناتدن اوله‌رق برشخص برجنسدن اولمق
اوزره اشترا وقبض ایتمش اولدیغی مقدار معینك
بعضیسنی چوروك بولسه مخیردر دیلرسه جمله‌سنی قبول ایدر
ودیلرسه جمله‌سنی رد ایدر

٣٥٣ ماده

بغدای وامثالی حبوبات طپراقلی چیقدیغی تقدیرده عادة
قلیل عد اولنورسه بیع صحیح ولازم اولور واكر
بین الناس عیب عد اولنور درجه‌ده ایسه مشتری
مخیر اولور

٣٥٤ ماده

یموورطه وجوز مقوله‌سی شیلرك بعضیسی فنا وچوروك
چیقسه یوزده اوچ كبی عرفا وعادة استكثار اولنمیه‌جق
درجه‌سی معفو اولور . واكر قصورلی چیقان یوزده
اون كبی چوق اولورسه معفو اولمیوب مشتری جمله مبیعی
بایعه رد ایله تماما ثمنی كیرو الور

٣٥٥ ماده

مبیع اكر اصلا منتفع به اولمیه‌جق حالده ظهور ایدر
ایسه بیع باطل اولوب مشتری تماما ثمنی استرداد ایلر

مثلا اشترا اولنان یموورطه اصلا ایشه یارامز صورتده بوزوق چیقسه
مشتری تماما اقچه‌سنی كیرو الور

(فصل سابع)

(غبن وتغریر بیاننده‌در)

٣٥٦ ماده

بیعده بلا تغریر غبن فاحش بولنسه مغبون اولان كیمسه
بیعی فسخ ایده‌مز

فقط مال يتيمى بلا تغرير اولسه دخى غبن فاحش ايله
بيع صحيح اولماز مال وقف وبيت المال دخى مال يتيم
حكمنده‌در

٣٥٧ ماده

متبايعاندن برى ديكرينى تغرير ايدوبده بيعده غبن فاحش
اولديغى تحقق ايتدكده مغبون اولان كيمسه بيعى فسخ
ايده‌بيلور

٣٥٨ ماده

غبن فاحش ايله مغبون اولان كيمسه‌نك وفاتنده تغرير
دعواسى وارثنه انتقال ايتمز

٣٥٩ ماده

تغرير اولنان مشترى بيعده غبن فاحش اولديغنه مطلع
اولدقدن صكره مبيعده تملكك لوازمندن اولان بروجه
ايله تصرف ايدر ايسه ارتق حق فسخى قالماز

٣٦٠ ماده

تغرير وغبن فاحش ايله اشترا اولنان مبيع تلف يامستهلك
اولسه وياخود اول مبيعده معيب اولمق وعرصه اولوبده
اوزرينه بنا ياپلمق كبى بر كيفيت حدوث ايتسه مغبون اولان
كيمسه‌نك بيعى فسخه صلاحيتى قالماز

(باب سابع)

(مبيعك انواع واحكامى بياننده اولوب التى فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(بيعك انواعى بياننده‌در)

٣٦١ ماده

بيعك انعقادنده ركنى اهلندن يعنى عاقل ومميزدن
صدور ايتمك وحكمى قابل اولان محله مضاف اولمق
شرطدر

٣٦٢ ماده

ركننده خلل اولان بيع مثلا مجنونك بيعى باطلدر

٣٦٣ ماده

بيعك حكمنى قابل اولان محلى موجود ومقدور التسليم
ومال متقوم اولان مبيعدر

بناء على ذلك معدومك ومقدور التسليم ومال متقوم اولميان شيئك
بيعى باطلدر

٣٦٤ ماده

انعقاد بيعك شرطى بولنوبده بعض اوصاف خارجيه‌سى
اعتباريله مشروع اولمازسه مثلا مبيع مجهول ياخود ثمنده
خلل واقع اولور ايسه بيع فاسد اولور

٣٦٥ ماده

بيعك نافذ اولمسی ايچون بايع مبيعه مالك ياخود مال صاحبنك وكيلی ياوليسی ياوصيسی اولمق وغيرك حقی اولمامق شرطدر

٣٦٦ ماده

بيع فاسد عندالقبض نافذ اولور

يعنی مشترينك مبيعده تصرفی جائز اولور

٣٦٧ ماده

خياراتدن بريسی بولنور ايسه بيع لازم اولماز

٣٦٨ ماده

بيع فضولی وبيع مرهون كبی غيرك حقی تعلق ايدن بيع اول غيرك اذننه موقوفا منعقد اولور

(فصل ثانی)

(انواع بيوعك احكامی بياننده‌در)

٣٦٩ ماده

بيع منعقدك حكمی ملكيتدر

يعنی مشترينك مبيعه وبايعك ثمنه مالك اولمسيدر

٣٧٠ ماده

بيع باطل اصلا حكمی افاده ايتمز

بناء عليه بيع باطلده مشتری بايعك اذنيله مبيعی قبض ايتدكده مبيع مشتری عندنده امانت قبيلندن اوله‌رق بلا تعد تلف اولسه مشتری‌يه ضمان لازم كلمز

٣٧١ ماده

بيع فاسد عندالقبض حكمی افاده ايدر

يعنی مشتری بايعك اذنيله مبيعی قبض ايتدكده اكا مالك اولور بناء عليه بيع فاسد ايله اشترا اولنان مبيع مشتری عندنده تلف اولسه ضمان لازم كلور . شويله‌كه مثلياتدن ايسه مثلنی وقيمياتدن ايسه يوم قبضنده‌كی قيمتنی مشترينك بايعه ويرمسی لازم اولور

٣٧٢ ماده

بيع فاسدده عاقديندن هر برينك بيعی فسخ ايتمكه حقی واردر

فقط مبيع اكر مشتری يدنده تلف اولور ايسه ياخود مشتری انی استهلاك ويا ديكره بيع صحيح ايله بيع ياهبه كبی برصورتله الندن چيقارر ايسه وياخود مبيع خانه اولوبده تعمير اولنمق ويا عرصه اولوبده اغاج ديكلمك كبی برصورتله مشتری طرفندن مبيعه برشی علاوه وياخود بغدای اولوبده طحن ايله اون ايدلمك كبی مبيعك اسمی دكيشه‌جك صورتله تغير ايديلور ايسه حق فسخ قالماز

٣٧٣ ماده

بيع فاسد فسخ اولندقده اكر قبض ثمن اولنمش ايسه

بايع ثمنی رد ايدنجه‌يه‌دك مشترينك مبيعی حبس ايتمك حقی واردر

٣٧٤ ماده

بيع نافذ فی الحال حكمی افاده ايدر

٣٧٥ ماده

بيع نافذ لازمده متبايعاندن هيچ بريسی دونه‌مز

٣٧٦ ماده

بيع غير لازمده مخير اولان كيمسه بيعی فسخ ايده‌بيلور

٣٧٧ ماده

بيع موقوف عندالاجازه حكمی افاده ايدر

٣٧٨ ماده

بيع فضوليده مالی صاحبی ويا وكيلی ياخود ولیسی ياخود وصيسی اجازت ويرر ايسه نافذ وويرمز ايسه منفسخ اولور . فقط اجازتده بايع ومشتری ومجيز ومبيع قائم اولمق شرطدر بونلردن بريسی هلاك اولسه اجازت جائز اولماز

٣٧٩ ماده

بيع مقايضه‌ده بدلينك ايكيسنده مبيع حكمنده اولديغندن بونلرده مبيعك شرائطی معتبردر . فقط تسليمجه منازعه وقوعنده متبايعان ايكيسی بردن تسليم وتسلم ايدرلر

(فصل ثالث)

(سلم حقنده‌در)

٣٨٠ ماده

بيع كبی سلم دخی ايجاب وقبول ايله منعقد اولور

مثلا مشتری بايعه يوزكيله بغدای ايچون بيك غروش سلم ويردم ديوب اول دخی قبول ايتدكده (سلم) منعقد اولور

٣٨١ ماده

سلم انجق مقدارينی وصفتنی مثلا اعلالغنی يا ادنالغنی تعيين ايلمك قابل اولان شيلرده صحيح اولور

٣٨٢ ماده

مكيلات وموزونات ومذروعاتك مقداری كيل ووزن وذراع ايله تعيين اولنور

٣٨٣ ماده

عدديات متقاربه‌نك تعيين مقداری صابی ايله اولديغی كبی كيل ووزن ايله دخی اولور

٣٨٤ ماده

طوغله وكرپيچ كبی عددياتك قالبلری معين ومعلوم اولمق لازمدر

٣٨٥ ماده

بز وچوقه امثالی ذراعیاتك طول وعرضی ورقتی ونه‌دن معمول ونره‌نك ایشی اولدیغی تعیین اولنمق لازمدر

٣٨٦ ماده

سلمك صحتنده ومبیعك جنسی مثلا بغدای وپرنج وخورما دیو ونوعی مثلا یغمور ایله یاسقی ایله حاصل اولان دیو وصفتی مثلا اعلا یاخود ادنا دیو تعیین وكرك مبیعك وكرك ثمنك مقداری ومبیعك زمان ومكان تسلیمی بیان اولنمق شرطدر

٣٨٧ ماده

صحت سلمك بقاسنده ثمنك مجلس عقدده تسلیمی شرطدر . وعاقدین قبل التسلیم افتراق ایدرلر ایسه عقد سلم منفسخ اولور

(فصل رابع)

(استصناع بیاننده‌در)

٣٨٨ ماده

بركیمسه اهل صنایعدن برینه بكا شوقدر غروشه شویله برشی یاپ دیوب اودخی قبول ایتسه استصناعا بیع منعقد اولور

مثلا مشتری پاپوشجی‌یه ایاغنی كوستره‌رك فلان نوع سختیاندن شوقدر غروشه بكا برچفت پاپوش یاپ دیوب اودخی قبول ایتسه یاخود مرانقوز ایله طول وعرضنی واوصاف لازمه‌سنی بیان ایدرك برقایق یاخود كمی یاپمق اوزره پازارلق ایتسه استصناع منعقد اولور كذلك طول وحجمی وسائر اوصاف لازمه‌سی بیان اولنه‌رق هر بری شوقدر غروشه اولمق اوزره برفابریقه‌جی ایله شوقدر ایكنه‌لی تفنك یاپمق اوزره پازارلق اولنسه استصناع منعقد اولور

٣٨٩ ماده

استصناعی متعامل اولان شیلرده علی الاطلاق استصناع صحیحدر . اما تعامل جاری اولمیان شیلرده مدت بیان اولنور ایسه سلم اولوب انده شرائط سلم معتبردر . واكر مدت بیان اولنمازسه ینه استصناع قبیلندن اولور

٣٩٠ ماده

استصناعده مصنوعك مطلوبه موافق اوله‌جق وجهله توصیف وتعریفی لازمدر

٣٩١ ماده

استصناعده پشین اقچه ویرمك لازم دكلدر

٣٩٢ ماده

استصناع منعقد اولدقدن صكره طرفین پازارلقدن دونه‌مز . فقط مصنوع اكر تعریفه موافق اولمزسه مستصنع مخیردر

(فصل خامس)

(بیع مریضك احکامی بیاننده در)

ماده ٣٩٣

برمریض مرض موتنده ایکن ورثه‌سندن برینه برشی صاتسه دیکر وارثلرك اجازتنه موقوف اولوب مریضك وفاتندن صکره اجازت ویررلر ایسه نافذ اولور ویرمزلر ایسه نافذ اولماز

ماده ٣٩٤

مرض موتنده ایکن مریض حین وفاتنده کندویه وارث اولمیان برینه ثمن مثلیله برشی صاتسه صحیح ومعتبر اولور . واکر محابات یعنی ثمن مثلندن نقصان ایله بیع وتسلیم ایتدکدن صکره فوت اولسه ثلث مالی محاباته مساعد اولدیغی تقدیرده بیع ینه صحیح ومعتبر اولور . وثلث مالی محاباته مساعد اولمدیغی صورتده مقدار نقصانی مشتری اکماله مجبور اولور . واکمال ایتمز ایسه ورثه بیعی فسخ ایده بیلور

مثلا بیك بشیوز غروش قیمتلو برخانه‌دن بشقه نسنه‌یه مالك اولمیان مریض مرض موتندن اول خانه‌سنی وارثی اولمیان برکیمسه‌یه بیك غروشه بیع وتسلیم ایتدکدن صکره فوت اولسه محابات ایتمش اولدیغی بشیوز غروش ثلث ماله مساعد اولمغله بیع صحیح ومعتبر

اولوب ورثه بوبیعی فسخ ایده‌مز . واکر مریض اول خانه‌یی بشیوز غروشه بیع وتسلیم ایتمش اولسه محابات ایتمش اولدیغی بیك غروش ثلث مالك ایکی قاتی اولمغله ورثه مشتری‌یه ثمنی مبیعك ثلثان قیمتنه ابلاغ ایت دیو تکلیف ایتدکلرنده مشتری ناقص اولان بشیوز غروشی ویرر ایسه ورثه بیعی فسخ ایده‌مز واکر ویرمز ایسه بیعی فسخ ایله خانه‌یی استرداد ایده بیلورلر

ماده ٣٩٥

ترکه‌سی مستغرق دیون اولان کیمسه مرض موتنده مالنی ثمن مثلندن نقصان ایله صاتوبده فوت اولدیغی صورتده داینلری مبیعك ثمن مثلنی مشتری‌یه اکمال ایتدیررلر واکمال ایتمزسه بیعی فسخ ایده بیلورلر

(فصل سادس)

(بیع الوفا حقنده در)

ماده ٣٩٦

بیع وفاده بایع ثمنی رد ایله مبیعی استرداد ایده بیلدیکی کبی مشتری دخی مبیعی رد ایله ثمنی استرداد ایده بیلور

ماده ٣٩٧

بیع وفا ایله صاتیلان مبیعی کرك بایع وکرك مشتری آخره صاته‌مز

۳۹۸ ماده

مبیعك منافعندن برمقداری مشتری‌یه عائد اولمق اوزره شرط قلنسه اول شرطه رعایت اولنور

مثلا وفاء صاتیلان باغك اوزومی بایع ایله مشتری بیننده مناصفة تقسیم اولنمق اوزره بالتراضی مقاوله ایتسه‌لر اول مقاوله موجبنجه عمل اولنمق لازم كلور

۳۹۹ ماده

وفاء صاتیلان مالك قیمتی دینه مساوی اولدیغی حالده مشتری یدنده تلف اولسه مقابلی اولان دین ساقط اولور

۴۰۰ ماده

وفاء صاتیلان مالك قیمتی دیندن ناقص اولدیغی حالده مشتری یدنده تلف اولسه قیمتی مقدار دیندن ساقط اولور واوست طرفنی دخی مشتری بایعدن اخذ واسترداد ایلر

۴۰۱ ماده

وفاء صاتیلان مالك قیمتی دیندن زیاده اولدیغی حالده مشتری یدنده تلف اولسه قیمتندن دین مقابلی اولان مقداری ساقط اولور وتعدی وقوعبولمش ایسه زیاده‌یی دخی مشتری ضامن اولور واكر بلا تعد تلف اولمش

اولسه اول زیاده‌یی مشترینك اوده‌مسی لازم كلمز

۴۰۲ ماده

بیع وفاده متبایعاندن بریسی فوت اولدقده حق فسخ وارثنه انتقال ایدر

۴۰۳ ماده

مشتری اله‌جغنی استیفا ایتمدكجه وفاء اشترا ایتمش اولدیغی ماله بایعك دیكر غریملری مداخله ایده‌مز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ۸ محرم سنه ۲۸۶

كتاب الاجازات

مضمون خط همایون

موجبنجه عمل اولنه

کتاب ثانی

(اجارات حقنده اولوب برمقدمه ایله سکز بابی شاملدر)

مقدمه

(اجاره‌یه متعلق اولان اصطلاحات بیاننده‌در)

٤٠٤ ماده

اجرت . کرا یعنی بدل منفعت وایجار کرایه ویرمك واستیجار کرا ایله طوتمق دیمکدر

٤٠٥ ماده

اجاره . لغت عربده اجرت معناسنه‌در فقط ایجار معناسنده دخی استعمال اولنمشدر اصطلاح فقهاده

منفعت معلومه‌یی عوض معلوم مقابله‌سنده بیع ایتمك دیمکدر

٤٠٦ ماده

اجارهٔ لازمه . خیار شرط وخیار عیب وخیار رؤیتدن عاری اولان اجارهٔ صحیحه‌درکه طرفیندن بریسی بلا عذر بونی فسخ ایده‌مز

٤٠٧ ماده

اجارهٔ منجزه . وقت عقددن اعتبارا ایجاردر

٤٠٨ ماده

اجارهٔ مضافه . کله‌جك بروقت معیندن اعتبارا ایجاردر

مثلا کله‌جك فلان آیك ابتداسندن اعتبارا برخانه بوقدر مدت ایچون شوقدر غروشه ایجار اولنسه اجارهٔ مضافه اوله‌رق منعقد اولور

٤٠٩ ماده

آجر . اجاره‌یه ویرن کیمسه‌در ضم میم ایله مکاری وکسر جیم ایله موجر دخی دینلور

٤١٠ ماده

مستأجر . کسر جیم ایله استیجار ایدن کیمسه‌در

٤١١ ماده

مأجور . کرایه ویریلان شیدر جیملرك فتحیله موجر ومستأجر دخی دینلور

٤١٢ ماده

مستأجر فيه . اجيرك عقد اجاره ايله التزام ايلديكى عملى ايفا ايچون مستأجر طرفندن كندوسنه تسليم اولنان مالدر

البسه ديكمك اوزره درزى‌يه ويريلان قماش ونقل ايچون حماله ويريلان حموله كبى

٤١٣ ماده

اجير . نفسنى كرايه ويرن كيمسه‌در

٤١٤ ماده

اجر مثل . بيغرض اهل وقوفك تقدير ايتدكارى اجرتدر

٤١٥ ماده

اجر مسمى . حين عقدده ذكر وتعيين اولنان اجرتدر

٤١٦ ماده

ضمان . برشيئك مثلياتدن ايسه مثلى وقيمياتدن ايسه قيمتنى ويرمكدر

٤١٧ ماده

معد للاستغلال . كرايه ويرلمك اوزره اعداد وتعيين اولنمش شيدركه فى الاصل كرايه ويرلمك اوزره ياپلمش يا آلنمش خان وخانه وحمام ودكان كبى عقارات ايله كرا عربه‌سى وكرا باركيرى مثللو شيلردر

وبرشيئك على التوالى اوچ سنه ايجار اولنمسى معد للاستغلال اولديغنه دليلدر

وبركيمسه نفسيچون ياپديرمش اولديغى برشيئك معد للاستغلال اولديغنى ناسه اخبار واعلام ايله معد للاستغلال اولور

٤١٨ ماده

مسترضع . اجرت ايله سود انا طوتان كيمسه‌در

٤١٩ ماده

مهايأه . تقسيم منافعدن عبارتدر

مثلا برخانه‌ده مشترك اولان ايكى كيمسه برسنه برى وديكر سنه ديكرى مناوبة انتفاع ايتمك اوزره قرار ويرلمك كبى

(باب اول)

(ضوابط عموميه بياننده‌در)

٤٢٠ ماده

اجاره‌ده معقود عليه منفعتدر

٤٢١ ماده

معقود عليه اعتباريله اجاره ايكى نوعدر

نوع اول منافع اعيان اوزرينه وارد اولان عقد اجاره اولوب ايجار اولنان شيئه عين مأجور وعين مستأجر دخى دينلور واشبو نوع اول اوچ قسمه تقسيم اولنور

قسم اول اجارهٔ عقاردر . خانه واراضی ایجاری کبی

قسم ثانی اجارهٔ عروضدر . البسه واوانی ایجاری کبی

قسم ثالث اجارهٔ حیواندر

نوع ثانی عمل اوزرینه وارد اولان عقد اجاره اولوب بونده مأجوره اجیر دینلور اجرته عمله وخدمه طوتمق کبی

حرف وصنایع اصحابنی استیجار ایتمك دخی بو قبیلدندرکه مثلا قماش درزیدن اولمق اوزره البسه کسدیرمك استصناع اولدیغی کبی درزی‌یه قماش ویروبده البسه دیکدیرمك دخی عمل اوزرینه اجاره دیمکدر

٤٢٢ ماده

اجیر ایکی قسمدر

قسم اول اجیر خاصدرکه یالکز مستأجره ایشلمك اوزره طوتیلان اجیردر . آیلقلی خدمتکار کبی

قسم ثانی اجیر مشترکدرکه مستأجردن بشقه‌سنه ایشلمامك شرطیله مقید اولمیان اجیردر .

مثلا حمال ودلال ودرزی وساعتجی وقیومجی واسکله قایقجیسی وکرا عربه‌جیسی وقریه چوبانی هپ اجیر مشترکدرکه بر شخصه مخصوص اولمیوب هرکس ایچون ایشلیه بیلورلر فقط بونلردن بری فلان وقته قدر یالکز مستأجره ایشلمك اوزره استیجار اولندقده

اول مدت ظرفنده اجیر خاص اولور کذلك بر حمال یاخود عربه‌جی یا قایقجی فلان محله قدر بشقه سنه ایشلمیوب مستأجره مخصوص اولمق اوزره استیجار اولندقده اورایه وارنجه قدر اجیر خاص اولور

٤٢٣ ماده

اجیر خاصك مستأجری بر شخص اولدیغی کبی شخص واحد حکمنده اولان متعدد شخصلر دخی اوله بیلور

بناء علیه بر قریه اهالیسی کندولرینه مخصوص اولمق اوزره عقد واحد ایله بر چوبان استیجار ایتدکلرنده اول چوبان اجیر خاص اولور اما کندولرندن بشقه‌سنك حیواننی دخی رعی ایلمسنی تجویز ایتدکلری صورتده اول چوبان اجیر مشترك اولور

٤٢٤ ماده

اجیر مشترکك اجرته استحقاقی عمل ایله‌در

٤٢٥ ماده

اجیر خاصك اجرته استحقاقی مدت اجاره‌ده عمل ایچون حاضر بولنمسیله‌در یوقسه بالفعل ایشلمسی شرط دکلدر

فقط عملدن امتناع ایده‌مز وایدرسه اجرته مستحق اولماز

٤٢٦ ماده

عقد اجاره ایله منفعت معینه‌یه مستحق اولان کیمسه عیناً اول منفعتی یا مثلنی یاخود مادوننی استیفا ایده بیلور . اما مافوقنه تجاوز ایده‌مز

مثلا تیمورجیلك ایشلمك اوزره استیجار اولنان دکانده مستأجر
مضرتده تیمورجیلکه مساوی یاخود اندن اهون بر صنعتی اجرا
ایده بیلور وبرکیمسه ساکن اولمق اوزره استیجار ایلدیکی خانه‌ده
ساکن اولمیوبده اشیا وضع ایده‌جك اولسه جائز اولور . اما
عطارلق ایتمك اوزره استیجار ایلدیکی دکانده تیمورجیلك ایشلیه‌مز

٤٢٧ ماده

هر شی که مستعملینك اختلافیله مختلف اوله انده تقیید
معتبردر

مثلا برکیمسه‌نك رکوبی ایچون استکرا اولنان آته بشقه‌سی ارکاب
اولنه‌مز

٤٢٨ ماده

هر شی که مستعملینك اختلافیله مختلف اولمیه انده تقیید
لغودر

مثلا برکیمسه‌نك سکناسی ایچون استیجار اولنان خانه‌ده بشقه‌سی
اسکان اولنه بیلور

٤٢٩ ماده

کرك قابل تقسیم اولسون وکرك اولمسون برکیمسه
حصهٔ شایعه‌سنی شریکنه ایجار ایده بیلور ایسه‌ده
آخره ایجار ایده‌مز . فقط بعد المهایأه نوبتنی ایجار
ایده بیلور

٤٣٠ ماده

شیوع طاری عقد اجاره‌یی افساد ایتمز

مثلا برکیمسه خانه‌سنی ایجار ایتدکدن صکره نصف حصه‌سی
برمستحق طرفندن ضبط اولنسه باقی حصهٔ شایعه حقنده اجاره
باقی قالور

٤٣١ ماده

ایکی شریك برلکده اوله‌رق مال مشترکی شخص آخره
ایجار ایده بیلورلر

٤٣٢ ماده

برشیئی ایکی کشی‌یه ایجار ایتمك جائزدر . وهر بری
اجرتدن کندو حصه‌سنه عائد اولان مقداری ویروب
یکدیکره کفیل اولمدقجه برینك حصه‌سی دیکردن
النه‌ماز

(باب ثانی)

(عقد اجاره‌یه متعلق مسائل بیاننده اولوب درت فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(رکن اجاره‌یه دائر اولان مسائل بیاننده‌در)

٤٣٣ ماده

بیع کبی اجاره دخی ایجاب وقبول ایله منعقد اولور

٤٣٤ ماده

اجاره‌ده ایجاب وقبول ایجار ایتدم وکرایه ویردم

واستيجار ايتدم وقبول ايتدم كبی عقد اجاره ايچون مستعمل اولان سوزلردر

٤٣٥ ماده

اجاره دخی بيع كبی ماضی صيغه سيله منعقد اولوب مستقبل صيغه سيله منعقد اولماز

مثلا بری ايجار ايده جكم ديوب ديكری استيجار ايتدم ياخود بری ايجار ايت ديوب ديكری ايجار ايتدم ديسه ايكی صورتده دخی اجاره منعقد اولماز

٤٣٦ ماده

اجاره مشافهه ايله اولديغی كبی مكاتبه ايله و دلسزك اشارت معروفه سيله دخی منعقد اولور

٤٣٧ ماده

تعاطی طريقيله دخی اجاره منعقد اولور

نته كم شفاها پازارلق اولنمقسزين يولجی واپورينه واسكله قايقنه وكرا باركيرينه بنمك كبی كه اجرت معلوم ايسه اولقدر ودكل ايسه اجر مثل اعطاسی لازم كلور

٤٣٨ ماده

اجاره ده سكوت رضا وقبول عد اولنور

مثلا برآدم شهريه اللی غروش كرا ايله بردكان استيجار ايدوبده برقاچ آی ساكن اولدقدنصكره آی باشنده آجر اكر التمش غروشه راضی اولور ايسه‌ك اوتور اولمازايسه‌ك دكانی براق ديدكده مستأجر انی رد ايله التمش غروشه راضی اولمم ديدكدنصكره دكانده مستمرا اوتورسه كما فی السابق اللی غروش كرا لازم اولور . واكر برشی

ديميوب ودكاندن چيقميوبده مستمرا اوتورمش ايسه شهريه التمشر غروش ويرمسی لازم كلور

كذلك دكان صاحبی يوزغروشه ومستأجر سكسان غروشه ديسه وصاحبی مستأجری براغوب اودخی دكانده ساكن اولسه سكسان غروش اجرت لازم اولور . واكر طرفين سوزلرنده اصرار ايلدكلری حالده مستأجر ساكن اولور ايسه اجر مثل لازم كلور

٤٣٩ ماده

بعدالعقد بدلك تبديل وياتزييد وياتنزيلی ايله تكرار پازارلق اولندقده عقد ثانی معتبردر

٤٤٠ ماده

اجارۀ مضافه صحيح ووقتی حلولندن اول لازم اولور

بناء عليه احد عاقدين مجرد وقتی كلمدی ديو اجاره‌يی فسخ ايده‌من

٤٤١ ماده

اجاره صحيح اوله‌رق منعقد اولدقدنصكره بشقه‌سی اجرته نقدرضم ايتسه آجر مجرد بونك ايچون اجاره‌يی فسخ ايده‌من فقط وصی يامتولی يتيمك ياوقفك عقارينی اجر مثلندن نقصان ايله ايجار ايتسه اجاره فاسد اولوب اجرمثلك اكمالی لازم كلور

٤٤٢ ماده

مستأجر ارث ياهبه كبی بروجهله عين مأجوره مالك

اولیجق اجارەنك حكمی قالماز

٤٤٣ ماده

موجب عقدك اجراسنه مانع اولور برعذر ظهور ایتدكده اجاره منفسخ اولور

مثلا دوكون ایچون براشجی استیجار اولندقده احد زوجین فوت اولسه اجاره منفسخ اولور

وكذا دیشی اغریان كیمسه دیشنی چیقارمق اوزره شوقدرغروشه بردیشجی ایله مقاوله ایتمشیكن اغری زائل اولیویرسه اجاره منفسخ اولور

كذلك مسترضعك وفاتیله اجاره منفسخ اولمیوب اماچوجغك یاخود سوت انانك وفاتیله منفسخ اولور

(فصل ثانی)

(اجارەنك شرائط انعقاد و نفاذی حقندەدر)

٤٤٤ ماده

اجارەنك انعقادنده عاقدینك اهلیتی یعنی عاقل ممیز اولملری شرطدر

٤٤٥ ماده

بیوعدەاولدیغی كبی اجارەنك انعقادنده دخی ایجابك قبوله موافقتی ومجلس عقدك اتحادی شرطدر

٤٤٦ ماده

آجر ایجار ایدەجكی شیئك متصرفی یاخود متصرفنك

وكیلی یاولیسی یاوصیسی اولمق لازمدر

٤٤٧ ماده

فضولینك ایجاری متصرفك اجازتنه ومتصرفی صغیر ویا مجنون ایسه اجر مثلیله ایجار اولندیغی صورتده ولیسنك ویاوصیسنك اجازتنه موقوفا منعقد اولور

فقط اجازتك صحتنده درت شیئك یعنی عاقدین ومالك ومعقود علیهك وبدل اجاره عروضدن اولدیغی تقدیرده انك دخی قیام وبقاسی شرط اولوب بونلردن بریسی معدوم اولسه اجازت صحیح اولماز

(فصل ثالث)

(صحت اجارەنك شرائطی حقندەدر)

٤٤٨ ماده

اجارەنك صحتنده عاقدینك رضاسی شرطدر

٤٤٩ ماده

مأجورك تعیینی لازمدر

بناء علیه ایكی دكاندن بری تعیین وتخییر ایدلمكسزین ایجار اولنسه صحیح اولماز

٤٥٠ ماده

اجرت معلوم اولمق شرطدر

٤٥١ ماده

اجاره‌ده منفعت مانع منازعه اوله‌جق وجهله معلوم اولمق شرطدر

٤٥٢ ماده

خانه ودكاكين وسوت انا امثالنده مدت اجاره‌نك بيانيله منفعت معلوم اولور

٤٥٣ ماده

حيوان استيجار اولندقده يوك يوكلتمك ايچونميدر يوخسه ركوب ايچونميدر وكيم بنه‌جكدر بوراسنك تعييني ياخود ديلديكني اركاب ايتمك اوزره تعميمى ايله برابر اجاره‌نك مدتى ياخود مسافه‌سى دخى بيان اولنمق لازمدر

٤٥٤ ماده

اراضى استيجارنده تعيين مدتله برابر نه‌ايش ايچون اولديغى بيان اولنمق وزراعت ايچون ايسه نه اكيله‌جكى تعيين وياخود مستأجر هرنه‌ديلرسه اكمك اوزره ديو تعميم قلنمق دخى لازمدر

٤٥٥ ماده

اهل صنعتك استيجارنده منفعتك معلوميتى عملك بيانيله يعنى نه‌يابه‌جغنى ونصل يابه‌جغنى تعيين ايله اولور

مثلا اثواب بوياديله‌جق اولدقده اثوابك بوياجى‌يه ارائه‌سى ياخود غلظت ورقتنك بيلديرلمسى ورنكنك بيانى لازمدر

٤٥٦ ماده

اشيا نقلنده اشارتله ونقل اولنه‌جق محلك تعيينيله منفعت معلوم اولور

مثلا شو يوكى فلان محله نقل ايده‌جكسك ديندكده يوك مشاهد ومسافه معلوم اولديغى جهتله منفعت دخى معلوم اولور

٤٥٧ ماده

منفعت مقدور الاستيفا اولمق شرطدر

بناء عليه برفرارى حيوانك ايجارى صحيح اولماز

(فصل رابع)

(اجاره‌نك بطلان وفسادى حقنده‌در)

٤٥٨ ماده

انعقاد اجاره‌نك شرائطندن برى بولنمسه اجاره باطل اولور

مثلا مجنونك وصبىء غير مميزك ايجار واستيجارى باطلدر . فقط بعد الانعقاد آجر يا مستأجرك تجنن ايتمسيله اجاره منفسخ اولماز

٤٥٩ ماده

اجارۀ باطله‌ده استعمال ايله اجرت لازم اولماز

فقط مال وقف ويا مال يتيم ايسه استعمال ايله اجر مثل لازم اولور

مجنون دخى يتيم حكمنده‌در

٤٦٠ ماده

انعقاد اجاره‌نك شرطلری بولنوب ده شرائط صحتدن بریسی بولنمسه اجاره فاسد اولور

٤٦١ ماده

اجارهٔ فاسده نافذدر . فقط اجارهٔ فاسده‌ده آجر اولان کیمسه اجر مثله مالك اولوب اجر مسمایه مالك اولماز

٤٦٢ ماده

اجاره‌نك فسادی بعضا بدلك مجهول اولمسندن وبعضا دیکر شرائط صحتك بولنمامسندن نشأت ایدر

اولکی صورتده بالغا مابلغ اجر مثل لازم کلور .

ایکنجی صورتده اجر مسمایی تجاوز ایتمامك شرطیله اجر مثل لازم کلور

(باب ثالث)

(اجرته متعلق مسائل بیاننده اولوب اوچ فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(بدل اجاره حقنده‌در)

٤٦٣ ماده

بیعده ثمن اولمغه صالح اولان شی اجاره‌ده بدل اولمغه

صالح اولدیغی کبی ثمن اولمغه صالح اولمیان شیلر دخی بدل اجاره اوله‌بیلور

مثلا برحیوان مقابلنده یاخود برخانه‌نك سکناسی مقابلنده بربستان استیجار اولنه‌بیلور

٤٦٤ ماده

بدل اجاره نقد ایسه ثمن مبیع کبی مقدارینی تعیین ایله معلوم اولور

٤٦٥ ماده

بدل ایجاره عروضدن یاخود مکیلات یاموزونات یاخود عددیات متقاربه‌دن اولدیغی حالده مقداریله برابر وصفنی دخی بیان ایتمك لازم کلور

ونقلی حمل ومؤنته محتاج اولان شیلرده هرنرده تسلیمی شرط قلنور ایسه اوراده ایفا اولنمق لازم کلور . ومکان ایفا بیان اولنمدیغی تقدیرده مأجور اکر عقار ایسه اول عقارك اولدیغی محلده واکر عمل ایسه اجیرك عملی ایفا ایتدیکی یرده واکر حموله ایسه اجرتك لازم اولدیغی مکانده ایفاسی لازم کلور

اما حمل ومؤنتی اولمیان شیلرده دیلدیکی یرده الور

(فصل ثانی)

(اجرتك سبب لزومنه وآجرك اجرته كيفيت استحقاقنه)
(دائر اولان مسائل بياننده‌در)

٤٦٦ ماده

عقد مطلق ايله اجرت لازم اولماز

يعنی مجرد اجاره منعقد اولديغی كبی همان بدل اجاره‌نك تسليمی لازم كلمز

٤٦٧ ماده

تعجيل ايله اجرت لازم اولور

يعنی مستأجر بروجه پشين اجرتی تسليم ايتسه آجر اكا مالك اولوب بعده مستأجر انی استرداد ايده‌مز

٤٦٨ ماده

شرط تعجيل ايله اجرت لازم اولور

يعنی بدل اجاره‌نك بروجه پشين ويرلسی شرط قلندقده عقد اجاره كرك منافع اعيان اوزرينه وارد اولسون وكرك عمل اوزرينه وارد اولسون هرحالده مستأجرك اول امرده بدل اجاره‌يی تسليم ايتمسی لازم كلور

واولكی صورتده آجر اجرتی استيفا ايدنجه‌يه‌دك مأجوری تسليمدن وايكنجی صورتده اجير اجرتی استيفا ايدنجه‌يه‌دك عملدن امتناع ايده بيلور

وايكی صورتده دخی آجرك بروجه پشين اجرتی مطالبه ايله مستأجر ايفادن امتناع ايدر ايسه فسخ اجاره‌يه حقی واردر

٤٦٩ ماده

استيفای منفعت ايله اجرت لازم اولور

مثلا برمحله كتمك اوزره استيجار اولنان باركيره ركوب ايله اورايه واردقده آجری اجرته مستحق اولور

٤٧٠ ماده

اجارۀ صحيحه‌ده استيفای منفعته اقتدار ايله دخی اجرت لازم اولور

مثلا بركيمسه اجارۀ صحيحه ايله استيجار ايلديكی خانه‌يی قبض ايتدكدن صكره ساكن اولمسه بيله اجرت ويرمسی لازم كلور

٤٧١ ماده

اجارۀ فاسده‌ده استيفای منفعته اقتدار كافی اولميوب حقيقة انتفاع بولنمدقجه اجرت لازم اولماز

٤٧٢ ماده

من غير عقد وبلا اذن بركيمسه برينك مالنی استعمال ايتديكی صورتده معد للاستغلال ايسه اجر مثل لازم اولور . دكل ايسه لازم اولماز

فقط مال صاحبی اجرت مطالبه ايتدكدن صكره استعمال ايدر ايسه معد للاستغلال اولمسه دخی اجرت اعطاسی لازم كلور

زيرا بوحالده استعمال ايتمسيله اجرته راضی اولمش اولور

٤٧٣ ماده

اجرتك تعجيل وتأجيلی حقنده عاقدين هرنه شرط

ایدرلر ایسه اکا رعایت اولنور

ماده ٤٧٤

تأجیل بدل شرط اولندیغی صورتده ابتدا آجرك مأجوری تسلیم واجیرك عملی ایفا ایلمسی لازم کلوب اجرتك ایفاسی انجق مقاوله اولنان وقت تأدیه‌نك انقضاسنده لازم اولور

ماده ٤٧٥

تعجیل وتأجیل شرطی اولمقسزین عقد اولنان اجارهٔ مطلقه‌ده عقد اجاره کرك منافع اعیان اوزرینه اولسون وکرك عمل اوزرینه اولسون هرحالده ابتدا آجرك مأجوری تسلیم واجیرك عملی ایفا ایلمسی لازم کلور

ماده ٤٧٦

اجرت اکر شهریه یاخود سنویه کبی بر وقت معین ایله موقت ایسه لزوم ایفاسی اول وقتك انقضاسنده‌در

مثلا شهریه ایسه آیك تمامنده وسنویه ایسه سنه ختامنده ایفا اولنمق لازم کلور

ماده ٤٧٧

اجرتك لزومنده مأجورك تسلیمی شرطدر

یعنی کرا وقت تسلیمدن اعتبارا ایشلر

بو صورتده آجر قبل التسلیم مرور ایدن مدتك اجرتنی الهمز . واکر قبل التسلیم مدت اجاره منقضی اولور

ایسه اجرتدن برشیئه مستحق اولماز

ماده ٤٧٨

مأجور ایله انتفاع بالکلیه فوت اولدقده اجرت ساقط اولور

مثلا حمام تعمیره محتاج اولوبده تعمیری اثناسنده بر مدت معطل قالسه اول مدتك اجرتدن حصه‌سی ساقط اولور . کذلك دکرمنك صویی کسیلوبده معطل قالسه صوینك انقطاعی وقتندن اعتباراً اجرت ساقط اولور . فقط مستأجر اون اوکوتمکدن غیری بر صورتله اول دکرمنك اوندن انتفاع ایتدکده بدل اجاره‌دن اکا اصابت ایدن حصه‌یی ویرمسی لازم کلور

ماده ٤٧٩

برکیمسه بر دکان استیجار وقبض ایتمشیکن بر مدت اخذ واعطایه کساد عارض اولمغله صنعت ایشلنمدی ودکان قپالو قالدی دیو اول مدتك کراسنی اعطادن امتناع ایده‌مز

ماده ٤٨٠

مدت اوزرینه برقایق استیجار اولنوبده اثنای راهده مدت منقضی اولسه ساحله یناشنجیه‌دك اجاره ممتد اولور . ومستأجر فضله اولان مدتك اجر مثلنی ویرر

ماده ٤٨١

برکیمسه خانه‌سنی دیکر کمسنه‌یه مرمت ایتمك وبلا اجرت

ساكن اولمق اوزره ويرسه واودخي كندو طرفندن
مرمت ايدرك برمدت ساكن اولسه عاريت قبيلندن
اولمغله مصارف تعميريه اول كمسنه‌يه عائد اولور .
وصاحب خانه دخي اندن اول مدت ايچون اجرت
نامنه برشي الهماز

(فصل ثالث)

(اجرت ايچون اجيرك مستأجر فيهي حبس)
(ايدوب ايده‌مامسي حقنده‌در)

٤٨٢ ماده

درزي وبوياجي وجامه‌شوي كبي عملنده اثراولان اجيرك
ويره‌سي‌يه مقاوله اولنمامش ايسه اجرت ايچون يدنده
مستأجر فيهي حبس ايتمكه صلاحيتي واردر . وبووجهله
حبس ايدوبده يدنده اول مال تلف اولسه ضامن اولماز
فقط اجرت دخي الهماز

٤٨٣ ماده

حمال وملاح كبي عملنده اثراولميان اجيرك اجرت ايچون
مستأجر فيهي حبس ايتمكه صلاحيتي يوقدر
وبو حالده حبس ايدوبده يدنده اول مال تلف اولسه
ضامن اولور ومال صاحبي بونده مخير اولوب ديلرسه

محمول اوله‌رق قيمتني تضمين ايتديرر واجرتي ويرر وديلرسه
غير محمول اوله‌رق تضمين ايتديروب اجرت ويرمز

(باب رابع)

(مدت اجاره‌يه متعلق مسائل بياننده‌در)

٤٨٤ ماده

بركيمسه كرك يوم كبي قصير اولسون وكرك سنين كبي
طويل اولسون معلوم اولان مدت اوزرينه مال وملكني
آخره ايجار ايده‌بيلور

٤٨٥ ماده

مدت اجاره‌نك ابتداسي حين عقدده تسميه يعني ذكر
وتعيين اولنان وقتدن اعتبار اولنور

٤٨٦ ماده

حين عقدده ابتداي مدت تسميه اولنمز ايسه وقت عقددن
اعتبار اولنور

٤٨٧ ماده

برسنه‌لك اولمق اوزره هر آيلغي شوقدر غروشه اوله‌رق
برعقارك ايجاري جائز اولديغي كبي شهريه‌سي بيان
اولنمقسزين برسنه‌لك اولمق اوزره شوقدر غروشه ايجاري
دخي صحيح اولور

٤٨٨ ماده

آيك ابتداسنده ايكن اجاره كرك بر آيلق اولسون وكرك زياده اولسون شهريه اولەرق مقاوله اولنور ايسه آيلق اولمق اوزره منعقد اولور بوصورتده آى اوتوز كوندن ناقص اولسه دخى تمام آيلق اعطاسى لازم كلور

٤٨٩ ماده

آيك برازى كچمشيكن بر آيلق اولمق اوزره مقاوله اولنديغى صورتده بر آى اوتوز كون اولمق اوزره اعتبار اولنور

٤٩٠ ماده

آيك برازى كچمشيكن شوقدر آيلق اولەرق مقاوله اولنور ايسه اولكى ناقص آى الك صكرەكى آيدن اوتوز كون اولمق اوزره اتمام اولنوب اجرتى يوميه حسابيله ايفا اولنور . واره يردەكى آيلر غره ايله حساب واعتبار قلنور

٤٩١ ماده

آيك برازى كچمشيكن قاچ آيلق اولديغى بيان اولنمقسزين هر آيلغى شو قدر غروشه اولمق اوزره مقاوله اولنديغى صورتده ابداكى ناقص آى اوتوز كون اعتبار اولنمق لازم كلەجكى كبى ديكر آيلر دخى اولوجهله

اوتوزر كون اولمق اوزره اعتبار اولنور

٤٩٢ ماده

آيك ابتداسنده ايكن برسنەلك اولەرق عقد اجاره اولندقده سنه اون ايكى آى اولمق اوزره اعتبار اولنور

٤٩٣ ماده

آيك برازى كچمشيكن اجاره برسنەلك اولەرق عقد اولندقده بر آى ايام اولەرق اعتبار اولنوب ديكر اون برى غره اعتباريله حساب اولنور

٤٩٤ ماده

قاچ آيلق اولديغى ذكر اولنمقسزين هر آيلغى شوقدر غروشه اولمق اوزره برعقار ايجار اولنسه عقد صحيح اولور

فقط برنجى آى تمام اولدقده ايكنجى ودها صكرەكى آيلرك برنجى كيجەسيله برنجى كوننده آجر ومستأجردن هر برى اجارەيى فسخ ايده بيلور . اما اولكى كيجەسيله كونى كچدكدنصكره فسخ ايدەمز

واكر احد عاقدين بويله اثناى شهرده فسخ ايتدم ديسه اول آيك نهايتنده منفسخ اولور

واكر اثناى شهرده شهر آتى ابتداسندن اعتباراً فسخ ايتدم ديسه شهر آتى حلولنده منفسخ اولور

واكر ايكي يا زياده آيلق پشين ويرلمش ايسه هيچ بريسي
اول آيلرك اجاره‌سني فسخ ايده‌مز

٤٩٥ ماده

بر كيمسه بر كون ايشلمك اوزره براجير طوتديغي صورتده
طلوع شمسدن عصره قدر ياخود غروب شمسه قدر
ايشلمك خصوصنده عرف بلده نه ايسه اكا كوره عمل
اولنور

٤٩٦ ماده

بري مثلا اون كون ايشلمك اوزره بردولكر استيجار ايتسه
عقدي ولي ايدن كونلر اعتبار اولنور
واكر يازين اون كون ايشلمك اوزره ديو استيجار ايتسه
قنغي آيك قاچنجي كوننده اعتباراً ايشليه‌جكني بيان
ايتمدكجه صحيح اولماز

(باب خامس)

(خيارات حقنده اولوب اوچ فصلي حاويدر)

(فصل اول)

(خيار شرط بيانننده‌در)

٤٩٧ ماده

بيعده اولديغي كبي اجاره‌ده دخي خيار شرط جاري

اوله‌رق احد طرفين ياخود ايكيسي بردن شو قدر كون
مخير اولمق اوزره ايجار واستيجار جائز اولور

٤٩٨ ماده

مخير اولان كيمسه مدت خيارنده ديلرسه اجاره‌يي فسخ
ايدر وديلرسه مجيز اولور

٤٩٩ ماده

كرك فسخ كرك اجازت (٣٠٢) و (٣٠٣) و (٣٠٤)
ماده‌لرده بيان اولنديغي اوزره قولا اولديغي كبي فعلا
دخي اولور
بناء عليه آجر مخير اولديغي صورتده مأجورده تملكك لوازمندن
اولان بر وجهله تصرف ايتمسي فسخ فعليدر . ومستأجر مخير
اولديغي صورتده مأجورده مستأجرينك تصرفي كبي تصرف ايتمسي
اجازت فعليه‌در

٥٠٠ ماده

مخير اولان كيمسه اجاره‌يي فسخ ياخود انفاذ ايتمدن
مدت خيار مرور ايدرسه خياري ساقط اوله‌رق اجاره
لازم اولور

٥٠١ ماده

مدت خيار وقت عقددن اعتبار اولنور

٥٠٢ ماده

مدت اجاره‌نك ابتداسي خيارك سقوطي وقتندن معتبردر

٥٠٣ ماده

شوقدر ذراع یادونم اولمق اوزره استیجار اولنان یر زیاده
یاخود ناقص چیقسه اجاره صحیح اولور . واجر مسمی
لازم کلور

فقط نقصان صورتنده مستأجر مخیر اولوب دیلرسه اجاره‌یی
فسخ ایده بیلور

٥٠٤ ماده

هر دونمی شوقدر غروشه اولمق اوزره بر یر استیجار اولنسه
اجرتی دونم حسابیله ویرلمك لازم کلور

٥٠٥ ماده

بر ایش فلان وقته قدر ایفا اولنمق اوزره اجرتی تعیین
اولنه‌رق عقد اجاره جائز وشرط معتبر اولور

مثلا بر کیمسه کسوبده کوملك دیکمك وبوکون یتشدرمك اوزره
درزی‌یه بز ویرسه یاخود شوقدر کونده مکه‌یه یتشدرمك اوزره
بر آدمدن دوه استکرا ایتسه اجاره جائز اولور . وآجر شرطی ایفا
ایدر ایسه اجر مسمی الور وایفا ایتمز ایسه اجر مسمایی تجاوز ایتمامك
اوزره اجر مثل الور

٥٠٦ ماده

عملده وعاملده وحمل ومسافه‌ده ومکانده وزمانده ایکی
یا اوچ صورت اوزرینه اجرتك تردیدی صحیح اولور .
وهر قنغی صورت فعله چیقار ایسه اکا کوره اجرت
اعطاسی لازم کلور

مثلا اکنه‌اردی دیکمك اوزره شوقدر واوبولنامه دیکمك اوزره
بوقدر غروشه پازارلق اولندقده قنغی صورتده دیکیلور ایسه اکا
کوره مقاوله اولنان اجرتك اعطاسی لازم کلور

یاخود بر دکانده عطارلق ایتمك اوزره شوقدر وتیمورجیلك ایشلمك
اوزره بوقدر غروشه مقاوله اولندقده مستأجر قنغی عملی اجرا
ایدر ایسه اکا کوره اجرت معینه‌سنی اعطا ایدر

وکذا بر دابه‌یه بغدای یوکلتمك اوزره شوقدر وتیمور یوکلتمك اوزره
بوقدر غروشه استکرا اولندقده قنغیسنی یوکلدر ایسه اکا کوره معین
اولان اجرتی ویرر

یاخود مکاری شو حیوانی چورلی‌یه دك یوز وادرنه‌یه دك ایکی یوز
وفلبه‌یه دك اوچیوز غروشه ایجار ایتدم دیدکده مستأجر نره‌یه
کیدر ایسه اوراسنك اجرتنی اعطا ایلر

وکذلك آجر شو خانه‌یی یوز وبو خانه‌یی ایکیوز غروشه ایجار
ایتدم دیوب مستأجر دخی قبول ایتدکدنصکره هر قنغیسنده ساکن
اولور ایسه انك ایچون معین اولان اجرتی ویرمسی لازم کلور

کذلك بر کیمسه بر جبه‌یی درزی‌یه بوکون دیکرسه اللی ویارین دیکرسه
اوتوز غروش ویرمك اوزره پازارلق ایتسه جائز وشرطلر معتبر
اولور

(فصل ثانی)

(خیار رؤیت حقنده‌در)

٥٠٧ ماده

مستأجر ایچون خیار رؤیت واردر

٥٠٨ ماده

مأجورك رؤيتى منافعك رؤيتى كبيدر

٥٠٩ ماده

مستأجر كورمدن بر عقارى استيجار ايتسه كوردكده مخير اولور

٥١٠ ماده

بر كيمسه مقدما كورمش اولديغى برخانه‌يى استيجار ايتسه انك ايچون خيار رؤيت يوقدر . مكركه سكنايه مضر اوله‌جق بر محلى منهدم اوله‌رق هيئت اولاسى تغير ايتمش ايسه اوحالده مخير اولور

٥١١ ماده

هر عمل كه محلك اختلافيله ذاتاً مختلف اوله انده اجيرك خيار رؤيتى واردر

مثلا بر جبه ديكمك اوزره درزى ايله پازارلق اولنديغى صورتده درزى ديكه‌جكى چوقه يا شالى‌يى كوردكده مخير اولور

٥١٢ ماده

هر عمل كه محلك اختلافيله مختلف اولميه انده خيار رؤيت يوقدر

مثلا شوقدر قيه پموغك چكردكنى ايقلامق اوزره شوقدر غروشه مقاوله اولندقده اجير پموغى كورمسه كندوسى ايچون خيار رؤيت يوقدر

(فصل ثالث)

(خيار عيب حقنده‌در)

٥١٣ ماده

بيعده اولديغى كبى اجاره‌ده دخى خيار عيب واردر

٥١٤ ماده

اجاره‌ده خيارى موجب اولان عيب منافع مقصوده‌نك بالكليه فوت ياخود مختل اولمسنه سبب اولان شيدر

مثلا خانه بتون بتون منهدم اولمق ودكرمنك صويى كسلمك ايله منفعت مقصوده فوت اولديغندن وخانه‌نك چاتيسى چوكمك ياخود سكنايه مضر بر محلى منهدم اولمق وكرا باركيرينك صرتى ياره‌لنمق منافع مقصوده‌يى اخلال ايلديكندن بونلر ايجارده خيارى موجب اولان عيوبدندر . اما خانه‌نك ايچروسنه يغمور وصغوق كيرميه‌جك صورتده صواسى دوكلمك وباركيرك يله‌سى ياخود قويروغى كسلمك كبى منافعى اخلال ايتميان قصورلر اجاره‌ده خيارى موجب اولماز

٥١٥ ماده

منفعتك استيفاسندن مقدم مأجورده بر عيب حادث اولسه وقت عقدده موجود كبيدر

٥١٦ ماده

مأجورده بر عيب حادث اولدقده مستأجر مخيردر . ديلرسه عيبيله برابر استيفاى منفعت ايلر بو صورتده

اجرتی تماما ویرر ودیلرسه اجاره‌یی فسخ ایلر

٥١٧ ماده

مستأجرك اجاره‌یی فسخندن مقدم آجر اگر عیب حادثی ازاله ایدر ایسه مستأجرك حق فسخی قالماز . ومستأجر بقیهٔ مدته متصرف اولمق استدکده آجر دخی اکا مانع اوله‌ماز

٥١٨ ماده

منافعی اخلال ایدن عیب حادثك رفعندن مقدم مستأجر اجاره‌یی فسخ ایده‌جك اولور ایسه آجرك حضورنده فسخ ایده‌بیلور . یوخسه غیابنده فسخ ایده‌مز

واگر آجرك غیابنده یعنی اکا خبر ویرمکسزین فسخ ایدر ایسه فسخی معتبر اولمیوب کماکان مأجورك کراسی ایشلر

اما منافع مقصوده بالکلیه فوت اولدیغی صورتده آجرك غیابنده دخی فسخ ایده‌بیلور

وگرك فسخ ایتسون وگرك فسخ ایتمسون درتیوز یتمش سکزنجی ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره اجرت لازم اولماز

مثلا خانهٔ مأجورك منافعی اخلال ایدر برمحلی منهدم اولسه مستأجر فسخ اجاره ایده‌بیلور . فقط آجرك حضورنده فسخ ایتمسی لازم کلور یوخسه اکا خبر ویرمکسزین خانه‌دن چیقیویرسه چیقمامش کبی اجرت ویرمسی لازم کلور

اما خانه بتون بتون منهدم اولدیغی صورتده آجرك حضورینه محتاج اولمقسزین مستأجر فسخ اجاره ایده‌بیلور . وهرحالده اجرت لازم کلمز

٥١٩ ماده

خانه‌نك براوطه‌سی یاخود بردیواری منهدم اولوبده مستأجر فسخ اجاره ایتمیه‌رك باقیسنده ساکن اولسه اجرتدن برشی ساقط اولماز

٥٢٠ ماده

برکیمسه ایکی خانه‌یی بردن شوقدر غروشه استیجار ایدوبده بریسی منهدم اولسه ایکیسنی بردن ترك ایده‌بیلور

٥٢١ ماده

شوقدر اوطه‌لی اولمق اوزره استیجار اولنان خانه‌نك اوطه‌لری ناقص چیقسه مستأجر مخیردر دیلرسه فسخ اجاره ایدر ودیلرسه اجر مسما ایله اجاره‌یی قبول ایلر اما اجاره‌یی ایفا ایدوبده اجرتدن برمقدارینی تنقیص ایده‌مز

(باب سادس)

(مأجورك انواع واحكامی بیاننده اولوب درت فصلی)
(حاویدر)

(فصل اول)

(اجارهٔ عقاره متعلق مسائل بیاننده‌در)

٥٢٢ ماده

كیمك سكناسی ایچون اولدیغی بیان ایدلمیه‌رك برخانه یا دكان استیجار اولنسه جائز اولور

٥٢٣ ماده

بر كیمسه خانه‌سنی یادكاننی ایچنده امتعه واشیاسی اولدیغی حالده ایجار ایتسه اجاره صحیح اولوب آجر امتعه واشیاسنی تخلیه ایله خانه‌یی تسلیمه مجبور اولور

٥٢٤ ماده

بر كیمسه نه اكه‌جكنی تعیین یاخود هرنه دیلرسه اكمك اوزره دیو تعمیم ایتمیه‌رك برارضی استیجار ایتسه اجاره فاسد اولور . فقط قبل الفسخ تعیین ایدوبده آجر دخی راضی اولور ایسه صحته منقلب اولور

٥٢٥ ماده

بر كیمسه دیلدیكنی اكمك اوزره استیجار ایلدیكی ارضده

صیفیه وشتائیه اوله‌رق برسنه ایچنده مكررا زراعت ایده بیلور

٥٢٦ ماده

زرعك ادراكندن مقدم مدت اجاره منقضی اولسه زرعك ادراكنه‌دك مستأجر اجر مثلی ویره‌رك ارض اوزرنده اكینی ابقا ایده بیلور

٥٢٧ ماده

نه ایچون اولدیغی بیان ایدلمیه‌رك دكان وخانه استیجاری صحیح اولوب كیفیت استعمالی عرف وعادته مصروف اولور

٥٢٨ ماده

بر كیمسه نه ایچون اولدیغی بیان ایتمیه‌رك استیجار ایلدیكی خانه‌ده كندوسی ساكن اوله بیلدیكی كبی باشقه‌سنی دخی اسكان ایده بیلور . وایچنه اشیاسنی وضع ایده بیلور . وبنایه وهن وضرر كتورمیه‌جك هرنوع ایش ایشلیه بیلور . اما بنایه وهن وضرر كتوره‌جك ایشی صاحبنك رضاسی اولمدقجه یاپه‌ماز

حیوان باغله‌مق خصوصنده عرف وعادت بلده معتبر ومرعیدر دكانك حكمی دخی بووجهله‌در

٥٢٩ ماده

منفعت مقصوده‌یی اخلال ایدن شیلری یاپمق آجره عائد در

مثلا دكرمنك خرقنى آيقلامق صاحبنك اوزرينه‌در . كذلك خانه‌نك وصو يوللرينك وكونكارينك تعمير واصلاحى وسكنايه مخل اولان شيلرك انشاسى وبنايه متعلق سائر ايشلر هب صاحبى اوزرينه لازمدر . واكر صاحبى بونلرى ياپمقدن امتناع ايدر ايسه مستأجر اول خانه‌دن چيقه بيلور . مكركه استيجار ايتديكى وقت اول خانه بوحال اوزره اولوبده آنى كورمش ايسه عيبه راضى اولمش ديمك اولمسيله صكره‌دن بونى بهانه ايدرك اول خانه‌دن چيقه‌ماز . واكر مستأجر بوشيلرى كندو طرفندن ياپار ايسه تبرع قبيلندن اولوب مصرفنى آجردن طلب ايده‌مز

٥٣٠ ماده

آجرك اذنيله مستأجرك اجرا ايتديكى تعميرات اكر طامك كرميدينى اقطارمق كبى مأجورك اصلاحنه وخلل تطرقندن صيانتنه عائد ايسه مصرفى آجردن آلنمق شرطى ذكر اولنمامش ايسه بيله مستأجر بو تعميراتك مصرفنى آجردن الور . واكر خانه‌نك فورونى تعمير ايتمك كبى مجرد مستأجرك منافعنه عائد ايسه اويله برشرط ذكر اولنمدقجه مستأجر انك مصرفنى آجردن الامز

٥٣١ ماده

مستأجر برعقار مأجورده بنا احداث ايلسه ياخود اغاج ديكسه اجاره‌نك انقضاسنده آجر مخير اولور . ديلرسه اول بنايى ياخود اغاجى قلع ايتديرر . وديلرسه قيمتنى

آز اولسون چوق اولسون ويروب ابقا ايدر

٥٣٢ ماده

مدت اجاره‌ده تراكم ايدن توز وطپراق وسوپرندينك تطهير وازاله‌سى مستأجر اوزرينه‌در

٥٣٣ ماده

مستأجر مأجورى تخريب ايدر اولوبده آجر منعنه مقتدر اولمه‌سه حاكمه مراجعتله اجاره‌يى فسخ ايتديره بيلور

(فصل ثانى)

(اجارهٔ عروض حقنده‌در)

٥٣٤ ماده

مدت معلومه ايچون بدل معلوم مقابلنده البسه واسلحه وچادر وامثالى منقولاتك اجاره‌سى جائز در

٥٣٥ ماده

بركيمسه برمحله كيتمك اوزره البسه استيجار ايتدكده اول محله كيتميوبده خانه‌سنده كيسه ياخود هيچ كيمه‌سه بيله اجرتنك اعطاسى لازم كلور

٥٣٦ ماده

بركيمسه كندو كيمك ايچون استيجار ايلديكى البسه‌يى بشقه‌سنه كيديره‌مز

٥٣٧ ماده

حليات البسه كبيدر

(فصل ثالث)

(اجارهٔ حيوان حقنده‌در)

٥٣٨ ماده

معين بر حيوانى استكرا ايلمك صحيح اولديغى كبى بر محل معينه قدر كوتورمك اوزره مكارى ايله مقاوله ايتمك دخى صحيحدر

٥٣٩ ماده

فلان محله قدر ديو برمعين دابه استكرا اولنديغى صورتده اكر دابه يولده بيتاب اولوب قالور ايسه مستأجر مخير اولور . ديلرسه حيوان طورانجيه قدر بكلر وديلرسه اجاره‌يى نقض ايلر و بو حالده اورايه قدر اولان مسافه‌نك اجر مسمادن حصه‌سى نه ايسه انى آجره ويرر

٥٤٠ ماده

فلان محله شوقدر يوك كوتورمك اوزره پازارلق اولنديغى صورتده حيوان يولده بيتاب اولوب قالور ايسه بشقه حيوانه تحميل ايله يوكى اول محله قدر كوتورمكه مكارى مجبور اولور

٥٤١ ماده

لاعلى التعيين برحيوان استيجارى جائز اولماز . فقط بعدالعقد تعيين اولنوبده مستأجر دخى قبول ايدر ايسه جائز اولور وبرده معتاد اولديغى اوزره لاعلى التعيين برنوعدن بردابه استيجار اولندقده جائز ومطلق متعارفه مصروف اولور

مثلا عادت اولديغى اوزره مكارى ايله فلان محله قدر بربارگير استيجار اولندقده مكارى بروجه معتاد بربارگير ايله اول كيمسه‌يى اورايه ايصال ايتمكه بورجلى اولور

٥٤٢ ماده

اجاره‌ده سنجاق وولايت كبى برقطعه‌نك اسميله حد مسافه‌يى تعيين ايلمك كافى دكلدر . مكركه اول قطعه‌نك اسمى برشهره اطلاق اولنمق اوزره عرف اوله

مثلا بوسنه‌يه‌دك ياخود عربستانه قدر ديو حيوان استكرا ايلمك صحيح اولميوب واريله‌جق شهر ياقصبه ياقريه‌نك تعيينى لازم كلور . فقط شام لفظى برقطعه‌نك اسمى اولديغى حالده شهر دمشقه اطلاق اولنمق اوزره عرف اولديغندن شامه قدر ديو حيوان استكرا اولنسه صحيح اولور

٥٤٣ ماده

فلان محله قدر ديو برحيوان استكرا اولنوبده اول محلك اسمى ايكى بلده‌يه اطلاق اولنور اولديغى تقديرده هرقنغيسنه كيديلور ايسه اجر مثلى لازم كلور

مثلا استانبولدن چكمجه‌یه‌دك بر حیوان استكرا اولنوبده بیوك یاخود
كوچك چكمجه دیو تصریح قلنمدیغی تقدیرده هر تنغیسنه كیدیلور
ایسه انك مسافه‌سنه كوره اجر مثل ویرلمك لازم اولور

٥٤٤ ماده

بر بلده‌یه‌دك بر حیوان استكرا اولندقده مستأجری اول
بلده‌ده‌كی خانه‌سنه قدر كوتورمك لازم اولور

٥٤٥ ماده

بر محل معینه‌دك حیوان استیجار ایدن كیمسه مكارینك
اذنی اولمدقجه اول محلی تجاوز ایده‌مز . وتجاوز ایتدكده
صاغ وسالم صاحبنه تسلیم ایدنجه‌یه‌دك اول حیوان مستأجرك
ضماننده اولوب كرك ذهابنده وكرك ایابنده تلف اولسه
ضمان لازم كلور

٥٤٦ ماده

بر محل معینه كیتمك اوزره دیو دابه استكرا اولندقده
مستأجر اول حیوان ایله بشقه محله كیده‌مز . وكیدوبده
حیوان تلف اولسه ضامن اولور

مثلا تكفور طاغنه كیتمك اوزره استیجار ایتدیكی حیوان ایله اسلیه‌یه
كیتسه وحیوان تلف اولسه ضمان لازم كلور

٥٤٧ ماده

بر محل معینه دیو حیوان استیجار اولنوبده اورایه كیدن
یوللر متعدد اولسه مستأجر ناسك سلوك ایتدیكی یوللردن
هر قنغیسیله استرسه كیده بیلور

وحیوان صاحبی كیده‌جك یولی تعیین ایتمشیكن مستأجر
بشقه یولدن كیدوبده حیوان تلف اولدیغی صورتده
اكر بو یول حیوان صاحبنك تعیین ایلمش اولدیغی یولدن
دها طولاشق یاصرب ایسه ضمان لازم كلور واكر مساوی
یاخود دها اهون ایسه ضمان لازم كلمز

٥٤٨ ماده

مستأجر شو قدر مدت ایچون استیجار ایلدیكی حیوانی
اول مدتدن زیاده استعمال ایده‌مز وایدوبده یدنده حیوان
تلف اولسه ضامن اولور

٥٤٩ ماده

فلان آدم بنمك اوزره دابه استكراسی صحیح اولدیغی كبی
دیلدیكنی بندیرمك اوزره تعمیا استكراسی دخی صحیحدر

٥٥٠ ماده

ركوب ایچون استكرا اولنان حیوانه یوك یوكلدیله‌مز .
ویوكلدیلوبده حیوان تلف اولسه ضمان لازم كلور .
لكن بو حالده اجرت لازم اولماز . (٨٦) ماده‌یه باق

٥٥١ ماده

فلان آدم بنمك اوزره استكرا اولنان حیوانه بشقه‌سی
اركاب اولنه‌ماز . واركاب اولنوبده حیوان تلف اولسه
ضمان لازم كلور

٥٥٢ ماده

بر كيمسه ديلديكنى بندرمك اوزره استكرا ايلديكى دابه يه ديلرسه كندوسى راكب اولور وديلرسه بشقه سنى اركاب ايدر . فقط كرك كندوسى بنسون وكرك بشقه سنى بندرسون هركيم راكب اولور ايسه مراد تعين وتخصص ايدوب اندنصكره بشقه سى اركاب اولنه ماز

٥٥٣ ماده

ركوب ايچون بر حيوان استكرا اولنوبده كيمك بنه جكى تعيين وديلديكنى بندرمك اوزره ديو تعميم اولنمسه اجاره فاسد اولور

فقط قبل الفسخ تعيين وبيان اولنور ايسه صحته منقلب اولور . وبوصورتده دخى هركيم تعين ايدر ايسه اندن بشقه سى اول حيوانه اركاب اولنه ماز

٥٥٤ ماده

يوك ايچون حيوان استكرا اولندقده سمر وايب وچوال حقنده عرف بلده معتبردر

٥٥٥ ماده

يوكك مقدارى بيان ياخود اشارتله تعيين ايدلميه رك حيوان استكرا اولندقده مقدارى عرف وعادته محمول اولور

٥٥٦ ماده

مستأجر كرا حيوانى صاحبنك اذنى اولمقسزين ضرب ايده ماز وضرب ايدوبده اندناشى حيوان تلف اولسه ضامن اولور

٥٥٧ ماده

كرا حيوانى ضرب ايتمك اوزره صاحبى اذن ويرديكى صورتده مستأجر انجق ضربى معتاد اولان يرينه اوره بيلور . واكر ضربى معتاد اولان موضعدن بشقه يرينه ضرب ايله مثلا صاغرينه اوره جق يرده باشنه اورمغله حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلور

٥٥٨ ماده

يوك ايچون استكرا اولنان حيوانه بينيله بيلور

٥٥٩ ماده

يوكك نوع ومقدارى ذكر وبيان اولنه رق حيوان استيجار اولندقده مضرتده اكا مماثل ياخود اندن دها اهون اول قدر ديكر بر نوع يوك دخى يوكلديله بيلور . اما مضرتى دها زياده اولان شى يوكلديله مز

مثلا بر كيمسه بش كيله بغداى يوكلتمك اوزره استكرا ايلديكى باركيره كرك كندوسنك اولسون وكرك بشقه سنك اولسون وهر قنغى نوعدن ولورسه اولسون بش كيله بغداى يوكلده بيلديكى كبى بش كيله اربه دخى يوكلده بيلور . اما بش كيله اربه يوكلتمك اوزره استكرا ايلديكى حيوانه بش كيله بغداى يوكلده مز نته كيم يوز قيه

يموق يوكلتمك اوزره استكرا اولنان حيوانه يوز قيه تيمور
يوكلديله‌مديكى كبى

٥٦٠ ماده

كرا حيوانندن يوكى ايندريمك مكارى اوزرينه‌در

٥٦١ ماده

مأجورك نفقه‌سى آجر اوزرينه‌در

مثلا استكرا اولنان باركيرك علفى وصوارلمسى صاحبى اوزرينه‌در
فقط انك اذنى اولمقسزين مستأجر حيوانه يم ويررايسه تبرعدر صكره
صاحبندن اقچه‌سنى آله‌ماز

(فصل رابع)

(اجارهٔ آدمى بياننده‌در)

٥٦٢ ماده

خدمت يا اجراى صنعت ايچون باب ثانينك فصل ثالثنده
بيان اولنديغى اوزره مدت بيانيله ياخود ديكر صورتده
عملى تعيين ايله اجارهٔ آدمى جائزدر

٥٦٣ ماده

اجرت مقاوله ايدلميه‌رك برشخص بركيمسه‌نك طلبى اوزرينه
اول كيمسه‌يه خدمت ايتدكده اجرت ايله خدمت ايدر
مقوله‌دن ايسه اجر مثل الور . دكل ايسه برشى آله‌ماز

٥٦٤ ماده

بركيمسه برشخصه مقدار بيان ايتميه‌رك فلان ايشى

كور سكا اكرام ايدرم ديوب اودخى ايفاى خدمت ايلسه
اجر مثله مستحق اولور

٥٦٥ ماده

اجرت تسميه اولنمقسزين عمله استخدام اولندقده كونده‌لكى
معلوم ايسه اجرت معلومه ودكل ايسه اجر مثلى
ويريلور . بوكا مماثل اصنافك معامله‌لرى دخى
بووجهله‌در

٥٦٦ ماده

قيمياتدن لاعلى التعيين برشى ويرلمك اوزره اجير ايله عقد
اجاره اولندقده اجر مثل لازم اولور

مثلا بركيمسه برينه كل بكا شوقدر كون خدمت ايت سكا برچفت
اوكوز اليويره‌يم ديسه اوكوز اعطاسى لازم كلميوب اجر مثل لازم
كلور . فقط عادت اولديغى اوزره البسه يابلق اوزره سوت انا
استيجارى جائز والبسه‌نك نصل اوله‌جغى وصف وتعريف اولنمديغى
تقديرده اوسط درجه‌سى لازم اولور

٥٦٧ ماده

خدمه‌يه خارجدن ويرلمش اولان بخشش اجرته محسوب
ايديله‌ماز

٥٦٨ ماده

برعلم يا صنعت تعليمى ايچون استاد استيجار اولندقده اكر
مدت بيان اولنور ايسه اجاره مدت اوزرينه منعقد اولور

حتى استاد تعليمه حاضر ومهيا بولنمق ايله اجرته مستحق اولور شاكرد كرك تعلم ايتسون وكرك ايتمسون واكر مدت بيان اولنمز ايسه اجاره فاسد اوله‌رق منعقد اولور. بوصورتده شاكرد تعلم ايدرسه استاد اجرته مستحق اولور . والا اجرت الهماز

ماده ٥٦٩

بركيمسه مثلا اوغلنى صنعت اوكرنمك ايچون اوسته‌يه ويروب احدهما آخره اجرت شرط ايتمدكلرى حالده چوجق صنعت اوكرندكدنصكره يكديكردن اجرت مطالبه ايتسه‌لر عرف وعادت بلده نه ايسه انكله عمل اولنور

ماده ٥٧٠

برقريه اهاليسى برخواجه ياخود امام يامؤذن استيجار ايدوب انلر دخى ايفاى خدمت ايلسه‌لر اجرتلرينى اول قريه اهاليسندن آلورلر

ماده ٥٧١

بالنفس عمل ايتمك يعنى كندو ايشلمك اوزره استيجار اولنان اجير كندو يرنده بشقه‌سنى قوللانه‌ماز

مثلا بركيمسه برجبه‌يى شوقدر غروشه درزى كندواليله ديكمك اوزره پازارلق ايتدكده درزى انى آخره ديكديره‌ميوب كندوسى ديكمك لازم كلور وآخره ديكديرديكى تقديرده تلف اولسه ضامن اولور

ماده ٥٧٢

مطلق اوله‌رق مقاوله اولنديغى صورتده آجر كندو يرنده

بشقه‌سنى قوللانه‌بيلور

ماده ٥٧٣

مستأجرك اجيره بوايشى ياپ ديمسى اطلاقدر

مثلا بركيمسه درزى‌يه بالذات ياخود كندوك ديو تقييد ايتمكسزين شوقدر غروشه بوجبه‌يى ديك ديوبده مقاوله ايتدكده درزى انى قلفه‌سنه ياخود ديكر بردرزى‌يه ديكديرسه اجر مسمايه مستحق اولور . وبلا تعد جبه تلف اولسه ضامن اولماز

ماده ٥٧٤

عملك توابعندن اولوبده اجير اوزرينه شرط قلنميان هرنه اولورايسه اولسون بونده عرف وعادت بلده‌يه اعتبار اولنور

ايپلك درزينك اولمق اوزره عادت اولديغى كبى

ماده ٥٧٥

يوكى خانه‌يه ادخال ايتمك حماله لازم اولوب اما محلنه قويمق انك اوزرينه لازم دكلدر

مثلا يوكى اوست قاته چيقارمق وذخيره‌يى انباره دوكمك حمالك بورجى دكلدر

ماده ٥٧٦

اجيره يمك ويرمك مستأجره لازم اولماز . مكركه عرف بلده اوله

ماده ٥٧٧

بردلال برمالى كزديروبده صاتەمسه بعده صاحبى

صاتدقده اول دلال اجرت الەماز وديكر بر دلال صاتديغى
تقديرده اجرت دلاليەيى كاملا ايكنجى دلال الوب
اولكيسى برشى الەماز

٥٧٨ ماده

بركيمسە مالنى دلالە ويروب شوقدر غروشە صات
ديدكده دلال اذندن زيادەيە صاتسه اول زيادە دخى مال
صاحبنك اولوب دلال اجرت دلاليەسندن بشقە برشى الەماز

٥٧٩ ماده

بيعدە دلال دلاليەسنى الدقدنصكرە بر مستحق چيقوبدە
مبيعى السه ياخود عيب ايلە مبيع رد اولنسه دلاليە استرداد
اولنەماز

٥٨٠ ماده

بركيمسەنك تارلاسندەكى اكينى بيچمك اوزرە شو قدر
غروشە استيجار ايلمش اولديغى اوراقجيلر اكينك
برمقدارينى بيچدكلرى حالدە طولو ياغمغلە ياخود بشقە
برقضا ظهوريلە اكينك ماعداسى تلف اولسه اجر مسمادن
بيچدكلرى اكينك حصەسنە اصابت ايدن مقدارى الەبيلوب
باقيسنى الەمازلر

٥٨١ ماده

سوت انا خستە اولدقدە فسخ اجارە ايدەبيلديكى كبى

بويلە خستە ياكبە اولور ياخود چوجق انك ممەسنى المز
وياسوتينى استفراغ ايلر ايسە مسترضع دخى فسخ اجارە
ايدەبيلور

(باب سابع)

(بعدالعقد آجر ومستأجرك وظيفە وصلاحيتلرينە)
(دائر اولوب اوچ فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(تسليم مأجور حقندەدر)

٥٨٢ ماده

مأجورك تسليمى مستأجرە بلامانع انكلە انتفاع ايدەبيلەجك
حالدە آجرك اذن ورخصت ويرمسيدر

٥٨٣ ماده

مدت يا مسافە اوزرينە اجارۀ صحيحە عقد اولندقدە مدتك
انقضاسنە ومسافەنك ختامنە قدر مأجورك متصلا ومستمرا
يدندە طورمك اوزرە مستأجرە تسليمى لازمدر

مثلا بركيمسە شوقدر مدت ايلە ياخود فلان يرە كيتمك اوزرە برعربە
استيجار ايتدكدە اول مدت ظرفندە ياخود اورايە وارنجەيەدك
اول عربەيى قوللانەبيلور واوردە صاحبى انى الوبدە كندو امورندە
استعمال ايدەمز

٥٨٤ ماده

آجرك برملك عقارنی ایچنده کندو مالی اولدیغی حالده ایجار ایتسه فارغا تسلیم ایتمدکجه کرا ایشامز . مکرکه اول مالی دخی مستأجره صاتمش اوله

٥٨٥ ماده

آجر خانه‌یی تسلیم ایدوبده ایچنده‌کی اشیاسنی قویدیغی بر اوطه‌یی تسلیم ایتمسه اول اوطه‌نك بدل اجاره‌دن حصه‌سی مقداری ساقط اولور . وخانه‌نك باقیسنده دخی مستأجر مخیردر ، واکر آجر قبل الفسخ خانه‌یی تخلیه وتسلیم ایدرسه اجاره لازم اولور یعنی مستأجرك حق فسخی ساقط اولور

(فصل ثانی)

(بعد العقد عاقدینك مأجورده تصرفلرینه)
(دائردر)

٥٨٦ ماده

مأجور عقار ایسه مستأجر انی قبل القبض آخره ایجار ایده‌بیلور . واکر منقول ایسه ایده‌مز

٥٨٧ ماده

ناسك استعمال وانتفاعده متفاوت اولمدیغی مأجوری

مستأجر بشقه‌سنه ایجار ایده‌بیلور

٥٨٨ ماده

اجارهٔ فاسده ایله مستأجر اولان کیمسه مأجوری بعد القبض بشقه‌سنه اجارهٔ صحیحه ایله ایجار ایتسه جائز اولور

٥٨٩ ماده

برکیمسه مالنی مدت معلومه اوزرینه برینه اجارهٔ لازمه ایله ایجار ایتدکدن صکره تکرار بشقه‌سنه اول مدتی ایجار ایلسه اجارهٔ ثانیه نافذ ومعتبر اولماز

٥٩٠ ماده

مستجرك اذنی اولمقسزین آجر مأجوری صاتسه مستأجر حقنده بیع نافذ اولماز ایسه‌ده بایع ایله مشتری بینده نافذ اولور

حتی مدت اجاره‌نك انقضاسنده مشتری حقنده بیع لازم اوله‌رق المقدن امتناع ایده‌مز

مکرکه مدت اجاره‌نك انقضاسندن مقدم مشتری بایعدن مبیعك تسلیمنی مطالبه ایدوبده تسلیمی ممکن اولمدیغی جهتله قاضی عقد بیعی فسخ ایلیه واکر مستأجر بیعی مجیز اولور ایسه هر بری حقنده بیع نافذ اولور

لكن مستأجرك بر وجه پشين ويرمش اولديغي بدل اجاره‌دن استيفا ايتمديكي مقداري النه واصل اولمدقجه مأجور انك الندن النه‌ماز

واكر مستأجر بوني استيفا ايتمدن مأجوري تسليم ايدرايسه حق حبسني اسقاط ايتمش اولور

(فصل ثالث)

(رد واعادهٔ مأجوره متعلق مواد بياننده‌در)

٥٩١ ماده

اجاره‌نك انقضاسنده مستأجرك مأجور اوزرندن رفع يد ايتمسي لازمدر

٥٩٢ ماده

اجاره‌نك انقضاسندن صكره مستأجر ارتق مأجوري استعمال ايده‌مز

٥٩٣ ماده

اجاره منقضي اولوبده آجر مالني الق استدكده مستأجرك دخي تسليم ايتمسي لازمدر

٥٩٤ ماده

مأجورك رد واعاده‌سي مستأجرك اوزرينه لازم اوليوب اجاره‌نك انقضاسنده مأجورك اخذي آجر اوزرينه‌در

مثلا برخانه‌نك اجاره‌سي منقضي اولدقده صاحبي واروب خانه‌سني تسليم ايتمك لازمدر •

كذلك فلان محله قدر برحيوان استيجار اولندقده صاحبي اول محلده بولنوب حيواني الق لازم كلور • وكلوب المديغي حالده مستأجرك تعدي وتقصيري اولمقسزين يدنده اول حيوان تلف اولسه ضامن اولماز

اما برمحل معيندن كيدوب كلمك اوزره استيجار ايتمش اولسه اول محله كوتورمسي لازم كلور • واورايه كتورميه‌رك كندو خانه‌سنه كوتوروب طوتسه وحيوان تلف اولسه ضامن اولور

٥٩٥ ماده

مأجورك رد واعاده‌سي حمل ومؤنته محتاج ايسه اجرت نقليه‌سي آجر اوزرينه‌در

(باب ثامن)

(ضمانات بياننده اولوب اوچ فصلي حاويدر)

(فصل اول)

(ضمان منفعت حقنده‌در)

٥٩٦ ماده

بركيمسه برمالي صاحبنك اذني اولمقسزين استعمال ايتمش اولسه غصب قبيلندن اوله‌رق منافعني اوده‌مك لازم كلمز

فقط مال وقف يامال صغير ايسه هرحالده ومعدللاستغلال

ايسه تأويل ملك وعقد اولمديغى حالده ضمان منفعت يعنى اجر مثل لازم اولور

مثلا بركيمسه آخرك خانه‌سنده عقد اجاره ايتمكسزين خود بخود برمدت ساكن اولسه اجرت ويرمسى لازم كلمز • فقط اول خانه وقفك يا برصغيرك مالى ايسه كرك تأويل ملك وعقد بولنسون وكرك بولنمسون هرحالده ساكن اولديغى مدتك اجر مثلنى ويرمسى لازم كلور

كذلك كراخانه اولوبده تأويل ملك وعقد اولمديغى حالده ينه اجر مثل لازم اولور

وكذا بركيمسه صاحبنك اذنى اولمقسزين بركرا باركيرينى الوبده برمدت قوللانسه اجر مثلنى ويرمسى لازم كلور

٥٩٧ ماده

تأويل ملك ايله استعمال اولنان مال معد للاستغلال اولسه دخى ضمان منفعت لازم كلمز

مثلا برمال مشتركى شريكلرندن بريسى ديكر شريكنك اذنى اولمقسزين برمدت مستقلا تصرف واستعمال ايلسه ملكمدر ديو استعمال ايلمش اوله‌جغى جهتله معد للاستغلال اولسه دخى ديكر شريكى حصه‌سنك اجرتنى آلەماز

٥٩٨ ماده

تأويل عقد ايله استعمال اولنان مال معد للاستغلال اولسه دخى ضمان منفعت لازم كلمز

مثلا بركيمسه مشتركا مالك اولديغى دكانى شريكنك اذنى اولمقسزين برينه صاتمغله مشترى دخى برمدت تصرف ايدوب انجق ديكر شريكى بيعه اجازت ويرميه‌رك حصه‌سنى ضبط ايلدكده دكان هر

نقدر معد للاستغلال ايسه‌ده حصه‌سنك اجرتنى مطالبه ايده‌مز زيرا مشترى انى تأويل عقد ايله استعمال ايتمش يعنى عقد بيع ايله متصرفم ديو قوللانمش اولديغى جهتله ضمان منفعت لازم كلمز

كذلك بركيمسه بردكرمنى ملكى اولمق اوزره برينه بيع وتسليم ايله مشترى برمدت ضبط وتصرف ايتدكدنصكره بشقه بركمسنه اول دكرمنه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم مشتريدن السه مشترينك مدت مزبوره‌ده تصرفى ايچون اجرت نامنه برشى آلەمز زيرا بونده دخى تأويل عقد واردر

٥٩٩ ماده

بركيمسه برصغيرى وليسنك اذنى اولمقسزين استخدام ايلسه بالغ اولدقده خدمتنك اجر مثلنى الور • وصغير فوت اولسه ورثه‌سى دخى اول مدتك اجر مثلنى اول كيمسه‌دن اله بيلورلر

(فصل ثانى)

(مستأجرك ضمانى حقنده‌در)

٦٠٠ ماده

عقد اجاره كرك صحيح اولسون وكرك صحيح اولمسون مستأجر يدنده مأجور امانتدر

٦٠١ ماده

مأجور اكر مستأجر يدنده تلف اولور ايسه مستأجرك تعديسى يا تقصيرى وياخود مأذونيتنه مخالفتى اولمدقجه ضمان لازم كلمز

٦٠٢ ماده

مستأجرك تعديسی ايله مأجور تلف اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه مستأجره ضمان لازم كلور

مثلا مستأجر كرا حيوانني اوروب اولدرسه ياخود عنف وشدت اوزره سورمكله حيوان تلف اولسه قيمتنی ضامنی اولور

٦٠٣ ماده

مستأجرك خلاف معتاد حركتی تعدی اولوب بوندن تولد ايدن ضرر وخساری ضامن اولور

مثلا استيجار ايتديكی البسه‌يی عادت ناسه مخالف اوله‌رق استعمال ايدوبده فرسوده اولسه ضامن اولور

كذلك خانهٔ مأجورده ناسك ياقديغی مرتبه زياده آتش ياقمسندن ناشی حريق ظهوريله خانه محترق اولسه ضامن اولور

٦٠٤ ماده

مستأجرك امر محافظه‌ده تقصيری ايله مأجور تلف اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلور

مثلا مستأجر كرا حيوانني باشی بوش برمحلده صالويرمكله ضايع اولسه ضامن اولور

٦٠٥ ماده

مشروطك مافوقنه تجاوز ايله مستأجرك كندو مأذونيتنه مخالفتی ضمانی موجب اولور . اما مثلنه ياخود مادوننه عدول ايله مخالفتی ضمانی ايجاب ايتمز

مثلا مستأجر شوقدر قيه ياغ يوكلتمك اوزره استكرا ايلديكی حيوانه اولقدر قيه تيمور يوكلدوبده حيوان تلف اولسه ضامن اولور

اما مضرتده ياغه مساوی ياخود دها خفيف برجنس حموله يوكلدوبده حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلمز

٦٠٦ ماده

اجاره‌نك انقضاسنده مأجور كما كان مستأجر يدنده وديعه كبی امانت قالور بناءً عليه اجاره منقضی اولدقدن صكره مستأجر مأجوری استعمال ايدوبده تلف اولسه ضامن اولور

كذلك اجاره‌نك انقضاسنده آجر مالنی طلب ايدوبده مستأجر ويرميوب امساك ايتدكدنصكره اول مال تلف اولسه ضمان لازم كلور

(فصل ثالث)

(اجيرك ضمانی حقنده‌در)

٦٠٧ ماده

اجيرك تعديسی ياخود تقصيری ايله مستأجر فيه تلف اولسه ضامن اولور

٦٠٨ ماده

اجيرك تعديسی مستأجرك صراحةً يادلالةً امرينه مخالف عمل وحركت ايتمسيدر

مثلا بركيمسه اجير خاص اولان چوبانه شو حيوانلری فلان محلده رعی ايت آخر يره كوتورمه ديمشيكن چوبان اول محلده رعی ايتميه‌رك بشقه محله كوتوروب رعی ايتسه تعدی ايتمش اولور

واوراده رعی ایدر ایکن حیوانلر تلف اولسه چوبانه ضمان لازم کلور

کذلك بر کیمسه درزی‌یه بر قماش ویروب وبکا براوزون انتاری چیقارسه کس دیوب درزی دخی چیقار دیه‌رك کسدکده اوزون انتاری چیقمسه اول کیمسه قماشی درزی‌یه تضمین ایتدیره بیلور

۶۰۹ ماده

اجیرك تقصیری مستأجر فیهك محافظه‌سنده بلا عذر قصور ایتمسیدر

مثلا سوریدن بر حیوان فرار ایتدکده چوبان مجرد تکاسل واهمالندن ناشی واروب طوتمدیغی جهتله حیوان ضایع اولسه چوبان تقصیر ایتمش اوله‌جغندن ضامن اولور اما انك ارقه‌سی صره کیتدیکی تقدیرده دیکر حیوانلرك ضایع اولمق احتمالی غالب اولدیغی جهتله واروب طوتمامش ایسه معذور اولمغله ضمان لازم کلمز

۶۱۰ ماده

اجیر خاص امیندر

حتی یدنده بغیر صنعه تلف اولان مالی ضامن اولماز

وکذا بلا تعد کندو عملیله تلف اولان مالی دخی ضامن اولماز

۶۱۱ ماده

اجیر مشترك کرك تعدیسی یا تقصیری اولسون وکرك

اولمسون کندوسنك فعل وصنعندن تولد ایدن ضرر وخساری ضامن اولور

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ۶ ذی‌القعده سنه ۲۸۶

مفتش اوقاف همایون
السید خلیل

ناظر دیوان احکام عدلیه
احمد جودت

عن اعضاء دیوان احکام عدلیه
السید احمد خلوصی

عن اعضاء شورای دولت
سیف الدین

عن اعضاء شورای دولت
محمد امین

عن اعضاء دیوان احکام عدلیه
السید احمد حلمی

عن اعضاء جمعیت ابن عابدین زاده
علاء الدین

كِتَابُ الكَفَالَةِ

صورت خط همایون

موجبنجه عمل اولنه

کتاب ثالث

(کفالت حقنده اولوب برمقدمه ایله اوچ بابی حاویدر)

مقدمه

(کفالته دائر اولان اصطلاحات فقهیه بیانندهدر)

۶۱۲ ماده

کفالت . برشیئك مطالبه‌سی حقنده ذمتی ذمته ضم ایتمکدر

یعنی برکیمسه ذاتنی دیکرك ذاتنه ضم ایدوب وانك حقنده لازم كلان مطالبه‌یی کندو دخی التزام ایلمکدر

۶۱۳ ماده

کفالت بالنفس . برآدمك شخصنه کفیل اولمقدر

۶۱۴ ماده

کفالت بالمال . برمالك اداسنه کفیل اولمقدر

۶۱۵ ماده

کفالت بالتسلیم . برمالك تسلیمنه کفیل اولمقدر

۶۱۶ ماده

کفالت بالدرك . مبیع بالاستحقاق ضبط اولندیغی تقدیرده اقچه‌سنی ادا وتسلیمه یاخود بایعك نفسنه کفیل اولمقدر

۶۱۷ ماده

کفالت منجزه . شرطه معلق وزمان مستقبله مضاف اولمیان کفالتدر

۶۱۸ ماده

کفیل . کندو ذمتنی آخرك ذمتنه ضم ایدن یعنی آخرك متعهد اولدیغی شیئه کندو دخی متعهد اولان کیمسه‌درکه اول آخره اصیل ومکفول عنه دینلور

۶۱۹ ماده

مکفول له . کفالت خصوصنده طالب ودائن اولان کیمسه‌در

۶۲۰ ماده

مکفول به . کفیلك تسلیمنه یا اداسنه متعهد اولدیغی

شيدر كه كفالت بالنفسده مكفول عنه ايله مكفول به برشيدر

(باب اول)

(عقد كفالت حقنده اولوب ايكى فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(ركن كفالت حقنده‌در)

٦٢١ ماده

يالكز كفيلك ايجابيله كفالت منعقد ونافذ اولور . فقط مكفول له ديلرسه رد ايده بيلور. ومكفول له رد ايتمدكجه كفالت باقى قالور

بوصورتده مكفول لهك غيابنده برندن الهجغنه بركيمسه كفيل اولوبده خبر كفالت كندويه واصل اولمدن وفات ايتسه كفيل بوكفالتيله مطالبه ومؤاخذه اولنور

٦٢٢ ماده

كفيلك ايجابى يعنى الفاظ كفالت عرف وعادتده تعهد والتزامه دلالت ايدن سوزلردر

مثلا كفيل اولدم ياخود كفيلم وياضامنم ديسه كفالت منعقد اولور

٦٢٣ ماده

وعد معلق ايله دخى كفالت اولور (٨٤) ماده‌يه باق

مثلا فلان آدم سنك الهجغنى ويرمزسه بن ويررم ديسه كفالت اولور وداين الهجغنى استيوبده مديون ويرمسه كفيلدن مطالبه‌ايدر

٦٢٤ ماده

بوكوندن فلان وقته قدر كفيلم ديدكده كفالت موقته اوله‌رق منجزا منعقد اولور

٦٢٥ ماده

كفالت. مطلق اوله‌رق منعقد اولديغى كبى تعجيل وياتأجيل قيديله يعنى همان ياخود فلان وقتده ايفا اولنمق اوزره ديو مقيد اوله‌رق دخى منعقد اولور

٦٢٦ ماده

كفيله كفيل اولمق صحيحدر

٦٢٧ ماده

كفيلك تعددى جائزدر

(فصل ثانى)

(شرائط كفالت بياننده‌در)

٦٢٨ ماده

كفالتك انعقادنده كفيلك عاقل وبالغ اولمسى شرطدر

بناء عليه مجنون ومعتوه وصبينك كفالتى صحيح اولماز . وصبى ايكن كفيل اولوبده بعدالبلوغ بوكفالتى مقر اولسه دخى انكله مؤاخذه اولنه ماز

٦٢٩ ماده

مكفول عنهك عاقل وبالغ اولمسى شرط دكلدر

بناء عليه مجنون وصبينك بورجنه كفالت صحيح اولور

٦٣٠ ماده

مكفول به نفس ايسه معلوم اولمسى شرطدر . ومال ايسه معلوم اولمسى شرط دكلدر

بناء عليه فلان آدمك فلان آدمه اولان بورجنه كفيلم ديدكده بورجك مقدارى معلوم اولمسه دخى كفالت صحيح اولور

٦٣١ ماده

كفالت بالمالده مكفول به اصيل اوزرينه مضمون اولمق يعنى اصيل اوزرينه ايفاسى لازم اولمق شرطدر

بناء عليه ثمن مبيعه وبدل اجاره يه وسائر ديون صحيحه يه كفالت صحيح اولور

كذلك مال مغصوبه كفالت صحيح اولوب لدى المطالبه كفيل بونى عيناً يا بدلا ايفايه مجبور اولور

وكذا سوم شرا طريقيله مقبوض اولان ماله ثمن تسميه اولنمش ايسه كفالت صحيحدر . اما قبل القبض مبيعك عيننه كفالت صحيح اولماز زيرا عين مبيع بايع يدنده تلف اولسه بيع منفسخ اوله جغندن بايع اوزرينه مضمون اولميوب يالكز ثمنى قبض ايتمش ايسه ردى لازم كلور

كذلك مرهون ومستعار ومأجور وامانات سائره اصيل اوزرينه مضمون اولمديغندن بونلرك عينلرينه كفالت صحيح اولماز . فقط مكفول عنه بونلرى اضاعه واستهلاك ايدر ايسه كفيلم ديسه

صحيح اولور . وبرده كرك مبيعك وكرك بونلرك تسليمنه كفالت صحيح اولور . ولدى المطالبه برجهتله حق حبسلرى يوغيسه كفيل بونلرى تسليمه مجبور اولور . انجق كفالت بالنفسده مكفول بهك وفاتيله كفيل برى اولديغى كبى بونلر تلف اولديغى تقديرده دخى كفيله برشى لازم كلمز

٦٣٢ ماده

عقوباتده نيابت جارى اولماز

بناء عليه قصاصه وسائر عقوبات ومجازات شخصيه يه كفالت صحيح دكلدر . امار جارح وقاتل اوزرينه لازم كلان ارش وديته كفالت صحيحدر

٦٣٣ ماده

مكفول عنهك يسارى شرط اولميوب مفلسه دخى كفالت صحيح اولور

(باب ثانى)

(كفالتك احكامى بياننده اولوب اوچ فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(كفالت منجزه ومعلقه ومضافه نك حكمى بياننده در)

٦٣٤ ماده

كفالتك حكمى مطالبه در

يعنى مكفول لهك كفيلدن مكفول بهى مطالبه يه حق اولمقدر

ماده ٦٣٥

كفالت منجزه‌ده دين اكر اصيل حقنده معجل ايسه درحال ومؤجل ايسه مدت معينه‌سنك تمامنده كفيل مطالب اولور

مثلا بركيمسه برينك بورجنه كفيل اولدم ديدكده بورج اكر معجل ايسه درحال ومؤجل ايسه مدتی ختامنده دائن اله‌جغنی كفيلدن مطالبه ايده‌بيلور

ماده ٦٣٦

اما برشرطه معلق وزمان مستقبله مضاف اوله‌رق منعقد اولان كفالتده شرط تحقق وزمان حلول ايتمدكجه كفيل مطالب اولماز

مثلا فلان آدم سنك اله‌جغكی ويرمز ايسه اداسنه كفيلم ديدكده كفالت مشروطا منعقد اولوب لدی المطالبه اول آدم بورجنی ويرمز ايسه كفيلدن مطالبه اولنور يوخسه اصيلدن قبل المطالبه كفيل مطالب اولماز

كذا فلان آدم سنك مالكی سرقت ايدر ايسه بن ضامنم ديسه كفالت صحيح واول آدمك سرقتی ثابت اولدقده كفيل مطالب اولور

وكذا مكفول‌له نه وقت مطالبه ايدر ايسه شوقدر كون مهلت ويرلمك اوزره كفيل اولسه مكفول لهك مطالبه ايتديكی وقتدن اعتباراً اول قدر كون مهلت ويريلوب ايام مذكوره‌نك مرورندن صكره مكفول له هرنه وقت ايستر ايسه مطالبه ايدر وكفيلك تكرار اوقدر كون استدعاسنه صلاحيتی اولماز

كذلك فلانده ثابت اوله‌جق اله‌جغكه ويا فلانه اقراض ايده‌جكك مبلغه ياخود فلانك سندن غصب ايده‌جكی شيئه وياخود فلانه صاته‌جغك مالك ثمننه كفيلم ديدكده كفيل انجق بو احوالك تحققنده يعنی بورجك ثبوتی واقچه‌نك اقراضی وغصبك تحقق ومالك بيع وتسليمی وقوعنده مطالب اولور

وكذا فلان كون احضار ايتمك اوزره فلانك نفسنه كفيلم ديدكده كفيل اول كوندن مقدم مكفول بهك احضاريله مطالب اولماز

ماده ٦٣٧

شرطك تحققنده وصف وقيدينك تحققی دخی لازمدر

مثلا فلان كيمسه‌نك اوزرينه نه حكم اولنور ايسه اداسنه كفيلم ديديكی صورتده اول كيمسه شوقدر غروش بورج اقرار ايتسه حكم حاكم لاحق اولدقجه كفيلك انی ادا ايتمسی لازم كلمز

ماده ٦٣٨

كفالت بالدركده مبيعه مستحق چيقدقده بالمحاكمه بايعك ثمنی رد ايتمسنه حكم اولنمدقجه كفيل مؤاخذه اولنماز

ماده ٦٣٩

كفالت موقته‌ده كفيل انجق مدت كفالت ظرفنده مطالب اولور

مثلا بوكوندن برآيه قدر كفيلم ديدكده كفيل انجق بو برآی ظرفنده مطالب اولوب اول آيك مرورنده كفالتدن بری اولور

ماده ٦٤٠

كفالتك انعقادندن صكره كفيل كندوسنی كفالتدن

اخراج ایده‌مز فقط کفالت معلقه ومضافه‌ده دینك
ذمت مدیونه ترتبندن مقدم کفیل کندوسنی کفالتدن
اخراج ایده‌بیلور

مثلا برکیمسه برآدمك نفسنه یادینه منجزا کفیل اولدقدنصکره
کندوسنی کفالتدن اخراج ایده‌مدیکی کبی فلانده نه‌قدر اله‌جغك
ثابت اولور ایسه ضامنم دیدکده دخی کفالتدن دونه‌مز زیرا دینك
ثبوتی هرنه قدر عقد کفالتدن مؤخر ایسه‌ده ذمت مدیونه ترتبی
عقد کفالتدن مقدمدر . اما فلان آدمه نه صاتار ایسه‌ك یاخود
صاته‌جغك مالك ثمننه کفیلم دیدیکی صورتده مکفول لهك اول
آدمه صاته‌جغی مالك ثمننه ضامن اولور فقط قبل البیع کندوسنی
کفالتدن اخراج ایده‌بیلور . شویله‌که بن کفالتدن وازکچدم
سن اول آدمه مال صاتمه دیدکدنصکره مکفول له اول آدمه برشی
صاتار ایسه کفیل انك ثمننه ضامن اولماز

ماده ٦٤١

مغصوب یامستعار اولان مالك رد وتسلیمنه کفیل اولان
کیمسه مالی صاحبنه تسلیم ایتدکده اجرت نقلیه‌سیله
غاصب ومستعیره رجوع ایدر یعنی اجرت نقلیه‌سنی
انلردن الور

(فصل ثانی)

(کفالت بالنفسك حکمی بیاننده‌در)

ماده ٦٤٢

کفالت بالنفسك حکمی مکفول بهی احضاردن عبارتدر

شویله‌که قنغی وقت مکفول بهك تسلیمنی شرط ایتمش ایسه
اولوقت مکفول له طلب ایتدیکی کبی کفیلك انی احضار ایتمسی
لازم کلور احضا ایدر ایسه فبها واکر ایتمز ایسه انی احضار ایتمك
اوزره جبر اولنور

(فصل ثالث)

(کفالت بالمالك احکامی بیاننده‌در)

ماده ٦٤٣

کفیل ضامندر

ماده ٦٤٤

طالب مطالبه‌ده مخیردر اله‌جغنی دیلرسه کفیلدن
ودیلرسه اصیلدن مطالبه ایدر وبرندن مطالبه‌سی
دیکرندن مطالبه حقنی اسقاط ایتمیوب برندن مطالبه
ایتدکدن صکره دیکرندن ویاخود معا ایکیسندن دخی
مطالبه ایده‌بیلور

ماده ٦٤٥

کفیل بالمال اولان کیمسه‌نك کفالتی حسبیله ذمتنه لازم
کلان مبلغه دیکر بری کفیل اولسه داین اله‌جغنی کفیللرك
قنغیسندن استر ایسه مطالبه ایدر

ماده ٦٤٦

برجهتدن طولایی مشترکا مدیون اولان کیمسه‌لر یکدیکره
کفیل اولسه‌لر هر بری دینك مجموعیله مطالب اولور

٦٤٧ ماده

بر دينك متعدد كفيللرى اولديغى صورتده اكر بشقه بشقه كفيل اولمشلر ايسه هر برى مجموع دين ايله مطالب اولور

واكر معاً كفيل اولمشلر ايسه هر برى ديندن حصه‌سى مقداريله مطالب اولور فقط بونلر يكديكرك ذمتنه لازم كلان مبلغه دخى كفيل اولمشلر ايسه اول حالده هر برى مجموع دين ايله مطالب اولور

مثلا بركيمسه‌نك بيك غروش بورجنه برى كفيل اولدقدن صكره ديكر برى دخى كذلك بيك غروشه كفيل اولسه داين بومبلغى كفيللرك هرقنغيسندن استرايسه مطالبه ايدر . اما اول ايكى كيمسه بو بيك غروشه معاً كفيل اولسه‌لر هر برى بيك غروشك نصفيله مطالب اولور مكركه يكديكرك ذمتنه لازم كلان مبلغه دخى كفيل اولمشلر ايسه اول حالده هر برى بيك غروش ايله مطالب اولور

٦٤٨ ماده

كفالتده اصيلك برى اولمسى شرط قلنور ايسه حواله‌يه منقلب اولور

٦٤٩ ماده

محيلك عدم برائتى شرطيله حواله كفالتدر

بناءعليه بركيمسه مديونه سنده‌كى الهجغمى سن دخى ضامن اولمق اوزره فلانك اوزرينه حواله ايت ديسه اودخى اولوجهله حواله ايتسه طالب الهجغنى هرقنغيسندن استرايسه الور

٦٥٠ ماده

برى نزدنده بركيمسه‌نك امانت مالى اولديغى حالده اول مالدن ادا ايتمك اوزره اول كيمسه‌نك بورجنه كفيل اولسه جائز اولور . واول مالدن ايفا ايتمك اوزره كفيل اجبار اولنور . واكر مال تلف اولسه كفيله برشى لازم كلمز . فقط كفيل اولدقدن صكره اول مالى صاحبنه رد ايتسه اول حالده كندو ضامن اولور

٦٥١ ماده

بركيمسه برينى فلان وقتده احضار ايتمك اوزره نفسنه واول وقت احضار ايتمديكى تقديرده بورجنك اداسنه كفيل اولدقده وقت معينده احضار ايتمز ايسه كفيلك اول دينى ويرمسى لازم كلور

وكفيل فوت اولدقده ورثه‌سى وقت معينه قدر مكفول بهى تسليم ايدرلر ياخود مكفول به جهت كفالتدن طولايى نفسنى تسليم ايلر ايسه كفيل طرفنه مالجه برشى ترتب ايتمز واكر انلر مكفول بهى ياخود مكفول به نفسنى تسليم ايتمز ايسه كفيلك تركه‌سندن مالك اداسى لازم كلور ومكفول له فوت اولسه وارثى مطالبه ايدر

وكفيل وقت معينده مكفول بهى احضار ايدوبده مكفول له تغيب واختفا ايلسه انك طرفندن بر وكيل

نصب ایله اکا تسلیم اولنمق اوزره کفیل حاکمه مراجعت ایلر

۶۵۲ ماده

کفالت مطلقه‌ده دین اکر اصیل اوزرینه معجل ایسه کفیل حقنده دخی معجل واصیل اوزرینه مؤجل ایسه کفیل حقنده دخی مؤجل اوله‌رق ثابت اولور

۶۵۳ ماده

کفالت مقیده‌ده تعجیل وتأجیل وصفلرینک هر قنغیسیله قید اولنمش ایسه کفیل اکا کوره مطالب اولور

۶۵٤ ماده

برمدت معلومه ایله مؤجل اولان دینه اول مدت ایله مؤجل اوله‌رق کفالت صحیح اولدیغی کبی اندن زیاده مدت ایله مؤجل اوله‌رق کفالت دخی صحیح اولور .

۶۵۵ ماده

داین الهجغی اصیل حقنده تأجیل ایدر ایسه کرک کفیل وکرك کفیل الکفیل حقنده دخی تأجیل ایتمش اولور .

وکفیل اول حقنده تأجیلی کفیل ثانی حقنده دخی تأجیل اولور

اما کفیل حقنده تأجیلی اصیل حقنده تأجیل دکلدر

۶۵۶ ماده

مؤجلا مدیون اولان کیمسه قبل حلول الاجل آخر دیاره کیده‌جك اولوبده داینی حاکمه مراجعتله اندن کفیل استدکده کفیل ویرمکه مجبور اولور

۶۵۷ ماده

برکیمسه برینه بنم فلان کیمسه‌یه اولان بورجمه کفیل اول دیوب واودخی کفیل اولوبده کفالت حسبیله بورجی ادا ایتدکدنصکره اصیله رجوع ایده‌جك اولدقده کفیل اولدیغی شیئله رجوع ایدر مؤدایه اعتبار اولنماز اما بورجك برمقداری اوزرینه داین ایله مصالحه ایتدیکی تقدیرده ویردیکی بدل صلح ایله رجوع ایدر یوخسه مجموع دین ایله رجوع ایده‌مز

مثلا مسکوکات خالصه‌یه کفیل اولوبده مغشوش اقچه ایله تأدیه ایتسه اصیلدن مسکوکات خالصه الور وبالعکس مغشوش سکه‌یه کفیل اولوبده مسکوکات خالصه ایله تأدیه ایلسه اصیلدن مغشوش سکه الور کذلك شوقدر غروشه کفیل اولوبده صلحا بعض اشیا اعطاسیله تأدیه ایلسه اصیلدن کفیل اولدیغی مقدار اقچه‌یی الور . اما بیك غروشه کفیل اولوبده صلحاً بشیوز غروش ایله تأدیه ایلسه اصیلدن بشیوز غروش الور

۶۵۸ ماده

عقد معاوضه ضمننده برکیمسه برینی الداتمش اولسه ضررینه ضامن اولور

مثلا برکیمسه بر عرصه اشترا ایدوبده اوزرینه بنا یاپلدقدن صکره مستحق چیقوبده ضبط اولنسه مشتری بایعدن عرصه‌نك قیمتنی الدقدن بشقه بنانك حین تسلیمنده‌کی قیمتنی دخی الور

کذلك برکیمسه اهل سوقه اشبو صغیر اوغلم مال صاتمز اکا تجارت ایچون اذن ویردم دیسه وبعده اول چوجق بشقه‌سنك اولدیغی میدانه چیقسه اهل سوق اول چوجغه صاتمش اولدیغی مالك اقچه‌سنی اول کیمسه‌دن مطالبه ایدر

(باب ثالث)

(کفالتدن برائت حقنده اولوب اوچ فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(بعض ضوابط عمومیه بیاننده‌در)

٦٥٩ ماده

مکفول به کرك اصیل وکرك کفیل طرفندن مکفول لهه تسلیم وایفا اولندقده کفیل کفالتدن بری اولور

٦٦٠ ماده

مکفول له کفیلی ابرا ایتدم یاخود کفیل طرفنده حقم یوقدر دیسه کفیل بری اولور

٦٦١ ماده

کفیلك برائتندن اصیلك برائتی لازم کلمز

٦٦٢ ماده

اصیلك برائتی کفیلك برائتنی موجب اولور

(فصل ثانی)

(کفالت بالنفسدن برائت حقنده‌در)

٦٦٣ ماده

کفیل مکفول بهی شهر وقصبه کبی مخاصمه ممکن اولان یرده مکفول لهه تسلیم ایتدکده مکفول له کرك قبول ایتسون وکرك قبول ایتمسون کفیل کفالتدن بری اولور فقط بربلدهٔ معینه ده تسلیمی شرط ایدلمش ایسه بشقه بلده‌ده تسلیم ایله کفالتدن بری اولماز

ومجلس حاکمده تسلیم ایتمك اوزره کفیل اولدقده زقاقده تسلیم ایله کفالتدن بری اولماز . فقط ضابط حضورنده تسلیم ایتسه بری اولور

٦٦٤ ماده

طالبك طلبی اوزرینه مکفول بهی مجرد تسلیم ایله کفیل کفالتدن بری اولور . اما طالبك طلبی اولمقسزین تسلیم ایتدکده بحکم الکفاله تسلیم ایتدم دیمدکجه بری اولماز

٦٦٥ ماده

فلان کون تسلیم ایتمك اوزره کفیل اولوبده اول کوندن

اول تسلیم ایتدکده مکفول له قبول ایتمسه بیله کفیل
کفالتدن بری اولور

٦٦٦ ماده

مکفول به فوت اولدقده کفیل کفالتدن بری اولدیغی کبی
کفیلك کفیلی وار ایسه اودخی بری اولور
کذلك کفیل فوت اولسه کندو کفالتدن بری اولدیغی کبی
کفیلی وار ایسه اودخی بری اولور
اما مکفول لهك وفاتیله کفیل کفالتدن بری اولمیوب
وارثی مطالبه ایدر

(فصل ثالث)

(کفالت بالمالدن برائت حقنده‌در)

٦٦٧ ماده

داین فوت اولوبده مدیون اکا منحصراً وارث اولسه
کفیل کفالتدن بری اولور
واکر داینك بشقه وارثی دخی وار ایسه کفیل یالکز
مدیونك حصه‌سندن بری اولوب دیکر وارثك حصه‌سندن
بری اولماز

٦٦٨ ماده

کفیل یاخود اصیل بورجك برمقداری اوزرینه داین
ایله مصالحه ایتدکلرنده اکر ایکیسنك یا اصیلك برائتی

شرط ایدلمش یاخود هیچ برشرط درمیان ایدلمامش ایسه
ایکیسی دخی بری اولور
واکر یالکز کفیلك برائتی شرط ایدلمش ایسه یالکز
کفیل بری اولوب طالب دخی مخیر اولور . دیلر ایسه
مجموع دینی اصیلدن ودیلرسه بدل صلحی کفیلدن وباقیسنی
اصیلدن الور

٦٦٩ ماده

کفیل مکفول لهی برینك اوزرینه احاله ایدوب مکفول له
ومحال علیه دخی قبول ایتسه هم کفیل وهمده مکفول عنه
بری اولور

٦٧٠ ماده

کفیل بالمالك وفاتنده مال مکفول به ترکه‌سندن مطالبه اولنور

٦٧١ ماده

ثمن مبیعه کفیل اولوبده بیع فسخ اولنسه یاخود مبیع
بالاستحقاق ضبط ویا عیبله رد قلنسه کفیل کفالتدن بری
اولور

٦٧٢ ماده

مدت معلومه تمامنه‌دك برمال ایجار اولنوبده تسمیه
قلنان بدل اجاره سنه برکیمسه کفیل اولدقده مدت

اجاره‌نك انقضاسنده اول كفالت دخی منتهی اولوب بعده اول مال اوزرینه مجدداً عقد اجاره اولندقده اول كفالتك بوكا شمولی اولماز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ١٨ محرم سنه ٢٨٧

عن اعضاء شورای دولت
سیف الدین

ناظر دیوان احكام عدلیه
احمد جودت

عن اعضاء دیوان
احكام عدلیه السید
احمد حلمی

عن اعضاء دیوان
احكام عدلیه السید
احمد خلوصی

عن اعضاء جمعیت
ابن عابدین زاده
علاء الدین

عن اعضاء
شورای دولت
محمد امین

كتاب الحواله

صورت خط همایون

موجبنجه عمل اولنه

کتاب رابع

(حواله حقنده اولوب برمقدمه ایله)

(ایکی بابی حاویدر)

مقدمه

(حواله‌یه دائر اولان اصطلاحات فقهیه بیانندەدر)

۶۷۳ ماده

حواله . دینی برذمتدن دیکر ذمته نقل ایتمکدر

۶۷۴ ماده

محیل . حواله ایدن کیمسه که مدیوندر

۶۷۵ ماده

محال‌له . دائن اولان کیمسه‌در

۶۷۶ ماده

محال علیه . کندو اوزرینه حواله‌یی قبول ایدن کیمسه‌در

۶۷۷ ماده

محال به . حواله اولنان مالدر

۶۷۸ ماده

حوالۀ مقیده . محیلك محال علیه ذمتنده یاخود یدنده اولان مالندن ویرمك اوزره دیو مقید اولان حواله‌در

۶۷۹ ماده

حوالۀ مطلقه . محیلك محال علیهده اولان مالندن ویرمك اوزره دیو مقید اولمیان حواله‌در

(باب اول)

(عقد حواله بیاننده اولوب ایکی فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(رکن حواله بیانندەدر)

۶۸۰ ماده

محیل کندو دائننه سنی فلانك اوزرینه حواله ایتدم دیوب انلر دخی قبول ایتدکلرنده حواله منعقد اولور

٦٨١ ماده

يالكز محال له ايله محال عليه بيننده عقد حواله اولنه بيلور

مثلا بر كيمسه برينه بنم فلانده اولان شو قدر غروش اله جغمى حواله سن اوزرينه ال ديوب او دخى قبول ايتدم ديسه ياخود فلانده اولان شوقدر غروش اله جغكى بنم اوزريمه حواله قبول ايت ديوب او دخى ايتسه حواله صحيح اولور حتى محال عليه صكره نادم اولسه ندامتى فائده ويرمز

٦٨٢ ماده

يالكز محيل ايله محال له بيننده اجرا اولنان حواله محال عليهه لدى الاعلام قبول ايتدكده صحيح و تمام اولور

مثلا بر كيمسه دائنى آخر دياره اولان برينك اوزرينه حواله ايدوب دائن دخى قبول ايتدكدن صكره محال عليهه لدى الاعلام او دخى قبول ايتديكى كبى حواله تمام اولور

٦٨٣ ماده

يالكز محيل ايله محال عليه بيننده اجرا اولنان حواله محال لهك قبولنه موقوفا منعقد اولور

مثلا بر كيمسه برينه نم فلانه اولان دينمى حواله سن اوزريكه ال ديوب او دخى قبول ايتسه موقوفاً منعقد اولوب محال له قبول ايتدكده حواله نافذ اولور

(فصل ثانى)

(شرائط حواله بياننده در)

٦٨٤ ماده

انعقاد حواله ده محيل ايله محال لهك عاقل و محال عليهك

عاقل بالغ اولمسى شرطدر

بناء عليه صبى غير مميزك برينه بورج حواله ايتمسى و برندن حواله المسى باطل اولديغى كبى صبى كرك مميز اولسون وكرك غير مميز اولسون وكرك مأذون وكرك محجور اولسون برندن كندو اوزرينه حواله قبول ايتمسى باطلدر

٦٨٥ ماده

حواله نك نفاذنده محيل ايله محال لهك بالغ اولمسى شرطدر

بناء عليه صبى مميزك حواله سى و حواله المسى وليسنك اجازتنه موقوفا منعقد اولور و وليسى اجازت ويردكده نافذ اولور

شوقدركه حواله الديغى صورتده وليسى اذن ويرسه دخى محال عليهك محيلدن دها ملى يعنى غنى اولمسى شرطدر

٦٨٦ ماده

محال عليهك محيله مديون اولمسى شرط اولميوب محيلك انده اله جغى اولمسه ده حواله سى صحيح اولور

٦٨٧ ماده

هر دين كه اكا كفالت صحيح اولميه حواله سى دخى صحيح اولماز

٦٨٨ ماده

هر دين كه اكا كفالت صحيح اوله حواله سى دخى صحيح اولور . فقط محال بهك معلوم اولمسى لازمدر . بناء عليه دين مجهولك حواله سى صحيح اولماز

مثلا فلانده ثابت اوله جق اله جغكى حواله قبول ايتدم ديسه حواله صحيح اولماز

٦٨٩ ماده

اصالة ذمته مترتب اولان ديون صحيحه نك حواله سى صحيح

اولدیغی کبی جهت کفالت وحواله‌دن طولایی ذمته مترتب
اولان دینك حواله‌سی دخی صحیح اولور

(باب ثانی)

(احکام حواله بیاننده‌در)

٦٩٠ ماده

حواله‌نك حکمی بودرکه محیل بورجندن وکفیلی وار ایسه
کفالتدن بری اولور . ومحال علیهدن اول بورجی مطالبه
ایتمك حقی محال لهه ثابت اولور . ومرتهن برینی راهن
اوزرینه حواله ایتدکده ارتق رهنی حبس وتوقیفه
صلاحیتی قالماز

٦٩١ ماده

محیل مطلق اوله‌رق حواله ایتدکده اکر محال علیهده
اله‌جغی یوغیسه بعدالادا محال علیه محیله رجوع ایدر .
واکر اله‌جغی وارایسه بعد الادا دینیله تقاص اولور

٦٩٢ ماده

حوالهٔ مقیده‌ده محیلك محال بهدن طولایی حق مطالبه‌سی
منقطع اولور . ومحال علیه ارتق انی محیله ویره‌مز .
وویرسه ضامن اولور . وبعد الضمان محیله رجوع
ایدر وقبل الادا محیل دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی

حالده فوت اولسه سائر دائنلری محال بهه مداخله ایده‌مزلر

٦٩٣ ماده

بایعك مشتری ذمتنده ثمن مبیع اولان اله‌جغندن ویرلمك
اوزره دیو مقید اولان حواله‌ده مبیع قبل التسلیم هلاك
اولوبده ثمن ساقط اولسه یاخود مبیع خیار شرط یاخیار
رؤیت ویاخیار عیب ایله رد اولنسه ویاخود اقالهٔ بیع
ایدلسه حواله باطل اولماز ومحال علیه بعد الادا محیله
رجوع ایدر یعنی ویردیکنی محیلدن الور اما مستحق
چیقوبده مبیع ضبط اولنمغله محال علیهك اول دیندن بری
ایدوکی تبین ایتسه حواله باطل اولور

٦٩٤ ماده

محیلك محال علیه یدنده امانت اولان مبلغندن ویرلمك اوزره
دیو مقید اولان حواله‌ده مستحق چیقوبده اول مال ضبط
اولنسه حواله باطل اولور وبورج محیله عودت ایدر

٦٩٥ ماده

محیلك محال علیه یدنده‌کی مبلغندن ویرلمك اوزره دیو مقید
اولان حواله‌ده اول مبلغ تلف اولدیغی صورتده اکر
مضمون دکل ایسه حواله باطل اولور وبورج محیله
عودت ایدر . واکر مضمون ایسه حواله باطل اولماز

مثلا بری بر کیمسه‌نك یدنده‌کی امانت اقچه‌سندن ویرمك اوزره دائننی اول کیمسه‌نك اوزرینه حواله ایتدکده قبل الاخذ اول اقچه بلا تعد تلف اولسه حواله باطل اولور ودائنك اله جنی محیله عودت ایدر . اما اول اقچه مال مغصوب اولسه یاخود امانت اولوبده اول کیمسه‌نك اتلافیله اودەمسی لازم کلسه حواله باطل اولماز

٦٩٦ ماده

بر کیمسه کندوسنك برمعین مالنی صاتوبده ثمنندن ادا ایتمك اوزره دائننی برینك اوزرینه حواله واو دخی اول شرطله حواله‌یی قبول ایتسه صحیح اولور ومحال علیه اول مالی صاتوبده ثمنندن دینی ادا ایتمك اوزره اجبار اولنور

٦٩٧ ماده

حوالهٔ مبهمه ده یعنی محال بهك تعجیل وتأجیلی بیان اولنمیان حواله‌ده دین اکر محیل اوزرینه معجل ایسه حوالهٔ معجله اولوب محال علیهك انی همان تأدیه‌سی لازم کلور واکر دین مؤجل ایسه حوالهٔ مؤجله اولوب وعده‌سی حلولنده اداسی لازم اولور

٦٩٨ ماده

محال علیه دینی ادا ایتمدن محیله رجوع ایده‌مز . ورجوع ایده‌جك اولدقده محال به ایله رجوع ایدر یعنی نه جنس اقچه حواله اولنمش ایسه محیلدن انی الور یوخسه مؤدا ایله رجوع ایده‌مز

مثلا کومش اقچه حواله اولنوبده التون ویرسه محیلدن کومش اقچه الوب التون مطالبه ایده‌مز . کذلك بشقه اموال واشیا ایله تأدیه ایتسه حواله اولنان اقچه‌یی الور

٦٩٩ ماده

محال بهك اداسیله یا دیکر برینك اوزرینه حواله‌سیله یاخود محال لهك محال علیهی ابراسیله محال علیه دیندن بری اولدیغی کبی محال له محال بهی هبه یاخود تصدق ایدوبده محال علیه دخی قبول ایتسه کذلك دیندن بری اولور

٧٠٠ ماده

محال له فوت اولوبده محال علیه اکا وارث اولسه حواله‌نك حکمی قالماز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٢٥ صفر سنه ٢٨٨

عن اعضاء شورای دولت
سیف الدین

ناظر دیوان احکام عدلیه
احمد جودت

عن اعضاء دیوان احکام عدلیه السید احمد حامی

عن اعضاء دیوان احکام عدلیه السید احمد خلوصی

عن اعضاء جمعیت ابن عابدین زاده علاء الدین

عن اعضاء شورای دولت
محمد امین

كتاب الرهن

صورت خط همایون

موجبنجه عمل اولنه

کتاب خامس

(رهن حقنده اولوب برمقدمه ایله درت بابی شاملدر)

مقدمه

(رهنه دائر اولان اصطلاحات فقهیه بیاننده‌در)

٧٠١ ماده

رهن . برمالی اندن استیفاسی ممکن اولان برحق مقابلنده محبوس وموقوف قیلمقدر واول ماله مرهون دینلدیکی کبی رهن دخی دینلور

٧٠٢ ماده

ارتهان . رهن المقدر

٧٠٣ ماده

راهن . رهن ویرن کیمسه‌در

٧٠٤ ماده

مرتهن . رهن الان کیمسه‌در

٧٠٥ ماده

عدل . راهن ومرتهنك امنیت ایدوبده رهنی تودیع وتسلیم ایتدکاری کیمسه‌در

(باب اول)

(عقد رهنه دائر مسائل بیاننده اولوب اوچ فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(رکن رهنه دائر اولان مسائل بیاننده‌در)

٧٠٦ ماده

راهن ومرتهنك ایجاب وقبولی ایله رهن منعقد اولور . فقط قبض بولنمدقجه تمام ولازم اولمز
بناءً علیه راهن قبل التسلیم رهندن رجوع ایده‌بیلور

٧٠٧ ماده

رهنك ایجاب وقبولی راهن بوشیئی سکا دینم مقابلنده رهن ایتدم دیوب یاخود بومال‌ده دیکر برسوز سویلیوب مرتهن دخی قبول ایتدم ویاخود راضی اولدم دیمك

كبي رضايه دلالت ايدر برسوزسويلمكدر . ورهن لفظنك
سويلنمسى شرط دكلدر

مثلا برى شوقدر غروشه برشى اشترا ايله بايعه برمال ويروبده
پاره‌يى ويرنجيه قدر بونى اليقوى ديسه اول مالى رهن ايتمش
اولور

(فصل ثانى)

(انعقاد رهنك شرطلرى بياننده‌در)

٧٠٨ ماده

راهن ومرتهنك عاقل اولمسى شرطدر . اما بالغ اولمسى
شرط دكلدر . حتى صبى مميزك رهن وارتهانى جائزدر

٧٠٩ ماده

مرهونك صاتلمغه صالح برشى اولمسى شرطدر

بناءعليه وقت عقدده موجود ومال متقوم ومقدور التسليم اولمسى
لازمدر

٧١٠ ماده

مرهونك مقابلى مال مضمون اولمق شرطدر

بناءعليه مال مغصوب ايچون رهن المق جائزدر . اما امانت اولان
مال ايچون رهن المق صحيح اولماز

(فصل ثالث)

(مرهونك زوائد متصله‌سى وعقد رهندن صكره)
(واقع اولان تبديل وزياده حقنده‌در)

٧١١ ماده

بيعده بلاذكر داخل اولان مشتملات رهنده دخى داخل
اولديغى كبى برعرصه رهن ايدلدكده اوزرنده‌كى بالجمله
اشجاريله ميوه‌سى ومغروسات ومزروعات سائره‌سى
صراحة ذكر اولنمسه بيله داخل اولور

٧١٢ ماده

رهنك رهن آخره تبديلى جائزدر

مثلا بركيمسه شوقدر غروش دينى مقابلنده برساعت رهن ايتدكدن
صكره برقليچ كتوروبده ساعتك يرينه بونى ال ديسه ومرتهن
دخى ساعتى رد ايله قليچى السه اول مبلغ مقابلنده قليچ مرهون
اولور

٧١٣ ماده

بعد العقد راهنك مرهونى تزييدى جائزدر

يعنى برشيئى رهن ايتدكدنصكره هنوز عقد باقى ايكن اكا ديكر
برمالى دخى رهن اوله‌رق علاوه ايتمسى صحيح اولور وبوزياده اصل
عقده ملتحق اولور يعنى اصل عقد كويا بوايكى مال اوزرينه وارد
اولمش اولور . وبوايكى مالك مجموعى حين زياده‌ده قائم اولان
دينه مرهون اولور

٧١٤ ماده

بردين مقابلنده برمال رهن ايدلدكده ينه اول رهنه مقابل اولمق اوزره دينك تزييدى صحيح اولور

مثلا بركيمسه بيك غروش دينى مقابلنده ايكى بيك غروشلق برساعت رهن ايتدكدنصكره ينه اول رهنه مقابل اولمق اوزره دايندن بشيوز غروش دها السه اول ساعت بيك بشيوز غروشه رهن اولمش اولور

٧١٥ ماده

مرهوندن متولد زياده اصل مرهون ايله برابر مرهون اولور

(باب ثانى)

(راهن ومرتهنه متعلق بعض مسائل بياننده‌در)

٧١٦ ماده

مرتهن خود بخود عقد رهنى فسخ ايده‌بيلور

٧١٧ ماده

مرتهنك رضاسى اولمدقجه راهن عقد رهنى فسخ ايده‌مز

٧١٨ ماده

راهن ومرتهن بالاتفاق عقد رهنى فسخ ايده‌بيلورلر . فقط بعد الفسخ مرتهنك اول رهن مقابلنده‌كى الاجغنى راهندن استيفا ايدنجيه دكين رهنى حبس وامساكه صلاحيتى واردر

٧١٩ ماده

مكفول عنهك كفيله رهن ويرمسى جائزدر

٧٢٠ ماده

برمديونك ايكى داينى كرك بربريله شريك اولسون كرك اولمسون كندوسندن بررهن السه‌لر جائز اولور . وبو رهن ايكى دينك مجموعى مقابلنده مرهون اولور

٧٢١ ماده

برى ايكى كيمسه‌ده اولان الاجغى ايچون بررهن السه جائز اولور . بودخى ايكى الاجغك مجموعنه مرهون اولور

(باب ثالث)

(مرهونه متعلق مسائل بياننده اولوب ايكى فصله)

(منقسمدر)

(فصل اول)

(مرهونك مؤنت ومصارفى بياننده‌در)

٧٢٢ ماده

رهنى مرتهن بالذات حفظ ايدر ياخود عيالى ياشريكى وياخود خدمتجيسى كبى امينى اولان كيمسه‌يه حفظ ايتديرر

٧٢٣ ماده

یر کراسی و بکجی اجرتی کبی رهنك محافظه‌سی ایچون اولان مصرف مرتهنه عائددر

٧٢٤ ماده

رهنك حیوان ایسه علفی وچوبان اجرتی وعقار ایسه تعمیری وسقی وتلقیحی واوتلرینك آیقلانمسی وخرقنك تطهیری کبی بقاسی واصلاح منافعی ایچون اولان مصرف راهنه عائددر

٧٢٥ ماده

راهن ومرتهندن بریسی دیکرینه عائد اولان مصرفی خود بخود ایفا ایتسه تبرعدر صکره مطالبه ایده‌مز

(فصل ثانی)

(رهن مستعار حقنده‌در)

٧٢٦ ماده

برکیمسه دیکرك مالنی استعاره ایدوبده انك اذنیله رهن ایتمك جائز اولور . وبوکا رهن مستعار دینلور

٧٢٧ ماده

مال صاحبنك اذنی مطلق ایسه مستعیر انی هر وجهله رهن ایده بیلور

٧٢٨ ماده

مال صاحبی شوقدر غروش ویا شوجنس مال مقابلنده یاخود فلان آدمه ویاخود فلان بلده‌ده رهن ایدلمك اوزره دیو مقیدا اذن ویردکده مستعیر دخی انجق انك قید وشرطنه موافق اوله‌رق رهن ایده بیلور

(باب رابع)

(رهنك احکامی بیاننده اولوب درت فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(رهنك احکام عمومیه‌سی بیاننده‌در)

٧٢٩ ماده

رهنك حکمی فکنه قدر مرتهنك حق حبسی اولمق وراهن فوت اولدقده سائر غرمادن احق اوله‌رق رهندن استیفای دین ایده بیلمکدر

٧٣٠ ماده

راهن بورجك مطالبه‌سنه مانع اولمیوب رهنی قبض ایتدکدنصکره دخی مرتهنك راهندن الاجغنی مطالبه‌یه صلاحیتی باقیدر

٧٣١ ماده

دینك برمقداری ایفا اولندقده اكا مقابل رهنك برمقدارینی رد ایتمك لازم كلیوب بقیهٔ دینی تماماً استیفا ایدنجیه‌دك مرتهنك مجموع رهنی حبس وامساكه صلاحیتی واردر .
فقط ایكی شی رهن اولندقده هربری ایچون دیندن برمقدار تعیین اولنمش ایسه بریسی ایچون تعیین اولنان مقدار ادا اولندقده راهن یالكز انی تخلیص ایده‌بیلور

٧٣٢ ماده

رهن مستعاری تخلیص ایله كندویه تسلیم ایتمك اوزره صاحبنك راهن مستعیری مؤاخذه‌یه صلاحیتی واردر .
ومستعیر فقری سببیله اداء دیندن عاجز اولدیغی صورتده معیر اول دینی كندو طرفندن ادا ایله مالنی رهندن تخلیص ایده‌بیلور

٧٣٣ ماده

راهن ومرتهنك وفاتیله رهن باطل اولماز

٧٣٤ ماده

راهن فوت اولدقده ورثه‌سی كبار ایسه انك مقامنه قائم اولوب تركه‌دن تأدیهٔ دین ایله رهنی تخلیص ایتملری لازم اولور
واكر ورثه صغار ایسه یاخود كبار اولوب‌ده غائب

یعنی مدت سفر بعید اولان یرده ایسه وصیسی مرتهنك اذنیله رهنی صاتوب ثمنندن تأدیهٔ دین ایلر

٧٣٥ ماده

راهن مستعیر كرك برحیات بولنسون كرك فك رهندن مقدم فوت اولسون رهن مستعارك مقابلی اولان بورج ادا اولنمدقجه معیر اولان كیمسه مالنی مرتهندن آله‌مز

٧٣٦ ماده

راهن مستعیر اولان كیمسه مفلس مدیون اولدیغی حالده فوت اولسه رهن مستعار مرتهن یدنده علی حاله مرهون قالور فقط معیرك رضاسی اولمدقجه صاتلماز . ومعیر رهنی بیع ایله تأدیهٔ دین ایده‌جك اولدقده ثمنی دینه وفا ایدرسه مرتهنك رضاسنه باقلمقسزین صاتیلور . واكر رهنك ثمنی دینه وفا ایتمز ایسه مرتهنك رضاسی اولمدقجه صاتیله‌مز

٧٣٧ ماده

معیر اكر دینی تركه‌سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه راهنه بالنفس دینی تأدیه ایله رهن مستعاری تخلیص ورد ایتمك اوزره امر اولنور . واكر فقری سببیله تأدیهٔ دیندن عاجز اولورسه اول رهن مستعار علی حاله مرتهن عندنده مرهون قالور
فقط ورثهٔ معیر بورجی ادا ایله انی تخلیص ایده‌بیلورلر .

ومعيرك داينلرى رهنك بيعنى مطالبه ايتدكلرنده ثمنى
دينه وفا ايدرايسه مرتهنك رضاسنه باقلمقسزين صاتيلور .
واكر وفا ايتمز ايسه مرتهنك رضاسى اولمدقجه
صاتيله‌مز

٧٣٨ ماده

مرتهن فوت اولدقده رهن انك ورثه‌سى عندنده مرهون
اوله‌رق قالور

٧٣٩ ماده

ايكى كيمسه‌يه اولان دينى ايچون بررهن ويرمش اولان
راهن برينه اولان دينى ادا ايتسه رهنك نصفنى استرداد
ايده‌ميوب ايكيسنك دخى الاجغنى تماماً ايفا ايتمدكجه
رهنى تخليصه صلاحيتى يوقدر

٧٤٠ ماده

ايكى مديوندن بررهن المش اولان كيمسه ايكيسنده
اولان الاجغنى تماماً استيفا ايدنجيه‌دك رهنى امساك
ايده‌بيلور

٧٤١ ماده

رهنى راهن اتلاف ياخود تعييب ايتدكده ضامن اولمسى
لازم كلديكى كبى مرتهن اتلاف ياخود تعييب ايتدكده
دخى قيمتى مقدارى دينندن ساقط اولور

٧٤٢ ماده

آخر بركيمسه رهنى اتلاف ايتسه يوم اتلافنده كى قيمتنى
ويرر . واول قيمت مرتهن عندنده رهن اولور

(فصل ثانى)

(راهن ومرتهنك رهنده تصرفلرى حقنده‌در)

٧٤٣ ماده

راهن ومرتهندن برينك اذنى اولمقسزين ديكرينك رهنى
بشقه بركيمسه‌يه رهن ايتمسى باطلدر

٧٤٤ ماده

مرتهنك اذنيله راهن رهنى ديكره رهن ايتسه رهن اول
باطل ورهن ثانى صحيح اولور

٧٤٥ ماده

راهنك اذنيله مرتهن رهنى رهن ايتسه رهن اول باطل
ورهن ثانى رهن مستعار قبيلندن اوله‌رق صحيح اولور

٧٤٦ ماده

راهنك رضاسى اولمقسزين مرتهن رهنى صاتدقده راهن
مخيراولوب ديلرسه بيعى فسخ ايلر ديلرسه اجازت ايله تنفيذ ايلر

٧٤٧ ماده

مرتهنك رضاسى اولمقسزين راهن رهنى صاتدقده بيعى

نافذ اولماز ومرتهنك حق حبسنه خلل كلمز . فقط بورج
ايفا اولنورسه اول بيع نافذ اولور

وكذا مرتهن اول بيعه اجازت ويرسه نافذ اولوب رهن
دخی رهنيتدن چيقه‌رق بورج حالی اوزره قالور ومبيعك
ثمنی مبيع مقامنده رهن اولور . واكر مرتهن اجازت
ويرمزايسه مشتری مخير اولوب ديلرسه رهنك فكنه
قدر بكلرو ديلرسه حاكمه مراجعت ايله بيعی فسخ ايتديرر

٧٤٨ ماده

راهن ومرتهندن بری ديكرينك اذنيله رهنی آخر بر كيمسه‌يه
اعاره ايده‌بيلور وبعده هر بری انی رهنيته اعاده ايده‌بيلور

٧٤٩ ماده

مرتهن رهنی راهنه اعاره ايده‌بيلور

بوصورتده راهن فوت اولسه مرتهن ينه رهنه راهنك سائر داينلرندن
احق اولور

٧٥٠ ماده

راهنك اذنی اولمدقجه مرتهن رهندن انتفاع ايده‌مز
اما راهنك اذن واباحه‌سيله مرتهن رهنی قوللانور وميوه
وسوت كبی حاصلاتنی الور وبونلرك مقابلنده دينندن برشی
ساقط اولماز

٧٥١ ماده

مرتهن برمحله كيدر اولدقده يول امين ايسه رهنی برابر
كتوره‌بيلور

(فصل ثالث)

(يدعدلده اولان رهنك احكامی بياننده‌در)

٧٥٢ ماده

يد عدل . يد مرتهن كبيدر
يعنی راهن ومرتهن رهنی امنيت ايتدكلری بركيمسه‌يه توديع ايتمك
اوزره مقاوله ايدوب اودخی راضی اوله‌رق قبض ايتسه رهن تمام
ولازم اولور . واول كيمسه مرتهن مقامنه قائم اولور

٧٥٣ ماده

حين عقدده رهنی مرتهن قبض ايتمك اوزره شرط
ايدلدكدن صكره راهن ومرتهن بالاتفاق يد عدله وضع
ايتسه‌لر جائز اولور

٧٥٤ ماده

دين باقی ايكن عدل اولان كيمسه راهن ومرتهندن برينك
رضاسی اولمدقجه رهنی ديكرينه ويره‌مز وويررسه
استردادده صلاحيتی واردر . وقبل الاسترداد رهن تلف
اولسه عدل انك قيمتنی ضامن اولور

٧٥٥ ماده

عدل فوت اولسه تراضئ طرفين ايله رهن بر باشقه عدله توديع اولنور . واكر بينلرنده اتفاق حاصل اوله مز ايسه حاكم رهنى بر يد عدله وضع ايدر

(فصل رابع)

(بيع رهن حقنده در)

٧٥٦ ماده

راهن ومرتهندن بريسى ديكرينك رضاسى اولمدقجه رهنى صاته مز

٧٥٧ ماده

دينك وقت اداسى حلول ايدوبده راهن اداسندن امتناع ايتدكده رهنى بيع ايله اداى دين ايتمك اوزره حاكم طرفندن راهنه امر اولنور . اكر ابا وعناد ايدر ايسه حاكم رهنى بيع ايله دينى ادا ايدر

٧٥٨ ماده

راهن غائب اولوبده حيات ومماتى معلوم اولمسه مرتهن رهنى بيع ايله الهجغنى استيفا ايتمك اوزره حاكمه مراجعت ايدر

٧٥٩ ماده

رهنك فسادندن خوف اولنور ايسه مرتهن انى اذن حاكمله صاته بيلور وثمنى كندو يدنده رهن اولور . واكر حاكمك اذنى اولمقسزين صاتارسه ضامن اولور

كذلك رهن اولان باغ وبستانك ميوه وسبزه سى يتشوبده تلف اولمسندن خوف اولنسه بيله رأى حاكم ايله صاته بيلور اما خود بخود مرتهن صاتسه ضامن اولور

٧٦٠ ماده

دينك وقت اداسى حلول ايتدكده رهنى صاتمق اوزره راهن مرتهنى ياعدلى ياخود بشقه بريني توكيل ايتسه صحيح اولور . وارتق راهن اول وكيلى وكالتدن عزل ايده مز . وراهن ومرتهندن برينك وفاتيله دخى منعزل اولماز

٧٦١ ماده

رهنى بيعه وكيل اولان كيمسه دينك وقت اداسى حلول ايتدكده رهنى بيع ايله ثمنى مرتهنه تسليم ايدر . واكر ابا ايدر ايسه رهنى صاتمق اوزره راهنه جبر اولنور . اودخى ابا وعناد ايدرسه حاكم صاتار

واكر راهن ياخود ورثه سى غائب بولنور ايسه رهنى

صاتمق اوزره وكيله جبر اولنور ٠ وعناد ايدرسه حاكم كندو صاتار

ارادۂ سنيه تاريخى فى ٢٥ صفر سـنه ٢٨٨

وكيل درس وعن اعضاء مجلس تدقيقات شرعيه السيد خليل	رئيس جمعيت مجله وعن اعضاء مجلس تدقيقات شرعيه عمر خلوصى
عن اعضاء ديوان احكام عدليه احمد خلوصى	عن اعضاء شوراى دولت سيف الدين
عن اعضاء جمعيت مجله ابن عابدين زاده علاء الدين	عن اعضاء ديوان احكام عدليه احمد حلمى
مدير مكتب نواب السيد يونس وهبى	عن اعضاء مجلس تدقيقات شرعيه عيسى روحى

كتاب الأمانات

صورت خط همایون

موجبنجه عمل اولنه

کتاب سادس

(امانات حقنده اولوب بر مقدمه ایله)

(اوچ بابی مشتملدر)

مقدمه

(اماناته متعلق اصطلاحات فقهیه بیاننده در)

ماده ٧٦٢

امانت . امین اتخاذ اولنان کیمسه نزدنده بولنان شیدر

کرك ودیعه کبی عقد استحفاظ ایله امانت ایدلسون وکرك مأجور ومستعار کبی بر عقد ضمننده امانت اولسون وکرك بر کونه عقد وقصد اولمقسزین بر کیمسه‌نك یدینه امانت

کچسون. نته‌کم روزکار ایله بر کیمسه‌نك خانه‌سنه قومشوسنك برمالی دوشسه عقد اولمدیغی جهتله اول مال خانه صاحبی نزدنده ودیعه اولمیوب فقط امانتدر

ماده ٧٦٣

ودیعه . حفظ ایچون بر کیمسه‌یه ایداع اولنان مالدر

ماده ٧٦٤

ایداع . کندو مالنك محافظه‌سنی دیکره احاله ایتمکدرکه احاله ایدن کیمسه‌یه دالك کسریله مودع وقبول ایدن کیمسه‌یه ودیع ودالك فتحیله مستودع دینلور

ماده ٧٦٥

عاریت . مجانا یعنی بلا بدل منفعتی تملیك اولنان مالدرکه معار ومستعار دخی دینلور

ماده ٧٦٦

اعاره . عاریت ویرمکدرکه ویرن کیمسه‌یه معیر دینلور

ماده ٧٦٧

استعاره . عاریت المقدرکه الان کیمسه‌یه مستعیر دینلور

(باب اول)

(اماناته دائر بعض احکام عمومیه بیانندهدر)

٧٦٨ ماده

امانت مضمون دکلدر

یعنی امینك صنع وتقصیری اولمقسزین تلف یاضایع اولدیغی تقدیرده ضمان لازم کلمز

٧٦٩ ماده

برکیمسه یولده یاخود دیکر محلده برشی بولوبده کندوسنه مال اولمق اوزره اخذ ایتسه غاصب حکمنده اولور

بونك اوزرینه اول مال تلف یا ضایع اولدیغی حالده کندوسنك صنع وتقصیری اولمسه بیله ضامن اولور . اما صاحبنه ویرمك اوزره الدیغی صورتده اکر صاحبی معلوم ایسه یدنده صرف امانتدر صاحبنه تسلیم ایتمسی لازم کلور . واکر صاحبی معلوم دکلسه لقطهدرکه ملتقط اولان یعنی بولوب الان کیمسه یدنده امانتدر

٧٧٠ ماده

ملتقط برلقطه بولدیغنی اعلان ایتدیرر . وصاحبی ظهور ایدنجهیهدك نزدنده امانت اولمق اوزره حفظ ایدر وبرکیمسه ظهور ایله کندو مالی اولدیغنی اثبات ایدر ایسه اکا تسلیم ایتمسی لازم کلور

٧٧١ ماده

برکیمسه نزدنده دیکرك مالی قضارا تلف اولدیغی صورتده

اکر صاحبنك اذنی اولمقسزین المش ایسه بهرحال ضامن اولور . واکر صاحبنك اذنیله المش ایسه یدنده امانت اولمغله ضامن اولماز . فقط سوم شرا صورتنده ثمن تسمیه اولندیغی حالده ضمان لازم کلور

مثلا برکیمسه صرچهجی دکانندن خود بخود برکاسه الوبده الندن دوشهرك قیرلسه ضامن اولور . واکر صاحبنك اذنیله الوبده نظر ایدرکن قضارا یرهدوشوب قیرلسه ضمان لازم کلمز . واول کاسه دیکر برطاقم کاسهلر اوزرینه دوشهرك قیریلوب انلری دخی قیرسه بوکاسهلرك ضمانی لازم کلور انجق اول کاسه امانت اولمغله بنه انك ضمانی لازم کلمز . اما بوکاسه قاچ غروشهدر دیوب دکانجی دخی شوقدر غروشهدر ال دیدکدنصکره النه الوبده یرهدوشهرك قیرلسه ضامن اولور

کذلك برکیمسه شربت ایچرکن شربتجینك بارداغی الندن دوشوبده قیرلسه عاریت قبیلندن امانت اولمغله ضمان لازم کلمز. فقط کندوسنك سوء استعمالندن ناشی دوشمش ایسه ضامن اولور

٧٧٢ ماده

دلالة اذن صراحة اذن کبیدر. فقط صراحة نهی وار ایسه دلالته اعتبار اولنماز

مثلا برکیمسه برینك اذنیله خانهسنه داخل اولدقده میدانده طوران قدح ایله صو ایچمکه دلالة مأذوندر . وصو ایچرکن قضارا یدنده قدح دوشوبده قیرلسه ضمان لازم کلمز

فقط صاحب خانه اول قدحه طوقنمه دیو نهی ایتمشیکن النه الوبده دوشهرك قیرلسه ضامن اولور

(باب ثانى)

(وديعه حقنده اولوب ايكى فصلى شاملدر)

(فصل اول)

(عقد وشرط ايداعه متعلق مسائل بياننده‌در)

۷۷۳ ماده

صراحة ياخود دلالة ايجاب وقبول ايله ايداع منعقد اولور

مثلا صاحب وديعه شو مالى سكا ايداع ايتدم ياخود امانت ايلدم ديوب مستودع دخى قبول ايتدم ديسه صراحة ايداع منعقد اولور

وكذا بركيمسه خانه داخل اوله‌رق خانجى‌يه حيوانمى نره‌يه باغليه‌يم ديدكده خانجى بر ير كوستروب اودخى اورايه باغلسه دلالة ايداع منعقد اولور

كذلك بركيمسه مالنى بر دكانجينك يانته براغوب كيتسه واودخى كوروب سكوت ايتسه اول مال اول دكان صاحبى نزدنده وديعه اولور . واكر دكان صاحبى قبول ايتم ديه‌رك رد ايتسه ايداع منعقد اولماز

وكذلك بركيمسه مالنى وديعه اولمق اوزره برقاچ كشينك يانته براغوب كيتسه وانلر دخى كوروب سكوت ايتسه‌لر اول مال جمله‌سنك نزدنده وديعه اولور فقط برر برر اول محلدن قالقوب كيتسه‌لر اك صكره قالان كيمسه حفظه تعين ايتمكله انك نزدنده وديعه اولمش اولور

۷۷۴ ماده

مودع ايله مستودعدن هر برينك هرنه وقت ديلرسه عقد ايداعى فسخه صلاحيتى واردر

۷۷۵ ماده

وديعه‌نك وضع يده قابل وقبضه صالح اولمسى شرطدر

بناء عليه هواده‌كى قوشك ايداعى صحيح دكلدر

۷۷۶ ماده

مودع ايله مستودعك عاقل ومميز اولملرى شرطدر بالغ اولملرى شرط دكلدر

بناء عليه مجنونك وصبیء غير مميزك ايداع ووديعه‌يى قبول ايتملرى صحيح دكلدر اما مأذون اولان صبیء مميزك ايداعى ووديعه‌يى قبول ايلمسى صحيحدر

(فصل ثانى)

(وديعه‌نك احكامى وضماناتى بياننده‌در)

۷۷۷ ماده

وديعه يد مستودعده امانتدر

بناء عليه مستودعك صنع وتعديسى وحفظده تقصيرى اولمقسزين تلف يا ضايع اولسه ضمان لازم كلمز . فقط اجرتله حفظ ايچون ايداع اولنمش ايسه ممكن التحرز اولان برسببله تلف يا ضايع اولديغى صورتده مضمون اولور

مثلا برکیمسه‌نك یدندن قضارا ودیعه اولان ساعت دوشوبده
قیرلسه ضمان لازم کلمز اما ساعتی چکنه‌سه یاخود الندن برشی
دوشوبده ساعت قیرلسه ضمان لازم کلور. کذلك برکیمسه مالنی
دیکره ایداع وحفظ ایچون اکا اجرت اعطا ایتدکدن صکره اول
مال سرقت اولنمق کبی ممکن التحرز اولان برسببدن ناشی ضایع اولسه
مستودعه ضمان لازم کلور

٧٧٨ ماده

مستودعك خدمتکاری یدندن ودیعه اوزرینه برشی
دوشوبده ودیعه تلف اولسه خدمتکار ضامن اولور

٧٧٩ ماده

ودیعه حقنده صاحبنك راضی اولمدیغی شیئی یاپمق تعدیدر

٧٨٠ ماده

مستودع ودیعه‌یی کندو مالی کبی بالذات حفظ ایدر یاخود
امینی اولان کیمسه‌یه حفظ ایتدیرر
وامینی عندنده تعدی وتقصیر اولمقسزین تلف یاضایع اولسه
کرك مستودعه وکرك امیننه ضمان لازم کلمز

٧٨١ ماده

مستودع کندو مالنی نره‌ده حفظ ایدرایسه ودیعه‌یی دخی
اوراده حفظ ایده بیلور

٧٨٢ ماده

ودیعه‌نك امثالی وجهله محافظه‌سی لازمدر

بناء علیه نقود ومجوهرات مثللو اموالی اخور وصمانلق
کبی یرلرده طوتمق حفظده تقصیر اولمغله بوحالده تلف
یاضایع اولسه ضمان لازم کلور

٧٨٣ ماده

مستودع متعدد اولدقده اکر ودیعه قابل قسمت دکلسه
برینك اذنیله دیکری حفظ ایدر یاخود بالمناوبه حفظ ایدرلر
وبوحالده ودیعه بلا تعد ولاتقصیر تلف اولسه برینه ضمان
لازم کلمز
واکر ودیعه قابل قسمت ایسه مستودعلر آنی بینلرنده
سویا تقسیم ایله هربری حصه‌سنی حفظ ایدر
وبریسی حصه‌سنی مودعك اذنی اولمدقجه مستودع آخره
ویره‌مز ویروبده آخرك یدنده ایکن بلا تعد ولا تقصیر
تلف یاضایع اولسه آلانه ضمان لازم کلمز . اما ویرن کندو
حصه‌سنی ضامن اولور

٧٨٤ ماده

عقد ایداعده ایراد اولنان شرط اکر ممکن الاجرا ومفید
اولورایسه معتبردر دکل ایسه لغودر
مثلا مستودعك خانه‌سنده حفظ اولنمق شرطیله برمال ایداع
اولنمشیکن حریق وقوعیله دیکر محله نقلنه مجبوریت کلدکده اول
شرطه اعتبار اولنماز وبوصورتده ودیعه دیکر محله نقل اولنوبده
بلا تعد ولا تقصیر تلف یاضایع اولسه ضمان لازم کلمز

وكذا مودع مستودعه وديعه‌نك حفظنى امر ايدوبده زوجه سنه
يا اوغلنه ياخود خدمتكارينه وياخود كندو مالنى حفظ ايده كلان
بركيمسه‌يه ويرمكدن نهى ايتدكده اكر اول كمسنه‌يه ويرمكده
مجبوريت وار ايسه نهى معتبر اولماز . بوصورتده مستودع
وديعه‌يى اول كمسنه‌يه ويروبده بلا تعد ولا تقصير تلف يا ضايع
اولسه ضمان لازم كلمز . واكر مجبوريت يوق ايكن ويررسه
ضامن اولور

كذلك خانه‌نك فلان اوطه‌سنده حفظ اولنمق شرط اولنمشيكن
مستودع انى اول خانه‌نك ديكر اوطه‌سنده حفظ ايتديكى صورتده
اكر اول اوطه‌لر امر محافظه‌ده مساوى ايسه‌لر اول شرط اعتبار
اولنمز

وبو حالده وديعه تلف اولسه كذلك ضمان لازم كلمز . اما اوطه‌لرك
برى كاركير وديكرى اخشاب اولمق كبى بينلرنده تفاوت بولنسه
شرط معتبر اولوب مستودع انى مشروط اولان اوطه‌ده حفظ
ايتمكه مجبور اولور . وحفظده اول اوطه‌نك مادونى اولان اوطه‌يه
قويوبده تلف اولسه ضامن اولور

٧٨٥ ماده

وديعه‌نك صاحبى غائب اولوبده حيات ومماتى معلوم
اولمسه مستودع انى صاحبنك وفاتى تبين ايدنجه‌يه دك حفظ ايدر
فقط وديعه طورمغله بوزيله جق شيلردن اولديغى حالده
حاكمك اذنيله صاتوب ثمننى نزدنده امانت اوله‌رق
حفظ ايده بيلور . اما صاتميوبده طورمغله بوزلسه ضمان
لازم كلمز

٧٨٦ ماده

آت واينك كبى نفقه‌يه محتاج اولان وديعه‌نك نفقه‌سى
صاحبنه عائددر صاحبى غائب اولدقده مستودع اولان
كيمسه حاكمه مراجعت ايدوب اودخى صاحب وديعه
حقنده اصلح وانفع اولان صورتك اجراسنى امر ايلر
شويله كه وديعه‌نك ايجارى ممكن ايسه مستودع انى رأى
حاكمله ايجار ايدوب اجرتندن انفاق ايدر ياخود ثمن
مثليله صاتار وايجارى ممكن دكلسه كذلك رأى حاكمله
همان ياخود اوچ كونه قدر كندو مالندن انفاق
ايتدكدن صكره ثمن مثليله صاتوب نهايت اوچ كونلك
مصرفنى دخى صاحبندن استر . اما حاكمك اذنى اولمقسزين
مصرف ايدر ايسه مودعدن الهماز

٧٨٧ ماده

مستودعك تعدى ويا تقصيرى حالنده وديعه تلف وياخود
قيمتنه نقصان طارى اولسه ضمان لازم كلور

مثلا مستودع كندوسنده وديعه اولان نقودى امورينه صرف
ايله استهلاك ايتسه ضامن اولور . بوصورتده نزدنده امانت اولان
بركيسه نقودى اولوجهله صرف ايدوبده بعده كندو مالندن
برينه قويدقدن صكره تعدى وتقصير اولمقسزين ضايع اولسه
ضماندن قورتيله‌مز

وكذا مستودع بدنده وديعه اولان حيوانه بلا اذن بنوبده
كيدركن كرك فوق العاده سورمكله وكرك ديكر سببله وكرك

بلاسبب تلف اولسه ویاخود اثنای راهده سرقت اولنسه مستودع
اول حیوانی ضامن اولور

کذلك حریق وقوعنده مستودع ودیعه‌یی دیکر محله نقله مقتدر ایکن
نقل ایتمیوبده محترق اولسه ضمان لازم کلور

۷۸۸ ماده

ودیعه‌یی صاحبنك اذنی اولمقسزین دیکر مال ایله
یکدیکرندن تفریق اولنه‌میه‌جق صورتده قارشدیرمق
تعدیدر

بناء علیه مستودع کندوسنده ودیعه اولان برمقدار یوزلك
التونلری کندوسنك یوزلك التونلریله یاخود بر بشقه‌سنك
ودیعه اولان یوزلك التونلریله بلا اذن قارشدیردقدن صکره
ضایع اولسه یاخود سرقت اولنسه ضامن اولور . وکذا
مستودعدن بشقه برکیمسه مذکور التونلری اولوجهله قارشدیرسه
اول کیمسه ضامن اولور

۷۸۹ ماده

مستودع اکر ودیعه‌یی صاحبنك اذنیله مادهٔ آنفه‌ده
بیان اولندیغی اوزره دیکر مال ایله قارشدیرسه یاخود
کندوسنك صنعی اولمقسزین ایکی مال بربریله کذلك
یکدیکردن تفریق اولنمیه‌جق صورتده قارشسه مثلا
برصندق درونده ودیعه اولان التون کیسه‌سی یرتیلوب
ایچنده‌کی التونلر دیکر التونلرله قارشسه مجموعنده
مستودع ایله صاحب ودیعه حصه‌لری مقدارنجه شریك

اولورلر . بو حالده بلا تعد ولا تقصیر تلف وضایع اولسه
ضمان لازم کلمز

۷۹۰ ماده

مستودع ودیعه‌یی بلا اذن آخره ایداع ایده‌مز . ایدوبده
بعده تلف اولسه ضامن اولور

واکر مستودع ثانینك تعدی یا تقصیری ایله تلف اولمش ایسه
مودع دیلرسه مستودع ثانی‌یه تضمین ایتدیرر ودیلرسه
مستودع اوله تضمین ایتدیروب اودخی مستودع ثانی‌یه
رجوع ایدر

۷۹۱ ماده

مستودع ودیعه‌یی آخر کمسنه‌یه ایداع ایدوبده مودع
مجیز اولسه مستودع اول اره‌دن چیقوب اول کمسنه
مستودع اولور

۷۹۲ ماده

مستودع ودیعه‌یی صاحبنك اذنیله استعمال ایده‌بیلدیکی کبی
آخره ایجار واعاره ورهن دخی ایده‌بیلور

اما صاحبنك اذنی اولمقسزین آخره ایجار یا اعاره ویا رهن
ایدوبده ودیعه مستأجر یا مستعیر یاخود مرتهن یدنده
تلف یا ضایع اولسه یاخود قیمتنه نقصان کلسه مستودعه
ضمان لازم کلور

٧٩٣ ماده

مستودع امانت اقچه‌یی بلا اذن آخره اقراض وتسلیم ایدوبده صاحبی مجیز اولمسه مستودع اول اقچه‌یی ضامن اولور

كذلك كندوسنده ودیعه اولان اقچه ایله صاحبنك آخره اولان دینی ادا ایتدكده صاحبی راضی اولمسه ضامن اولور

٧٩٤ ماده

ودیعه‌یی صاحبی طلب ایتدكده كندوسنه رد وتسلیمی لازم كلور ورد وتسلیمك مؤنتی یعنی كلفتی ومصرفی مودعه عائد اولور

ومودع طلب ایتدكده مستودع ویرمیوبده ودیعه تلف یا ضایع اولسه ضامن اولور

فقط حین طلبده ودیعه اوزاق محلده بولنمق كبی برعذردن ناشی ویرمیوبده تلف یا ضایع اولمش ایسه اول حالده ضمان لازم كلمز

٧٩٥ ماده

مستودع ودیعه‌یی بالذات یاخود امینی ایله رد وتسلیم ایدر . وامینی ایله رد وارسال ایتدیكی صورتده قبل الوصول ودیعه بلا تعد ولا تقصیر تلف یا ضایع اولسه ضمان لازم كلمز

٧٩٦ ماده

ایكی كیمسه مشترك ماللرینی بركیمسه‌یه ایداع ایتدكدن صكره اول شریكلردن بریسی كلوبده آخرك غیابنده حصه‌سنی مستودعدن طلب ایتدكده ودیعه اكر مثلیاتدن ایسه مستودع انك حصه‌سنی كندوسنه ویرر . واكر قیمیاتدن ایسه ویرمز

٧٩٧ ماده

ودیعه‌یی تسلیمده مكان ایداع معتبردر

مثلا استانبولده ایداع اولنان متاع ینه استانبولده تسلیم اولنور ادرنه‌ده تسلیم ایتمك اوزره مستودعه جبر اولنه‌ماز

٧٩٨ ماده

ودیعه‌نك منافعی صاحبنكدر

مثلا امانت اولان حیوانك یاوریسی وسوتی ویوكی صاحبنه عائد اولور

٧٩٩ ماده

صاحب ودیعه غائب اولوبده اوزرینه نفقه‌سی واجب اولان كیمسه‌نك مراجعتی اوزرینه حاكم اول غائبك ودیعه اولان اقچه‌سندن اول كیمسه‌یه نفقه تقدیر ایتدكده مستودع كندو یدنده ودیعه اولان اقچه‌دن اول كیمسه‌نك نفقه‌سنه صرف ایتسه ضمان لازم كلمز

فقط حاكمك امری اولمقسزین صرف ایدر ایسه ضامن اولور

٨٠٠ ماده

مستودعه جنون عارض اولوبده صحو وافاقتدن يأس
كلدكده قبل الجنه اخذ ايتمش اولديغى وديعه عيناً موجود
اولمسه صاحبى برمعتبر كفيل كوسترەرك مجنونك مالندن
تضمينه صلاحيتى واردر

فقط صكره كندويه افاقت كلوبده وديعه‌يى صاحبنه رد ايتمش
ياخود بلا تعد ولا تقصير وديعه تلف ياضايع اولمش ايدوكنى
بيان ايدر ايسه يمينيله تصديق اولنەرق اخذ اولنمش اولان
اقچه‌سنى استرداد ايدر

٨٠١ ماده

مستودع فوت اولدقده وديعه عيناً تركه‌سنده بولنديغى
صورتده وارثى يدنده دخى امانت اولمغله صاحبنه رد
اولنور

اما عيناً تركه‌سنده بولنمديغى صورتده اكر مستودعك
حال حياتنده اول وديعه‌يى صاحبنه رد ايتدم ياخود
بلا تعد ضايع اولدى ديمك كبى برصورتله وديعه‌نك حالنى
بيان وتقرير ايلديكنى وارثى اثبات ايدر ايسه ضمان
لازم كلمز

كذلك وارث وديعه‌يى بيلورز شويله ايدى بويله ايدى
ديو توصيف وتفسير ايدرك مستودعك وفاتندن صكره

بلا تعد ولا تقصير ضايع اولديغنى بيان ايتسه يمينيله تصديق
اولنەرق ضمان لازم كلمز

واكر مستودع وديعه‌نك حالنى بيان ايتمامش ايسه مجهلا
فوت اولمش ديمك اولمسيله ديون سائره كبى تركه‌سندن
استيفا اولنور

وكذا وارثك وديعه‌يى توصيف وتفسير ايتميەرك مجرد
بز وديعه‌يى بيلورز ضايع اولدى ديمسى معتبر اولميوب
اولوجهله ضايع اولديغنى اثبات ايده‌مديكى صورتده تركه‌دن
ضمان لازم كلور

٨٠٢ ماده

مودع فوت اولدقده وديعه وارثنه ويريلور. فقط تركه
مستغرق بالدين ايسه حاكمه مراجعت ايديلور

واكر حاكمه مراجعت ايتمكسزين مستودع آنى
وارثنه ويروب اودخى استهلاك ايتسه مستودع ضامن
اولور

٨٠٣ ماده

وديعه‌نك تضمينى لازم كلدكده مثلياتدن ايسه مثلى وقيمياتدن
ايسه ضمانى موجب اولان شيئك يوم وقوعنده‌كى قيمتنى
ويرمك لازم كلور

(باب ثالث)

(عاريت حقنده اولوب ايكى فصلى شاملدر)

(فصل اول)

(عقد وشرط اعاره‌يه متعلق مسائل بياننده‌در)

۸۰۴ ماده

اعاره ايجاب وقبول ايله وتعاطى ايله منعقد اولور

مثلا بركيمسه برينه شو مالى سكا اعاره ايتدم ياخود عاريت ويردم ديوب اودخى قبول ايلدم ديسه ياخود برشى سويليه‌رك قبض ايتسه وياخود برى ديكرينه شو مالى بكا عاريت وير ديوب اودخى ويرسه اعاره منعقد اولور

۸۰۵ ماده

معيرك سكوتى قبول صايلماز

بناء عليه بركيمسه برندن برشى عاريت ايستيوبده صاحبى سكوت ايلمش اولديغى حالده السه غاصب اولور

۸۰۶ ماده

معير ايستديكى وقت اعاره‌دن رجوع ايده‌بيلور

۸۰۷ ماده

معير ومستعيردن هرقنغيسى فوت اولسه عقد اعاره منفسخ اولور

۸۰۸ ماده

مستعارك انتفاعه صالح اولمسى شرطدر

بناء عليه فرارى حيوانك اعاره واستعاره‌سى صحيح دكلدر

۸۰۹ ماده

معير ومستعيرك عاقل ومميز اولملرى شرطدر . بالغ اولملرى شرط دكلدر

بناء عليه مجنون ايله صبىء غيرمميزك اعاره واستعاره‌لرى جائز اولماز اما صبىء مأذونك اعاره واستعاره‌سى جائز اولور

۸۱۰ ماده

عاريتده قبض شرط اولوب قبل القبض حكمى يوقدر

۸۱۱ ماده

مستعارك تعيينى لازمدر

مثلا تعيين وتخيير اولنمقسزين ايكى باركيردن برى اعاره اولنسه صحيح اولميوب معير هرقنغيسنى اعاره ايده‌جك ايسه تعيين ايتمسى لازمدر فقط هرقنغيسنى الور ايسه‌ك ال ديو مستعيرى تخيير ايتسه اعاره صحيح اولور

(فصل ثانى)

(عاريتك احكامى وضماناتى بياننده‌در)

۸۱۲ ماده

مستعير بلا بدل عاريتك منفعتنه مالك اولور .

بناء عليه معير بعد الاستعمال مستعيردن اجرت طلب ايده‌مز

٨١٣ ماده

عاريت مستعيريدنده امانتدر . بلا تعد ولا تقصير تلف ياضايع اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلمز

مثلا عاريت آينه قضارا مستعيرك الندن دوشمكله ياخود اياغى قايوبده كندوسى آينه‌يه چارپمغله قيرلسه ضمان لازم كلمز . كذلك عاريت بچه اوزرينه قضارا برشى دوكولمكله لكه‌لنوبده قيمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلمز

٨١٤ ماده

مستعيرك بركونه تعديسى ياتقصيرى واقع اولدقده ارتق هرنه سببله اولور ايسه اولسون عاريت تلف اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلور

مثلا مستعير ايكى كونده واريله‌جق محله عاريت حيوان ايله بركونده كيدوبده اول حيوان تلف اولسه ياخود زبون اوله‌رق قيمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلور

وكذا برمحله قدر استعاره ايتديكى حيوان ايله اول محله واروبده دها ايلرويه تجاوز ايتدكدنصكره حتف انفه حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلور

كذلك بركيمسه بركردانلق استعاره ايله برصبينك بوينه طاقوب ويانده كوزه‌دجيسى اولمديغى حالده براغوبده سرقت اولندقده اكر صبى اوزرنده‌كى اشيايى حفظه قادر ايسه ضمان لازم كلمز اما قادر دكل ايسه ضمان لازم كلور

٨١٥ ماده

مستعارك نفقه‌سى مستعير اوزرينه‌در

بناء عليه مستعير عاريت حيوانه علف ويرميوبده تلف اولسه ضامن اولور

٨١٦ ماده

اعارۀ مطلقه ده يعنى معيرك اعاره‌يى زمان ومكان وبر نوع انتفاع ايله تقييد ايتمديكى صورتده عاريتى مستعير ديلديكى زمان ومكانده ديلديكى وجهله استعمال ايده بيلور . فقط عرف وعادت ايله تقييد ايدر

مثلا بركيمسه باركيرينى اولوجهله مطلق اوله‌رق اعاره ايتدكده مستعير اكا ديله‌ديكى وقت بنر وديله‌ديكى محله كيدر . فقط عادت اوزره ايكى ساعتده كيديله‌جك محله برساعتده كيده‌مز

كذلك مطلق اوله‌رق اعاره اولنان برخان اوطه‌سنده مستعير ديلرسه ساكن اولور وديلرسه امتعه وضع ايدر . فقط عرف وعادتك خلافى اوله‌رق ايچنده تيمورجيلك ايده‌مز

٨١٧ ماده

اعاره زمان ومكان ايله تقييد اولندقده قيد معتبر اولوب مستعير اكا مخالفت ايده‌مز

مثلا اوچ ساعت بنمك اوزره استعاره اولنان حيوانه درت ساعت بنيله‌مز وبرمحله كيتمك اوزره استعاره اولنان حيوان ايله بشقه محله كيديله‌مز

٨١٨ ماده

اعاره برنوع انتفاع ايله تقييد اولندقده مستعير مأذون اولديغى انتفاعك مافوقنه تجاوز ايده‌مز . اما اكا مساوى يا اهون صورتده استعمال ايله مخالفت ايده بيلور

مثلا بغدای یوکلتمك ایچون استعاره اولنان حیوانه تیمور یاخود طاش یوکلدیله‌مز . اما بغدایه مساوی یاخود اندن اخف بریوك تحمیل اولنه‌بیلور . وکذا بنمك ایچون استعاره اولنان حیوانه یوك یوکلدیله‌مز . اما یوك ایچون استعاره اولنان حیوانه بنیله‌بیلور

٨١٩ ماده

معیر اکر منتفعی تعیین ایتمکسزین مطلق اوله‌رق اعاره ایتمش ایسه مستعیرك انی اطلاقی اوزره استعماله صلاحیتی واردر

یعنی دیلرسه انی کندو استعمال ایدر ودیلرسه بشقه‌سنه اعاره ایله استعمال ایتدیرر

عاریت کرك اوطه کبی مستعملینك اختلافیله مختلف اولمیان شیلردن اولسون وکرك بنك آتی کبی مستعملینك اختلافیله مختلف اولان شیلردن اولسون

مثلا برکیمسه اوطه‌می سکا اعاره ایتدم دیدیکی صورتده مستعیرانده دیلرسه کندو اقامت ایدر ودیلرسه بشقه‌سنی اسکان ایدر

وکذا شو آتی سکا اعاره ایتدم دیدیکی صورتده مستعیر دیلرسه اول آته کندو بنر ودیلرسه بشقه‌سنی بندیرر

٨٢٠ ماده

منتفعك تعیینی مستعملینك اختلافیله مختلف اولان شیلرده معتبردر . ومختلف اولمیان شیلرده معتبر دکلدر . فقط معیرانی بشقه‌سنه ویرمه دیو نهی ایتمش ایسه مستعیر بهرحال انی بشقه‌سنه استعمال ایتدیره‌مز

مثلا سنك رکوبك ایچون بو آتی سکا اعاره ایتدم دیدیکی صورتده مستعیر اول آته اوشاغنی بندیره‌مز . اما سنك اقامتك ایچون بواوطه‌یی اعاره ایتدم دیدیکی صورتده مستعیر کندو اقامت ایده‌بیلدیکی کبی بشقه‌سنی دخی اسکان ایده‌بیلور . فقط بشقه‌سنی اسکان ایتمه دیمش ایسه ایده‌مز

٨٢١ ماده

برمحل معینه دیو حیوان استعاره اولندقده یوللر متعدد اولسه مستعیر عادت اوزره ناسك سلوك ایتدیکی یوللردن هرقنغیسیله دیلرسه کیده‌بیلور . اما معتاد اولمیان یولدن کیدوبده حیوان تلف اولسه ضامن اولور

کذلك معیرك تعیین ایتدیکی یولك غیری بریولدن کیدوبده حیوان تلف اولدقده اکر مستعیرك سلوك ایتدیکی یول دها اوزاق یاغیر مأمون ویاخود خلاف معتاد ایسه مستعیره ضمان لازم کلور

٨٢٢ ماده

برکمسنه برقادیندن زوجنك ملکی اولان برشیئی عاریت ایستیوب واودخی بلا اذن ویروبده اول شی ضایع اولدیغی صورتده اکر درون خانه‌ده وعلی جری العاده زوجه‌نك یدنده بولنان اشیادن ایسه کرك اول قادینه وکرك مستعیره ضمان لازم کلمز . دکل ایسه مثلا آت کبی قادینلر یدنده بولنمیان برشی ایسه زوج دیلرسه زوجه‌سنه ودیلرسه مستعیره تضمین ایتدیرر

٨٢٣ ماده

معیرك اذنی اولمقسزین مستعیر عاریتی آخره ایجار یاخود رهن ایده‌مز و بر بلده‌ده‌کی بورجنه رهن ایتمك اوزره استعاره ایتدیکی مالی آخر بلده‌ده‌کی بورجنه رهن ایده‌مز . ایدوبده عاریت تلف یا ضایع اولسه ضمان لازم کلور

٨٢٤ ماده

مستعیر عاریتی آخره ایداع ایده‌بیلور . وید مستودعده بلا تعد ولا تقصیر تلف اولسه ضمان لازم کلمز

مثلا برمحله کیدوب کلمك اوزره استعاره ایتدیکی بارکیرایله اورایه واردقده بارکیر یورلوب قالمغله اوراده برینه ایداع ایتدکدن صکره بارکیر حتف انفه تلف اولسه ضمان لازم کلمز

٨٢٥ ماده

معیر عاریتی طلب ایتدکده مستعیرك همان رد وتسلیمی لازم کلور . وبلا عذر توقیف وتأخیر ایدوبده عاریت تلف یا ضایع اولسه یاخود قیمتنه نقصان کلسه ضامن اولور

٨٢٦ ماده

نصا یادلالة موقت اولان عاریتك ختام مدتده معیره ردی لازمدر . فقط مکث معتاد معفودر

مثلا فلان کون وقت عصره قدر استعمال اولنمق اوزره استعاره اولنان حلیاتی اول وقتك حلولنده رد واعاده لازمدر . کذلك

فلانك دوکوننده قوللانمق اوزره استعاره اولنان حلیاتی اول دوکونك ختامنده رد واعاده لازمدر . فقط بونی رد واعاده ایچون معتاد اولان مرتبه وقتك مروری معفودر

٨٢٧ ماده

برایش ایچون برشی استعاره اولندقده اول ایشك ختامنده عاریت مستعیر یدنده ودیعه کبی اولور . ارتق انی استعمال ایده‌مز ومکث معتاددن زیاده توقیف ایده‌مز ایدوبده تلف اولسه ضامن اولور

٨٢٨ ماده

عاریتی مستعیر بنفسه یاخود امینی ایله معیره رد ایدر . امینی اولمیان کمسنه ایله رد ایدوبده قبل الوصول تلف یا ضایع اولسه ضامن اولور

٨٢٩ ماده

مجوهرات کبی اشیای نفیسه‌دن اولان عاریتی معیرك کندوسنه تسلیم ایتمك لازمدر

اما سائر عاریتی عرف وعادتده تسلیم عد اولنان محله کوتورمك ویا معیرك خدمتکارینه ویرمك رد وتسلیمدر

مثلا عاریت حیوانی معیرك آخورینه کوتورمك یاخود سائسنه ویرمك تسلیمدر

٨٣٠ ماده

مستعیر یدنده اولان عاریتی رد ایده‌جك اولدقده

مؤنتی یعنی کلفتی و مصارف نقلیه‌سی کندو اوزرینه در

٨٣١ ماده

ابنیه یاپمق واغاج دیکمك ایچون یر استعاره ایتمك صحیحدر لکن معیر دیله دیکی وقت اعاره‌دن رجوع ایله بونلری قلع ایتدیره بیلور . شوقدرکه اعاره موقت ایسه ابنیه واشجارك قلع اولندیغی زمانده‌کی مقلوعا قیمتی ایله انقضای مدته قدر طورمق اوزره قیمتی بیننده تفاوت نه ایسه معیر انی ضامن اولور

مثلا ابنیه واشجار درحال قلع اولندیغی تقدیرده مقلوعا قیمتی اون ایکی التون وانقضای مدته قدر طورمق اوزره قیمتی یکرمی التون اولدیغی حالده معیر درحال قلع ایتدیره‌جك اولور ایسه سکز التون ویرمسی لازم کلور

٨٣٢ ماده

کرك موقت وکرك غیرموقت اوله‌رق زرع ایچون اعاره اولنان اراضی‌یی معیر وقت حصاددن مقدم اعاره‌دن رجوع ایدوبده مستعیردن استرداد ایده‌من

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٢٤ ذی الحجه سنه ١٢٨٨

عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه
عمر خلوصی

احمد جودت

امین الفتوی
السید خلیل

درس وکیلی
السید خلیل

عن اعضاء دیوان احکام عدلیه
احمد حلمی

عن اعضاء جمعیت
سیف الدین

مدیر معلمخانهٔ نواب
یونس وهبی

قسام عسکری
احمد خالد

عن اعضاء جمعیت
عبداللطیف شکری

كتاب الهبة

صورت خط همايون

موجبنجه عمل اولنه

كتاب سابع

(هبه حقنده اولوب برمقدمه ايله ايكى بابى مشتملدر)

مقدمه

(هبه‌يه دائر اولان اصطلاحات فقهيه بيانده‌در)

ماده ٨٣٣

هبه . بلا عوض برمالى آخره تمليك ايتمكدركه ايدن كيمسه‌يه واهب واول ماله موهوب وانى قبول ايده‌نه موهوب له دينلور

اتهاب دخى هبه‌يى قبول ديمكدر

ماده ٨٣٤

هديه . بركيمسه‌يه اكراما كتوريلان يا كوندريلان مالدر

ماده ٨٣٥

صدقه . ثواب ايچون هبه اولنان مالدر

ماده ٨٣٦

اباحه . برشيئى بلاعوض اكل وتناول ايتمك اوزره آخره اذن ورخصت ويرمكدر

(باب اول)

(عقد هبه‌يه متعلق مسائل بيانده اولوب ايكى فصلى شاملدر)

(فصل اول)

(ركن وقبض هبه‌يه دائر اولان مسائل بيانده‌در)

ماده ٨٣٧

هبه ايجاب وقبول ايله منعقد وقبض ايله تمام اولور

ماده ٨٣٨

هبه‌ده ايجاب باغشلادم وهبه ايتدم واهدا ايلدم كبى

مجانا برمالی تمایك معناسنده مستعمل اولان سوزلردر وزوجك زوجه‌سنه برچفت کوپه یاخود حلیاتدن دیکر برنسنه ویروبده آل طاقن دیمسی کبی مجانا تملیکه دلالت ایدن تعبیرلر دخی هبه‌يي ایجابدر

٨٣٩ ماده

تعاطی ایله دخی هبه منعقد اولور

٨٤٠ ماده

هبه‌ده وصدقه ده ارسال وقبض لفظا ایجاب وقبول مقامنه قائم اولور

٨٤١ ماده

هبه ده قبض بیعده قبول کبیدر

بناء علیه واهبك ایجابی مثلا شو مالی سکا هبه ایتدم دیمسی اوزرینه موهوب له قبول ایتدم ویاخود اتهاب ایلدم دیمکسزین مجلس هبه ده اول مالی قبض ایتسه هبه تمام اولور

٨٤٢ ماده

قبضده واهبك صراحة یاخود دلالة اذنی لازمدر

٨٤٣ ماده

واهبك ایجابی دلالة قبضه اذندر . اما صراحة اذنی موهوب اکر مجلس هبه ده حاضر ایسه بومالی سکا هبه ایتدم آل دیمك واکر غائب عن المجلس ایسه فلان مالی

سکا هبه ایتدم وار آل دیمك کبی امر صریحیدر

٨٤٤ ماده

واهب صراحة قبضه اذن ویردکده موهوب لهك انی کرك مجلس هبه ده وکرك بعدالافتراق قبضی صحیحدر اما دلالة قبضه اذنی مجلس هبه ایله تقید ایدوب بعد الافتراق قبضی معتبر اولماز

مثلا شومالی سکا هبه ایتدم دیوبده موهوب له دخی انی اول مجلسده قبض ایدیویرسه صحیح اولور اما مجلس هبه‌دن آیرلدقدنصکره قبض ایتسه صحیح اولماز . کذلك فلان محلده‌کی مالمی سکا هبه ایتدم دیوبده وار آل دیمامش اولسه موهوب لهك کیدوبده آنی قبض ایتمسی صحیح اولماز

٨٤٥ ماده

مشتری مبیعی بایعدن قبل القبض آخره هبه ایده بیلور

٨٤٦ ماده

برکمسنه‌نك یدنده بولنان مالی صاحبی اکا هبه ایتدکده موهوب لهك قبول ایتدم یا اتهاب ایلدم دیمسیله هبه تمام اولوب مجددا تسلیم وقبضه محتاج دکلدر

٨٤٧ ماده

برکیمسه الاجغی مدیونه هبه یاخود مدیونی اندن ابرا ایلیوب او دخی رد ایتمسه صحیح ودین همان ساقط اولور

٨٤٨ ماده

بر كيمسه برينك ذمتنده اولان الاجغنى آخره هبه ايدوبده وار آل ديو صراحة قبضه اذن ويرسه وموهوب له دخى واروب قبض ايتسه هبه تمام اولور

٨٤٩ ماده

قبل القبض واهب ياخود موهوب له فوت اولسه هبه باطل اولور

٨٥٠ ماده

بركيمسه كبير يعنى عاقل وبالغ اولان اوغلنه برشى هبه ايتدكده تسليم وقبضى لازمدر

٨٥١ ماده

صغيرك وصيسى ياخود مربيسى يعنى حجر وتربيه سنده بولنديغى كيمسه كرك يدنده بولنان وكرك ديكرك نزدنده وديعه اولان مالنى اول صغيره هبه ايتدكده مجرد ايجاب ايله يعنى يالكز هبه ايتدم ديمسيله اول صغير اكا مالك اولوب قبضه محتاج دكلدر

٨٥٢ ماده

برطفله آخر كمسنه برشى هبه ايتدكده وليسنك ياخود مربيسنك قبضى ايله هبه تمام اولور

٨٥٣ ماده

صبئ مميزه برشى هبه اولندقده وليسى اولسه بيله

كندوسنك قبضيله هبه تمام اولور

٨٥٤ ماده

هبهٔ مضافه صحيح دكلدر

مثلا كله جك آى باشندن اعتباراً شو مالى سكا هبه ايتدم ديسه صحيح اولماز

٨٥٥ ماده

عوض شرطيله اولان هبه صحيح وشرط معتبردر

مثلا بركمسنه شو مقوله عوض ويرمك ياخود كندوسنك معلوم المقدار دينني ادا ايتمك شرطيله برينه برشى هبه ايتدكده موهوب له اول شرطه رعايت ايدر ايسه هبه لازم اولور ايتمز ايسه واهب دخى هبه سندن رجوع ايده بيلور كذلك بركيمسه اولنجه كندوسنى بسلمك شرطيله ملك عقارنى برينه هبه وتسليم ايتدكده موهوب له شرط مذكور اوزره واهبى بسلمكه راضى ايكن واهب نادم اولوبده هبه سندن رجوع ايله اول عقارنى استرداد ايده مز

(فصل ثانى)

(شرائط هبه بياننده‌در)

٨٥٦ ماده

موهوبك وقت هبه‌ده موجود اولمسى شرطدر

بناء عليه برباغك حاصل اوله جق اوزومنى ياخود برقصراغك طوغه جق ياوريسنى هبه صحيح دكلدر

٨٥٧ ماده

موهوب واهبك مالى اولمق شرطدر

بناء علیه برکیمسه بلااذن بشقه‌سنك مالنی برینه هبه ایتسه صحیح اولماز
فقط هبه ایتدکدنصکره صاحبی مجیز اولسه صحیح اولور

٨٥٨ ماده

موهوبك معلوم ومعین اولمسی لازمدر

بناء علیه واهب لاعلی التعیین مالمدن برشی یاخود شوایکی آتدن برینی
هبه ایتدم دیسه صحیح اولماز . وبوایکی آتدن قنغیسنی دیلرسه‌ك سنك
اولسون دیدیکی صورتده اکر موهوب له مجلس هبه‌ده انلردن برینی
تعیین ایلرسه صحیح اولور امامجلس هبه‌دن بعدالمفارقه تعیینی مفید اولماز

٨٥٩ ماده

واهبك عاقل وبالغ اولمسی شرطدر

بناء علیه صغیر ومجنون ومعتوهك هبه‌سی صحیح دکلدر .
اما بونلره هبه صحیحدر

٨٦٠ ماده

هبه‌ده واهبك رضاسی لازمدر

بناء علیه جبر واکراه ایله واقع اولان هبه صحیح دکلدر

(باب ثانی)

(احکام هبه بیاننده اولوب ایکی فصلی شاملدر)

(فصل اول)

(هبه‌دن رجوع حقنده‌در)

٨٦١ ماده

موهوب له قبض ایله موهوبه مالك اولور

٨٦٢ ماده

قبل القبض واهب خود بخود هبه‌دن رجوع ایده‌بیلور

٨٦٣ ماده

واهبك بعد الایجاب موهوب لهی قبضدن نهی ایتمسی
رجوعدر

٨٦٤ ماده

واهب بعد القبض موهوب لهك رضاسیله هبه وهدیه‌دن
رجوع ایده‌بیلور . وموهوب له راضی اولمزایسه حاکمه
مراجعت ایلر . حاکم دخی مواد آتیه‌ده بیان اولنه‌جق
موانع رجوع یوغیسه هبه‌یی فسخ ایده‌بیلور اماموانع
رجوعدن بری بولنسه فسخ ایده‌مز

٨٦٥ ماده

بعد القبض واهب اکر موهوب لهك رضاسی یاخود
حاکمك حکم وقضاسی اولمدن خود بخود موهوبی استرداد
ایدر یسه غاصب اولور وبوصورتده یدنده موهوب تلف
یاضایع اولسه ضامن اولور

٨٦٦ ماده

برکیمسه اصول وفروعنه یا برادر وهمشیره‌سنه یابونلرك
اولادینه یاخود پدر ومادرینك برادر وهمشیره‌سنه برشی
هبه ایتدکدن صکره رجوع ایده‌مز

٨٦٧ ماده

زوج ایله زوجه‌دن بری بینلرنده زوجیت قائم ایکن یك دیکرینه برشی هبه و تسلیم ایتدکدنصکره ارتق اندن رجوع ایده‌من

٨٦٨ ماده

هبه‌یه عوض ویریلوبده واهبك دخی قبض ایتمسی مانع رجوعدر

بناء علیه کرك موهوب له طرفندن وکرك دیکر برکمسنه جانبندن واهبه هبه‌سنه عوض اولمق اوزره برشی ویریلوبده اودخی قبض ایلسه اندنصکره هبه‌سندن رجوع ایده‌من

٨٦٩ ماده

مال موهوب ارض اولوبده موهوب له انك اوزرینه بنا احداث یاخود اغاج غرس ایتمك ویاخود موهوب زبون حیوان اولوبده موهوب له یانده سمیزلنمك کبی زیادهٔ متصله حاصل اولدقده ویاخود بغدای اولوبده اون ایدلمك کبی موهوبك اسمی دکشه‌جك صورتده تغییر اولندقده هبه‌دن رجوع صحیح اولماز . اما زیادهٔ منفصله مانع رجوع اولماز

بناء علیه برکیمسه‌نك آخره هبه ایلدیکی قصراق حامل اولدقده هبه‌دن رجوع ایده‌من . اما طوغوردقدنصکره رجوع ایده‌بیلور وبوصورتده یاوریسی موهوب له قالور

٨٧٠ ماده

موهوب له موهوبی بیع ایله یاخود هبه و تسلیم ایله ملکندن اخراج ایلسه واهبك رجوعه صلاحیتی قالمز

٨٧١ ماده

موهوب له یدنده موهوب مستهلك اولسه رجوعه محل قالمز

٨٧٢ ماده

واهب وموهوب لهدن برینك وفاتی مانع رجوعدر

بناء علیه موهوب له فوت اولسه واهب هبه‌دن رجوع ایده‌مدیکی کبی واهب فوت اولدقده دخی ورثه‌سی موهوبی استرداد ایده‌من

٨٧٣ ماده

داین اله‌جغنی مدیونه هبه ایتدکده آرتق اندن رجوع ایده‌من (٥١) و (٨٤٨) ماده‌لره باق

٨٧٤ ماده

بعد القبض صدقه‌دن بروجهله رجوع اولنه‌من

٨٧٥ ماده

بری برکیمسه‌یه مطعوماتندن برشیئی اباحه ایتدکده اول کمسنه اکرچه اول شیئی آلوبده آخره صاتمق یاخود هبه ایتمك کبی لوازم تملکدن اولان بروجهله تصرف ایده‌من . فقط اول شیدن اکل وتناول ایده‌بیلور . وبعده صاحبی انك قیمتنی مطالبه ایده‌من .

مثلا بر باغ صاحبنك اذن واباحه‌سیله بری باغندن برمقدار اوزوم یيسه باغ صاحبی صكره‌دن اول اوزومك اقچه‌سنی آله‌مز

٨٧٦ ماده

ختان یاخود زفاف دوكونلرنده كلان هدیه‌لری اصحابی چوجق یاكلین وبابا واانالرندن هرقنغیسنه دیو كتورمشلر ایسه اول هدیه‌لر انكدر . واكر كیمك ایچون كتوردكلرینی بیان ایتمیوب كندولرندن سؤال ایله تحقیق دخی قابل اولمز ایسه اول حالده عرف وعادت بلده‌یه رعایت اولنور

(فصل ثانی)

(هبهٔ مریض حقنده‌در)

٨٧٧ ماده

وارثی اولمیان كیمسه مرض موتنده جمیع اموالنی برینه هبه وتسلیم ایتسه صحیح اولور وبعد الوفاة تركه‌سنه امین بیت المال مداخله ایده‌مز

٨٧٨ ماده

زوجه‌سندن ماعدا وارثی اولمیان كیمسه مرض موتنده جمیع اموالنی زوجه‌سنه ویاخود زوجندن ماعدا وارثی اولمیان قادین جمیع اموالنی مرض موتنده زوجنه هبه وتسلیم ایتسه صحیح اولور

وبعدالوفاة بونلردن برینك تركه‌سنه امین بیت المال مداخله ایده‌مز

٨٧٩ ماده

بر كیمسه مرض موتنده ورثه‌سندن برینه برشی هبه ایدوبده فوت اولدقده دیكر ورثه مجیز اولماز ایسه اول هبه صحیح اولماز

اما ورثه‌سندن بشقه‌سنه هبه وتسلیم ایتدكده ثلث مالی موهوبك تمامنه مساعد ایسه صحیح اولور . مساعد اولمیوبده ورثه دخی هبه‌یی مجیز اولماز ایسه مساعد اولدیغی مقدارده هبه صحیح اولوب باقیسنی موهوب له رده مجبوردر

٨٨٠ ماده

تركه‌سی مستغرق دیون اولان كیمسه مرض موتنده اموالنی وارثنه یاخود بشقه‌سنه هبه وتسلیم ایتدكدن صكره فوت اولسه داینلر هبه‌یی طوتمیوب اول اموالی قسمت غرمایه ادخال ایده بیلور

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٢٩ محرم سنه ١٢٨٩

عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه عمر خلوصی	احمد جودت
وکیل درس السید خلیل	امین الفتوی السید خلیل
عن اعضاء جمعیت سیف الدین	عن اعضاء دیوان احکام عدلیه السید احمد حلمی
قسام عسکری احمد خالد	مدیر معلمخانهٔ نواب یونس وهبی

عن اعضاء جمعیت
عبد اللطیف شکری

كتاب الغصب والاتلاف

صورت خط همايون
موجبنجه عمل اولنه

كتاب ثامن

(غصب واتلاف حقنده اولوب برمقدمه ايله)

(ايكى بابه منقسمدر)

مقدمه

(بعض اصطلاحات فقهيه بياننده‌در)

٨٨١ ماده

غصب . بركمسنه‌نك اذنى اولمقسزين مالنى اخذ وضبط ايتمكدركه اخذ ايدن كيمسه‌يه غاصب واول ماله مغصوب وصاحبنه مغصوب منه دينلور

٨٨٢ ماده

قائما قيمت . ابنيه يا اشجارك بولندقلرى يرده طورمق

اوزره قيمتلريدركه ارض بركره ابنيه يا اشجار ايله برابر وبركره ابنيه يااشجاردن خالى اوله‌رق تقويم اولنوب ايكى قيمت بيننده‌كى تفاضل وتفاوت نه ايسه ابنيه يا اشجارك قائما قيمتى ديمك اولور

٨٨٣ ماده

مبنيا قيمت . ابنيه‌نك قائما قيمتى ديمكدر

٨٨٤ ماده

مقلوعا قيمت . بعد القلع ابنيه انقاضنك واشجار مقلوعه‌نك قيمتلريدر

٨٨٥ ماده

مستحق القلع اوله‌رق قيمت . مقلوعا قيمتدن اجرت قلع لدى التنزيل باقى اولان قيمتدر

٨٨٦ ماده

نقصان ارض . بريرك قبل الزراعه دكرى اولان اجرتله بعد الزراعه دكرى اولان اجرت بيننده‌كى فرق وتفاوتدر

٨٨٧ ماده

مباشرة اتلاف . برشيئى بالذات تلف ايتمكدركه ايدن كيمسه‌يه فاعل مباشر دينلور

٨٨٨ ماده

تسبيبا اتلاف . برشيئك تلفنه سبب اولمقدر يعنى برشيده

دیکر شیئك علی جری العاده تلفنه مفضی اولان بر ایش احداث ایتمکدرکه ایدن کیمسه‌یه متسبب دینلور

نته‌کیم برمعلق قندیلك ایپنی کسمك قندیلك یره دوشوبده قیرلمسنه سبب مفضی اولمغله ایپی کسن کیمسه مباشرةً ایپی تلف ایتمش وتسببًا قندیلی قیرمش اولور

کذلك برکیمسه برطولومی شق ایدوبده ایچنده‌کی یاغ اقوب تلف اولسه اول کیمسه مباشرةً طولومی وتسببًا یاغی اتلاف ایتمش اولور

۸۸۹ ماده

تقدم . مضرت ملحوظه‌نك دفع وازاله‌سیچون اولجه تنبیه وتوصیه ایتمکدر

(باب اول)

(غصب حقنده اولوب اوچ فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(غصبك احکامی بیاننده‌در)

۸۹۰ ماده

مال مغصوب عینًا موجود ایسه مکان غصبده صاحبنه رد وتسلیمی لازمدر . وصاحبی بشقه بلده‌ده غاصبه تصادف ایدوبده مال مغصوب دخی یاننده اولدیغی حالده صاحبی دیلرسه مالنی اوراده استرداد ایلر . اکر

مکان غصبده تسلیمنی استرایسه مؤنت ردی ومصارف نقلیه‌سی غاصب اوزرینه‌در

۸۹۱ ماده

مال مغصوبی غاصب استهلاك ایتدکده ضامن اولمسی لازم کلدیکی کبی کرك انك تعدیسیله وکرك بلا تعد تلف یا ضایع اولدیغی تقدیرده دخی ضامن اولور

شویله که قیمیاتدن ایسه زمان ومکان غصبده‌کی قیمتنی ومثلیاتدن ایسه مثلنی ویرمسی لازم کلور

۸۹۲ ماده

غاصب مکان غصبده عین مغصوبی صاحبنه رد وتسلیم ایتدکده ضماندن بری اولور

۸۹۳ ماده

غاصب عین مغصوبی صاحبی اخذ ایده‌بیله‌جك صورتده اوکنه وضع ایتدکده حقیقةً قبض بولنمسه‌بیله مغصوبی رد ایتمش اولور

اما تلف اولان مغصوبك قیمتنی صاحبنك اوکنه وضع ایلسه حقیقةً قبض بولنمدقجه ضماندن بری اولماز

۸۹۴ ماده

عین مغصوبی غاصب برمحل مخوفده صاحبنه تسلیم ایتسه قبول ایتمامکه حقی واردر وغاصب بوصورتده ضماندن بری اولماز

ایتسه غاصب حکمنده اولور واندن صکره یدنده ودیعه
بلا تعد تلف اولسه ضامن اولور

۹۰۲ ماده

برطاغ اوزرنده‌کی باغچه ایله الت طرفنده‌کی دیکر برباغچه
اوزرینه ییقلوب دوشمک کبی بروجهله من غیر قصد
برکیمسه‌نك ملکی یدندن چیقسه قیمتجه اقلی اکثره تابع اولور
یعنی قیمتی اکثر اولانك صاحبی قیمتی اقل اولانی ضامن
اوله‌رق اول یری تملك ایدر

مثلا طاغ ییقلازدن مقدم اوست طرفنده‌کی باغچه‌نك قیمتی بشیوز
والت طرفنده‌کی باغچه‌نك قیمتی بیك غروش اولسه ایکنجیسنك صاحبی
بشیوز غروش اولکینك صاحبنه اعطا ایله اوراسنی ضبط ایلر
نته‌کیم برکیمسه‌نك النده‌کی اللی غروشلق اینجوسی دوشوبده دیکرك بش
غروش قیمتلو طاووغی انی یوتسه اینجو صاحبی بش غروش ویروب
طاووغی الور (۲۷) و (۲۸) و (۲۹) ماده‌لره باق

۹۰۳ ماده

مغصوبك زوائدی صاحبنکدر . وغاصب انی استهلاك ایدرسه
ضامن اولور

مثلا مغصوب اولان حیوانك غاصب یدنده حاصل اولان سوتی
ویاووریسی وبرباغچه‌نك ید غاصبده ایکن حصوله کلان میوه‌سی
مغصوب منهك مالی اولملغله غاصب بونلری استهلاك ایلرسه ضامن
اولور
کذلك برکیمسه برینك قوانی ایچنده‌کی آریسیله برابر غصب ایتسه

صاحبی آریسیله برابر قوانی استرداد ایتدکده غاصب یانده ایکن
حاصل اولان بالنی دخی الور

۹۰۴ ماده

برباغچه‌ده مکان اتخاذ ایدن آریلرك بالی باغچه صاحبنك
اولوب دیکر کمسنه اول بالی اخذ واستهلاك ایلسه
ضامن اولور

(فصل ثانی)

(غصب عقاره متعلق بعض مسائل بیاننده‌در)

۹۰۵ ماده

مغصوب اکر عقار قبیلندن ایسه غاصب انی تغییر وتنقیص
ایتمیه‌رك صاحبنه رد ایتمسی لازمدر
وغاصبك صنع وفعلی ایله اول عقارك قیمتنه نقصان کلسه
نقصان قیمتنی ضامن اولور

مثلا برکمسنه غصب ایلدیکی برخانه‌نك برینی هدم ایدوب یاخود
سکناسی سببیله خراب اولوبده قیمتنه نقصان کلسه مقدار نقصانی
ضامن اولور کذلك غاصبك خانهٔ مغصوبه‌ده یاقدیغی آتشدن خانه
محترق اولسه مبنیا قیمتنی ضامن اولور

۹۰۶ ماده

مغصوب ارض اولوبده غاصب انك اوزرینه ابنیه انشا
یاخود اشجار غرس ایتسه بونلری قلع ایله ارضی رد ایتمك
اوزره غاصبه امر اولنور

واكر ابنيه يا اشجارك قالعى ارضه مضر ايسه مغصوب منه انلرك مستحق القلع اوله‌رق قيمتلرينى اعطا ايله انلرى دخى ضبط ايده بيلور

فقط ابنيه يا اشجارك قيمتلرى ارضك قيمتندن زياده اولوب ده سبب شرعى زعميله انشا ياخود غرس اولنمش ايسه اول حالده ابنيه ياخود اشجارك صاحبى ارضك قيمتنى اعطا ايله ارضى تملك ايدر

مثلا بركيمسه پدرندن موروث اولان عرصه اوزرينه اول عرصه‌نك قيمتندن زياده اقچه صرفيله ابنيه انشا ايتدكدن صكره برى عرصه‌يه مستحق چيقسه اول كيمسه عرصه‌نك قيمتنى ويروب عرصه‌يى ضبط ايلر

٩٠٧ ماده

بركيمسه آخرك عرصه‌سنى غصب وزراعت ايلسه صاحبى عرصه‌سنى استرداد ايتدكده اول كمسنه‌نك زراعتيله ترتب ايدن نقصان ارضى دخى تضمين ايتديرر

كذلك بركمسنه ديكريله مشتركا متصرف اولديغى عرصه‌يى بلا اذن مستقلا زراعت ايلسه شريكى عرصه‌دن حصه‌سنى الدقده اول كمسنه‌نك زراعتيله ترتب ايدن نقصان ارضدن حصه‌سنى تضمين ايتديرر

٩٠٨ ماده

بركيمسه ديكرك ترلاسنى غصباً نطس ايتدكدن صكره صاحبى

ترلايى الدقده اول كمسنه نطس عملى مقابلنده اجرت مطالبه ايده‌من

٩٠٩ ماده

بركمسنه سوپرندى ياخود ديكر نسنه وضع ايله بر ينك عرصه‌سنى اشغال ايتسه قويديغى شيئى رفع ايله عرصه‌يى تخليه ايتمك اوزره كندويه جبر اولنور

(فصل ثالث)

(غاصب الغاصبك حكمى بياننده‌در)

٩١٠ ماده

غاصب الغاصب عين غاصب حكمنده‌در

بناء عليه مال مغصوبى غاصبدن شخص آخر غصب ايله اتلاف ايلديكى ياخود يدنده تلف اولديغى تقديرده مغصوب منه ديلرسه غاصب اوله وديلرسه غاصب ثانى‌يه تضمين ايتديرر وديلرسه قيمت مغصوبك برمقدارينى اوله وديكر مقدارينى ثانى‌يه تضمين ايتديره بيلور

وغاصب اوله تضمين ايتديرديكى تقديرده اودخى غاصب ثانى‌يه رجوع ايدر اما ثانى‌يه تضمين ايتديرديكى تقديرده ثانى اوله رجوع ايده‌من

٩١١ ماده

غاصب الغاصب مال مغصوبى غاصب اوله رد ايتدكده

يالكز كندوسى ومغصوب منهه رد ايتدكده ايكيسى دخى
برى اولور

(باب ثانى)

(اتلاف بياننده اولوب درت فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(مباشرة اتلاف حقنده‌در)

٩١٢ ماده

بركمسنه ديكرك كرك كندوسنده وكرك امينى يدنده اولان مالنى كرك قصداً وكرك من غير قصد اتلاف ايتسه ضامن اولور

اما غاصب يدنده كى مال مغصوبى آخر كمسنه اتلاف ايتسه مغصوب منه مخيردر ديلرسه غاصبه تضمين ايتديروب اودخى متلفه رجوع ايدر وديلرسه متلفه تضمين ايتديروب متلف بوصورتده غاصبه رجوع ايده‌مز

٩١٣ ماده

برينك اياغى قايوبده دوشه‌رك آخرك مالنى اتلاف ايتسه ضامن اولور

٩١٤ ماده

بركمسنه كندو مالى ظنيله ديكرك مالنى اتلاف ايتسه ضامن اولور

٩١٥ ماده

بركمسنه ديكرك البسه‌سنى چكوبده يرتسه تمام قيمتنى ضامن اولور اما البسه‌يه تشبث ايدوبده صاحبى چكمكله يرتسه نصف قيمتنى ضامن اولور

كذلك بركيمسه ديكرك اتكى اوزرينه اوتوروبده صاحبى بيلميه‌رك قالقمغله البسه‌سى يرتلسه اوكمسنه البسه‌نك نصف قيمتنى ضامن اولور

٩١٦ ماده

برصبى ديكرك مالنى اتلاف ايتسه كندو مالندن ضمان لازم كلور مالى يوق ايسه حال يسرينه انتظار اولنور وليسنه تضمين ايتديرلمز

٩١٧ ماده

بركيمسه ديكرك مالنه قيمتجه بركونه نقصان كتورسه نقصان قيمتنى ضامن اولور

٩١٨ ماده

بركيمسه ديكرك خانه ودكان مثللو عقارينى بغير حق هدم ايتسه صاحبى مخيردر . ديلرسه انقاضنى هدم ايدن كيمسه‌يه ترك ايدرك مبنيا قيمتنى تضمين ايتديرر وديلرسه

اول عقارك مبنيا قيمتندن انقاضك قيمتنى تنزيل وقيمت باقيه‌يى تضمين ايله برابر انقاضى دخى اليقور . فقط غاصب انى كالاول بنا ايديورسه ضماندن برى اولور

٩١٩ ماده

برمحله‌ده حريق وقوعبولمغله بركيمسه برخانه‌يى صاحبنك اذنى اولمقسزين ييقوبده اوراده حريق منقطع اولدقده اگر امر ولى الامر ايله ييقمش ايسه ضمان لازم كلمز واگر خود بخود ييقمش ايسه ضامن اولور

٩٢٠ ماده

بركيمسه آخرك باغچه‌سنده‌كى اشجارى بغير حق قطع ايتدكده صاحبى مخيردر . ديلرسه اول اشجارك قائماً قيمتلرينى اخذ ايله اشجار مقطوعه‌يى قاطعه ترك ايدر وديلرسه قائماً قيمتلرندن مقطوعاً قيمتلرينى بالتنزيل باقى مبلغ ايله برابر اشجار مقطوعه‌يى دخى اليقور

مثلا اشجار قائم اوله‌رق باغچه‌نك قيمتى اون بيك وبلا اشجار قيمتى بشبيك واشجار مقطوعه‌نك قيمتى ايكى بيك غروشه اولسه صاحبى مخيردر . ديلرسه اشجار مقطوعه‌يى قاطعه ترك ايله بشبيك غروش الور وديلرسه اوچ بيك غروشله برابر اشجار مقطوعه‌يى دخى اليقور

٩٢١ ماده

بركيمسه مظلوم اولمغله آخره ظلم ايتمكله صلاحيتى اوله‌ماز

مثلا برى ديكرك مالنى اتلاف ايتمكله اودخى بالمقابله انك مالنى اتلاف ايتسه ايكيسى دخى ضامن اولديغى كبى برقبيله‌دن برى ديكر قبيله‌دن برشخصك مالنى اتلاف ايتمكله اودخى اولكى قبيله‌دن ديكر برينك مالنى اتلاف ايلسه هر برى تلف ايتديكى مالى ضامن اولور . نتكيم بركيمسه الدانوبده آخردن برقلب اقچه السه انى بشقه‌سنه سورمكه صلاحيتى اوله‌ماز

(فصل ثانى)

(تسبباً اتلاف بيانده‌در)

٩٢٢ ماده

بركيمسه تسبباً برينك مالنى اتلاف ياخود قيمتنى تنقيص ايتسه يعنى كندوسنك فعلى برمالك تلفنه ياخود نقصان قيمتنه سبب مفضى اولسه ضامن اولور

مثلا برى ديكر كمسه‌نك اثوابنه صاريلوبده مجادله ايدركن اول كمسه‌نك اوزرندن برشى دوشوب تلف اولسه ياخود سقطلانسه صاريلان كيمسه ضامن اولور

وكذا بركيمسه ديكرك ترلا وباغچه‌سنك صوينى بغيرحق سدايدوبده مزروعات ومغروساتى قورويوب تلف اولسه ياخود صوينى طاشيروبده ديكرك ترلاسنى صو باصه‌رق مزروعاتى تلف اولسه اول كيمسه ضامن اولور

كذلك بركيمسه ديكرينك اخورينك قپوسنى آچوبده ايچنده‌كى حيوان فرار ايله ضايع اولسه ياخود قفسنك قپوسنى آچوبده ايچنده‌كى قوش اوچسه ضامن اولور

ماده ٩٢٣

برینك حیوانی برکیمسه‌دن اورکوبده فرار ایله ضایع اولسه ضمان لازم کلمز . اما اول کیمسه حیوانی قصداً اورکتمش ایسه ضامن اولور

وکذا برصیاد آوه تفنك آتوبده سسندن دیکرك حیوانی اورکه‌رك فرار ایدرکن دوشوب تلف یاخود ایاغی سقط اولسه ضامن اولماز اما حیوانی اورکتمك قصدیله تفنك آتمش ایسه ضامن اولور (٩٣) ماده‌یه باق

ماده ٩٢٤

تسبیك بروجه بالا موجب ضمان اولمسنده تعدی شرطدر

یعنی متسبیك برضرری ضامن اولمسی اول ضرره منفضی اولان فعلی حقسز اوله‌رق ایشلمش اولمسی ایله مشروطدر

مثلا برکیمسه بلا اذن ولی الامر طریق عامده برقویی قازوبده اورایه دیکرك حیوانی دوشه‌رك تلف اولسه ضامن اولور . اما کندو ملکنده قازمش اولدیغی قویی‌یه دیکرك حیوانی دوشه‌رك تلف اولسه ضامن اولماز

ماده ٩٢٥

بری برشیئك تلفنه سبب اولان برایش ایشلمش اولدیغی حالده آره‌یه برفعل اختیاری حیلولت ایلسه یعنی بشقه برکیمسه اول شیئی مباشرة اتلاف ایتسه اول فعل اختیاری

صاحبی اولان فاعل مباشر ضامن اولور (٩٠) ماده‌یه باق

(فصل ثالث)

(طریق عامده احداث اولنان شیلره دائردر)

ماده ٩٢٦

هرکسك طریق عامده حق مروری واردر . فقط بشرط السلامه‌در

یعنی ممکن التحرز اولان حالاتده بشقه‌سنه ضرر ویرمامك شرطیله مقیددر . بناء علیه طریق عامده برحمالك ارقه‌سنده‌کی یوکی دوشوبده برینك مالنی تلف ایتسه حمال ضامن اولور . نتکیم تیمورجی دکاننده تیمور دوکرکن قیغلجم صیچرایوبده طریق عامده مرور ایدن برکیمسه‌نك البسه‌سنی احراق ایلسه تیمورجی ضامن اولور

ماده ٩٢٧

اذن ولی الامر اولمدقجه کیمسه‌نه طریق عامده بیع وشرا ایچون اوتوره‌ماز . وبلا اذن برشی وضع واحداث ایده‌مز . وایدرسه اندن تولد ایدن ضرر وزیانی ضامن اولور

بناء علیه برکیمسه طریق عام اوزره کرسته یاخود طاش بیغوبده اوزرینه دیکرك حیوانی باصوب سورچه‌رك تلف اولسه اول کیمسه ضامن اولور . کذلك برکیمسه طریق عامه یاغ کبی برقایغین نسنه دوکوبده دیکرك حیوانی قایوب تلف اولسه اول کمسنه ضامن اولور

٩٢٨ ماده

بر ينك ديوارى ييقلوبده ديكره بر ضرر ايراث ايتسه ضمان لازم كلمز . فقط اولجه ديوار اول مائل انهدام اولوبده اكا ديكر بر كيمسه ديواريكى هدم ايت ديو تقدم وتنبيه ايدوبده ديوارى هدم ايده جك قدر وقت كچمش ايسه اول حالده ضمان لازم كلور

شوقدر كه اول كيمسه حق تقدم وتنبيه اصحابندن اولمق شرطدر شويله كه اول ديوار اكر قومشونك خانه سى اوزرينه ييقلمش ايسه تقدم ايدن كيمسه اول خانه نك سكاننددن اولمليدر خارجدن برينك تقدم وتنبيهى مفيد اولماز .

واكر طريق خاص اوزره ييقلمش ايسه تقدم ايدن كيمسه اول طريقده حق مرورى اولان كساندن اولمق لازمدر. واكر طريق عام اوزرينه ييقلمش ايسه هر كيم اولور ايسه اولسون تقدمه حق واردر

(فصل رابع)

(جنايت حيوان حقنده در)

٩٢٩ ماده

بر حيوانك كندولكندن اوله رق ايتديكى ضررى صاحبى ضامن اولماز . (٩٤) ماده يه باق

فقط بر حيوان بر كيمسه نك مالنى استهلاك ايدركن اول حيوانك صاحبى كوروبده منع ايتمز ايسه ضامن اولور وبرده ثور نطوح يعنى سوسكون اوكوز وكلب عقور يعنى طالايجى كلب كبى ضررى متعين بر حيوان اولوبده صاحبنه محله سى يا قريه سى اهاليسندن برى حيوانى ضبط ايت ديو تقدم ايتمشيكن صاحبى صاليويروبده بر كمسه نك حيوانى يا ديكر مالنى تلف ايتسه صاحبى ضامن اولور

٩٣٠ ماده

بر كيمسه كرك راكب اولسون وكرك اولمسون كندو ملكنده ايكن حيوانى اوك اياغى ياخود باشى ويا قويريغى ايله چارپه رق وياخود ارقه اياغيله دپه رك آخر كمسنه يه ضرر ايتسه صاحبى ضامن اولماز

٩٣١ ماده

بر كيمسه ديكرك ملكنه حيوانى ادخال ايتدكده صاحبنك اذنيله ادخال ايتمش ايسه كندو ملكنده بولنمش كبى عد اولنه رق مادۀ آنفه ده بيان اولنان صورتلرده حيوانك جنايتنى ضامن اولماز

واكر صاحبنك اذنى اولمقسزين ادخال ايتمش ايسه كرك راكب اولسون وكرك قائد يعنى يدجى يا سائق

یعنی سوریجی اولسون وکرك حیوانك یاننده بولنسون هر حالده اول حیوانك ایتدیکی ضرر وزیانی ضامن اولور

اما حیوان بوشانوبده کندولکندن اوله‌رق برینك ملکنه دخول ایله برضرر ایتسه صاحبی ضامن اولماز

٩٣٢ ماده

هرکسك طریق عامده حیوانیله دخی مروره حقی واردر

بناء علیه برکیمسه طریق عامده حیوانته راکب اولوب کیدرکن ممکن التحرز اولمیان ضرر وزیانی ضامن اولماز

مثلا حیوانك ایاغندن توز وچامور صچرایوبده دیکرك البسه‌سنی لکه‌دار ایلسه یاخود ارقه ایاغیله دپوب وبا قویروغیله چارپوبده برضرر ایتسه ضمان لازم کلمز . اما مصادمه‌سندن یا اوك ایاغیله یاخود باشیله چارپمسندن وقوعه کلان ضرر وزیانی راکب اولان کیمسه ضامن اولور

٩٣٣ ماده

طریق عامده قائد وسائق دخی راکب کبیدر

یعنی انلر دخی انجق راکبك ضامن اولدیغی ضرری ضامن اولورلر

٩٣٤ ماده

برکمسنه‌نك طریق عامده حیوانی طوردیرمغه یاخود باغلامغه حقی یوقدر

بناء علیه برکیمسه طریق عامده حیوانی طوردیرسه یاخود باغلاسه کرك اوك ویا ارقه ایاغیله دپسون وکرك سائر صورتله ضرر ایتسون اول کیمسه هرحالده اول حیوانك جنایتنی ضامن اولور . اما آت بازاری وکرا بارکیرلرینك طوردیغی محللر کبی حیوان طورمغه اعداد وتعیین اولنمش اولان یرلر مستثنادر

٩٣٥ ماده

برکیمسه حیوانی باشی بوش طریق عامه صالیویرسه اول حیوانك ایتدیکی ضرری ضامن اولور

٩٣٦ ماده

برکیمسه‌نك راکب اولدیغی حیوان اوك یاخود ارقه ایاغیله کندو ملکنده وکرك سائر محلده برشیئك اوزرینه باصوبده تلف ایتسه راکب اولان کیمسه اول شیئی مباشرة اتلاف ایتمش عد اولنه‌رق هر حالده ضامن اولور

٩٣٧ ماده

آت کم آلمیوبده راکبی باشنی ضبط ایده‌میه‌رك برضرر ایتسه ضمان لازم کلمز

٩٣٨ ماده

بر كيمسه كندو ملكنده حيوانني باغلامش اولديغى حالده ديكر برى كلوبده بلااذن اورايه حيوانني باغلاديغى صورتده صاحب ملكك حيوانى آنى دپوب تلف ايتسه ضمان لازم كلمز . واكر اول حيوان صاحب ملكك حيوانني تلف ايتسه صاحبى ضامن اولور

٩٣٩ ماده

برمحلده حيوان باغلامغه حقى اولان ايكى كمسنه حيوانلرينى باغلادقلرنده حيوانلرك برى ديكرينى تلف ايتسه ضمان لازم كلمز

مثلا برخانه ده مشترك اولان ايكى كشى حيوانلرينى بر محله باغلايوبده برينك حيوانى ديكرينك حيوانني تلف ايتسه ضمان لازم كلمز

٩٤٠ ماده

ايكى كشى كندولرينك حيوان باغلامغه حقى اولميان يرده حيوانلرينى باغلايوبده اول باغلايانك حيوانى ديكرك حيوانني تلف ايتسه ضمان لازم كلمز . وصكره باغلايانك حيوانى اولكينك حيوانني تلف ايتسه ضمان لازم كلور

ارادهٔ سنيه تاريخى فى ٢٣ ربيع الآخره سنه ١٢٨٩

عمر خلوصى

احمد جودت

امين الفتوى
السيد خليل

وكيل درس
السيد خليل

عن اعضاء ديوان
احكام عدليه
احمد حلمى

قاضى دارالخلافة العلية
سيف الدين

مدير معلمخانهٔ نواب
السيد يونس وهبى

قسام عسكرى
احمد خالد

عن اعضاء جمعيت
عبداللطيف شكرى

كتاب الحجر والإكراه والشفعة

صورت خط همايون

موجبنجه عمل اولنه

كتاب تاسع

(حجر واكراه وشفعه بياننده اولوب برمقدمه ايله)
(اوج بابى حاويدر)

مقدمه

(حجر واكراه وشفعه يه متعلق اصطلاحات فقهيه)
(بياننده‌در)

ماده ٩٤١

حجر . برشخص مخصوصى تصرف قوليسندن منعدركه بعدالحجر اول شخصه محجور دينلور

ماده ٩٤٢

اذن . حجرى فك ايتمك وحق منعى اسقاط ايلمكدركه اذن ويريلان شخصه مأذون دينلور

ماده ٩٤٣

صغير غير مميز . بيع وشرايى فهم ايتميان يعنى ملكيتى بيعك سالب وشرانك جالب اولديغنى بيلميان واونده بش الدانمق كبى غبن فاحش اولديغى ظاهر اولان برغنى غبن يسيردن تمييز وتفريق ايلميان چوجق اولوب بونلرى تمييز ايدن چوجغه صغير مميز دينلور

ماده ٩٤٤

مجنون ايكى قسمدر . برى مجنون مطبقدركه جنونى جميع اوقاتى مستوعب اولان كيمسه‌در . ديكرى مجنون غير مطبقدركه كاه مجنون اولوب كاه افاقت بولان كيمسه‌در

ماده ٩٤٥

معتوه . اول مختل الشعور اولان كيمسه‌دركه فهمى قليل وسوزى مشوش وتدبيرى فاسد اولور

ماده ٩٤٦

سفيه . مالى بيهوده يره صرف ايله ومصارفنده تبذير واسراف ايله اضاعه واتلاف ايدن كيمسه‌در
ابله وساده دل اولملق حسبيله كار وتمتع يولنى بيله ميوبده اخذ واعطاسنده الدانه كلان كيمسه‌لر دخى سفيه عداولنور

٩٤٧ ماده

رشيد . مالنی محافظه خصوصنده تقیدایدرك سفه وتبذیردن توقی ایدن کیمسه در

٩٤٨ ماده

اکراه . برکمسنه‌یی اخافه ایله رضاسی اولمقسزین برایش ایشلمك اوزره بغیر حق اجبار ایتمکدرکه اول کمسنه‌یه رانك فتحیله مکره واجبار ایدن کیمسه‌یه مجبر واول ایشه مکره علیه وخوفی موجب اولان شیئه مکره به دینلور

٩٤٩ ماده

اکراه ایکی قسمدر . قسم اول اکراه ملجیدرکه اتلاف نفس یاقطع عضو یاخود بونلردن برینه مؤدی اولور ضرب شدید ایله اولان اکراهدر . قسم ثانی اکراه غیر ملجیدرکه یالکز غم والمی موجب اولور ضرب وحبس کبی شیلرله اولان اکراهدر

٩٥٠ ماده

شفعه . برملك مشترایی مشتری‌یه هرقاچه مال اولدیسه اول مقدار ایله تملك ایتمکدر

٩٥١ ماده

شفیع . حق شفعه‌سی اولان کیمسه در

٩٥٢ ماده

مشفوع . حق شفعه‌نك تعلق ایلدیکی عقاردر

٩٥٣ ماده

مشفوع به . شفیعك مابه الشفعه اولان ملکیدر

٩٥٤ ماده

خلیط . صو حصه‌سی ویول حصه‌سی کبی حقوق ملکده مشارك دیمکدر

٩٥٥ ماده

شرب خاص . اشخاص معدوده‌یه مخصوص اولان ماء جاریه‌ده‌کی حق شربدر اما عمومك منتفع اولدیغی نهرلردن صو المق شرب خاص قبیلندن دکلدر

٥٩٦ ماده

طریق خاص . چیقماز زقاق دیمکدر

(باب اول)

(حجره متعلق مسائل بیاننده اولوب درت فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(صنوف واحکام محجورین بیاننده‌در)

٩٥٧ ماده

صغیر ومجنون ومعتوه ذاتاً محجورلردر

٩٥٨ ماده

سفیه اولان کیمسه حاکم طرفندن حجر اولنه بیلور

٩٥٩ ماده

مدیون دخی غرمانک طلبیله حاکم طرفندن حجر اولنه بیلور

٩٦٠ ماده

مواد آنفه‌ده ذکر اولنان محجورینک بیع وشرا کبی تصرفات قولیه‌لری معتبر اولماز ایسه‌ده کندو فعللرندن نشئت ایدن ضرر وزیانی همان ضامن اولورلر

مثلا برچوجق غیر ممیز اولسه بیله برینک مالنی اتلاف ایتدکده ضمان لازم کلور

٩٦١ ماده

سفیه ومدیون حاکم طرفندن حجر اولندقده سببی ناسه بیان ایله اشهاد واعلان اولنور

٩٦٢ ماده

حاکم طرفندن حجری مراد اولنان کیمسه‌نک حضوری شرط اولمیوب غیاباً دخی حجری صحیح اولور

فقط خبر حجرک اول کیمسه‌یه وصولی شرطدر . حجر اولندیغی خبری کندوسنه واصل اولمدقجه منحجر اولمیوب اولوقته قدر واقع اولان عقود واقراری معتبر اولور

٩٦٣ ماده

فاسق اولان کمسنه مالنی تبذیر واسراف ایتمدکجه مجرد فسقی سببیله حجر اولنه‌مز

٩٦٤ ماده

طبیب جاهل کبی عمومه مضرتی اولان بعض کسان دخی حجر اولنور

فقط بونده حجردن مراد اجرای عملدن منع دیمکدر یوخسه تصرفات قولیه‌دن منع معناسنه دکلدر

٩٦٥ ماده

برکیمسه برچارشوده صنعت یاتجارت اجرا ایدوبده اول صنعت یاتجارت اربابی بزم کار وکسبمزه خلل کلیور دیو اول کیمسه‌یی صنعت ویاتجارتنی اجرادن حجر ومنع ایتدیره‌مزلر

(فصل ثانی)

(صغیر ومجنون ومعتوهه متعلق مسائل بیاننده‌در)

٩٦٦ ماده

صغیر غیر ممیزک ولیسی اذن ویرسه بیله انک تصرفات قولیه‌سی اصلا صحیح اولماز

٩٦٧ ماده

صغیر ممیزک قبول هبه وهدیه کبی حقنده نفع محض

اولان تصرفی ولیسنك اذن واجازتی اولمسه بیله معتبردر. وآخره برشی هبه ایتمك كبی حقنده ضرر محض اولان تصرفی ولیسنك اذن واجازتی اولسه بیله معتبر اولماز

اماذاتاً نفع ایله ضرر بیننده دائر اولان عقودی ولیسنك اجازتنه موقوفاً منعقد اولور. ولیسی دخی اجازت ویروب ویرمامكده مخیردر. شویله كه صغیر حقنده فائده‌لو كوررسه مجیز اولور كورمز ایسه مجیز اولماز

مثلا برصغیر ممیز بلا اذن برمال صاتسه ولوكه دكرندن زیاده ثمن ایله صاتمش اولسه بیله بیعك نفاذی ولیسنك اجازتنه موقوفدر. زیرا عقد بیع ذاتاً نفع ایله ضرر بیننده متردد اولان عقوددندر

٩٦٨ ماده

صغیر ممیزی تجربه ایچون مالنك برمقدارینی ولیسی كندوسنه تسلیم ایله اخذ واعطایه اذن ویره‌بیلور. ورشدی تحقق ایدر ایسه باقی اموالنی دخی كندوسنه دفع وتسلیم ایلر

٩٦٩ ماده

ربح قصد اولندیغنه دلالت ایدن عقد مكررلر اخذ واعطایه اذندر

مثلا برصغیره ولیسنك الیش ویرش ایت یاخود فلان جنس مالی آل صات دیمسی اخذ واعطایه اذن دیمكدر. اما وار چارشودن

فلان شیئی آل یاخود فلان شیئی صاتیویر دیمسی كبی یالكز برعقدك اجراسنی امر ایتمسی اخذ واعطایه اذن دیمك اولمیوب بلكه عرف وعادت اوزره اول صغیری توكیلا استخدام قبیلندن عد اولنور

٩٧٠ ماده

ولینك اذنی زمان ومكان وبرنوع اخذ واعطا ایله تقید وتخصص ایتمز

مثلا بركون یاخود برآی ایچون اذن ویرسه صغیر ممیز علی الاطلاق مأذون اولوب ولیسی انی حجر ایتمدكجه مؤبداً مأذون قالور وكذا فلان چارشوده الیش ویرش ایت دیسه هر یرده اخذ واعطایه مأذون اولور كذلك فلان جنس مالی آل صات دیسه هر جنس اموالی الوب صاته‌بیلور

٩٧١ ماده

اذن صراحة اولدیغی كبی دلالة دخی اولور

مثلا برصغیر ممیزی ولیسی الیش ویرش ایدركن كوردكده سكوت ایدوبده منع ایتمسه دلالة اذندر

٩٧٢ ماده

برصغیره ولیسی طرفدن اذن ویرلدكده تحت اذنده داخل اولان خصوصاتده بالغ منزله‌سنده اولور. وبیع واجاره كبی عقودی معتبر اولور

٩٧٣ ماده

برصغیره اذن ویرمش اولان ولیسی بعده آنی حجر ایله اول اذنی ابطال ایده‌بیلور. فقط نوجهله اذن ویرمش ایسه ینه اول وجهله حجر ایتمسی شرطدر

مثلا برصغيره وليسى اخذ واعطا ايچون اذن عام ويروبده چارشوسى خلقنك معلومى اولدقدن صکره آنى حجر ايده جك اولدقده حجرى دخى اولوجهله عام اولوبده اول چارشو خلقنك اكثريسنك معلومى اولمق شرطدر يوخسه كندو خانه سنده ايكى اوچ كشينك محضرنده حجر ايتمسى صحيح اولماز

٩٧٤ ماده

صغيرك بوبابده وليسى اولا باباسى ثانياً باباسى فوت اولمش ايسه وصى مختارى يعنى باباسنك حال حياتنده اختيار ونصب ايتمش اولديغى وصى ثالثاً وصى مختار دخى وفات ايدرسه انك حال حياتنده نصب ايلديكى وصى رابعاً جدصحيحى يعنى صغيرك باباسنك باباسى ياخود باباسنك باباسنك باباسى خامساً اشبو جدك حال حياتنده اختيار ونصب ايلمش اولديغى وصى سادساً اول وصينك نصب ايلديكى وصى سابعاً حاكم ياخود وصى منصوبى يعنى حاكمك نصب ايلديكى وصى در

اما قرنداش وعموجه وسائر اقربانك وصى اولمدقلرى حالده اذن ويرملرى جائز اولماز

٩٧٥ ماده

حاكم برصغير مميزك تصرفنده منفعت كورديكى حالده اذندن مقدم اولان ولى اذندن امتناع ايتسه حاكم بوخصوصده اول صغيره اذن ويره بيلور وديكر وليسى ارتق انى حجر ايده مز

٩٧٦ ماده

برصغيرى مأذون ايدن ولى فوت اولدقده ويرمش اولديغى اذن باطل اولور . فقط حاكمك اذنى وفاتيله ياخود عزليله باطل اولماز

٩٧٧ ماده

برحاكمك مأذون ايتديكى صغيرى يرينه اول حاكم ياخود خلفى حجر ايده بيلور . يوخسه باباسى ياخود ديكر وليسى حاكمك وفاتى ياخود عزلى اوزرينه آنى حجر ايده مز

٩٧٨ ماده

معتوه اولان كيمسه صغير مميز حكمنده در

٩٧٩ ماده

مجنون مطبق صغير غير مميز حكمنده در

٩٨٠ ماده

مجنون غير مطبقك حال افاقتنده اولان تصرفاتى عاقلك تصرفى كبيدر

٩٨١ ماده

برچوجق بالغ اولدقده مالك كندوسنه اعطاسى خصوصنده استعجال اولنميوب تأنى ايله تجربه اولنمليدر

رشيد اولديغى تحقق ايدرايسه اول وقت اموالى كندوسنه ويريلور

٩٨٢ ماده

برچوجق غيررشيد اوله‌رق بالغ اولور ايسه رشدى تحقق ايتمدكجه مالى كندوسنه ويرلميوب كمافى السابق تصرفدن منع اولنور

٩٨٣ ماده

برصغيرك رشدى ثابت اولمدين اموالى وصيسى طرفندن كندوسنه ويريلوبده اول صغيرك يدنده ضايع اولسه ياخود صغير اتلاف ايتسه وصى ضامن اولور

٩٨٤ ماده

برصغيرك بلوغى اوزرينه مالى كندوسنه ويريلوبده بعده سفيه اولديغى تحقق ايتسه حاكم طرفندن حجر اولنور

٩٨٥ ماده

حد بلوغ احتلام واحبال (يعنى كبه ايلمك) وحيض وحبل (يعنى كبه اولمق) ايله ثابت اولور

٩٨٦ ماده

سن بلوغك مبدئى اركـكده تام اون ايكى وقيزده تام طقوز ومنتهاسى ايكيسنده دخى تام اون بش ياشدر

وبر اركك اون ايكى وبر قيز طقوز ياشنى تكميل

ايدوبده بالغ اولمسه بالغ اولنجيه دك مراهق ومراهقه دينلور

٩٨٧ ماده

منتهاى سن بلوغه وارمشيكن كندوسنده آثار بلوغ ظاهر اولميان كيمسه حكماً بالغ عد اولنور

٩٨٨ ماده

مبدأ سن بلوغه وارميان برچوجق بالغم ديو دعوى ايلسه قبول اولنماز

٩٨٩ ماده

برمراهق ياخود مراهقه حضور حاكمده بالغ اولديغنى اقرار ايتدكده جثه‌سنك بلوغه تحملى اولمامق حسبيله ظاهر حال كندوسنى مكذب اولور ايسه بو اقرارى تصديق اولنماز واكر جثه‌سنك بلوغه تحملى اولوبده ظاهر حال كندوسنى تكذيب ايتمزايسه تصديق اولنور . وعقود واقرارى نافذ ومعتبر اولور . وبر مدت صكره بن او لوقت يعنى حين اقرارده بالغ دكل ايدم ديو بعد الاقرار واقع اولان تصرفات قوايه‌سنى فسخ ايتمك ايستسه اكا التفات واعتبار اولنماز

(فصل ثالث)

(سفيه محجور حقنده‌در)

٩٩٠ ماده

سفيه محجور معاملاتده صغير مميز كبيدر . فقط سفيهك وليسى انجق حاكمدر . انك اوزرنده اب وجدينك ووصيلرينك حق ولايتى يوقدر

٩٩١ ماده

سفيهك بعدالحجر معاملاتجه تصرفات قوليه‌سى صحيح اولماز ايسه‌ده قبل الحجر تصرفاتى سائر ناسك تصرفاتى كبيدر

٩٩٢ ماده

سفيه محجورك كرك كندو وكرك نفقه‌سى اوزرينه لازم اولنلر كندوسنك مالندن انفاق اولنورلر

٩٩٣ ماده

سفيه محجور برمالنى صاتسه نافذ اولماز ايسه‌ده حاكم منفعت كورر ايسه اجازت ويرر

٩٩٤ ماده

سفيه محجورك آخره دين اقرارى مطلقا صحيح اولماز . يعنى كرك وقت حجرده موجود وكرك بعدالحجر حادث

اولان اموالى حقنده اقرارينك تأثيرى اولماز

٩٩٥ ماده

سفيه محجور اوزرنده اولان حقوق ناس كندوسنك مالندن تأديه اولنور

٩٩٦ ماده

سفيه محجور اقچه استقراض ايدوبده كندو نفقه‌سنه صرف ايتدكده اكر قدر معروف اوله‌رق صرف ايتمش ايسه حاكم اول اقچه‌يى انك مالندن تأديه ايلر . واكر فضله صرف ايتمش ايسه حاكم نفقه‌سى مقدارينى محسوب ايدوب فضله‌سنى ابطال ايلر

٩٩٧ ماده

سفيه محجور كسب صلاح ايتدكده حاكم طرفندن فك حجر اولنور

(فصل رابع)

(مديون محجور حقنده‌در)

٩٩٨ ماده

مديونك قدرتى واريكن دينينك اداسنده مماطله ايلديكى نزد حاكمده ظاهر اولوبده دائنلرى دخى مالى صاتيله‌رق دينينك تأديه‌سنى حاكمدن طلب ايتدكلرنده حاكم آنى حجر ايدر

وكندوسی مالنی صاتوبده دينی ايفادن امتناع ايتديكی تقديرده حاكم انك مالنی صاتوب دينی تأديه ايلر

شويله كه مديون حقنده بيعی اهون اولاندن بدأ ايله صكره ده بو ترتيب اوزره اهونی تقديم ايدرك ابتدا نقودندن باشلايوب وفا ايتمز ايسه عروضنی وعروضی دخی وفا ايتمز ايسه عقارينی صاتار

٩٩٩ ماده

مديون مفلس يعنی ديونی مالنه مساوی ياخود ازيد اولوبده غرماسی تجارتله مالنك ضايع اولمسندن وياخود مالنی قاچرمسندن ويا آخرك اوزرينه كچورمسندن خوف ايله حاكمه مراجعت ايدرك مالنده تصرفدن ياخود آخره بورج اقرارندن حجر اولنمسنی طلب ايتدكلرنده حاكم اول كيمسه‌يی حجر ايدر . واموالنی صاتوب اثماننی بين الغرما تقسيم ايلر . فقط كندوسنه بر يا ايكی قات البسه ترك اولنور

شوقدركه اول مديونك قيمتلو البسه‌سی اولوبده مادوننی ايله اكتفا قابل اولور ايسه اول البسه دخی صاتيلوب ثمنندن كندوسنه برقات اوجوز البسه النه‌رق باقيسی غرمايه ويريلور كذلك برقوناغی اولوبده مادوننی اكا كفايت ايدر ايسه اول قوناق صاتيلوب ثمنندن حالنه مناسب بر مسكن النور وباقيسی غرمايه اعطا اولنور

١٠٠٠ ماده

مديون مفلسك مدت محجوريتنده كرك كندو وكرك اوزرينه نفقه‌سی لازم اولان كمسنه‌لر كندوسنك مالندن انفاق اولنور

١٠٠١ ماده

دين ايچون حجر انجق مديونك وقت حجرده موجود اولان مالنه تأثير ايدر اما بعد الحجر النه كچن ماله تأثيری اولماز

١٠٠٢ ماده

هبه وصدقه وثمن مثلندن نقصاننه مال صاتمق كبی هرنه‌كه غرمانك حقنی ابطاله مؤدی اوله حجر انده مؤثر اولور

بناء عليه مديون مفلسك حقوق غرمايه مضر اولان عقودی وسائر تصرفات وتبرعاتی وقت حجرده موجود اولان اموالی حقنده معتبر اولماز . اما بعد الحجر اكتساب ايلديكی اموالی حقنده معتبر اولور . وبشقه‌سنه بورج اقرار ايتدكده وقت حجرده موجود اولان اموالی حقنده معتبر اولماز . اما بعد زوال الحجر معتبر اولور واولوقت ادا ايلمك اوزره مديون قالور وبرده بعد الحجر مال قازانور ايسه اندن ويرلمك اوزره اقراری نافذ اولور

(باب ثانی)

(اکراهه متعلق مسائل بیاننده‌در)

١٠٠٣ ماده

مجبرك تهدیدینی ایقاعه مقتدر اولمسی شرطدر
بناء علیه تهدیدینی ایقاع واجرایه مقتدر اولمیان کیمسه‌نك
اکراهی معتبر اولماز

١٠٠٤ ماده

مکره‌بهك وقوعندن مکرهك قورقسی یعنی مکره علیهی
ایشلمدیکی تقدیرده مجبرك مکره بهی اجرا ایده‌جکنه
کندوسنجه ظن غالب حاصل اولمسی شرطدر

١٠٠٥ ماده

مکره اگر مکره علیهی مجبرك یاخود آدمنك حضورنده
ایشلر ایسه اکراه معتبر اولور . اما مجبرك یاخود آدمنك
غیابنده ایشلر ایسه اکراهك زوالندن صکره طوعاً
ایشلمش اوله‌جغی جهتله بو اکراه معتبر اولماز
مثلا برکیمسه دیکره مالنی صاتمق اوزره اکراه ایدوبده مکره‌انك
غیابنده طرفندن برآدمی دخی اولمدیغی حالده واروب مالنی صاتسه
اکراه معتبر اولمیوب بیعی صحیح ومعتبر اولور

١٠٠٦ ماده

اکراه معتبر ایله وقوعبولان بیع وشرا وایجار وهبه

وفراغ وعن مال صلح واقرار وابراء وتأجیل دین واسقاط
شفعه معتبر اولماز . کرك اکراه ملجی اولسون و کرك
اکراه غیر ملجی اولسون . فقط مکره بعد زوال الاکراه
مجیز اولورسه اول حالده معتبر اولور

١٠٠٧ ماده

اکراه ملجی بروجه بالا تصرفات قولیه‌ده معتبر اولدیغی کبی
تصرفات فعلیه‌ده دخی معتبر اولور . اما اکراه غیر ملجی یالکز
تصرفات قولیه‌ده معتبر اولوب تصرفات فعلیه‌ده معتبر اولماز
بناء علیه برکیمسه دیکره فلانك مالنی اتلاف ایت یوخسه
سنی قتل ایدرم یاخود برعضوینی کسرم دیوبده مکره
دخی اتلاف ایتسه اکراه معتبر اولوب ضمان انجق مجبره
لازم کلور . اما فلانك مالنی اتلاف ایت یوخسه سنی
ضرب یاحبس ایدرم دیوبده او دخی اتلاف ایتسه اکراه
معتبر اولمیوب ضمان انجق متلفه لازم کلور

(باب ثالث)

(شفعه بیاننده اولوب درت فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(مراتب شفعه بیانندر)

١٠٠٨ ماده

اسباب شفعه اوچدر . اولکیسی نفس مبیعده مشارك

اولمقدر. نته کیم ایکی کیمسه‌نك بر عقارده شایعاً اشتراکلری کبی ایکنجیسی حق مبیعده خلیط اولمقدر. نته کیم حق شرب خاص وطریق خاصده اشتراك کبی

مثلا حق شرب خاصده اشتراکلری اولان باغچه‌لردن بریسی صاتلدقده دیکر باغچه‌لر اصحابی هپ شفیع اولورلر کرك جار ملاصق اولسونلر وکرك اولمسونلر

کذلك قپوسی طریق خاصه آچیلان برخانه صاتلدقده اول طریق خاصه قپوسی اولان دیکر خانه‌لر اصحابنك کافه‌سی شفیع اولور کرك جار ملاصق اولسونلر وکرك اولمسونلر. اما عمومك منتفع اولدیغی بر نهردن صو آلان یاخود قپوسی طریق عامه آچیلان خانه‌لردن بری صاتلدقده اول نهردن صو آلان یاخود اول طریق عامه قپوسی اولان دیکر خانه‌لر اصحابنك حق شفعه‌سی یوقدر

اوچنجیسی مبیعه جار ملاصق اولمقدر

١٠٠٩ ماده

حق شفعه اولا نفس مبیعده مشارك اولان کیمسه‌نك ثانیاً حق مبیعده خلیط اولانك ثالثاً جار ملاصقکدر. وبرنجی طالب ایکن دیکرلرینك وایکنجی طالب ایکن اوچنجینك حق شفعه‌سی یوقدر

١٠١٠ ماده

نفس مبیعده مشارك اولمدیغی یاخود اولوبده حق شفعه‌سندن وازکچدیکی حالده حق مبیعده خلیطی وار ایسه حق شفعه آنکدر

حق مبیعده خلیطی دخی یوغیسه یاخود اولوبده حقندن وازکچر ایسه اول حالده جار ملاصقی شفیع اولور

مثلا برکیمسه مستقلا ملکی اولان عقارینی صاتدقده یاخود بر مشترك عقارده‌کی حصهٔ شایعه‌سنی صاتوبده مشارکی حق شفعه‌سندن وازکچدکده اکر اول عقارك حق شرب خاصنده یاخود طریق خاصنده خلیطی وار ایسه حق شفعه آنکدر یوق ایسه یاخود اولوبده حقندن کچرسه اول حالده حق شفعه جار ملاصقکدر

١٠١١ ماده

بر بنانك فوقانیسی یعنی اوست قاتی برینك وتحتانیسی یعنی الت قاتی دیکرینك ملکی اولدیغی صورتده یکدیکره جار ملاصق عد اولنور

١٠١٢ ماده

برخانه‌نك دیوارنده مشارك اولان کیمسه اول خانه‌ده مشارك حکمنده‌در. اما دیوارده مشارك اولمیوبده فقط کندو خانه‌سنك کیرشلری قومشوسنك دیواری اوزرینه ممتد اولدیغی صورتده جار ملاصق عد اولنور مجرد اول دیوار اوزرینه کیرشلرینك اوجلرینی قویمق حقی اولمغله شریك وخلیط عد اولنه‌ماز

١٠١٣ ماده

متعدد شفیعلر اولدیغی حالده عدد رؤسه اعتبار اولنور.

مقدار سهامه یعنی حصه‌لرینك مقدارینه اعتبار اولنماز
مثلا برخانه‌نك نصف حصه‌سی برکیمسه‌نك وثلث ایله سدس
حصه‌لری دیکر ایکی کشینك اولدیغی حالده نصف حصه صاحبی
حصه‌سنی آخره صاتدقده دیکرلری شفعه‌ایله طالب اولسه‌لر بالمناصفه
بینلرنده تقسیم اولنور . یوخسه ثلث حصه صاحبی حصه‌سنه کوره
زیاده حصه آلماز

١٠١٤ ماده

ایکی صنف خلیطلر اجتماع ایتدکده اخصی اعمك اوزرینه
تقدیم اولنور

مثلا برنهر صغیردن آچیلان خرقده حق شربی اولان بری ملك
برباغچه حق شربیله بیله صاتلدقده اول خرقده حق شربی اولنلر
حق شفعده مقدم ومرجحدر . اما اول نهرده حق شربی اولان
بری ملك برباغچه حق شربیله بیله صاتلدقده کرك اول نهرده وکرك
خرقده حق شربی اولنلر هپ شفیع اولورلر . نته‌کیم برچیقماز
زقاقدن منشعب دیکر برچیقماز زقاغه قپوسی آچیلان برملك خانه
صاتلدقده انجق بوشعبه‌یه قپوسی اولان خانه‌لر اصحابی شفیع
اولور . اما اول چیقماز زقاقده قپوسی اولان برخانه صاتلدقده
کرك اول زقاقده وکرك شعبه‌سنده حق مروری اولنلر هپ شفیع
اولورلر

١٠١٥ ماده

حق شرب خاصی اولان برباغچه‌ صاحبی حق شربنی
صاتمیوبده یالکز اول باغچه‌یی صاتسه حق شربنده خلیط
اولنلر شفیع اوله‌ماز

طریق خاص دخی بوکا قیاس اولنه

١٠١٦ ماده

حق شرب حق طریقه مقدمدر

بناءً علیه برباغچه صاتیلوبده برکیمسه انك حق شرب
خاصنده ودیکر بری طریق خاصنده خلیط اولسه حق
شرب صاحبی حق طریق صاحبی اوزرینه ترجیح وتقدیم
اولنور

(فصل ثانی)

(شرائط شفعه بیانندهدر)

١٠١٧ ماده

مشفوعك ملك عقار اولمسی شرطدر

بناء علیه سفینه‌ده وسائر منقولاتده ووقف عقارده
واراضیء امیریه‌ده شفعه جاری اولماز

١٠١٨ ماده

مشفوع بهك دخی ملك اولمسی شرطدر

بناء علیه برملك عقار صاتلدقده اتصالنده بولنان وقف
عقارك متولیسی یاخود متصرفی شفیع اوله‌ماز

١٠١٩

وقف یر یاخود اراضیء امیریه اوزرنده‌کی ملك اشجار

وابنیه منقول حکمنده اوله‌رق بونلرده شفعه جاری اولماز

١٠٢٠ ماده

برملك عرصه اوزرنده‌کی اشجار وابنیه ایله برابر صاتلدقده یره تبعا اشجار وابنیه‌ده دخی شفعه جاری اولور . اما یالکز اشجار وابنیه صاتلدیغی صورتده شفعه جاری اولماز

١٠٢١ ماده

شفعه انجق عقد بیع ایله ثابت اولور

١٠٢٢ ماده

هبه بشرط العوض بیع حکمنده‌در

بناء علیه برکیمسه ملك خانه‌سنی بشرط العوض آخره هبه وتسلیم ایتسه جار ملاصق شفیع اولور

١٠٢٣ ماده

بلا عوض هبه ومیراث ووصیت کبی بلا بدل آخره تملیك اولنان عقارده شفعه جاری اولماز

١٠٢٤ ماده

شفیعك واقع اولان عقد بیعه صراحة یاخود دلالة رضاسی اولمامق شرطدر

مثلا عقد بیعی ایشتدکده پك اعلا دیسه حق شفعه‌سی ساقط اولوب اندن صکره طلب شفعه ایده‌مز . وکذا بیعك عقد اولندیغنی

ایشندکدن صکره عقار مشفوعی مشتریدن اشترا یاخود استیجار ایتمك ایستسه حق شفعه‌سی ساقط اولور . کذلك برکمسنه‌نك بایعه وکیل اولوبده صاتدیغی عقارده حق شفعه‌سی اوله‌ماز (١٠٠) ماده‌یه باق

١٠٢٥ ماده

بدلك معلوم المقدار مال اولمسی شرطدر

بناء علیه مال اولمیان بدل ایله تملیك اولنان عقارده شفعه جاری اولماز

مثلا برحمام استیجار ایله اجرت دیو ویریلان ملك خانه‌ده شفعه جریان ایتمز زیرا بونده خانه‌نك بدلی مال اولمیوب منافع قبیلندن اولان اجرتدر . کذلك بدل مهر اوله‌رق ویریلان ملك عقارده شفعه جاری اولماز

١٠٢٦ ماده

بایعك مبیعدن ملکی زائل اولمق شرطدر

بناء علیه بیع فاسدده بایعك حق استردادی ساقط اولمدقجه شفعه جاری اولماز وبیع بشرط الخیارده اکر مخیر یالکز مشتری ایسه شفعه جاری اولور . واکر بایع مخیر ایسه حق خیاری ساقط اولمدقجه شفعه جاری اولماز . اما خیار عیب ایله خیار رؤیت شفعه‌نك ثبوتنه مانع دکلدر

١٠٢٧ ماده

تقسیم عقارده شفعه جاری اولماز

مثلا برمشترك خانه مشاركلری بيننده تقسيم اولندقده جارملاصق
شفيع اوله ماز

(فصل ثالث)

(طلب شفعه بيانندهدر)

١٠٢٨ ماده

شفعهده اوچ طلب لازمدركه طلب مواثبه وطلب تقرير
واشهاد وطلب خصومت وتملكدر

١٠٢٩ ماده

شفيعك عقد بيعى طويديغى مجلسده درحال بن مبيعك
شفيعىيم ياخود بالشفعه طلب ايدرم ديمك كبى طلب شفعهيه
دلالت ايدر برسوز سويلمسى لازمدر . بوكا طلب مواثبه
دينلور

١٠٣٠ ماده

طلب مواثبهدن صكره شفيعك طلب تقرير واشهاد ايتمسى
لازمدر

شويله كه ايكى كشى حضورنده اولهرق مبيعك يانندهبو عقارى
فلان كيمسه اشترا ايتمش ياخود مشترينك يانندهسن فلان
عقارى اشترا ايتمش سين وياخود مبيع هنوز بايع يدنده
ايسه انك يانندهسن فلان عقارىكى فلانه صاتمش سين

بن ايسه شو جهتله انك شفيعىيم وطلب شفعه ايتمشيدم
شمدى دخى طلب ايدرم شاهد اولكز ديمليدر

واكر شفيع اوزاق محلده بولنوبده بالذات بو وجهله طلب تقرير
واشهاد ايدهمزسه برينى توكيل ايدر . وكيل بولهمازايسه
مكتوب كوندرر

١٠٣١ ماده

طلب تقرير واشهاددن صكره شفيعك حضور حاكمده
طلب ودعوى ايتمسى لازمدر . ايشته بوكا طلب خصومت
وتملك دينلور

١٠٣٢ ماده

شفيع اكر طلب مواثبهيى تأخير ايدرايسه مثلا عقد بيعى
طويديغى كبى اول مجلسده طلب شفعه ايتميوبده بشقه ايش ايله
ياخود آخر صدده دائر بر بحث ايله مشغول اولمق كبى
اعراضه دلالت ايدر برحالده بولنورايسه ياخود طلب
شفعه ايتمدين اول مجلسدن قالقار ايسه حق شفعهسى
ساقط اولور

١٠٣٣ ماده

شفيع اكر طلب تقرير واشهادى ولوكه مكتوب ايله اولسون
اجرا ايدهجك قدر وقت كچوبده تأخير ايدرسه حق شفعهسى
ساقط اولور

١٠٣٤ ماده

طلب تقریر واشهاددن صکره شفیع اکر آخر دیارده بولنمق کبی برعذر شرعیسی یوق ایکن طلب خصومتی برآی تأخیر ایدرسه حق شفعه‌سی ساقط اولور

١٠٣٥ ماده

محجورینك حق شفعه‌سنی ولیسی طلب ایدر . و برصغیرك حق شفعه‌سنی ولیسی طلب ایتمز ایسه بعدالبلوغ کندونك طلب شفعه‌یه صلاحیتی قالماز

(فصل رابع)

(حکم شفعه بیاننده‌در)

١٠٣٦ ماده

مشترینك بالتراضی تسلیمیله یاخود حاکمك حکمیله شفیع اولان کیمسه مشفوعه مالك اولور

١٠٣٧ ماده

برملکی شفعه ایله المق ابتدا اشترا منزله‌سنده‌در بناء علیه خیار رؤیت وخیار عیب ایله رد کبی ابتداء اشترا ایله ثابت اولان حکملر شفعه ایله دخی ثابت اولور

١٠٣٨ ماده

طلب مواثبه وطلب تقریردن صکره مشترینك بالتراضی

تسلیمی یاخود حاکمك حکمی ایله شفیع هنوز مشفوعه مالك اولمدن فوت اولسه حق شفعه ورثه‌سنه انتقال ایتمز

١٠٣٩ ماده

شفیع ایکی طلبدن صکره هنوز بروجه مشروح مشفوعه مالك اولمدن مشفوع بهی صاتلسه حق شفعه‌سی ساقط اولور

١٠٤٠ ماده

شفیع بروجه مشروح هنوز مشفوعه مالك اولمدن ملك مشفوعك اتصالنده دیکر برملك عقار صاتلسه بوایکنجی عقاره شفیع اوله‌من

١٠٤١ ماده

شفعه تجزی قبول ایتمز

بناء علی ذلك عقار مشفوعك برمقدارینی ترك ایله دیکر برمقدارینی المغه شفیعك حقی یوقدر

١٠٤٢ ماده

شفعادن بعضیسی حصه‌سنی بعضیسنه هبه ایده‌من . ایدرسه حق شفعه‌سنی اسقاط ایتمش اولور

١٠٤٣ ماده

شفیعلردن بریسی حاکمك حکمندن مقدم حقنی اسقاط ایلسه دیکر شفیع عقار مشفوعی تماما الهبیلور . واکر

كتاب الشركت

حاكمك حكمندن صكره شفيعلردن بريسي حقني اسقاط ايلسه شفيع ديكر انك حقني الهماز

١٠٤٤ ماده

مشتري بناء مشفوعي بويامق كبي مالندن برشي زياده ايلسه شفيع مخيردر ديلرسه ترك ايدر وديلرسه بنانك ثمنيله برابر اول زياده نك دخي قيمتني ويروب مشفوعي الور ومشتري عقار مشفوع اوزرينه ابنيه يابمش ياخود اغاج غرس ايتمش ايسه شفيع مخير اولوب ديلرسه ترك ايدر وديلرسه عقار مشفوعك ثمنيله برابر ابنيه نك ياخود اشجارك قيمتني ويروب مشفوعي الور يوخسه ابنيه ياخود اشجاري قلع ايتمك اوزره مشتري يه جبر ايده مز

ارادهٔ سنيه تاريخي في ١٦ ربيع الآخر سنه ١٢٩٠

امين الفتوى السيد خليل	احمد جودت
عن اعضاء ديوان احكام عدليه احمد خلوصي	قاضي دار الخلافة العليه سيف الدين
عن اعضاء مجلس تدقيقات شرعيه احمد خالد	عن اعضاء ديوان احكام عدليه احمد حلمي

صورت خط همايون

موجبنجه عمل اولنه

كتاب عاشر

(انواع شركاته دائر اولوب برمقدمه ايله سكز بابى)

(حاويدر)

(مقدمه)

(بعض اصطلاحات فقهيه بياننده‌در)

١٠٤٥ ماده

شركت . فى الاصل بردن زياده كيمسه‌لره بر شيئك اختصاصى وانلرك اول شى ايله امتيازى در فقط اوايله براختصاصه سبب اولان عقد شركت معناسنده دخى عرف واصطلاح اوله‌رق مستعملدر

بناء عليه مطلقا شركت ايكى قسمه تقسيم اولنور . برى شركت ملكدركه اشترا واتهاب كبى اسباب تملكدن بريله حاصل اولور . ديكرى شركت عقددركه شريكلرى بيننده ايجاب وقبول ايله حاصل اولور ايكيسنك دخى تفصيلاتى باب مخصوصلرنده كلور

بونلردن بشقه برده شركت اباحه واردركه مباح اولان يعنى صو كبى فى الاصل كمسنه‌نك ملكى اولميان شيلرى اخذ واحراز ايله تملكه صلاحيته عامه‌نك متشارك اولمسيدر

١٠٤٦ ماده

قسمت . تقسيم ديمكدر . تعريف وتفصيلى باب مخصوصنده كلور

١٠٤٧ ماده

حائط . ديوار وتخته‌برده وچيت ديمكدر . جمعى حيطان كلور

١٠٤٨ ماده

ماره . عامه وزننده طريق عامدن مرور وعبور ايدنلردر

١٠٤٩ ماده

قنات . قافك فتحيله يرده صو اجرا ايده‌جك كونك وكاريزدر . جمعى قنوات كلور

ماده ١٠٥٠

مسنات . ميم مضمومه وسين مفتوحه ونون مشدده ايله سنور وصو بندی وصو خرقلرينك كنارلری ديمكدر . جمعی مسنيات كلور

ماده ١٠٥١

احيا . اعمار ديمكدركه اراضی يی زراعته صالح قيلمقدر .

ماده ١٠٥٢

تحجير . اراضی يه بشقه كمسنه وضع يد ايتمامك ايچون اطرافنه طاش وسائر نسنه وضع ايتمكدر

ماده ١٠٥٣

انفاق . مالی خرج وصرف ايتمكدر

ماده ١٠٥٤

نفقه . حوائجه وتعيشه صرف اولنه جق اقچه وزاد وذخيره مقوله سيدر

ماده ١٠٥٥

تقبل . برايشی تعهد والتزام ايتمكدر

ماده ١٠٥٦

مفاوضين . عقد شركت مفاوضه ايدنلردر

ماده ١٠٥٧

رأس المال . سرمايه ديمكدر

ماده ١٠٥٨

ربح . فائده وكار ديمكدر

ماده ١٠٥٩

ابضاع . بركيمسه نك كاری تماما كندوسنه عائد اولمق اوزره ديكر كمسنه يه سرمايه ويرمسيدركه سرمايه يه بضاعه ويرن كيمسه يه مبضع والان كمسنه يه مستبضع دينلور

(باب اول)

(شركت ملك بياننده اولوب اوچ فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(شركت ملكك تعريف وتقسيمی بياننده در)

ماده ١٠٦٠

شركت ملك . اسباب تملكدن اولان اشترا واتهاب وقبول وصيت وتوارث كبی برسببله ياخود خلط واختلاط اموال ايله يعنی ماللری يكديكره قابل تمييز وتفريق اولميه جق صورتده قارشديرمق وياخود ماللر اول صورتده يكديكره قارشمق ايله برشيئك بردن زياده كيمسه لر بيننده مشترك يعنی اول شيئك انلره مخصوص اولمسيدر

مثلا ایکی کیمسه برمالی اشترا یاخود بری انلره هبه یا وصیت ایدوبده انلر دخی قبول ایتسه ویاخود برمال ایکی کشی یه موروث اولسه اول مال انلرك بیننده مشترك اولور وانلر اول مالده حصه‌دار ومتشارك وهر بری انده دیکرینه مشارك اولورلر

کذلك ایکی کمسنه ذخیره‌لرینی بربرینه قارشدرسه یاخود چواللری دلنمك کبی بروجهله ایکیسنك ذخیره‌لری بربرینه قارشسه اشبو مخلوط یا مختلط ذخیره ایکیسی بیننده مال مشترك اولور

١٠٦١ ماده

برکیمسه‌نك بر التونی دیکرك اول جنسدن اولان ایکی التونیله قاریشوبده تمییزی قابل اولمدیغی حالده ایکیسی ضایع اولسه قالان بر التون ایکیسی بیننده ثلث وثلثان نسبتیله مشترك اولوب ثلثانی ایکی التون صاحبنك وثلثی بر التون صاحبنك اولور

١٠٦٢ ماده

شرکت ملك . اختیاری وجبری قسملرینه تقسیم اولنور

١٠٦٣ ماده

شرکت اختیاریه . متشارکلرك فعللری ایله حاصل اولان اشتراکدر

نته کیم بروجه بالا اشترا واتهاب وقبول وصیت ایله خلط اموال صورتلرنده حاصل اولان اشتراك کبی

١٠٦٤ ماده

شرکت جبریه . متشارکلرك فعللری ایله اولمیوب بشقه سبب

ایله حاصل اولان اشتراکدر

نته کیم توارث واختلاط مالین صورتلرنده حاصل اولان اشتراك کبی

١٠٦٥ ماده

متعدد ودیعلرك ودیعه‌یی حفظده اشتراکاری شرکت اختیاریه قبیلندندر . اما روزکار اسوبده برکمسنه‌نك جامه‌سنی برمشترك خانه‌یه آتسه اول خانه صاحبلرینك اول جامه‌یی حفظده اشتراکاری شرکت جبریه قبیلندن اولور

١٠٦٦ ماده

شرکت ملك . شرکت عین وشرکت دین قسملرینه دخی تقسیم اولنور

١٠٦٧ ماده

شرکت عین . معین وموجود اولان مالده اشتراکدر

ایکی کشینك برقیونده یاخود برسوری قیونده شایعا اشتراکاری کبی

١٠٦٨ ماده

شرکت دین . الەجقده اشتراکدر

ایکی کشینك برکمسنه ذمتنده الەجقلری اولان شوقدر غروشده اشتراکاری کبی

(فصل ثانی)

(اعیان مشترکه‌نك کیفیت تصرفی بیاننده‌در)

ماده ١٠٦٩

برملکده مستقلا صاحبی اولان کیمسه نصل که کیف مایشاء تصرف ایدرسه ملك مشترکده دخی صاحبلری بالاتفاق اولوجهله تصرف ایدرلر

ماده ١٠٧٠

برمشترك خانه‌ده صاحبلری برلکده اوله‌رق ساکن اوله‌بیلورلر . فقط بریسی اول خانه‌یه اجنبی آدم ادخال ایده‌جك اولورسه دیکری مانع اوله‌بیلور

ماده ١٠٧١

برملك مشترکده حصه‌دارلردن بری دیکرینك اذنیله مستقلا تصرف ایده‌بیلور . فقط اول حصه‌داره مضر اوله‌جق وجهله تصرفی جائز اولماز

ماده ١٠٧٢

حصه‌دارلردن بری آخره حصه‌کی بکا صات ویاخود بنم حصه‌می اشترا ایت دیو جبر ایده‌مز . فقط بینلرنده مشترك اولان ملك اکر قابل قسمت اولوبده مشارکی دخی غائب دکل ایسه تقسیم وقابل قسمت دکل ایسه مهایأة

ایتدیره‌بیلور . نته‌کیم تفصیلاتی باب ثانیده کلور

ماده ١٠٧٣

شرکت ملك ایله مشترك اولان اموالك حاصلاتی صاحبلری بیننده حصه‌لرینه کوره تقسیم اولنور

بناء علیه برمشترك حیوانك سوتندن یاخود یاوریلرندن مشارکلرك برینه حصه‌سندن فضله برشی شرط ایدلسه صحیح اولماز

ماده ١٠٧٤

یاوریلر ملکیتده انالرینه تابعدر

مثلا برینك آتی دیکرك قصراغنی آشسه حاصل اولان یاوریسی قصراق صاحبنکدر . کذلك برینك ارکك ودیکرك دیشی کوکرجینلری اولسه بونلردن حاصل اولان یاوریلر دیشی کوکرجین صاحبلرینکدر

ماده ١٠٧٥

شرکت ملکده متشارکلردن هربری دیکرك حصه‌سنده اجنبیدر . بریسی دیکرك وکیلی دکلدر

بناء علیه برینك اذنی اولمدقجه دیکری انك حصه‌سنده تصرف ایده‌مز . فقط مشترك خانه سکناده ودخول وخروج کبی توابع سکنادن اولان احوالده صاحبلرندن هربرینك علی وجه الکمال ملك مخصوصی اولمق اوزره اعتبار اولنور

مثلا بر مشترك باركيری صاحبلرندن بری دیكرینك اذنی اولمقسزین اعاره ویا اجاره ایدوبده باركیر مستعیر ویا مستأجر یدنده تلف اولسه دیكری اكا حصه‌سنی تضمین ایتدیره‌بیلور . كذلك بریسی بلااذن مشترك باركیره بنوب یاخود یوك یوكلدوبده كیدركن باركیر تلف اولسه دیكرینك حصه‌سنی ضامن اولور . وكذا برمدت استعمال ایله باركیر زبون اولوبده قیمتنه نقصان كاسه دیكرك نقصان قیمتدن حصه‌سنی ضامن اولور . اما مشترك خانه‌ده صاحبلرندن بری دیكرندن اذن المقسزین برمدت ساكن اولسه كندی ملكنده ساكن اولمش دیمك اولور . بوجهتله مشاركنك حصه‌سی ایچون اجرت ویرمسی لازم اولماز . وقضارا خانه محترق اولسه ضمان دخی لازم كلمز

۱۰۷٦ ماده

مشترك اراضی‌یی صاحبلرندن بری زراعت ایتمكله دیكرینك عادت بلده اوزره حاصلاتدن ثلث یاربع كبی برحصه المغه صلاحیتی یوقدر

فقط زراعتیله ارضه نقصان كلمش ایسه نقصان قیمتندن حصه‌سنی زراعت ایدن مشاركنه تضمین ایتدیره‌بیلور

۱۰۷۷ ماده

مال مشتركی صاحبلرندن بری آخره ایجار ایله اجرتنی اخذ ایتدكده دیكرینك حصه‌سنی اكا رد واعطا ایدر

۱۰۷۸ ماده

حصه‌دارلردن بری غائب اولدیغی صورتده اكثر مواد

آتیه‌ده بیان اولنه‌جغی وجهله دلالةً رضاسی بولنور ایسه حاضر اولان كندی حصه‌سی قدر ملك مشتركدن انتفاع ایده‌بیلور

۱۰۷۹ ماده

حاضرك غائبه مضر اولمیه‌جق وجهله ملك مشتركدن انتفاعنه غائبك رضاسی وار عد اولنور

۱۰۸۰ ماده

مستعملینك استعمالیله مختلف اولان ملك مشتركدن انتفاعه غائبك دلالةً رضاسی بولنه‌ماز

بناء علیه مشترك البسه‌یی صاحبلرندن بری دیكرك غیابنده تلبس ایده‌مز

وكذا بریسی دیكرینك غیابنده بینلرنده مشترك اولان باركیره بنه‌مز

اما یوك طاشیمق وچفت سورمك كبی مستعملینك اختلافیله مختلف اولمیان ایشلرده حصه‌سی قدر استعمال ایده‌بیلور

نته‌كیم متشاركلردن بری غائب اولدقده دیكری بینلرنده بالاشتراك اجیر اولان خدمتكاری كون آشوری استخدام ایده‌بیلور

۱۰۸۱ ماده

خانه‌ده سكنی مستعملینك اختلافیله مختلف دكلدر

بناء علیه مناصفة مشترك اولان خانه صاحبلرندن بریسی غائب اولسه دیكری التی آی ترك ایتمك كبی بر وجهله انتفاع ایده بیلور

شوقدركه دائرهسی خلقی غلبهلك ایسه مستعملینك استعمالیله مختلف قبیلندن اولور وبونده غائبك دلالة رضاسی بولنماز

١٠٨٢ ماده

حاضر وغائبك خانهٔ مشتركده حصهلری یكدیكردن مفرز ایسه حاضر اولان كیمسه غائبك حصهسنده ساكن اولهماز لكن بوش طورمغله خراب اولمسندن خوف اولنور ایسه حاكم اول حصهٔ مفرزهیی ایجار ایله اجرتنی غائب ایچون حفظ وتوقیف ایلر

١٠٨٣ ماده

مهایأة انجق بعد الخصومه جاری ومعتبر اولور

بناء علیه بر مشترك خانهده صاحبلرندن بریسی دیكرینك حصهسی ایچون اجرت ویرمكسزین بر مدت مستقلا ساكن اولدقده دیكری یا اول مدت ایچون بنم حصهمك اجرتنی ویر . ویاخود بن اوقدر مدت ساكن اولورم دیهمیوب انجق دیلرسه خانه قابل قسمت اولدیغی تقدیرده تقسیم ودیلرسه اندن صكره معتبر اولمق اوزره مهایأة ایتدیرر

فقط مشترك خانه صاحبلرندن بری غائب اولوبده دیكری مادۀ آنفهده بیان اولندیغی اوزره بر مدت آندهساكن اولسه غائب دخی كلدكده اوقدر مدت آنده ساكن اولهبیلور

١٠٨٤ ماده

خانهٔ مشتركی صاحبلرندن حاضر اولان كیمسه ایجار واجرتندن كندی حصهسنی الوب غائبك حصهسنی حفظ وتوقیف ایتسه جائز اولور . وغائب كلدكده حصهسنی اندن الور

١٠٨٥ ماده

مشترك اراضی صاحبلرندن بری غائب اولدقده زراعتك نقصان ارضی موجب اولمیوب ارضه نافع اولهجغی معلوم اولور ایسه حاضر اولان مشاركی اول اراضینك تمامنی زراعت ایده بیلور . ونقدر مدت زراعت ایدرسه غائب دخی كلدكده اول قدر اول اراضیی زراعت ایلر واكر زراعتك نقصان ارضی موجب وتركی نافع وارضك قوتلانمهسنی مؤدی اولهجغی معلوم اولورسه اول اراضینك زراعتنه غائبك دلالة اذنی بولنماز . بناء علیه حاضر اولان مشاركی اول اراضیدن یالكز كندی حصهسی مقدارینی مثلا مناصفة مشترك ایسه نصفنی زراعت ایلر . وسنهٔ آتیهده تكرار زراعت ایدهجك اولورسه ینه اول نصفی زراعت ایدوب یوخسه بر سنه بر طرفنی ودیكر سنه دیكر طرفنی زراعت ایدهمز واكر اول

اراضینك تمامنی زراعت ایدرسه غائب كلدكده اكا نقصان ارضدن حصه‌سنی تضمین ایتدیره بیلور

تفصیلات سابقه حاضرك حاكمه مراجعت ایتمدیكی تقدیرده‌در . اما حاكمه مراجعت ایتدكده هرحالده عشر یا خراج اراضی ضایع اولمامق ایچون اول اراضینك تمامنی زراعت ایتمك اوزره حاكم اكا اذن ویرر . وبوتقدیرجه غائب كلدكده نقصان ارض دعواسی ایده‌مز

١٠٨٦ ماده

مشترك باغ صاحبلرندن بری غائب اولدقده دیكری باغك اوزرنده قائم اولوب میوه حصوله كلدكده كندی حصه‌سنی اخذ واستهلاك ایدر

غائبك حصه‌سنی دخی صاتوب ثمننی توقیف ایده بیلور . فقط غائب كلدكده مخیردر . دیلرسه اول بیعی مجیز اولور وموقوف اولان ثمنی الور . ودیلرسه مجیز اولمیوب حصه‌سنی اكا تضمین ایتدیرر

١٠٨٧ ماده

مشاركاردن برینك حصه‌سی دیكرینك یدنده ودیعه حكمنده‌در

بناء علیه بریسی خودبخود مال مشتركی آخره ایداع ایدوبده

اول مال تلف اولسه مشاركنك حصه‌سنی ضامن اولور

(٧٩٠) ماده‌یه باق

١٠٨٨ ماده

حصه‌دارلردن بری حصه‌سنی دیلرسه مشاركنه صاتار . ودیلرسه مشاركندن اذن المقسزین آخر كمسنه‌یه دخی صاته بیلور (٢١٥) ماده‌یه باق

فقط فصل اولده بیان اولنان خلط واختلاط اموال صورتلرنده بری مشاركنك اذنی اولمدقجه مخلوط یا مختلط اولان مال مشتركده‌كی حصه‌سنی بشقه كمسنه‌یه صاته‌ماز

١٠٨٩ ماده

موروث اولان اراضیده ورثه‌دن بعضیسی مشترك اولان تخمی دیكرلرینك یاخود صغیر ایسه‌لر وصیلرینك اذنیله اكسه حاصلاتی جمله‌سنك بیننده مشترك اولور

واكر ایچلرندن بریسی كندی تخمنی اكسه حاصلاتی انكدر . فقط زراعتیله ترتب ایدن نقصان ارضدن سائر ورثه‌نك حصه‌سنی ضامن اولور

(٩٠٧) ماده‌یه باق

١٠٩٠ ماده

ورثه‌دن بری دیكرلرینك اذنی اولمقسزین قبل القسمه تركه‌دن برمقدار پاره اخذ واعمال ایدوبده ضرری كندوسنه

عائد اولدیغی کبی کار ایتدیکی صورتده دخی ورثه اندن حصه الهماز

(فصل ثالث)

(دیون مشترکه بیانندهدر)

۱۰۹۱ ماده

ایکی یازیاده کیمسهلرك برکمسنه ذمتنده اولان الهجقلری سبب واحددن ناشی ایسه ایکیسی بیننده شرکت ملك ایله مشترك بردین اولور . واکر سبب متحد اولماز ایسه دین دخی مشترك اولماز . نته کیم مواد آتیهدن متضح ومستبان اولور .

۱۰۹۲ ماده

متوفانك اعیان متروکهسی وارثلری بیننده حصهلرینه کوره مشترك اولدیغی کبی آخرك ذمتنده اولان الهجغی دخی کذلك وارثلری بیننده حصهلرینه کوره مشترك اولور

۱۰۹۳ ماده

مال مشترکی اتلاف ایدن کمسنهنك ضمانا دینی اولان مبلغ اول مالك صاحبلری بیننده مشترك اولور

۱۰۹۴ ماده

ایکی کشی بیننده مشترك اولان شوقدر غروشی برکمسنهیه

اقراض ایتسهلر مستقرضك اشبو دینی اول ایکی کشی بیننده مشترك اولور

اما ایکی کشی برکمسنهیه بشقه بشقه اقچه اقراض ایتسهلر هربری بشقه بشقه الهجقلو اولوب مستقرضك بودینلری ایکیسی بیننده مشترك اولماز

۱۰۹۵ ماده

صفقهٔ واحده ایله برمال مشترك صاتیلوبده صاحبلرندن هیچ برینك حصهسی حین بیعده ذکر وتسمیه اولنمسه بوندن طولایی مشتری ذمتنده اولان الهجقلری دین مشترك اولور واکر حین بیعده هر برینك ثمن مبیعده اولان حصهسنك مقداری یاخود نوعی تسمیه وتعیین قلنسه مثلا برینك حصهسی شوقدر ودیکرینك حصهسی بوقدر غروش یاخود برینك حصهسی مسکوکات خالصه ودیکرینك حصهسی مسکوکات مغشوشه دیو حصهلری تفریق وتمییز اولنسه بایعلر ثمن مبیعده متشارك اولمیوب هربری بشقه بشقه الهجقلو اولور

کذلك بریسی حصهٔ شایعهسنی برکمسنهیه صاتدقدنصکره دیکری دخی حصهٔ شایعهسنی آیروجه اولهرق ینه اول کمسنهیه صاتسه ثمن مبیعده متشارك اولمیوب هربری بشقه بشقه الهجقلو اولور

١٠٩٦ ماده

ایکی کشی بر مالی صفقهٔ واحده ایله برکمسنه‌یه صاتسه‌لر مثلا برینك برآتی و دیکرینك برقصراغی اولوبده ایکیسنی برلکده اوله‌رق شوقدر غروشه بیع ایتسه‌لر مبلغ مزبور بایعلر بیننده مشترك براله‌جق اولور

واکر هربری کندو حیوانه شوقدر غروش دیو تسمیهٔ ثمن ایلسه هربری بشقه بشقه اله‌جقلو اولوب حیوانلرك مجموع اثمانی دین ایله مشترك اولماز . کذلك ایکی کشی برکمسنه‌یه بشقه بشقه بر مال صاتسه‌لر مبیعلرك اثمانی دین مشترك اولمیوب هربری بشقه بشقه اله‌جقلو اولور

١٠٩٧ ماده

ایکی کشی کفالتلری حسبیله برکمسنه‌نك بورجنی تأدیه ایتدکلرنده اکر بینلرنده مشترك اولان مالدن ویرمشلر ایسه مکفول عنهده اولان اله‌جقلری دین مشترك اولور

١٠٩٨ ماده

برکیمسه شوقدر غروش دینی ادا ایتمك اوزره ایکی کشی‌یه امر ایدوبده انلر دخی تأدیه ایتدکلرنده اکر بینلرنده‌کی مال مشترکدن ویرمشلر ایسه اول کیمسه‌ده اولان اله‌جقلری بردین مشترك اولور

واکر ویردیکلری اقچه بینلرنده مشترك اولمیوبده هربرینك حصه‌سی حقیقة متمیز ایسه مجرد برلکده ادا ایتمش اولملریله اول کیمسه‌ده اولان اله‌جقلری دین مشترك اولماز

١٠٩٩ ماده

دین مشترك دکل ایسه دائنلردن هربری اله‌جغنی مدیوندن بشقه بشقه طلب واستیفا ایلر . وهربریسی هرنه قبض ایدرسه کندی اله‌جغنه محسوب ایدر . دائن دیکر اندن حصه الهماز

١١٠٠ ماده

دین مشترك ایسه دائنلردن هربری کندی حصه‌سنی مدیوندن طلب ایده بیلور وبرینك غیابنده دائن دیکر حاکمه مراجعت ایله حصه‌سنی مدیوندن طلب ایتدکده ویرمسی ایچون حاکم طرفندن امر اولنور

١١٠١ ماده

دین مشترکدن دائنلرك بری هرنه قبض ایدرسه دیکریله بینلرنده مشترك اولور . ومشارکی اندن حصه‌سنی الور . قابض انی یالکز کندی حصه‌سنه محسوب ایده‌مز

١١٠٢ ماده

دائنلردن بری دین مشترکدن حصه‌سنی الوبده صرف

واستهلاك ايتسه مشاركی اكا حصه‌سنی تضمين ايتديره‌بيلور
مثلا ايكی كشی بيننده مناصفة مشترك اولان بيك غروش الەجقدن
بريسی حصه‌سی اولان بش يوز غروشی مديوندن اخذ وقبض ايله
صرف واستهلاك ايلسه مشاركی اولان دائن ديكر اكا ايكيوز اللی
غروشنی تضمين ايتديره بيلور وبوحالده مديونك ذمتنده قالان
بش يوز غروش ينه ايكيسی بيننده مشترك اولور

١١٠٣ ماده

دائن مشاركلردن بری دين مشتركدن برشی قبض ايتميوب
فقط حصه‌سنه بدل مديوندن برمتاع اشترا ايلسه دائن ديكر
اول متاعده مشارك اولماز فقط متاعك ثمنندن كندی
حصه‌سنی اكا تضمين ايتديره بيلور . واكر اشتراك اوزره
اتفاق ايدرلرسه اول متاع بينلرنده مشترك اولور

١١٠٤ ماده

دائن مشاركلردن بری دين مشتركده‌كی حقندن مثلا
شو قدر طوپ بز اوزرينه مديون ايله صلح اولەرق اوقدر
طوپ بزی قبض ايتسه مخير اولور . ديلرسه الديغی
بزلردن مشاركنك حصه‌سنه اصابت ايدن مقداری
اكا تسليم ايدر . وديلرسه واز كچمش اولديغی
حقندن مشاركنك حصه‌سنه اصابت ايدن مقدار مبلغی
اكا ويرر

١١٠٥ ماده

دائنلردن بری بروجه بالا كركدين مشتركدن برمقدارينی
ياتمامنی قبض ايتسون وكرك كندی حصه‌سنه بدل مال
اشترا ايلسون وكرك الەجغی مقابلنده برمال اوزرينه
مديون ايله صلح اولسون دائن ديكر هرصورتده مخير
اولور . ديلرسه مشاركنك بومعامله‌سنی مجيز اولور .
ومواد آنفه ده بيان اولنديغی اوزره حصه‌سنی اندن
الور . وديلرسه مجيز اولميوب حصه‌سنی مديوندن استر
واكر مديونده الەجغی باتارسه دائن قابضه رجوع ايدر .
مقدما مجيز اولماسی مانع رجوع اولماز

١١٠٦ ماده

دائنلردن بری دين مشتركده اولان حصه‌سنی مديوندن
الوب يدنده قضارا تلف اولسه مشاركنك بومقبوضده
اولان حصه‌سنی ضامن اولماز . فقط كندوسی حصه‌سنی
استيفا ايتمش اولور . مديونده قالان الەجق دخی مشاركنه
عائد اولور

١١٠٧ ماده

دائنلردن بری دين مشتركده‌كی حصه‌سنه بدل مديونی
اجرت ايله استخدام ايلسه ديكری اجرتدن كندی
حصه‌سنه اصابت ايدن مقداری اكا تضمين ايتديره بيلور

١١٠٨ ماده

دائن متشارکلردن بری کندی حصه‌سی ایچون مدیوندن رهنی الوبده یدنده رهن تلف اولسه مشارکی اندن حصه‌سنه دوشن مقداری تضمین ایتدیره بیلور

مثلا مناصفة مشترك اولان دینك مقداری بیك غروش اولوبده دائنلردن بری کندی حصه‌سی ایچون بش یوز غروشلق بر رهن الوبده یدنده بو رهن تلف اولسه دین مشترکك نصفی ساقط اوله‌جغندن دائن دیکر کندی حصه‌سنه عائد اولان ایکی یوز اللی غروشی اکا تضمین ایتدیره بیلور

١١٠٩ ماده

دائنلردن بری دین مشترکده‌کی حصه‌سی ایچون مدیوندن کفیل الدیغی ویاخود حصه‌سنی برکمسنه اوزرینه حواله ایتدیردیکی صورتده کفیلدن یاخود محال علیهدن اخذ وقبض ایلدیکی مبلغده دائن دیکر اکا مشارك اولور

١١١٠ ماده

دائنلردن بری دین مشترکده‌کی حصه‌سنی مدیونه هبه یاخود مدیونك ذمتی اندن ابرا ایلسه هبه‌سی یا ابراسی صحیح اولور . وبوندن طولایی مشارکنك حصه‌سنی ضامن اولماز

١١١١ ماده

بر دین مشترکده متشارك اولان دائنلردن بری مدیونك مالنی اتلاف ایدوبده ضمانا انك الەجغنه تقاص اولسه مشارکی اندن حصه‌سنی اله بیلور

فقط دین مشترکك ثبوتندن مقدم اولان بر سببله دائنلردن برینك مدیونه دینی اولوبده دین مشترکده‌کی حصه‌سیله تقاص اولسه مشارکی اکا حصه‌سنی تضمین ایتدیره‌مز

١١١٢ ماده

دائنلردن بری دیکرینك اذنی اولمقسزین دین مشترکی تأجیل وتأخیر ایده‌مز

(لاحقه)

١١١٣ ماده

برکیمسه ایکی کشی‌یه برمال صاتسه هر برندن حصه‌سنی بشقه بشقه مطالبه ایدر مشتریلر یکدیکره کفیل اولمدقجه برینك بورجی دیکرندن مطالبه اولنه‌ماز

(باب ثانى)

(قسمت بیانده اولوب طقوز فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(قسمتك تعريف وتقسيمى حقنده در)

١١١٤ ماده

قسمت . حصهٔ شایعه‌یی تعیین ایتمکدر

یعنی کیل ووزن وذراع کبی برمقیاس ایله حصه‌لری یکدیکردن تمییز وافراز ایلمکدر

١١١٥ ماده

قسمت ایکی وجهله اولور . شویله که یااعیان مشترکه یعنی متعدد ومشترك شیلر قسملره بولنه‌رك هر فردنده شایع اولان حصه‌لر برر قسمنده جمع ایدلمش اولور . اوچ کشی بیننده مشترك اولان اوتوز قیونی اونر اونر اوچه تقسیم کبی بوکا قسمت جمع دینلور . یاخود برعین مشترك تقسیم اولنوب هر جزئنده شایع اولان حصه‌لر برر قسمنده تعین ایدر . برعرصه‌نك ایکی‌یه تقسیمی کبی بوکا قسمت تفریق وقسمت فرد دینلور

١١١٦ ماده

قسمت برجهتله افراز وبرجهتله مبادله‌در

مثلا ایکی کیمسه بیننده مناصفة مشترك اولان برکیله بغدایك هر حبه‌سنده هربرینك نصف حصه‌سی اولدیغی حالده مجموعی قسمت جمع قبیلندن اوله‌رق ایکی قسمه تقسیم ایله برقسمی برینه ودیکر قسمی دیکرینه ویرلدیکده هربری کندوسنك نصف حصه‌سنی افراز ونصف دیکرینی آخرك نصف حصه‌سیله مبادله ایتمش اولور

کذلك ایکی کشی بیننده مناصفة مشترك اولان برعرصه‌نك هر جزئنده هربرینك نصف حصه‌سی اولدیغی حالده قسمت تفریق ایله ایکی‌یه تقسیم اولنه‌رق هربرینه برر قسمی ویرلدکده هربری کندو نصف حصه‌سنی افراز ونصف دیکرینی آخرك نصف حصه‌سیله مبادله ایلمش اولور

١١١٧ ماده

مثلیاتده افراز جهتی راجحدر

بناء علیه مثلیات مشترکه‌ده متشارك اولنلردن هربری دیکرینك غیابنده وانك اذنی اولمقسزین کندی حصه‌سنی اخذ ایده بیلور . فقط غائبك حصه‌سی کندوسنه تسلیم اولنمدقجه قسمت تمام اولماز . وقبل التسلیم غائبك حصه‌سی تلف اولسه مشارکنك قبض ایلمش اولدیغی حصه بینلرنده مشترك اولور

١١١٨ ماده

قیمیاتده مبادله جهتی راجحدر . مبادله‌ایسه تراضی یاخود حکم قاضی ایله اوله بیلور

بناءعلیه مثلیاتدن اولمیان اعیان مشترکه‌ده متشارك اولنلردن

بريسى آخرك غيابنده وانك اذنى اولمقسزين كندى حصه سنى اخذ ايده مز

١١١٩ ماده

مكيلات وموزونات ايله جوز ويمورطه كبى عدديات متقاربه هب مثلياتدر فقط ال ايشى اولان اوانى كبى اختلاف صنعت حسبيله مختلف ومتفاوت اولان موزونات قيميدر

وبرده اربه ايله قاريشيق بغداى كبى خلاف جنسيله يكديكردن تمييز وتفريق اولنه ميه جق صورتده مخلوط اولان مثلى قيمياتدندر

ذرعيات دخى قيميدر . فقط برجنس چوقه وفابريقه معمولاتى اولان بزلر كبى افرادى بيننده تفاوت اولميوبده ذراعى شوقدر غروشه ديو صاتيلان ذرعيات مثليدر

حيوانات ايله قاون وقارپوز كبى افرادى بيننده قيمتجه تفاوت بولنان عدديات متفاوته قيمياتدندر

يازمه كتابلر قيمى وباصمه كتابلر مثليدر

١١٢٠ ماده

قسمت جمع ايله قسمت تفريقدن هربرى ايكى نوعه تقسيم اولنور . نوع اول قسمت رضا . ونوع ثانى قسمت قضادر

١١٢١ ماده

قسمت رضا . متقاسمينك يعنى ملك مشترك صاحبلرينك رضالريله اجرا اولنان قسمتدركه بالتراضى بينلرنده تقسيم ايدرلر ياخود جمله سنك رضالريله حاكم تقسيم ايلر

١١٢٢ ماده

قسمت قضا . مقسوم له اولنلردن يعنى ملك مشترك صاحبلرندن بعضيسنك طابى اوزرينه قاضينك جبراً وحكماً تقسيميدر

(فصل ثانى)

(شرائط قسمت بياننده‌در)

١١٢٣ ماده

مقسومك عين اولمسى شرطدر . بناء عليه دين مشتركك قبل القبض تقسيمى صحيح اولماز

مثلا متوفانك متعدد كمسنه لر ذمتنده اله جغى اولوبده فلانده اولان اله جغى فلان وارثك وفلانده اولان اله جغى فلان وارثك اولمق اوزره تقسيم اولنسه صحيح اولماز . وبوصورتده وارثلردن برى نه تحصيل ايدر ايسه وارث ديكر اكا مشارك اولور (باب اولك فصل ثالثنه باق)

١١٢٤ ماده

حصه لر تمييز وافراز اولنمدقجه قسمت صحيح اولماز

مثلا مشترك بر بیغین بغدای صاحبلرندن بری دیکرینه سن بیغینك شو طرفنی ال بو طرفی بن اولسون دیسه تقسیم اولنمش اولماز

١١٢٥ ماده

مقسوم حین قسمتده مشارکلرك ملکی اولمق شرطدر بناء علیه بعدالقسمه مقسومك مجموعنه بری مستحق چیقسه قسمت باطل اولور

وکذا مقسومك نصف وثلث کبی برجزء شایعنه مستحق چیقسه قسمت باطل اولوب مقسومك تکرار تقسیمی لازم کلور

کذلك برحصه‌نك مجموعنه مستحق چیقسه قسمت باطل اولوب حصهٔ باقیه حصه‌دارلر بیننده مشترك اولور

واکر یالکز برحصه‌نك برمقدار معیننه یاخود برجزء شایعنه مستحق چیقسه اول حصه صاحبی مخیردر دیلرسه قسمتی فسخ ایدر . ودیلرسه فسخ ایتمیوب مقدار نقصانیله دیکر حصه‌داره رجوع ایدر

مثلا بوز التمش ارشون برعرصه مناصفة ایکی‌یه تقسیم اولندقدن صکره برحصه‌نك نصفنه بری مستحق چیقسه اول حصه صاحبی دیلرسه قسمتی فسخ ایدر ودیلرسه حصه‌سنك ربعیله مشارکنه رجوع ایدر یعنی انك حصه‌سندن یکرمی ارشون محلی الور وهر حصه‌نك بر مقدار معیننه مستحق چیقدیغی تقدیرده اکر مساوات اوزره ایسه قسمت فسخ اولنماز . واکر برینککی آز وبرینککی چوق ایسه انجق مقدار زیاده‌یه اعتبار اولنور . ویالکز

برینك حصه‌سندن برمقدار معینه مستحق چیقمش کبی اولور وزیاده کیمك حصه‌سنه اصابت ایتمش ایسه بروجه بالا مخیر اولوب دیلرسه قسمتی فسخ ایدر . ودیلرسه مقدار نقصانیله مشارکنه رجوع ایلر

١١٢٦ ماده

قسمت فضولی . قولا یاخود فعلا اجازته موقوف اولور

مثلا بری مال مشترکی خود بخود تقسیم ایتسه جائز ونافذ اولماز فقط صاحبلری پك اعلا دیو قولا اجازت ویرسه یاخود حصهٔ مفرزه‌لرنده تصرف املاك ایله یعنی بیع وایجار کبی تملکه اوازمندن اولان بروجهله تصرف ایتسه‌لر قسمت صحیح ونافذ اولور

١١٢٧ ماده

قسمتك عادلانه اولمسی یعنی حصه‌لر استحقاقلرینه کوره تعدیل اولنه‌رق بریسنده نقصان فاحش اولمامسی لازمدر بناء علیه قسمتده غبن فاحش دعواسی استماع اولنور . فقط مقسوم له اولنلر استیفای حق ایلدکلرینی اقرار ایتدکدن صکره غبن فاحش دعواسی ایدرلرسه استماع اولنماز .

١١٢٨ ماده

قسمت رضاده متقاسمیندن هر برینك رضاسی شرطدر بناء علیه بریسی غائب اولسه قسمت رضا صحیح اولماز . وایچلرنده صغیر وار ایسه ولیسی یاخود وصیسی انك

مقامنه قائم اولور . واكر ولیسی یاخود وصیسی یوق ایسه حاكمك امرینه موقوف اولور وحاكم طرفندن بروصی نصب اولنه‌رق انك معرفتیله تقسیم اولنور

١١٢٩ ماده

قسمت قضاده طلب شرطدر . حصه‌دارلرك بریسی طرفندن اولسون طلب واقع اولمدقجه حاكم طرفندن جبراً قسمت صحیح اولماز

١١٣٠ ماده

حصه‌دارلردن بعضیسی قسمت ایستیوبده بعضیسی امتناع ایتدیکی تقدیرده فصل ثالث وفصل رابعده بیان اولنه‌جغی وجهله مال مشترك اكر قابل قسمت ایسه حاكم انی جبراً تقسیم ایلر . دكل ایسه تقسیم ایلمز

١١٣١ ماده

قابل قسمت . تقسیمه صالح اولان مال مشتركدر . شویله كه اول مالدن مقصود اولان منفعت قسمت ایله فوت اولمیه

(فصل ثالث)

(قسمت جمع بیانده در)

١١٣٢ ماده

متحدالجنس اولان اعیان مشتركه‌ده قسمت قضا جاری اولور

یعنی مشاركلردن یالكز بعضینك طلبی اوزرینه حاكم انلری حكماً تقسیم ایلر . كرك مثلیاتدن اولسون وكرك قیمیاتدن اولسون

١١٣٣ ماده

متحدالجنس اولان مثلیاتك افرادی بیننده فرق وتفاوت اولمدیغندن قسمتی مشاركلردن هیچ برینه مضر اولمدقدن بشقه هر بری حقنی المش وهر برینك تمامیت ملكی حصوله كلمش اولور

نته‌كیم ایكی كشی بیننده مشترك اولان برمقدار بغدای حصه‌لرینه كوره تقسیم اولندقده هر بری حقنی استیفا ایدرك حصه‌سنه اصابت ایدن بغدایه مستقلاً مالك اولور شوقدر درهم آلتون كلیچه وبوقدر قیه كموش یا باقر ویا تیمور كلیچه وبرجنسدن اولان شوقدر پاستال چوقه وبوقدر طوپ بز وشوقدر عدد یومورطه دخی بوقبیلدندر

١١٣٤ ماده

متحدالجنس اولان قیمیاتك افرادی بیننده فرق وتفاوت وار ایسه‌ده پك جزئی اولمق حسبیله یوق حكمنده اولدیغندن بونلر دخی بروجه بالا قابل قسمت عد اولنمشدر

مثلا ایكی كشی بیننده مشترك اولان بشیوز قیون حصه‌لرینه كوره ایكیه تقسیم اولندقده هر بری حقنی عینیله المش كبی اولور شوقدر یوز دوه وبوقدر یوز اینك دخی بوقبیلدندر

١١٣٥ ماده

اجناس مختلفه‌ده یعنی مختلف الجنس اولان اعیان مشتركه‌ده

قسمت قضا جاری اولماز . کرك مثلیاتدن اولسون وکرك قیمیاتدن اولسون یعنی مشارکاردن یالکز برینك طابی اوزرینه حاکم انلری جبراً قسمت جمع ایله تقسیم ایده‌مز

مثلا حصه‌دارلردن برینه شوقدر کیله بغدای واکا مقابل دیکرینه بوقدر کیله اربه یاخود برینه شوقدر قیون واکا مقابل دیکرینه بوقدر دوه یا اینك وبرینه برقلیج ودیکرینه براکر طاقمی وبرینه برقوناق ودیکرینه بردکان یا برچفتلك اعطاسیله قسمت قضا جائز اولماز . اما کندیلری راضی اولدقلری حالده وجه مشروح اوزره قسمت قضا جائز اولور

۱۱۳۶ ماده

اختلاف صنعت حسبیله مختلف اولان اوانی ولوکه برجنس معدندن مصنوع اولسه بیله مختلف الجنس عد اولنور

۱۱۳۷ ماده

حلیات وبیوك انجو وجواهر دخی مختلف الجنس اولان اعیاندندر

اما افرادی بیننده قیمتجه تفاوت اولمیان اوفق انجولر وصابی طاشی دینلان خرده الماسلر کبی جواهر صغیره متحد الجنس عد اولنور

۱۱۳۸ ماده

متعدد قوناقلر ودکانلر وچفتلکلر دخی مختلف الجنس اولوب قسمت جمع ایله تقسیم اولنمازلر

مثلا متعدد قوناقلردن بری مشارکاردن برینه ودیکری دیکرینه اعطا ایله قسمت قضا جائز اولمیوب بونلرك هربری بروجه آتی قسمت تفریق ایله تقسیم اولنه بیلور

(فصل رابع)

(قسمت تفریق بیاننده‌در)

۱۱۳۹ ماده

برعین مشترکك تفریق وتبعیضی صاحبلرندن هیچ برینه مضر دکل ایسه قابل قسمتدر

مثلا برعرصه تقسیم اولندقده هرقسمنده ابنیه یاپیلور . واغاج دیکلور . وقویی قازیلور . بوجهتله عرصه‌دن مقصود اولان منفعت باقی اولور

کذلك برقوناغك سلاملق وحرم دائره‌لری بشقه بشقه برر منزل اولمق اوزره تفریق وتقسیم اولندقده قوناقدن مقصود اولان سکنی منفعتی فوت اولماز . ومشارکلردن هربری مستقلاً برر منزل صاحبی اولور

بناء علیه کرك عرصه‌ده وکرك قوناقده قسمت قضا جاری اولور یعنی صاحبلرندن بری قسمت ایستیوبده دیکری امتناع ایلسه حاکم انلری جبراً تقسیم ایلر

۱۱۴۰ ماده

برعین مشترکك تفریق وتبعیضی صاحبلرندن برینه نافع ودیکرینه مضر یعنی منفعت مقصوده‌سنی مفوت اولوبده

نفعی اولان کیمسه قسمت ایستر ایسه کذلك حاکم آنی حکماً تقسیم ایلر

مثلا مشترك برخانه‌ده متشارك اولنلردن برینك حصه‌سی از اولوبده بعدالتقسیم انده سکنی ایله انتفاع اولنه‌میه‌جق اولدیغی حالده حصه‌سی چوق اولان مشارکی قسمت ایستر ایسه حاکم انی قضاء تقسیم ایلر

۱۱۴۱ ماده

تفریق وتبعیضی صاحبلرندن هربرینه مضر اولان برعین مشترکده قسمت قضا جاری اولماز

مثلا بردکرمن تقسیم اولنسه ارتق دکرمن اوله‌رق استعمال اولنه‌مز بوجهتله منفعت مقصوده فوت اولور . بناء علیه مشارکلرندن یالکز برینك طلبی اوزرینه حاکم آنی تقسیم ایده‌مز . امابالتراضی تقسیم اولنور . حمام وقویی وقنات وکچوك اوطه وایکی خانه اره‌سنده‌کی حائط دخی بویله‌در . برحیوان ایله برعربه وبراکر وبرجبه وبربوزك طاشی کبی پارمغه وقیرمغه محتاج اولان عروض دخی بوقبیلدندرکه هیچ برنده قسمت قضا جاری اولماز

۱۱۴۲ ماده

برمشترك کتابك تقسیم اوراقی جائز اولمدیغی کبی متعدد جلدلره منقسم اولان برکتابك جلد بجلد تقسیمی دخی جائز اولماز

۱۱۴۳ ماده

ایکی یاخود زیاده کیمسه‌لر بیننده مشترك اولوبده بشقه‌سنك

اصلا دخوله حقی اولمیان طریقك بری قسمتنی ایستیوبده دیکری امتناع ایتدیکی تقدیرده نظر اولنور . اکر بعدالقسمه هربرینه برر طریق قاله‌جق اولور ایسه تقسیم اولنور

والا قسمته جبر اولنماز . مکرکه هربرینك بشقه بشقه طریق ومنفذی اوله . اول حالده ینه تقسیم اولنور

۱۱۴۴ ماده

مسیل مشترك دخی طریق مشترك کبیدرکه بری قسمت ایستیوبده دیکری امتناع ایتدیکی تقدیرده اکر بعدالقسمه هربرینه صوینی آقیده‌جق قدر یر قالورسه یاخود مسیل اتخاذ ایده‌جك بشقه یری وار ایسه تقسیم اولنور . والا تقسیم اولنماز

۱۱۴۵ ماده

برکیمسه حق مروری باقی اولمق اوزره ملکی اولان طریقی صاته بیلدیکی کبی ایکی کشی بیننده مشترك اولان برعقارك تقسیمنده طریق مشترکك رقبه‌سی یعنی ملکیتی برنده قالمق ودیکرینك یالکز حق مروری اولمق اوزره قسمت دخی جائز اولور

۱۱۴۶ ماده

برخانه‌نك تقسیمنده ایکی حصه آره‌سنده‌کی حائط

حصه‌دارلر بیننده مشترك اوله‌رق براغلمق جائز
اولدیغی کبی یالکز برینك ملکی اولمق اوزره قسمت دخی
جائز اولور

(فصل خامس)

(کیفیت قسمت بیاننده‌در)

١١٤٧ ماده

مال مشترك اکر مکیلاتدن ایسه کیل ایله وموزوناتدن ایسه
وزن ایله وعددیاتدن ایسه عدد ایله وذرعیاتدن ایسه
ذراع ایله تقسیم اولنور

١١٤٨ ماده

عرصه واراضی ذرعیاتدن اولدقلرینه مبنی ذراع ایله
تقسیم اولنورلر
اما اوزرلرنده کی اشجار وابنیه تقدیر قیمت ایله تقسیم
قلنورلر

١١٤٩ ماده

برقوناغك تقسیمنده برحصه‌نك ابنیه‌سی دیکر حصه‌نك
ابنیه سنه نسبتله دها قیمتلو اولدیغی تقدیرده ممکن
ایسه دیکر حصه‌یه عرصه‌دن قیمتجه اکا معادل

اوله‌جق قدر فضله یر ویریلور دکل ایسه اکا مقابل نقود
علاوه ایدیلور

١١٥٠ ماده

ایکی کشی بیننده مشترك برخانه‌نك فوقانیسی برینه
وتحتانیسی دیکرینه اعطا اولنمق اوزره قسمتی مراد
اولندقده کرك فوقانی وکرك تحتانی تقویم اولنه‌رق قیمت
اعتباریله تقسیم اولنور

١١٥١ ماده

برقوناق تقسیم اولنه‌جق اولدقده قسام اولان کیمسه
ابتدا انی کاغد اوزرنده تصویر وعرصه سنی ذراع ایله
مساحه وابنیه سنی تقویم وصاحبلرینك حصه‌لرینه کوره
تسویه وتعدیل وممکن ایسه هرحصه‌یی یکدیکره تعلق
قالمامق اوزره حق طریق وشرب ومسیلی ایله افراز
وبرنجی وایکنجی واوچنجی دیو تلقیب ایتملی وبعده
قرعه چکملیدر . برنجی ابتدا اسمی چیقانك وایکنجی
ثانیا اسمی چیقانك واوچنجی ثالثا اسمی چیقانك اولور .
زیاده حصه وار ایسه ینه بوترتیب اوزره یورر

١١٥٢ ماده

تکالیف امیریه اکر محافظهٔ نفوس ایچون ایسه عدد
رؤس اوزرینه تقسیم اولنوب نسوان وصبیان دفتر توزیعه

ادخال اولنماز . واکر محافظهٔ املاك ایچون ایسه مقدار ملك اوزرینه تقسیم اولنور

زیرا (٨٧) ماده‌ده مذکور اولدیغی اوزره غرامت غنیمته کوره‌در

(فصل سادس)

(خیارات بیاننده‌در)

١١٥٣ ماده

بیعده اولدیغی کبی اجناس مختلفه‌نك تقسیمنده دخی خیار شرط وخیار رؤیت وخیار عیب واردر

مثلا حصه‌دارلردن بری شوقدر کیله بغدای واکا مقابل دیکری بوقدر کیله‌ اربه یاخود بری شوقدر قیون واکا مقابل دیکری بوقدر اینك آلمق اوزره مال مشترکی بالتراضی بینلرنده تقسیم ایتدکلرنده اکر بریسی شوقدر کون مخیر اولمق اوزره شرط ایلمش اولسه اول مدت ظرفنده دیلرسه قسمتی قبول ودیلرسه فسخ ایدر واکر بریسی هنوز مال مقسومی کورمامش ایسه کوردکده کذلك مخیر اولور واکر بریسنك حصه‌سی عیبلو چیقسه دیلرسه قبول ودیلرسه رد ایلر

١١٥٤ ماده

متحدالجنس اولان قیمیاتك تقسیمنده دخی خیار شرط ورؤیت وعیب وار در

مثلا مشترك اولان یوز قیون صاحبلری بیننده حصه‌لرینه کوره تقسیم اولندقده اکر بریسی شوقدر کون مخیر اولمق اوزره شرط

ایلمش اولسه اول مدت ظرفنده قسمتی قبول ایدوب اتمامکده مخیر اولور . واکر هنوز قیونلری کورمامش ایسه کوردکده کذلك مخیر اولور . واکر بریسنك حصه‌سنه اصابت ایدن قیونلرك عیب قدیمی ظهور ایتسه کذلك مخیر اولوب دیلرسه قبول ودیلرسه رد ایلر

١١٥٥ ماده

متحدالجنس اولان مثلیاتك تقسیمنده خیار شرط ورؤیت اولمیوب فقط خیار عیب واردر

مثلا ایکی کشی بیننده مشترك اولان بر بیغین بغدای تقسیم اولندقده شو قدر کون مخیر اولمق شرطی معتبر اولماز . وبری بغدایی کورمامش ایسه کوردکده مخیر اولماز . اما برینه بیغینك اوست طرفندن ودیکرینه الت طرفندن ویریلوبده الت طرفی چوروك چیقسه صاحبی مخیر اولوب دیلرسه قبول ودیلرسه رد ایدر

(فصل سابع)

(قسمتك فسخ واقاله‌سی بیاننده‌در)

١١٥٦ ماده

قرعه‌لر کاملا چکلدکده قسمت تمام اولور

١١٥٧ ماده

قسمت تمام اولدقده ارتق اندن رجوع اولنه‌ماز

١١٥٨ ماده

اثنای قسمتده مثلا قرعه‌لرك چوغی چیقوبده یالکز بری قالمش اولدیغی حالده حصه‌دارلردن بری رجوع ایده‌جك اولسه باقیلور . اکر قسمت رضا ایسه رجوع ایده‌بیلور . واکر قسمت قضا ایسه رجوع ایده‌مز

١١٥٩ ماده

بعدالقسمه حصه‌دارلر کندی رضالریله قسمتی فسخ واقاله ایدرك مقسومی کما فی السابق بینلرنده مشترك ایده‌بیلورلر

١١٦٠ ماده

قسمتده غبن فاحش اولدیغی تبین ایدر ایسه فسخ اولنه‌رق تکرار قسمت عادله ایله تقسیم اولنور

١١٦١ ماده

ترکه‌نك تقسیمندن صکره میتك دینی ظهور ایتسه قسمت فسخ اولنور

مکرکه ورثه دینی ایفا یاخود دائنلر الهجقلرندن انلری ابرا ایدرلر ویاخود میتك مقسومدن بشقه مالی اولوبده بورج انکله ایفا اولنور ایسه اول حالده قسمت فسخ اولنماز

(فصل ثامن)

(احکام قسمت بیاننده‌در)

١١٦٢ ماده

حصه‌دارلردن هر بری بعدالقسمه کندی حصه‌سنه مستقلا مالك اولور . برینك حصه‌سنده ارتق دیکرینك علاقه‌سی قالماز . وباب ثالثده بیان اولنه‌جغی وجهله هر بریسی کندی حصه‌سنده کیف مایشاء تصرف ایدر حتی ایکی کیشی بیننده مشترك بر خانه تقسیم اولنوبده برینك حصه‌سنه ابنیه ودیکرینك حصه‌سنه عرصهٔ خالیه اصابت ایتدیکی صورتده عرصه صاحبی اول عرصه‌ده قویی قازار و کاریز یاپار وابنیه انشا ایدوب دیلدیکی قدر یوکسك چیقار ابنیه صاحبنك هواسنی یاخود کونشنی سد ایتسه بیله مانع اوله‌ماز

١١٦٣ ماده

اراضی تقسیمنده اشجار وچفتلك تقسیمنده اشجار ایله ابنیه من غیر ذکر داخل اولور . یعنی اشجار وابنیه کیمك حصه‌سنده بولنور ایسه انك اولور . حین تقسیمده ذکر وتصریحه یاخود جمیع حقوقیله ویا جمیع مرافقیله دینلمك کبی بر تعبیر عمومی ایله ادخاله حاجت یوقدر

١١٦٤ ماد

کرك اراضی و کرك چفتلك تقسیمنده اکین ومیوه ذکر

وتصریح اولنمدقجه داخل اولمیوب انلر کما کان مشترك
اوله‌رق قالور . حین تقسیمده کرك جمیع حقوقیله کبی
بر تعبیر عمومی ایراد اولنسون وکرك اولنمسون

۱۱۶۵ ماده

مقسومك اراضیء مجاوره‌ده اولان حق طریق ومسیلی
هرحالده داخل قسمت اولور . یعنی کیمك حصه‌سنده
واقع اولورسه انك حقوقدن اولور . حین قسمتده
کرك جمیع حقوقیله دینلسون و کرك دینلمسون

۱۱۶۶ ماده

حین قسمتده برحصه‌نك دیکر حصه‌ده طریقی یاخود
مسیلی اولمسی شرط ایدیلورسه اول شرطه رعایت ایدیلور

۱۱۶۷ ماده

برحصه‌نك دیکر حصه‌ده طریقی اولوبده حین قسمتده
ابقاسی شرط ایدلمامش ایسه بشقه طرفه صرف وتحویلی
قابل اولدیغی تقدیرده صرف وتحویل اولنور . حین
قسمتده کرك جمیع حقوقیله دینلسون و کرك دینلمسون
اماطریقك بشقه طرفه صرف وتحویلی قابل اولمدیغی
تقدیرده باقیلور . اکرحین قسمتده جمیع حقوقیله دینلمش
ایسه طریق داخل قسمت اوله‌رق حالی اوزره ابقا
اولنور . واکرجمیع حقوقیله کبی برتعبیر عمومی علاوه

اولنمامش ایسه قسمت فسخ اولنور
بوخصوصده مسیل دخی عینیله طریق کبیدر

۱۱۶۸ ماده

ایکی کیشی بیننده مشترك برخانه‌ده دیکر کمسنه‌نك طریقی
اولوبده خانه صاحبلری اول خانه‌یی تقسیم ایده‌جك
اولدقلرنده طریق صاحبی مانع اوله‌ماز . فقط انلردخی
خانه‌یی تقسیم ایتدکارنده طریقی حالی اوزره ترك
ایدرلر

واوچی بالاتفاق خانه ایله برابر طریقی دخی صاتدقلری
تقدیرده اکر طریق اوچنك بیننده مشترك ایسه ثمن
اوچنك بیننده تقسیم اولنور

واکر طریقك رقبه‌سی قوناق صاحبلرینك اولوبده
اول کمسنه‌نك یالکز حق مروری وار ایسه هر بری حقنی الور
شویله که عرصه بر کره حق مرورایله وبر کره حق مرورسز تقویم
اولنوب ایکی قسمت بیننده‌کی فضله حق مرور صاحبنك اولور .
وباقیسی خانه صاحبلرینه عائد اولور

مسیل دخی طریق کبیدر . یعنی برمشترك خانه‌ده دیکر
کمسنه‌نك حق مسیلی اولسه اول خانه صاحبلری خانه‌یی
تقسیم ایدوب مسیلی حالی اوزره ترك ایدرلر

۱۱۶۹ ماده

برقوناغك حولیسنده دیکر کمسنه‌نك منزلی اولوبده منزل

صاحبی اول حولیدن مرور ایدر اولدیغی حالده قوناق
صاحبلری قوناغی تقسیم ایده جك اولدقلرنده منزل صاحبی
مانع اوله ماز

فقط انلر قوناغی تقسیم ایتدکلرنده منزلك قپوسی عرضنده
اکا بریول ترك ایدرلر

١١٧٠ ماده

ایکی یه تقسیم اولنان برقوناغك ایکی قسمی اره سنده
برحائط اولوبده برقسمك دیکر حائطنك اوزرنده کی
کیرشلرك اوجلری اول حائط مشترك اوزرنده بولندیغی
صورتده اکر حین قسمتده اول کیرشلرك رفعی
شرط ایدلمش ایسه رفع اولنور . والارفع اولنماز
ایکی قسم اره سنده کی حائط برحصه دارك واوجلری
اول حائط اوزرینه بندیرلمش اولان کیرشلر دیکر حصه دارك
ملکی اولمق اوزره تقسیم اولندیغی صورتده دخی حکم
ینه بو وجهله در

١١٧١ ماده

برقسمده واقع اولان اغاجلرك داللری دیکر قسمك
اوزرینه صارقمش اولدیغی صورتده دخی اکر حین
قسمتده قطعی شرط ایدلمامش ایسه اول داللر
کسدیریله مز

١١٧٢ ماده

برطریق خاصده حق مروری اولان برمشترك خانه تقسیم
اولندقده حصه دارلردن هر بری اول طریقه قپو وپنجره
آچه بیلور . سائر اصحاب طریق اکا مانع اوله ماز

١١٧٣ ماده

قابل قسمت اولان برملك مشترکده حصه دارلردن بری
کندوسیچون دیکر حصه دارك اذنی اولمقسزین بربنا یاپدقدن
صکره دیکر حصه دار قسمت طلب ایتدکده تقسیم اولنور
اول بنا بانیسنك حصه سنه اصابت ایدرسه فبها . واکر
دیکر حصه دارك حصه سنه اصابت ایدرسه بو حصه دار
اول بنایی هدم ورفع ایتدیره بیلور

(فصل تاسع)

(مهایئه بیاننده در)

١١٧٤ ماده

مهایئه . قسمت منافعدن عبارتدر

١١٧٥ ماده

مثلیاتده مهایئه جاری اولماز
مهایئه اول قیمیاتده جاری اولورکه عینلری باقی اوله رق
انلرله انتفاع ممکن اوله

١١٧٦ ماده

مهايئه ايكى نوعدر . نوع اول زمانا مهايئه‌در

نته‌كيم ايكى كشى بيننده مشترك اراضى‌يى برسنه برى وديكر سنه ديكرى زراعت ايتمك وبرمشترك قوناق صاحبلرندن هربرى بالمناوبه اول قوناقده برسنه اوتورمق اوزره مهايئه‌لرى كبى

نوع ثانى مكانا مهايئه‌در

نته‌كيم ايكى كشى بيننده مشترك اولان اراضينك ياريسنى برى وديكر ياريسنى ديكرى زراعت ايتمك ومشترك قوناغك برطرفنده برى وديكر طرفنده ديكرى ياخود اوست قاتنده برى والت قاتنده ديكرى ومشترك ايكى خانه‌نك برينده برى وديكرنده ديكرى اوتورمق اوزره مهايئه‌لرى كبى

١١٧٧ ماده

برمشترك حيوانى صاحبلرى بالمناوبه قوللانمق اوزره مهايئه جائز اولديغى كبى ايكى مشترك حيواندن برينى برى وديكرينى ديكرى قوللانمق اوزره مهايئه دخى جائز اولور

١١٧٨ ماده

زمانا مهايئه برنوع مبادله‌در

شويله‌كه برحصه‌دارك كندو نوبتنده‌كى حصهٔ منفعتى ديكر حصه‌دارك نوبتنده‌كى حصهٔ منفعتيله مبادله ايدلمش اولور . بوجهتله زمانا مهايئه اجاره حكمنده‌در

بناء على ذلك زمانا مهايئه‌ده شوقدر كون ياخود شوقدر آى كبى برمدت ذكر وتعيين اولنمق لازمدر

١١٧٩ ماده

مكانا مهايئه برنوع افرازدر

شويله‌كه ايكى حصه‌دارك مثلا برمشترك قوناقده اولان منفعتلرى شايع يعنى اول قوناغك هرجزئنه شامل ايكن مهايئه ايله برينك منفعتى اول قوناغك برقطعه‌سنده وديكرينك منفعتى ديكر قطعه‌سنده جمع ايدلمش اولور

بناء على ذلك مكانا مهايئه‌ده ذكر وتعيين مدت لازم دكلدر

١١٨٠ ماده

زمانا مهايئه‌ده بدايت ايچون يعنى حصه‌دارلردن قنغيسى اول انتفاع ايتمك ايچون قرعه چكلديكى كبى مكانا مهايئه‌ده دخى قرعه ايله تعيين محل اولنمليدر

١١٨١ ماده

مشترك ومتعدد شيلرك صاحبلرندن برى مهايئه استيوب ده ديكرى امتناع ايتدكده اكر اول عين مشتركلر متفق المنفعه ايسه‌لر مهايئه‌يه جبر اولنور واكر مختلف المنفعه ايسه‌لر جبر اولنماز

مثلا ايكى مشترك خانه‌دن برنده برى وديكرنده ديكرى ساكن اولمق وايكى مشترك حيواندن برينى برى وديكرينى ديكرى قوللانمق اوزره برى مهايئه ايستيوب ده ديكرى امتناع ايلسه مهايئه‌يه جبر اولنور . اما برى خانه‌ده ساكن اولوب ده ديكرى حمامى ايجار ايتمك ياخود برى خانه‌ده ساكن اولوب ده ديكرى اراضى‌يى زراعت ايتمك اوزره بالتراضى مهايئه جائز ايسه‌ده برى امتناع ايتسه مهايئه‌يه جبر اولنماز

١١٨٢ ماده

قابل قسمت اولان مال مشترك صاحبلرندن بری قسمت ودیكری مهایئه ایستسه قسمت ادعاسی قبول اولنور وهیچ بریسی قسمت طلبنده اولمدیغی حالده بری مهایئه ایستیوبده دیكری امتناع ایلسه مهایئه یه جبر اولنور

١١٨٣ ماده

قابل قسمت اولمیان برعین مشترك صاحبلرندن بری مهایئه استیوبده دیكری امتناع ایلسه مهایئه یه جبر اولنور

١١٨٤ ماده

سفینه ودكرمن وقهوه‌خانه وخان وحمام كبی عمومك اجرتله منتفع اولدیغی عقارات مشتركه اهلنه ایجار ایله اجرتی حصه‌دارلر بیننده حصه‌لرینه كوره تقسیم اولنور واكر حصه‌دارلردن بری حصه‌سنی ایجاردن امتناع ایدرسه مهایئه یه جبر اولنور . فقط برینك نوبتنده غله‌سی یعنی كراسی زیاده اولورسه اول زیاده حصه‌دارلر بیننده تقسیم اولنور

١١٨٥ ماده

حصه‌دارلردن هر بری زمانا مهایئه‌دن صكره كندو نوبتنده عقار مشتركی ومكانا مهایاه‌دن صكره كندو حصه‌سنه اصابت ایدن قطعه‌یی بالذات استعمال ایده‌بیلدیكی كبی آخره ایجار ایله كندوسیچون اجرتنی اخذ ایده‌بیلور

١١٨٦ ماده

ابتدا منافع اوزرینه مهایئه اولندقدن صكره حصه‌دارلر كندو نوبتلرینی ایجار ایدوبده برینك نوبتنده غله زیاده اولسه دیكر حصه‌دار اول زیاده‌ده مشارك اولماز اما ابتدا استغلال ایتمك اوزره مثلا برمشترك خانه‌نك كراسنی برآی بری وبرآی دیكری المق اوزره مهایئه ایتسه‌لر فضله‌سی مشترك اولور فقط ایكی خانه‌دن برینك غله‌سنی بری ودیكرینك غله‌سنی دیكری المق اوزره مهایئه ایتدكلرنده برخانه‌نك غله‌سی زیاده اولسه دیكر حصه‌دار اكا مشارك اولماز

١١٨٧ ماده

اعیان اوزرینه مهایئه جائز اولماز

مثلا مشترك اشجارك میوه‌لری ومشترك حیوانلرك سوتی وبوكی اعیاندن اولمغله اشجار مشتركه‌دن برمقدارینك میوه‌سنی مشاركلردن بری ودیكر مقدارینك میوه‌سنی دیكری دیوشرمك ومشترك قیونلرك برسوریسنك سوتینی وبوكنی بری ودیكر برسوریسنك سوتینی وبوكنی دیكری المق اوزره مهایئه صحیح اولماز

١١٨٨ ماده

حصه‌دارلر بالتراضی بینلرنده مهایئه ایتدكلرنده بعده یالكز بریسی آنی فسخ ایده‌بیلور ایسه‌ده بری كندی نوبتنی آخره ایجار ایتمش ایسه مدت اجاره منقضی اولمدقجه دیكری مهایئه‌یی فسخ ایده‌مز

١١٨٩ ماده

حكم حاكم ايله اجرا اولنان مهايئه‌يى حصه‌دارلردن يالكز
برى فسخ ايده‌مز ايسه‌ده هپسى بالتراضى فسخ ايده‌بيلور

١١٩٠ ماده

حصه‌دارلردن برى حصه‌سنى صاتمق ياخود تقسيم ايلمك
مراد ايتدكده مهايئه‌يى فسخ ايده‌بيلور
اما مجرد مال مشتركى اسكى حالنه اعاده ايتمك اوزره
بلا سبب مهايئه‌يى فسخ ايده‌جك اولسه حاكم اكا
مساعده ايتمز

١١٩١ ماده

حصه‌دارلردن برينك ياخود هپسنك وفاتيله مهايئه
باطل اولماز

(باب ثالث)

(حيطان وجيرانه متعلق مسائل بياننده اولوب)

(درت فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(احكام املاكه دائر بعض قواعد بياننده‌در)

١١٩٢ ماده

هركس ملكنده كيف مايشاء تصرف ايدر . فقط

بشقه‌سنك حقى تعلق ايدرسه مالكى ملكنده استقلال اوزره
تصرفدن منع ايدر
مثلا فوقانيسى برينك وتحتانيسى ديكرك ملكى اولان ابنيه‌ده فوقانى
صاحبنك تحتانيده حق قرارى وتحتانى صاحبنك فوقانيده حق
سقفى يعنى كونشدن وياغموردن تستر وتحفظ حقى اولمغله بريسى
ديكرك اذنى اولمدقجه اكا مضر اوله‌بيله‌جك برشى ياپه‌ماز وكندو
بناسنى ييقه‌ماز

١١٩٣ ماده

فوقانى ايله تحتانينك زقاق قپوسى براولديغى حالده ايكيسنك
صاحبلرى اول قپويى مشتركا استعمال ايدرلر . احدها
آخرى دخول وخروجدن منع ايده‌مز

١١٩٤ ماده

كيمكه بريره مالك اولورسه مافوقنه وماتحتنه دخى مالك اولور
يعنى ملكى اولان عرصه‌ده ايستديكى ابنيه‌يى ياپمق وديلديكى قدر
چيقمق وزمينى حفر ايله مخزن ياپمق وديلديكى قدر درين قويى
قازمق كبى تصرفاته مقتدر اولور

١١٩٥ ماده

كمسنه خانه‌سنده احداث ايلديكى اوطه‌سنك سچاغنى
قومشوسنك خانه‌سى اوزرينه اوزاده‌ماز . اوزادرسه
اول خانه اوزرينه كلان مقدارى قطع اولنور

١١٩٦ ماده

بركيمسه‌نك باغچه‌سنده‌كى اغاجك داللرى قومشوسنك

خانه‌سی یاخود باغچه‌سی اوزرینه اوزامش اولسه اول داللری باغلایوبده کیرو چکدیرمك یاخود کسدرمك ایله کندو هواسنی تفریغ ایتدیرمکه قومشوسنك صلاحیتی واردر

اما اغاجك کولکه‌سی قومشوسنك باغچه‌سنده کی مزروعاته مضردر دیو اغاج کسیله‌مز

۱۱۹۷ ماده

هیچ کیمسه ملکنده تصرفدن منع اولنه‌ماز . مکر که آخره ضرر فاحشی اوله . اول حالده منع اولنه‌بیلور . نته کیم فصل ثانیده تفصیل اولنور

(فصل ثانی)

(معاملات جواریه حقنده‌در)

۱۱۹۸ ماده

هرکس کندی ملکی اولان حائط اوزرینه دیلدیکی قدر چیقار واستدیکی شیئی یاپار ضرر فاحشی اولمدقجه قومشوسی مانع اوله‌ماز

۱۱۹۹ ماده

بنایه ضرر ویرن یعنی بنایه وهن کتورن وانهدامنه سبب اولان یاخود حوائج اصلیه‌یی یعنی سکنی کبی

بنادن مقصود اولان منفعت اصلیه‌یی منع ایدن شیلر ضرر فاحشدر

۱۲۰۰ ماده

ضرر فاحش بأی وجه کان دفع ایتدیریلور

مثلا برخانه‌نك اتصالنده تیمورجی دکانی یاخود دکرمن یاپیلوبده تیمور ضربندن یادکرمنك دوراندن اول خانه‌نك بناسنه وهن کلمك یاخود فرون احداث ایله توتونك کثرتندن ویا برر خانه احداث ایله رائحهٔ کریهه‌سندن اول خانه ده اوتوریله‌میه‌جق مرتبه صاحبی متأذی اولمق ضرر فاحش اولمغله بوضررلر بأی وجه کان دفع وازاله ایتدیریلور

وکذا برکیمسه دیکرك خانه‌سنه متصل عرصه‌سنده خرق احداث ایدرك دکرمنه صو اجرا ایتمکله خانه‌نك دیوارینه وهن کلسه یاخود برکیمسه قومشوسنك دیوارینك دیبنی مزبله اتخاذ وسپوروندی القا ایتمکله دیوار چوریسه دیوارك صاحبی ضررینی دفع ایتدیرر

کذلك برینك خانه‌سی قربنده دیکرك احداث ایلدیکی خرمنك توزی کلمکله اول خانه‌ده طوریله‌میه‌جق مرتبه صاحبی متأذی اولسه ضرری دفع ایتدیریلور

نته کیم برینك خرمن یری قربنده دیکری برمرتفع بنا احداث ایله خرمنك روزکارینی سد ایلسه ضرر فاحش اولمغله رفع ایتدیریلور

کذلك برکیمسه بزازلر چارشوسنده آشجی دکانی احداث ایدوبده توتونی قومشوسنك امتعه‌سنه اصابت ایله ضرر فاحشی اولسه دفع ایتدیریلور

وکذلك برکیمسه‌نك خانه‌سنده‌کی کاریز یاریلوبده قومشوسنك خانه‌سنه جریان ایتمکله ضرر فاحش اولسه قومشوسنك دعواسی اوزرینه اول کاریزك تعمیر واصلاحی لازم کلور

مادة ١٢٠١

بر خانه‌نك هواسنی یاخود نظارتنی کسمك ویاخود کونشك دخولنی منع ایتمك کبی حوائج اصلیه‌دن اولمیان منافعه مانع اولمق ضرر فاحش دکلدر

فقط ضیایی بالکلیه سد ایتمك ضرر فاحشدر

بناء علیه برکیمسه بر بنا احداث ایله قومشوسنك بر پنجره‌لی اولان اوطه‌سنك پنجره‌سنی سد ایدوبده یازی اوقونه‌میه‌جق مرتبه قرانلق اولسه ضرر فاحش اولمغله دفع ایتدیریلور . قپوسندن ضیا السون دینیله‌مز . زیرا اوطه‌سنك قپوسی صوغوقدن واسباب سائره‌دن ناشی قپانمغه محتاج اولور

واکر اوطه‌نك ایکی پنجره‌سی اولوبده بریسی بروجه بالا بنا احداثیله سد ایدلمش اولسه ضرر فاحش عد اولنماز

مادة ١٢٠٢

مطبخ وقویی باشی وخانه‌نك حولیسی کبی مقر نسوان اولان محلاك کورنمسی ضرر فاحش عد اولنور

بناء علی ذلك برکمسنه‌نك خانه‌سنده احداث ایلدیکی پنجره‌سندن یاخود مجدداً انشا ایلدیکی بنانك پنجره‌سندن جار ملاصقنك یاخود زقاق آشوری خانه‌سی اولان

برکیمسه‌نك مقر نسوان اولان محلی کورینور اولسه بو ضررك رفعیله امر اولنور . اول کمسنه دخی نسوان کورنمیه‌جك صورتده دیوار یاخود تخته پرده یاپوب اول ضرری دفع ایتمکه مجبور اولور . اما بهرحال پنجره‌سنی سد ایتمك اوزره جبر اولنه‌ماز

نته‌کیم چیتدن معمول بر حائطك ارالغندن قومشونك مقر نسوان اولان محلی کورینور اولسه اول ارالقلری سد ایتمك اوزره حائطك صاحبنه امر اولنور . اما ییقوبده دیوار یاپمق اوزره جبر اولنه‌ماز

(٢٢) ماده‌یه باق

مادة ١٢٠٣

برینك انسان بویندن یوکسك یرده پنجره‌سی اولوبده احتمالکه نردبان وضعیله قومشوسنك مقر نسوان اولان محلنه نظر ایلر دیو قومشوسی اول پنجره‌یی سد ایتدیره‌مز

(٧٤) ماده‌یه باق

مادة ١٢٠٤

باغچه مقر نسوان عد اولنماز

بناء علیه برکیمسه‌نك خانه‌سندن قومشوسنك مقر نسوان اولان محلی کورنمیوب فقط باغچه‌سی کورنمکله قومشوسی مجرد ارالقده نسوان باغچه‌یه چیقدقده خانه‌کدن کورنمکله باغچه‌مه اولان نظارتکی کس دیه‌مز

١٢٠٥ ماده

بر كيمسه باغچه‌سنده‌كی میوه اغاجنه چیقدقده قومشوسنك مقر نسوان اولان محلی كورینور اولسه اول كمسنه اغاجك اوزرینه چیقه‌جق اولدقده نسوان تستر ایتمك ایچون اخبار ایتمك لازمدر . اخبار ایتمدیكی تقدیرده حاكم انی بلا اخبار اول اغاجه چیقمقدن منع ایدر

١٢٠٦ ماده

ایكی كشی بینلرنده مشترك اولان قوناغی تقسیم ایتدكلرنده برینك حصه‌سنه اصابت ایدن محلدن دیكرینك مقر نسوان اولان محلی كورینور اولسه مشتركا بینلرنده بر ستره اتخاذ ایتملری ایچون امر اولنور

١٢٠٧ ماده

بر كیمسه مشروع اوله‌رق ملكنده تصرف ایتمكده ایكن بشقه‌سی انك یاننده بنا احداثیله كندوسی متضرر اولسه ضررینی انجق كندو دفع ایتمك لازم كلور

مثلا برخانه‌نك قدیمی پنجره‌لرندن دیكر كمسنه‌نك محدث خانه‌سنك مقر نسوان اولان محلی كورینور اولسه محدث خانه صاحبی مضرتنی كندو دفع ایتمك لازم كلور . عتیق خانه صاحبندن ادعاء صلاحیتی یوقدر . نته كیم بر كیمسه تیمورجی دكاننه متصل عرصه‌سنده برخانه احداث ایلسه تیمور ضربندن خانه‌مه ضرر فاحش ترتب ایدیور دیو دكانی تعطیل ایتدیره‌مز . وكذا اسكیدن خرمن یری اولان بر محلك قربنده بری خانه احداث ایتدكده خرمنك توزی خانه‌م اوزرینه كلیور دیو خرمن صاحبنه بوراده خرمن دوكه دیه‌مز

١٢٠٨ ماده

بر منزلك قدیمی یعنی عتیق پنجره‌لرندن قومشوسنك عرصه‌ خالیه‌سی كورینور كن منزل محترق اولدقده اولا قومشوسی اول عرصه‌ده خانه احداث ایتدكدن صكره اول منزلی دخی صاحبی وضع قدیمی اوزره بنا ایدرك آچدیغی پنجره‌لردن اول محدث خانه‌نك مقر نسوان اولان محلی كورینور اولسه بو مضرتی خانه صاحبی كندو دفع ایتمك لازم كلور . صاحب منزله نظارتكی كس دیو جبر ایده‌مز

١٢٠٩ ماده

بر كیمسه‌نك خانه‌سنده احداث ایلدیكی پنجره‌لر ایله قومشوسنك مقر نسوان اولان مواضعی بیننده قومشوسنك بر یوكسك اوطه‌سی اولمغله مقر نسوان اولان محلی اول پنجره‌لردن كورینمز ایكن قومشوسی اول اوطه‌یی هدم ایتمكله اول پنجره‌لردن قومشوسنك مقر نسوان اولان محلی كورینور اولسه قومشوسی مجرد پنجره‌لر محدث ایدی انكچون نظارتكی كس یاخود پنجره‌لری سد ایت دیه‌میوب مضرتنی كندو دفع ایتمك لازم كلور

١٢١٠ ماده

حائط مشتركی صاحبلرندن بری دیكرینك اذنی اولمدیجه

ترفیع ایده‌من واوزرینه كوشك وسائره یاپه‌من .
كرك آخره مضر اولسون وكرك اولمسون

فقط بريسى عرصه‌سى اوزرينه اوطه بنا ايتمك اوزره
كيرش وضع ايده‌جك يعنى كيرشلرك اوجلرينى اول حائط
اوزرينه بنديره‌جك اولسه مشاركى اكا مانع اوله‌ماز .
لكن اون قدر كيرش وضع ايده‌جك ايسه مشاركنك
دخى اولقدر كيرش وضعنه حق اوله‌جغندن حائط نقدر
كيرش وضعنه متحمل ايسه انجق نصفى قدر كيرش وضع
ايده بيلوب زياده‌يه تجاوز ايده‌من

واكر اول حائط اوزرنده فى الاصل ايكيسنك دخى
مساوات اوزره كيرشلرى اولديغى حالده برى كندى
كيرشلرينى تزييد ايده‌جك اولسه آخرى منع ايده بيلور

١٢١١ ماده

حائط مشترك صاحبلرندن برى اول حائط اوزرنده‌كى
كيرشلرك محللرينى صاغه صوله واشاغيدن يوقارويه
دكشديره‌من . اما كيرشلرك اوجلرى يوكسكده ايكن
ايندیروبده حائطك دها اشاغيسنه وضع ايده بيلور

١٢١٢ ماده

بر كيمسه‌نك صو قويوسى قربنده قومشوسى بر كنيف
يا كاريز ياپوبده اول قويونك صوينى افساد ايلسه

ضررى دفع ايتديريلور . وبروجهله دفع ضررى قابل
اولمازايسه اوكنيف ياكاريز قپاتديريلور

كذلك برصويولنك يانندە برينك ياپديغى كاريزك چركابى
صويه واصل اوله‌رق ضرر فاحشى اولوبده قپاتمقدن
غيرى صورتله دفع ضررى قابل اولمسه اول كاريز
قپاتديريلور

(فصل ثالث)

(طريقلر حقنده‌در)

١٢١٣ ماده

برطريقك ايكى طرفنده خانه‌سى اولان كيمسه برندن
ديكرينه كوپرى انشا ايده‌جك اولسه منع اولنور . اما
انشا ايتدكدن صكره اكر ماره‌يه ضررى يوق ايسه هدم
اولنماز

فقط بويله طريق عام اوزره ياپلمش اولان كوپريلرده
وشهنشينلرده حق قرار اولماز . بناء على ذلك
بروجه بالا طريق عام اوزره انشا اولنان كوپرى منهدم
اولدقدن صكره صاحبى بنا ايده‌جك اولسه ينه منع
اولنه بيلور

١٢١٤ ماده

طريق عام اوزرنده الحق چيقنديلر وشهنشينلر كبى ماره‌يه

ضرر فاحشی اولان شیلر قدیم اولسه بیله رفع ایتدیریلور
(۷) ماده‌یه باق

۱۲۱۵ ماده

برکیمسه خانه‌سنی تعمیر ایده‌جك اولدقده ماره‌یه ضرر ویرمامك شرطیله طریقك برطرفنده سریعا چامور یاپوب بناسنه صرف ایده‌بیلور

۱۲۱٦ ماده

لدی الحاجه امر سلطانی ایله برکمسه‌نك ملکی قیمتیله النوب طریقه الحاق اولنه‌بیلور . فقط تأدیهٔ ثمن اولنمدقجه ملکی یدندن النه‌ماز (۲۵۱) و (۲٦۲) ماده‌لره باق

۱۲۱۷ ماده

ماره‌یه مضرتی اولمدیغی حالده برکمسنه طریقك فضله اولان یرینی ثمن مثلیله جانب میریدن الوب خانه‌سنه الحاق ایده‌بیلور

۱۲۱۸ ماده

طریق عامه کیم اولور ایسه اولسون مجدد قپو آچه‌بیلور

۱۲۱۹ ماده

طریق خاصده حق مروری اولمیان کمسنه مجددا قپو آچه‌ماز

۱۲۲۰ ماده

طریق خاص . حق مروری اولنلرك ملك مشترکلری کیدر

بناء علیه طریق خاص اصحابندن بریسی سائرینك اذنی اولمدقجه کرك مضر اولسون وکرك اولمسون اول طریقده برشی احداث ایده‌مز

۱۲۲۱ ماده

طریق خاص اصحابندن بری سائر اصحاب طریقك اذنی اولمدقجه مجددا بنا ایلدیکی خانه‌سنك طامله‌سنی اول طریقه اقیده‌ماز

۱۲۲۲ ماده

برکیمسه طریق خاصده اولان قپوسنی سد ایتمکله حق مروری ساقط اولماز

بناء علیه صکره کندوسی خانه‌سنی صاتسه مشتریسی تکرار قپوسنی آچه‌بیلور

۱۲۲۳ ماده

طریق عامه‌دن مرور ایدنلرك کثرت ازدحامدن ناشی طریق خاصه دخول ایتمکه حقلری واردر

بناء علیه برطریق خاص اصحابی بینلرنده بالاتفاق اول طریق خاصی صاته‌مازلر . وبینلرنده تقسیم ایده‌مزلر . واغزینی سد ایلیه‌مزلر

(فصل رابع)

(حق مرور ومجری ومسیل بیاننده‌در)

١٢٢٤ ماده

حق مرورده وحق مجراده وحق مسیلده قدمه اعتبار اولنور

یعنی بونلر قدیمدن اوله کلدیکی وجه اوزره ترک وابقا اولنورلر

زیرا (٦) ماده حکمنجه قدیم اولان شی حالی اوزره ابقا اولنور . وخلافنه دلیل اولمدقجه تغییر اولنماز

اما شرعه مخالف اولان قدیمه اعتبار یوقدر . یعنی فی الاصل نامشروع اوله‌رق یاپلمش اولان شی قدیم اولسه‌ده اکا اعتبار اولنمیوب ضرر فاحشی وار ایسه ازاله اولنور (٢٧) ماده‌یه باق

مثلا برخانه‌نك چرکابی ازقدیم طریق عامه جاری اوله کلسه ومارّه‌یه ضرری اولسه قدمنه اعتبار اولنمیوب ضرری دفع ایتدیریلور

١٢٢٥ ماده

برینك عرصه‌سندن دیکر کمسنه‌نك حق مروری اولدیغی حالده عرصه صاحبی آنی مرور وعبوردن منع ایده‌مز

١٢٢٦ ماده

مبیحك اباحه‌سندن رجوعه صلاحیتی واردر . وبرضرر اذن ورضا ایله لازم اولماز

بناء علی ذلك برکمسنه دیکرك عرصه‌سندن حق مروری اولمدیغی حالده مجرد صاحبنك اذنیله برمدت مرور ایتدکدن صکره صاحبی دیلرسه انی مروردن منع ایده بیلور

١٢٢٧ ماده

برینك عرصه‌سندن برممر معینده حق مروری اولان کمسنه‌نك اذنیله صاحب عرصه اول ممر اوزرینه بنا احداث ایلسه اول کمسنه‌نك حق مروری ساقط اولوب صاحب عرصه ایله ارتق مخاصمه‌یه حقی قالماز
(٥١) ماده‌یه باق

١٢٢٨ ماده

برینك عرصه‌سندن دیکر کمسنه‌نك خرقی یاخود صویولی بحق جاری اوله کلورکن عرصه صاحبی فیما بعد اجرا ایتدیرمم دیو منع ایده‌مز

وبونلر اصلاح وتعمیره محتاج اولدقده ممکن ایسه صاحبی مجرایه دخول ایله بونلری اصلاح وتعمیر ایدر

اما اول عرصه‌یه کیرمدکجه تعمیرلری ممکن اولمدیغی حالده صاحبی عرصه‌سنه کیرمکه اذن ویرمز ایسه

حاكم طرفندن كندوسنه ياعرصه‌كه كيرمك اوزره اذن ويرر ياخود سن تعميرايت ديو جبر اولنور

۱۲۲۹ ماده

برخانه‌نك ياغمور صولرى از قديم قومشونك خانه‌سنه آققده اولديغى حالده قومشوسى بوندن صكره اققتمم ديو منع ايده‌مز

۱۲۳۰ ماده

برطريقده اولان خانه‌لرك طامله‌لرى از قديم اول طريقه منصب واورادن الت طرفنده واقع برعرصه ايچندن جارى اوله‌كلوركن عرصه صاحبى عرصه‌سنده‌كى مسيل قديمى سد ايده‌مز . سد ايدرسه حاكم طرفندن سدى رفع ايله وضع قديمنه ارجاع اولنور

۱۲۳۱ ماده

بركمسنه محدث اوطه‌سنك طامله‌سنى آخرك خانه‌سنه اقيده‌ماز

۱۲۳۲ ماده

برخانه‌ده حق مسيلى اولان كاريزى خانه صاحبى ياخود صاتار ايسه مشتريسى كما فى السابق اققدن منع ايده‌مز

۱۲۳۳ ماده

برخانه‌دن بحق جارى اولان كاريز طولوب ياخود

ياريلوبده خانه صاحبنه ضرر فاحش اولسه كاريزك صاحبى بوضررى دفعه مجبور اولور

(باب رابع)

(شركت اباحه بيانده اولوب يدى فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(مباح اولوب اولميان شيلر بيانده‌در)

۱۲۳۴ ماده

صو واوت وآتش مباحدر . ناس بواوچ شيده شركادر

۱۲۳۵ ماده

يرالتنده جريان ايدن صولر كيمسه‌نك ملكى دكلدر

۱۲۳۶ ماده

برشخص مخصوصك سعى وعملى ايله استنباط اولنمش اولميوبده ناسك انتفاع ايده‌كلديكى قويولر بين الناس مشترك ومباح اولان شيلردندر

۱۲۳۷ ماده

دكزلر وبيوك كوللر مباحدر

۱۲۳۸ ماده

مملوك اولميان انهار عامه كه مقاسمه يعنى برجماعتك ملكى

اولان مجراره داخل اولمیان نهرلردر . بونلر دخی
مباحدر

نیل وفرات وطونه وطونجه کبی

ماده ۱۲۳۹

انهار مملوکه یعنی بروجه مشروح مقاسمه داخل اولان
نهرلر ایکی نوعدر

نوع اول . اول نهرلردرکه صویی بین الشرکا متفرق
ومنقسم اولور فقط انلرك اراضیسنده تماماً محو اولمیوب
بقیه‌سی عامه‌یه مباح اولان مفازه‌لره یعنی قیرلره جریان ایلر
بوقبیلدن اولان نهرلر من وجه عام اولدیغندن بونلره
دخی نهر عام دینلور بونلرده دخی شفعه جاری اولماز

نوع ثانی . نهرخاصدرکه صویی اشخاص معدوده‌نك
اراضیسنه متفرق ومنقسم اولور . واراضیلرینك
نهایتنه وارنجه محو اولوب برمفازه‌یه منفذی اولماز .
ایشته شفعه انجق بونوعده جاری اولور

ماده ۱۲۴۰

برکیمسه‌نك اراضیسنه نهرك کتوردیکی چامور انك
ملکیدر . دیکر کمسنه اکا تعرض ایده‌مز

ماده ۱۲۴۱

صاحبسز یرلرده خدایی نابت اولان اوتلر مباح اولدیغی

کبی برکیمسه‌نك ملکنده سببیتی اولمقسزین خدایی نابت
اولان اوتلر دخی مباحدر

امابوخصوصده اول کیمسه‌نك تسببی اولسه شویله‌که
اراضیسنی سقی ایتسه یاخود اطرافنه خندق چویرمك
کبی بروجهله انبات ایچون اعداد وتهیئه ایلسه اول
اراضیده حاصل اولان نباتات کندوسنك مالی اولور .
آخر کمسنه آنلردن برشی الهماز . الوبده استهلاك ایدرسه
ضامن اولور

ماده ۱۲۴۲

اوت . ساقی اولمیان نباتات اولوب اشجاره شامل
اولماز

منتار دخی اوت حکمنده‌در

ماده ۱۲۴۳

جبال مباحه‌ده یعنی کمسنه‌نك ید تملکنه کچمامش اولان
طاغلرده کی خدایی نابت اغاجلر مباحدر

ماده ۱۲۴۴

برکیمسه‌نك ملکنده خدایی نابت اولان اغاجلر کندوسنك
ملکیدر . انك اذنی اولمدقجه بشقه‌سی انلری احتطاب
ایده‌مز . ایدرسه ضامن اولور

ماده ۱۲۴۵

برکیمسه براغاجی آشیله‌سه آشی قلمندن سورن فلیزلر

کندوسنك ملکی اولدیغی کبی میوه‌لری دخی انك اولور

۱۲٤٦ ماده

برکیمسه‌نك نفسیچون اکدیکی تخمك هردرلو حاصلاتی کندو مالیدر کمسنه طرفندن تعرض اولنه‌ماز

۱۱٤٧ ماده

آو مباحدر

(فصل ثانی)

(مباح اولان شیلرك کیفیت استملاکی بیاننده‌در)

۱۲٤٨ ماده

اسباب تملك اوچدر . برنجیسی بیع وهبه کبی ملکی برمالکدن دیکر مالکه ناقلدر . ایکنجیسی ارث کبی برکمسنه‌نك دیکره خلف اولمسیدر . اوچنجیسی مالکی اولمیان برمباح شیئی اله کچورمکدر . بودخی یاحقیقیدر که اول شیئه حقیقة وضع ید ایلمکدر یاخود حکمیدر که یاغمور صویی برکدیرمك ایچون برقاب قویمق وآو ایچون طوزاق قورمق کبی سببنی تهیئه ایله اولور

۱۲٤٩ ماده

هرکیم که مباح اولان شیئی احراز ایلرسه اکا مستقلا مالك اولور

مثلا برکیمسه‌نك دستی یاخود فوچی کبی برقاب ایله برنهردن الدیغی صو اول قاب ایچنده محرز ومحفوظ اولمغله اول کیمسه‌نك مالی اولور . بشقه‌سنك اندن انتفاعه صلاحیتی یوقدر . وصاحبنك اذنی اولمقسزین بشقه‌سی اخذ واستهلاك ایدرسه ضامن اولور

۱۲٥٠ ماده

احرازك قصده مقرون اولمسی لازمدر

بناء علیه برکیمسه یاغمورصویی المق قصدیله برمحله برقاب قویدقده اول قاب ایچنده طوپلانان یاغمور صویی اول کیمسه‌نك مالی اولور . کذلك صو برکدرمك ایچون انشا اولنان حوض وصهریجده‌کی صوصاحبنك مالیدر . امابرکیمسه‌نك بغیر قصد برمحله وضع ایتدیکی قاب درونده بریکن یاغمور صویی کندوسنك مالی اولماز . بشقه برکمسنه انی اخذ ایله استملاك ایده بیلور (٢) مادیه باق

۱۲٥١ ماده

صویی احرازده ارقه‌سی منقطع اولمق شرطدر

بناء علیه ایچندن صوصیزان قوییده کی صومحرز اولماز . صاحبی اباحه ایتمکسزین دیکر کمسنه اویله برقوییده صیزوبده مجتمع اولان صویی اخذ واستهلاك ایلسه‌ضمان لازم کلمز

وکذا صویی متتابع الورود اولان یعنی برطرفندن نقدر صوچیقارسه دیکر طرفندن اوقدرصوکیرن حوضلرده‌کی صومحرز دکلدر

١٢٥٢ ماده

خدايى نابت اوتلر طوپلامغله و بچوب دمت ايتمكله احراز
اولنمش اولور

١٢٥٣ ماده

جبال مباحه‌ده خدايى نابت اولان اغاجلرى كيم اولورسه
اولسون احتطاب ايده بيلور . و مجرد احتطاب ايله
يعنى طوپلامغله انلره مالك اولور . باغلامق شرط
دكلدر

(فصل ثالث)

(مباح اولان شيلرك احكام عموميه‌سى بياننده‌در)

١٢٥٤ ماده

مباح ايله هركس انتفاع ايده‌بيلور . فقط سائره ضرر
ويرمامك ايله مشروطدر

١٢٥٥ ماده

مباح اولان شيئى اخذ واحراز ايتمكدن بركيمسه آخر
كيمسه‌يى منع ايده‌مز

١٢٥٦ ماده

صاحبسز يرلرده خدايى نابت اولان اوتلرى هركس
حيوانه يديره‌بيلور وانلردن ايستديكى قدر اخذواحراز
ايده‌بيلور

١٢٥٧ ماده

بركيمسه‌نك ملكنده كندوسنك تسببى اولمقسزين خدايى
نابت اولان اوتلر دخى مباح ايسه‌ده صاحبى كندى
ملكنه آخرى دخولدن منع ايده‌بيلور

١٢٥٨ ماده

بركيمسه‌نك جبال مباحه‌دن طوپلايوبده اوراده براقديغى
اودونلرى بشقه‌سى اخذ ايلسه اول كيمسه استرداد
ايده‌بيلور

١٢٥٩ ماده

جبال مباحه‌ده وصاحبسز واديلرده ومرعالرده‌كى
صاحبسز اغاجلرك ميوه‌لرينى كيم اولورسه اولسون
ديوشيره‌بيلور

١٢٦٠ ماده

بركيمسه بريني قيردن اودون طوپلامق ياخود آوطوتمق
ايچون استيجار ايتسه اول اجيرك طوپلاديغى اودون
وياطوتديغى آومستأجرك اولور

١٢٦١ ماده

بركيمسه كندى ملكنده آتش ياقسه سائرينك ملكنه دخول
ايله انتفاعدن منع ايده‌بيلور
اما كمسنه‌نك ملكى اولميان صحراده برى آتش ياقسه سائر
ناس انكله انتفاع ايده‌بيلور . شويله كه انكله ايصينه‌بيلور .

وضیاسنده برشی دیکه بیلور . واندن قندیلنی یاقه بیلور . آتشك صاحبی مانع اوله‌ماز . فقط صاحبنك اذنی اولمدقجه کمسنه اول آتشدن برقور اله‌ماز

(فصل رابع)

(حق شرب وشفه بیاننده‌در)

١٢٦٢ ماده

شرب . اکین وحیوان صولامق ایچون صو ایله انتفاع ایتمك نوبتیدر

١٢٦٣ ماده

حق شفه . صو ایچمك حقی دیمکدر

١٢٦٤ ماده

هرکس هوا وضیا ایله انتفاع ایلدیکی کبی دکزلر وبیوك کوللر ایله دخی انتفاع ایده‌بیلور

١٢٦٥ ماده

مملوك اولمیان نهرلردن هرکس اراضیسنی سقی ایده‌بیلور . واراضیسنی سقی ایتمك ودکرمن انشا ایلمك اوزره جدول وخرق آچه بیلور . فقط سائره مضرتی اولمامق شرطدر

بناء علیه صویی طاشیروبده خلقه ضرر ویرسه یاخود

نهرك صویی بتون بتون کسلسه ویاخود قایقلرك سیرینه مانع اولسه منع اولنور

١٢٦٦ ماده

محرز اولمیان صوده جمله انسان وحیوانلرك حق شفه‌سی واردر

١٢٦٧ ماده

انهار مملوکه‌نك یعنی مجاری مملوکه‌یه داخل اولان صولرك حق شربی اصحابنکدر . سائرینك انلرده حق شفه‌سی واردر

بناء علی ذلك برجماعته مخصوص اولان نهردن یاخود برینك خرقندن یاقناتندن یاخود قویوسندن بلا اذن بشقه‌سی اراضیسنی سقی ایده‌مز . فقط حق شفه‌سی اولمق حسبیله صو ایچه بیلور . وحیوانلرینك کثرتی حسبیله نهرك یاخرقك ویاخود قناتك تخریبندن خوف اولنمازایسه حیوانلرینی دخی کتوروب صولایه بیلور . وبرده دستی وفوچی ایله صو الوب خانه‌سنه وباغچه‌سنه کوتوره‌بیلور

١٢٦٨ ماده

برکیمسه‌نك ملکی درونده صویی متتابع الورود اولان برحوض یاخود برقویی ویاخود برنهر اولدیغی حالده

صو ایچمك ایستیان کمسنه‌یی ملکنه دخولدن منع ایده‌بیلور

لکن قربنده بشقه ایچه‌جك مباح صو بولنماز ایسه ملك صاحبی یا اول کیمسه‌یه صو چیقارمغه ویاخود کیروبده صو المسی ایچون رخصت ویرمکه مجبوردر . وصو چیقارمدیغی تقدیرده اول کمسنه‌نك کیروبده صو المغه حقی واردر . فقط بشرط السلامه‌در . یعنی حوضك یاقویینك ویاخود نهرك کنارینی بوزمق کبی برضرر ایتمامسی شرطدر

۱۲۶۹ ماده

بر نهر مشترکده حصه‌دار اولان کیمسه دیکرلرك اذنی اولمدقجه اندن دیکر بر نهر یعنی جدول ویاخرق آچاماز . وقدیم نوبتنی تبدیل ایلیه‌مز . وکندی نوبتنی اول نهردن حق شربی اولمیان دیکر اراضیسنه سوق ایده‌مز . وبوشیلره دیکر حصه‌داران رضا ویرسه‌لر بعده کندولری یاخود وارثلری رجوع ایده‌بیلورلر

(فصل خامس)

(احیاء موات حقنده‌در)

۱۲۷۰ ماده

اراضیء موات . اول یرلردرکه کمسنه‌نك ملکی و برقصبه

وقریه‌نك مرعاسی یا محتطبی یعنی بالطه‌لغی اولمدیغی حالده اقصای عمراندن بعید اوله

یعنی قصبه یاقریه‌نك اك کنارنده‌کی خانه‌لرندن جهیرالصوت اولان کیمسه‌نك صداسی استماع اولنمیه

۱۲۷۱ ماده

عمرانه قریب اولان یرلر اهالی‌یه مرعی وخرمن یری ومحتطب اولمق اوزره ترك اولنور . وبویرلره اراضیء متروکه دینلور

۱۲۷۲ ماده

برکیمسه اذن سلطانی ایله اراضیء مواتدن بریری احیا واعمار ایلسه اکا مالك اولور

واکر سلطان یاخود وکیلی برکیمسه‌یه بریردن مجرد انتفاع ایدوبده تملك ایتمامك اوزره احیاسنه اذن ویرسه اول کیمسه مأذون اولدیغی وجهله اول یرده تصرف ایدر . اما اول یره مالك اولماز

۱۲۷۳ ماده

برکیمسه برقطعه اراضینك برمقدارینی احیا ایدوبده باقیسنی ترك ایتسه احیا ایتدیکی محللره مالك اولوب باقیسی انك اولماز

فقط احیا ایلدیکی اراضینك اورته‌سنده برمقدار محلی خالی قالسه اول محل دخی انك اولور

١٢٧٤ ماده

بر كيمسه اراضیء مواتدن بريری احيا ايتدكدن صكره ديكر كمسنه‌لر دخی كلوب درت طرفنده‌كی يرلری احيا ايتسه‌لر اول كيمسه‌نك يولی الك صكره احيا ايده‌نك اراضيسنده تعين ايدر . يعنی انك يولی اورادن اولور

١٢٧٥ ماده

تخم اكمك وفدان ديكمك ارضی احيا اولديغی كبی نطاس ايلمك ياسقی ايتمك ياخود سقی ايچون خرق وجدول آچمق دخی احيادر

١٢٧٦ ماده

بر كيمسه اراضیء مواتدن بريرك اطرافنه ديوار چكسه ياخود سيل صويندن محافظه ايده‌جك قدر اطرافنی يوكسلدوبده مسنات ياپسه اول يری احيا ايتمش اولور

١٢٧٧ ماده

طاش ياخود ديكن وياقوری اغاج داللری وضع ايدرك اراضينك جوانب اربعه‌سنی احاطه ايتمك ياخود اراضينك اوتلرنی آيقلامق وياخود ايچنده‌كی ديكنلری ياقمق وياخود قويی قازمق اول اراضی‌يی احيا ديمك اولميوب انجق تحجيردر

١٢٧٨ ماده

بر كيمسه اراضیء مواتده اولان اوتلری ياديكنلری بچوب واراضينك اطرافنه وضع ايله اوزرلرينه طوپراق دخی وضع ايدوب انجق سيل صوينه مانع اوله‌جق وجهله مسناتنی اتمام ايلمسه اول اراضی‌يی احيا ايتمش اولميوب فقط تحجير ايتمش اولور

١٢٧٩ ماده

بر كيمسه اراضیء مواتدن برمحلی تحجير ايتسه اوچ سنه مدت اول يره سائرندن احق اولور . اوچ سنه‌يه قدر احيا ايتمز ايسه حقی قالماز . واحيا ايتمك اوزره بشقه‌سنه ويريله‌بيلور

١٢٨٠ ماده

بر كيمسه‌نك اذن سلطانی ايله اراضیء مواتده قازديغی قويی كندوسنك ملكيدر

(فصل سادس)

(اراضیء مواتده اذن سلطانی ايله حفر اولنان قويیلرك)
(واجرا اولنان صولرك وغرس اولنان اغاجلرك)
(حريمی بياننده در)

١٢٨١ ماده

قويينك حريمی يعنی حواليسنك حقوقی هر طرفدن قرقر آرشوندر

١٢٨٢ ماده

كوزلرك يعنى يردن چيقاريلوبده صويى يريوزنده جارى اولان منبعلرك حريمى هرطرفدن بشر يوز آرشوندر

١٢٨٣ ماده

هروقت آيقلانمغه محتاج اولميان نهر كبيرك ايكى طرفدن حريمى نهرك نصفى قدردركه ايكى طرفده‌كى حريملرينك مقدارى نهرك عرضنه مساوى اولور

١٢٨٤ ماده

هروقت آيقلانمغه محتاج اولان نهر صغيرك يعنى خرقلرك وجدوللرك ويرده‌ير التنده‌كى قناتك حريملرى آيقلانه‌جقلرى وقت طاشلرينى وچامورلرينى طرح والقا ايچون لزومى قدر يردر

١٢٨٥ ماده

صويى يريوزنده جارى اولان قناتك حريمى كوزلر كبى هرطرفدن بشر يوز آرشوندر

١٢٨٦ ماده

قويولرك حريمى صاحبلرينك ملكيدر . بشقه‌سى انده بروجهله تصرف ايده‌مز . وبركيمسه ديكرينك حريمنده قويى قازسه قپاتديريلور

منبعلرك ونهرلرك وقنواتك حريملرى دخى بووجه اوزره‌در

١٢٨٧ ماده

برقويينك حريمى قربنده ديكرى اذن سلطانى ايله برقويى حفر ايتسه سائر جهتلردن بوقويينك دخى قرقر آرشون حريمى اولور . اما اولكى قويينك جهتنده انك حريمنه تجاوز ايده‌مز

١٢٨٨ ماده

برقويينك حريمى خارجنده بركمسنه قويى قازوبده اولكى قويينك صويى بوقويى‌يه كيتسه برشى لازم كلمز

نته‌كيم بركمسنه ديكرك دكانى يانده دكان آچوبده اولكى دكانك اخذ واعطاسى كاسد اولسه ايكنجى دكان سد اولنه‌مز

١٢٨٩ ماده

اراضىء مواتده اذن سلطانى ايله غرس اولنان اغاجك حريمى هرطرفدن بشر آرشوندر . بومسافه درونده بشقه‌سى اغاج غرس ايده‌مز

١٢٩٠ ماده

ديكرك عرصه‌سى ايچنده جريان ايدن خرقك ايكى

طرفندن صوبی طوته‌جق قدر کنارلری خرق صاحبنکدر

وایکی طرفندن کنارلری مرتفع ایسه بومرتفع یرلردخی کذلك خرق صاحبنکدر

واکر کنارلری مرتفع اولمیوبده اوزرلرنده کرك عرصه صاحبنك وکرك خرق صاحبنك مغروس اغاجلری اولمق کبی بریننك ذی الید اولدیغنه دائر بردلیل دخی بولنمز ایسه اول حالده بو یرلر عرصه صاحبنکدر . فقط خرق صاحبی دخی خرقنی آیقلایه‌جغی وقت چامورینی ایکی طرفه طرح والقا ایتمکه حقی واردر

١٢٩١ ماده

برکیمسه‌نك کندی ملکنده حفر ایلدیکی قویینك حریمی یوقدر . قومشوسی دخی انك یاننده وکندی ملکنده دیکر برقویی حفر ایده‌بیلور . واول کیمسه بنم قویمك صوینی جذب ایدر دیو قومشوسنك قویی حفر ایتمسنه مانع اوله‌ماز

(فصل سابع)

(احکام صیده دائر اولان مسائل بیاننده‌در)

١٢٩٢ ماده

کرك مزارق وتفنك کبی آلات جارحه ایله وکرك آغ

وطوزاق کبی شیلرله وکرك معلم کلب کبی آزیلی حیوانلر ومعلم طوغان کبی یرتیجی قوشلر ایله آو طوتمق جائزدر

١٢٩٣ ماده

صید یعنی آو انساندن متوحش اولان یبانی حیواندر

١٢٩٤ ماده

حیوانات اهلیه صید اولنمدیغی کبی انسان ایله مأنوس اولان یبانی حیوانلر دخی صید اولنماز

بناء علی ذلك امثالی دلالتیله یبانی اولمدیغی معلوم اولان کوکرجین یاخود ایاغنده زیل اولان طوغان وبوینده طاسمه بولنان کیك طوتلسه لقطه قبیلندن اولوب صاحبی ظهورنده ویرمك اوزره طوتان کیمسه‌نك انی اعلان ایتمسی لازم کلور

١٢٩٥ ماده

صیدك انساندن ممتنع اولمسی یعنی ایاقلریله یاخود قنادلریله صاوشوب قورتیله بیله‌جك حالده بولنمسی لازمدر

قاچوب قورتیله‌میه‌جق حاله دوچار اولسه مثلا برکیك برقویی‌یه دوشسه حال صیدیتدن چیقمش اولور

١٢٩٦ ماده

کیم که برآوی حال صیدیتدن چیقاررسه انی طوتمش اولور

١٢٩٧ ماده

آو طوتانکدر

مثلا بر کیمسه برآوه آتوبده انی قاچوب قورتیله میه جق صورتده
جرح ایلسه اکا مالك اولور . اما خفیفجه یعنی قاچوب قورتیله بیله جك
صورتده جرح ایتمکله اکا مالك اولمیوب دیکر کمسنه انی اورمغله
یاخود دیکر صورتله طوتسه اکا مالك اولور

وکذا بر کیمسه برآوی اوروب دوشوردکدنصکره اول آو قالقوبده
قچارکن دیکر کمسنه انی اخذ ایله استملاك ایده بیلور

١٢٩٨ ماده

ایکی صیادك قورشونلری بردن برآوه اصابت ایلسه اول
آو ایکیسی بیننده مناصفة مشترك اولور

١٢٩٩ ماده

ایکی کیمسه کلب معلملرینی صالیویروبده ایکیسی برآوه
اصابت ایتسه اول آو صاحبلری بیننده کذلك مشترك
اولور . واکر هر بری برر آو طوتسه هر برینك طوتدیغی
آو صاحبنك اولور

کذلك ایکی کیمسه کلب معلملرینی صالیویروبده بری آوی
دوشورمش ودیکری اولدرمش اولدیغی صورتده اکر
اولکیسنك کلبی انی قاچوب قورتیله میه جق حاله کتورمش
ایسه اول آو آنکدر

١٣٠٠ ماده

بر کیمسه نك خرقنده یاجدولنده آولامقسزین طوتیله ماز
اولان بالقلری دیکر کمسنه صیدایله استملاك ایده بیلور

١٣٠١ ماده

بر کیمسه صو کنارنده صید ماهی ایچون بر یر تهیئه ایدرك
اورایه برچوق بالق کلوبده صو ازاله رق اول بالقلر
آولامغه محتاج اولمقسزین طوتیله بیلور اولسه اول بالقلر
اول کیمسه نك اولور

اما اول محلده صویك کثرتندن ناشی بالقلرك طوتلمسی
آولامغه محتاج اولسه بو بالقلر اول کیمسه نك اولمیوب
دیکر کمسنه انلری صیدایله استملاك ایده بیلور

١٣٠٢ ماده

بر کیمسه نك خانه سنه برآو کیروبده انی طوتمق ایچون
قپوسنی سد ایلسه اکا مالك اولور

اما قپوسنی سد ایله احراز ایتمدن اکا مالك اولمیوب دیکر
بر کیمسه اول آوی طوتیویرسه اکا مالك اولور

١٣٠٣ ماده

بر کیمسه صید ایچون بر محله آغ وطوزاق کبی برشی وضع
ایدوبده برآو طوتلسه اول کیمسه نك مالی اولور

فقط بر کیمسه آغنی قوریمق ایچون بر محله سروبده اکا
برآو طوتیلیویرسه انك مالی اولماز

نته کیم بر کیمسه نك اراضیسنده کی چقوره دوشن آوی
دیکر کمسنه اخذ ایله استملاك ایده بیلور . اما اول اراضی

وحاكمك اذنی غائب اولان حصه دارك اذنی مقامنه قائم اولور

یعنی حاضر اولان حصه دار اذن حاكمله اول ملك مشتركی تعمیر ایتدكده غائب اولان مشاركندن اذن المش حكمنده اوله رق مصرفدن حصه سیله اكا رجوع ایدر

ماده ١٣١١

بركیمسه مشاركندن وحاكمدن استیذان ایتمكسزین ملك مشتركی خود بخود تعمیر ایلسه متبرع اولور

یعنی مصرفدن مشاركنك حصه سنه اصابت ایدن مقداری اندن آله ماز اول ملك مشترك كرك قابل قسمت اولسون وكرك اولمسون

ماده ١٣١٢

بركیمسه قابل قسمت اولان ملك مشتركنی تعمیر ایتمك ایستیوبده مشاركی امتناع ایتمشیكن خود بخود تعمیر ایلسه متبرع اولور

یعنی مشاركنه حصه سیله رجوع ایده مز

واكر اول كیمسه مشاركنك بووجهله امتناعی اوزرینه حاكمه مراجعت ایتسه (٢٥) ماده یه مبنی تعمیره جبر اولنه ماز. فقط جبرا تقسیم اولنه بیلور. وبعد القسمه اول كیمسه كندی حصه سنده ایستدیكنی یاپار

ماده ١٣١٣

دكرمن وحمام كبی قابل قسمت اولمیان برملك مشترك

تعمیره محتاج اولمغله صاحبلرندن بری تعمیر ایتمك ایستیوبده مشاركی امتناع ایتسه حاكمك اذنیله كندی طرفندن قدر معروف پاره صرف ایدرك تعمیر ایلر. ومصارف تعمیریه دن مشاركنك حصه سنه اصابت ایدن مقدار پاره كندوسنك اندن آله جغی اولور. واول ملك مشتركی ایجار ایله اجرتندن اشبو آله جغنی استیفا ایده بیلور

واكر حاكمدن استیذان ایتمكسزین تعمیر ایتمش ایسه نقدر صرف ایتدیكنه باقلمیوب انجق بنانك وقت تعمیرده كی قیمتندن مشاركنك حصه سنه اصابت ایدن مقداری بروجه مشروح استیفا ایده بیلور

ماده ١٣١٤

بویله دكرمن وحمام كبی قابل قسمت اولمیان ملك مشترك بالكلیه منهدم اولوبده عرصهٔ صرفه قالدیغی حالده صاحبلرندن بری بنا ایتمك ایستیوبده دیكری امتناع ایلسه بنایه جبر اولنمیوب عرصه سی تقسیم اولنور

ماده ١٣١٥

فوقانیسی برینك وتحتانیسی دیكرك ملكی اولان ابنیه منهدم یا محترق اولسه هربری كافی السابق ابنیه سنی یاپار. احدهما آخره مانع اوله ماز

وفوقانی صاحبی تحتانی صاحبنه سن ابنیه‌کی یاپ که اوزرینه بنده ابنیه‌می یاپه‌یم دیوبده تحتانی صاحبی امتناع ایتمکله فوقانی صاحبی حاکمدن اذن اله‌رق تحتانی وفوقانی ابنیه‌یی انشا ایتدکده تحتانی صاحبی حصهٔ مصرفنی ویرنجیه‌دك انی تحتانیده تصرفدن منع ایدر

١٣١٦ ماده

ایکی قومشو بیننده‌کی حائط مشترك اوزرنده طرفینك کوشك وکیرش اوجلری کبی حموله‌لری اولدیغی حالده حائط منهدم اولوبده برینك امتناعی اوزرینه دیکری بنا ایلسه مشارکی مصرفنك نصفنی تأدیه ایدنجیه‌دك انی اول حائط اوزرینه حموله وضعندن منع ایدر

١٣١٧ ماده

ایکی خانه بیننده‌کی دیوار منهدم اولوبده برندن دیکرینك مقرنسوان اولان محلی کورینور اولدیغی جهتله برینك صاحبی مشترکا دیواری بنا ایتمك ایستدیکی حالده دیکرینك صاحبی امتناع ایلسه بنایه جبر اولنماز . فقط تخته‌دن یاخود سائر نسنه‌دن بالاشتراك بینلرنده برستره اتخاذ ایتملری ایچون حاکم طرفندن جبر اولنور

١٣١٨ ماده

ایکی قومشو بیننده مشترك اولان دیواره وهن کلوبده سقوطندن خوف اولنمغله بری نقضنی ایستدیکی حالده

دیکری امتناع ایتسه بالاشتراك نقض وهدم ایتمك اوزره جبر اولنور

١٣١٩ ماده

ایکی صغیر یاخود ایکی وقف بیننده مشترك اولان برعقار تعمیره محتاج اولوبده حالی اوزره ابقاسی مضر اولدیغی حالده ایکی وصیدن یاخود ایکی متولیدن بری تعمیر ایتمك ایستیوبده دیکری امتناع ایلسه تعمیره جبر اولنور

مثلا ایکی صغیرك خانه‌لری بیننده برمشترك دیوار اولوبده سقوطندن خوف اولنه‌رق برینك وصیسی تعمیر ایتمك ایستدیکی حالده دیکرینك وصیسی ابا ایلسه جانب حاکمدن برامین آدم ارسال ایله نظر اولنور . فی الواقع دیوارك حالی اوزره ترکی تقدیرنده صغیرلر حقنده ضرر اوله‌جغی معلوم اولورسه ابا ایدن وصی دیکر وصی ایله مشترکا مال صغیردن اول دیواری تعمیر ایتمك اوزره جبر اولنور

کذلك ایکی وقف بیننده مشترك اولان برخانه تعمیره محتاج اولوبده متولیلردن بری تعمیر ایتمك ایستدیکی حالده دیکری امتناع ایلسه مال وقفدن تعمیر ایتمك اوزره حاکم طرفندن جبر اولنور

١٣٢٠ ماده

ایکی کشی بیننده مشترك برحیوان اولوبده بریسی آنی بسلمکدن ابا ایتمکله دیکری حاکمه مراجعت ایتسه حاکم

ابا ایدن حصه داره یا حصه‌کی صات ویاخود مشترکا حیوانی
بسله دیو امر ایدر

(فصل ثانی)

(نهر ومجرالرك كری واصلاحی حقنده‌در)

ماده ١٣٢١

مملوك اولمیان نهرك كری واصلاحی یعنی آیقلانمسی
بیت المال اوزرینه‌در واكر بیت المالك وسعتی یوق ایسه
انی آیقلامق اوزره ناسه جبر اولنور

ماده ١٣٢٢

مملوك اولان نهر مشترکك آیقلانمسی اصحابی یعنی حق
شربی اولنلر اوزرینه‌در . حق شفه اصحابی مؤنت كری
واصلاحده تشریك اولنه‌ماز

ماده ١٣٢٣

حق شرب اصحابندن بعضیلری نهر مشترکی تطهیر ایتمك
ایستیوبده بعضیلری ابا ایتدیکی صورتده نظر اولنور
اكر نهر عام ایسه ابا ایدن كیمسه سائرلریله بالاشتراك
آیقلامق اوزره جبر اولنور (٢٦) ماده‌یه باق
واكر نهر خاص ایسه آیقلامق ایستیانلر حاكمك اذنیله
اول نهری آیقلایوب امتناع ایدن كیمسه مصرفدن

حصه‌سنه اصابت ایدن مقداری ایفا ایدنجیه‌دك انی اول
نهرایله انتفاعدن منع ایدرلر

ماده ١٣٢٤

حق شرب اصحابنك كافه‌سی نهر مشترکی آیقلامقدن
امتناع ایتدكلری صورتده كذلك نهر عام ایسه آیقلامق
اوزره كندولرینه جبر اولنور واكر نهر خاص ایسه
جبر اولنماز

ماده ١٣٢٥

كرك مملوك اولمیان وكرك مملوك اولان نهر عامك كنارنده
بر كیمسه‌نك یری اولوبده صوایچمك ونهری اصلاح
ایتمك كبی احتیاجات ایچون بشقه یول اولمدیغی حالده
عامه اول یردن مرور ایده بیلور . صاحبی مانع اوله‌ماز

ماده ١٣٢٦

نهر مشترکك مؤنت كری واصلاحی یوقارودن باشلار .
وابتدا جمله حصه‌دارلر بونده متشارك اولورلر . واك
اوست طرفنده‌كی حصه‌دارك اراضیسندن كچلدكده
اوخلاص اولور وهكذا اشاغیسنه قدر ایتر . زیرا
غرامت غنیمته كوره‌در (٨٧) ماده‌یه باق

مثلا اون كشی بیننده مشترك اولان بر نهر آیقلانه‌جق اولدقده
اك اوست طرفنده‌كی حصه‌دارك نهایت اراضیسنه قدر اولان

قطعه‌سنك مصارفی جمله‌سنك اوزرینه واندن صكره طقوزی اوزرینه وایكنجیسنك اراضیسی دخی كچلدكده سكزی اوزرینه تقسیم ایدیلور . صكره‌ده بوسیاق اوزره كیدیلور واك اشاغیده‌كی حصه‌دار جمله‌سنك مصرفنده مشارك اوله‌رق اك صكره كندو حصه‌سنی یالكز یاپار بوجهتله اك یوقاروده‌كی حصه‌دارك مصرفی جمله‌سندن آزواك اشاغیده‌كی حصه‌دارك مصرفی جمله‌سندن زیاده‌اولور

۱۳۲۷ ماده

كاریز مشتركی آیقلامق مؤنتی اشاغیدن باشلار

شویله‌كه اك اشاغیده‌كی حصه‌دارك عرصه‌سنده‌كی حصهٔ كاریزك مصرفنده جمله‌سی حصه‌دار اولورلر واندن یوقارو چیقلدقده اول حصه‌دار خلاص اولور وهكذا بر بر خلاص اوله‌رق اك یوقاروده‌كی حصه‌دار كندی حصه‌سنی یالكزجه یاپار بوجهتله اك اشاغیده‌كی حصه‌دارك مصرفی جمله‌سندن آز واك یوقاروده كی حصه‌دارك مصرفی جمله‌سندن زیاده اولور

۱۳۲۸ ماده

طریق خاصك تعمیری دخی كاریز كبی اشاغیدن باشلار . واغزی یعنی مدخلی اشاغی منتهاسی یوقارو عد واعتبار اولنور . واغزنده بولنان حصه دار یالكز كندی حصه‌سنه عائد اولان مصارف تعمیریه‌ده مشارك اولور ومنتهاسنده اولان حصه‌دار هربرینك حصهٔ مصارفنده مشارك اولدقدن بشقه كندی حصه‌سنی یالكز كندی یاپار

(باب سادس)

(شركت عقد بیاننده‌اولوب التی فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(شركت عقدك تعریف وتقسیمی بیاننده‌در)

۱۳۲۹ ماده

شركت عقد . ایكی یا زیاده كیمسه‌لر بیننده سرمایه وفائده‌سی مشترك اولمق اوزره عقد شركتدن عبارتدر

۱۳۳۰ ماده

شركت عقدك ركنی لفظا یاخود معنی ایجاب وقبولدر مثلا بركیمسه دیكر كیمسه‌یه شوقدر غروش سرمایه ایله اخذ واعطا ایتمك اوزره سنكله شریك اولدم دیوبده دیكری دخی قبول ایتدم دیسه لفظا ایجاب وقبول ایله شركت منعقد اولور . واكر بریسی دیكرینه بیك غروش ویروب وبونك اوزرینه سنده بیك غروش قوی ومال اشترا ایت دیوبده دیكری دخی انك دیدیكی كبی یاپسه معنی قبول ایتمش اولمغله شركت منعقد اولور

۱۳۳۱ ماده

شركت عقد . ایكی قسمه تقسیم اولنور . شویله كه شریكلر اكر بینلرنده مساوات تامه اولمق شرطیله عقد شركت ایدرلرك سرمایهٔ شركت اوله‌بیله‌جكماللرینی

شركته ادخال ايتدكلری حالده مقدار سرمايه‌لری وربحدن حصه‌لری متساوی اولورسه شركت مفاوضه اولور

نته‌كيم بر كيمسه وفات ايدوبده اوغللری پدرلرندن قالان مجموع اموالی سرمايه اتخاذ ايدرك هردرلو مال الوب صاتمق وربحی بينلرنده مساوات اوزره تقسيم ايتمك اوزره عقد شركت مفاوضه ايده‌بيلورلر فقط بويله مساوات تامه اوزره شركتك وقوعی نادر اولور

واكر مساوات تامه شرط ايدلمكسزين عقد شركت ايدرلر ايسه شركت عنان اولور

١٣٣٢ ماده

شركت كرك مفاوضه وكرك عنان اولسون ياشركت اموال ويا شركت اعمال وياخود شركت وجوهدر

شويله‌كه شريكلر اكر اورته‌يه سرمايه اولمق اوزره بر مقدار مال قويوبده برلكده ياخود آيرو آيرو وياخود مطلقا اخذ واعطا ايتمك وحاصل اوله‌جق ربحی بينلرنده تقسيم ايلمك اوزره عقد شركت ايدرلر ايسه شركت اموال اولور

واكر عمللرينی سرمايه ايدوبده آخردن ايش تقبل يعنی تعهد والتزام ايدرك حاصل اوله‌جق كسبی يعنی اجرتی بينلرنده تقسيم ايلمك اوزره عقد شركت ايدرلر ايسه شركت

اعمال اولور . بوكا شركت ابدان وشركت صنايع وشركت تقبل دخی دينيلور . نته‌كيم ايكی درزينك ياخود بر درزی ايله بر بوياجينك شريك اولملری كبی

واكر سرمايه‌لری اولمديغی حالده كندی اعتبارلريله ويره‌سی‌يه مال الوب صاته‌رق حاصل اوله‌جق ربحی بينلرنده تقسيم ايتمك اوزره عقد شركت ايدرلر ايسه شركت وجوه اولور

(فصل ثانی)

(شركت عقدك شرائط عموميه‌سی بيانندر)

١٣٣٣ ماده

شركت عقدك هرقسمی وكالتی متضمندر

شويله‌كه شريكلردن هر بری تصرفده يعنی الوب صاتمقده وآخردن اجرتله ايش تقبل ايتمكده ديكرينك وكيليدر

بناء علی ذلك وكالتده عقل وتمييز شرط اولديغی كبی علی العموم شركتده دخی شريكلرك عاقل ومميز اولملری شرطدر

١٣٣٤ ماده

شركت مفاوضه كفالتی دخی متضمندر

بناء علیه مفاوضلرك کفالته اهلیتلری دخی شرطدر

۱۳۳۵ ماده

شرکت عنان یالکز وکالتی متضمن اولوب کفالتی متضمن دکلدر

بناء علیه حین عقدنده کفالت ذکر اولنمدیغی صورتده شریکلر یکدیکرك کفیلی دکلدر . بو جهتله صبیء مأذون دخی عقد شرکت عنان ایده بیلور

اما شرکت عنانك حین عقدنده کفالت ذکر اولندیغی تقدیرده شریکلر یکدیکرك کفیلی اولور

۱۳۳٦ ماده

شریکلر بیننده ربحك نه وجهله تقسیم اولنه جغی بیان اولنمق شرطدر . مبهم ومجهول قالورسه شرکت فاسد اولور

۱۳۳۷ ماده

شریکلر بیننده تقسیم اولنه جق ربحك حصه لری نصف وثلث وربع کبی جزء شایع اولمق شرطدر . شریکلردن برینه ربحدن مقطوعا شوقدر غروش ویرلمك اوزره مقاوله اولنسه شرکت باطل اولور

(فصل ثالث)

(شرکت اموالك شرائط مخصوصه سی بیاننده در)

۱۳۳۸ ماده

سرمایه نك نقود قبیلندن اولمسی شرطدر

۱۳۳۹ ماده

رائج اولان باقر سکه عرفا نقوددن معدوددر

۱۳٤۰ ماده

مسکوك اولمیان آلتون وکموش ایله معامله بین الناس عرف وعادت ایسه بونلر دخی نقود حکمنده اولورلر . دکل ایسه عروض حکمنده درلر

۱۳٤۱ ماده

سرمایه نك عین اولمسی شرطدر . دین یعنی ذمم ناسده اولان اله جق سرمایهٔ شرکت اوله ماز

مثلا ایکی کیمسه آخر کسنه ذمتنده اولان اله جقلرینی سرمایه اتخاذ ایدوب ده انك اوزرینه عقد شرکت ایده مزلر . وبرینك سرمایه سی عین ودیکرینك سرمایه سی دین اولسه ینه شرکت صحیح اولماز

۱۳٤۲ ماده

عروض وعقار کبی نقوددن معدود اولمیان اموال اوزرینه عقد شرکت صحیح اولماز یعنی بونلر سرمایهٔ شرکت اوله ماز

مکرکه ایکی کیمسه بویله نقود قبیلندن اولمیان ماللرینی
سرمایهٔ شرکت ایتمك ایستدکلرنده هر بری مالنك نصفنی
دیکرینه صاتوبده اشتراکاری حاصل اولدقدن صکره
بومال مشترکاری اوزرینه عقد شرکت ایده بیلورلر

نته کیم ایکی کیمسه مثلیاتدن اولان برنوع ماللرینی مثلا
بر مقدار بغدایلرینی یکدیکرینه قارشدیروبده بینلرنده
شرکت ملك حاصل اولدقدن صکره اشبو مال
مخلوطی سرمایه اتخاذ ایدرك انك اوزرینه عقد شرکت
ایده بیلورلر

١٣٤٣ ماده

برینك بارکیری و دیکرینك اکر طاقمی اولوبده بونلری ایجار
ایله حاصل اولان اجرتی بینلرنده تقسیم ایتمك اوزره شریك
اولسه لر شرکت فاسد اولوب اجرت حاصله بارکیر صاحبنه
عائد اولور . واکر طاقمی بارکیره دخیل وتابع اولمغله صاحبی
اجرتدن حصه دار اوله میوب انجق اکرینك اجر مثلنی الور

١٣٤٤ ماده

برینك دابه سی اوزرینه دیکری امتعه سنی تحمیل ایله
کزدیروب صاتمق وربحی بینلرنده مشترك اولمق اوزره
شریك اولسه لر شرکت فاسد اولوب حاصل اولان کار

امتعه صاحبنك اولور . دابه صاحبی دخی دابه سنك
اجر مثلنی الور

دکان دخی دابه کبیدرکه بری دیکرك دکاننده امتعه سنی
صاتوبده ربحی بینلرنده مشترك اولمق اوزره شریك اولسه لر
شرکت فاسد اولوب امتعه نك ربحی صاحبنه عائد اولور .
دکان صاحبی دخی دکانك اجر مثلنی الور

(فصل رابع)

(شرکت عقده متعلق بعض ضوابط حقنده در)

١٣٤٥ ماده

عمل تقویم ایله متقوم اولور . یعنی ایش تعین قیمت ایله
قیمتلنور . وبر شخصك عملی دیکر شخصك عملنه نسبتله
دها قیمتلو اوله بیلور

مثلا شرکت عنان ایله شریك اولان ایکی کیمسه نك سرمایه لری متساوی
وایکیسنك دخی عمل ایتمسی مشروط اولدیغی حالده برینه ربحدن
فضله حصه اعطاسی شرط قیلنسه جائز اولور . زیرا بریسی
اخذ واعطاده دها ماهر وعملی ازید وانفع اوله بیلور

١٣٤٦ ماده

ضمان عمل برنوع عملدر

بناء علیه برکیمسه دکانه ارباب صنایعدن برینی قویوب
وتقبل وتعهد ایلدیکی ایشلری اکا کوردیروبده حاصل

اوله‌جق کسبی یعنی اجرتی بینلرنده مناصفة تقسیم
ایتمك اوزره عقد شرکت صنایع ایتسه‌لر جائز اولور.
ودکان صاحبنك نصف حصه‌یه استحقاقی انجق عملی ضامن
ومتعهد اولمسیله‌در شوقدرکه بونك ضمننده دکانك منفعتنه
دخی نائل اولور

ماده ۱۳۴۷

ربحه استحقاق بعضا مال یاعمل ایله اولدیغی کبی بعضاً
دخی (۸۵) ماده حکمنجه ضمان ایله اولور

نته‌کیم مضاربه‌ده ربحه رب المال مالیله ومضارب عملیله
مستحق اولور وارباب صنایعدن بری یانته برشاکرد
الوبده تقبل وتعهد ایلدیکی ایشلری نصف اجرتله
اکا کوردیرسه جائز اولور وکسبك یعنی ایش صاحبلرندن
النان اجرتك نصفنه اول شاکرد عملیله مستحق اولدیغی
کبی استاد دخی عملی ضامن ومتعهد اولمسیله نصف دیکرینه
مستحق اولور

ماده ۱۳۴۸

سالف الذکر امور ثلثه‌دن یعنی مال وعمل وضماندن
بریسی بولنمازایسه ربحه استحقاق یوقدر

مثلا برکیمسه دیکرینه سن مالکله تجارت ایتده ربحی بینمزده مشترك
اولسون دیسه شرکتی ایجاب ایتمز . وبوصورتده حاصل اولان
ربحدن حصه الهماز

ماده ۱۳۴۹

ربحه استحقاق انجق عقد شرکتده ایراد اولنان شرطه
کوره‌در . اجرا اولنان ایشه کوره دکلدر

بناء علیه عمل ایتمسی مشروط اولان شریك عمل ایتمسه بیله
عمل ایتمش کبی عد اولنور

مثلا شرکت صحیحه ایله شریك اولان ایکی کیمسه‌نك ایکیسی دخی
عمل ایتمك اوزره شرط ایدلمش اولدیغی حالده یالکز بریسی عمل
ایدوبده دیکری بعذر یاخود بغیر عذر عمل ایتمسه بیله یکدیکرك
وکیلی اولدیغندن شریکنك عمل ایتمسیله کندوسی دخی عمل ایتمش
کبی عداولنه‌رق کاربینلرنده شرط ایتدکلری وجهله تقسیم اولنور

ماده ۱۳۵۰

شریکلر یکدیکرك امینیدر

هر بریننك یدنده مال شرکت ودیعه حکمنده‌در . بلاتعد
ولاتقصیر بریسنك یدنده‌مال شرکت تلف اولسه شریکنك
حصه‌سنی ضامن اولماز

ماده ۱۳۵۱

شرکت اموالده سرمایه شریکلر بیننده متساویا یاخود
متفاضلا مشترك اولور

امابرندن سرمایه ودیکرندن عمل اولدیغی صورتده اکر
ربحی بینلرنده مشترك اولمق اوزره مقاوله اولنسه مضاربه
اولور . نته‌کیم باب مخصوصنده کلور

واکر ربحی تماما عامله عائد اوله‌جق ایسه قرض اولور
واکر ربحك تماما سرمایه صاحبنه عائد اولمسی شرط
ایدیلورسه اول سرمایه عاملك یدنده بضاعه وعامل
مستبضع اولور
مستبضع ایسه وکیل متبرع حکمنده اولدیغندن کاروزیان
تماما مال صاحبنه عائد اولور

۱۳۵۲ ماده

شریکلردن بری فوت یاخود جنون مطبق ایله مجنون
اولسه شرکت منفسخ اولور
فقط شریکلر اوچ یازیاده اولدیغی صورتده شرکتك
انفساخی یالکز فوت یامجنون اولان حقنده اولوب دیکرلری
بیننده شرکت باقی قالور

۱۳۵۳ ماده

شریکلردن برینك فسخیله شرکت منفسخ اولور
فقط انك فسخنی دیکرك بیلمسی شرطدر . برینك فسخ
ایلدیکی دیکرینك معلومی اولمدقجه شرکت منفسخ اولماز

۱۳۵۴ ماده

شریکلر فسخ شرکت ایدوبده نقود موجوده برینك وذممده
اولان اله‌جق دیکرینك اولمق اوزره اقتسام ایتسه‌لر
قسمت صحیح اولماز

بوصورتده نقود موجوده‌دن بری نه‌قبض ایتسه دیکری
اکا مشارك اولور . ذممده‌کی اله‌جق دخی بینلرنده مشترك
قالور (۱۱۲۳) ماده‌یه باق

۱۳۵۵ ماده

شریکلردن بری مال شرکتدن برمقدارینی الوبده اعمال
ایدرکن مجهلا فوت اولسه ترکه‌سندن شریکنك حصه‌سی
استیفا اولنور (۸۰۱) ماده‌یه باق

(فصل خامس)

(شرکت مفاوضه بیاننده‌در)

۱۳۵۶ ماده

فصل ثانیده بیان اولندیغی اوزره مفاوضلر یکدیکرك
کفیلیدر
بناء علیه برینك اقراری کندو حقنده نصل نافذ اولورسه
شریکی حقنده دخی اویله‌جه نافذ اولور
وبری دین اقرار ایتدکده مقرله هرقنغیسندن ایستر ایسه
مطالبه ایدر وبیع وشرا واجاره کبی شرکت جاری اولان
معاملاتدن طولایی مفاوضلردن برینه هرنه درلو بورج
ترتب ایدر ایسه دیکرینه دخی لازم اولور
وبرینك صاتدیغی شی عیبله دیکرینه رد اولنه بیلدیکی

كبى برينك اشترا ايلديكى شيئى ديكرى عيبله رد ايده بيلور

١٣٥٧ ماده

مفاوضلردن برينك كندويه واهل وعيالنه الديغى مأكولات والبسه وسائر حوائج ضروريه كندوسنكدر . شريكنك انده حقى يوقدر

فقط بايع بونلرك ثمننى دخى بحسب الكفاله شريكندن مطالبه ايده بيلور

١٣٥٨ ماده

شركت اموالده مفاوضلرك مقدار سرمايه‌لرى وربحدن حصه‌لرى متساوى اولمق شرط اولديغى كبى برينك سرمايۀ شركتدن فضله سرمايۀ شركت اوله بيله‌جك مالى يعنى نقودى ياخود نقود حكمنده اولان اموالى اولمامق شرطدر

اما برينك سرمايۀ شركتدن فضله سرمايۀ شركت اوليه‌جق مالى يعنى عروض ياعقارى ياخود آخر كمسنه ذمتنده الهجغى اولسه مفاوضه‌يه ضرر ويرمز

١٣٥٩ ماده

شركت اعمالده شريكلرك هر برى نصل ايش اولورسه اولسون تقبل والتزام ايده بيلمك وعلى السويه عملى ضامن

ومتعهد وفائده وضررده متساوى وبرينه شركت سببيله نه ترتب ايدرسه ديكرى اكا كفيل اولمق اوزره عقد شركت ايدرلرسه مفاوضه اولور

بوصورتده هر قنغيسندن اولورسه اولسون اجير ودكان اجرتى مطالبه اولنه بيلور

وانلردن آخر بركمسنه برمتاع دعوى ايدوبده بريسى اقرار ايتدكده ديكرى انكار ايتسه بيله انك اقرارى نافذ اولور

١٣٦٠ ماده

ايكى كيمسه ويره‌سى‌يه مال الوب صاتمق ومال مشترا وثمن وربحى بينلرنده مناصفة مشترك وهر برى ديكرينه كفيل اولمق اوزره عقد شركت ايتسه‌لر شركت وجوهك مفاوضه‌سى اولور

١٣٦١ ماده

عقد مفاوضه‌ده مفاوضه لفظى سويلنمك ياخود مفاوضه‌نك جميع شرائطى تعداد اولنمق شرطدر

على الاطلاق عقد شركت اولنورسه عنان اولور

١٣٦٢ ماده

بروجه بالا بوفصلده مذكور اولان شرطلردن بريسى بولنمسه مفاوضه عنانه منقلب اولور

مثلا شركت اموالده مفاوضلردن برينك بدينه ارث ايله ياهبه
طريقيله برمال چكدكده اكر نقود كبی سرمايهٔ شركت اوله بيله جك
مال ايسه مفاوضه عنانه منقلب اولور . اما عروض وعقار كبی
سرمايهٔ شركت اولميان مال ايسه مفاوضه‌يه ضرر ويرمز

١٣٦٣ ماده

شركت عنانك صحتی ايچون هرنه‌كه شرط ايسه مفاوضه‌نك
صحتی ايچون دخی شرطدر

١٣٦٤ ماده

شركت عنان ايله شريك اولانلر تصرفجه هرنه يابه‌بيلورايسه
مفاوضلر دخی انی يابه‌بيلور .

(فصل سادس)

(شركت عنان حقنده اولوب اوچ مبحثی حاويدر)

(مبحث اول)

(شركت امواله دائر اولان مسائل بيانده‌در)

١٣٦٥ ماده

شركت عنان ايله شريك اولنلرك سرمايه‌لری متساوی
اولمق شرط دكلدر . برينك سرمايه‌سی ديكرينك
سرمايه‌سندن دها زياده اوله‌بيلور . وهر بريسی باجمله
نقدلرينی سرمايه‌يه ادخال ايتمكه مجبور اولميوب ماللرينك

مجموعی ياخود بر مقداری اوزرينه عقد شركت ايده‌بيلور .
بوجهتله سرمايه‌لرندن فضله سرمايهٔ شركت اوله بيله جك
ماللری مثلا نقدلری اوله‌بيلور

١٣٦٦ ماده

عموم تجارت اوزرينه عقد شركت جائز اولديغی كبی
خاصة برنوع تجارت اوزرينه مثلا ذخيره تجارتی اوزرينه دخی
عقد شركت اولنه‌بيلور

١٣٦٧ ماده

شركت صحيحه‌ده ربحك نوجهله تقسيمی شرط ايديلورايسه
هرحالده اول شرطه رعايت اولنور

١٣٦٨ ماده

شركت فاسده‌ده ربح وفائده سرمايه‌لرك مقدارينه كوره
تقسيم اولنور . شريكلردن برينه فضله شرط ايدلمش‌ايسه
اكا اعتبار اولنماز

١٣٦٩ ماده

بلا تعد ولا تقصير وقوعه كلان ضرر وزيان هرحالده
سرمايه‌لرك مقدارينه كوره منقسم اولور . ديكر وجهله
شرط ايدلسه اكا اعتبار اولنماز

١٣٧٠ ماده

سرمايه‌لر كرك متساوی وكرك متفاضل اولسون

شریکلر کاری بینلرنده سرمایه‌لرینک مقدارینه کوره تقسیم ایتمك اوزره شرط ایتسه‌لر صحیح اولور . وکار بینلرنده شرط ایتدکلری وجهله سرمایه‌لرینك مقدارینه کوره تقسیم اولنور . کرك ایکیسنك دخی عمل ایتمسی شرط اولنسون وکرك یالکز برینك عمل ایتمسی شرط قیلنسون . شوقدر وارکه یالکز برینك عمل ایتمسی مشروط اولدیغی تقدیرده انك یدنده دیکرك سرمایه‌سی بضاعه حکمنده اولور

۱۳۷۱ ماده

شریکلرك سرمایه‌لری متساوی اولدیغی حالده برینه ربحدن فضله حصه مثلا ربحك ثلثانی شرط ایدلسه ایکیسنك دخی عمل ایتمسی مشروط اولدیغی تقدیرده شرکت صحیح وشرط معتبر اولور

(۱۳۴۵) ماده‌یه باق

اما یالکز برینك عمل ایتمسی مشروط اولدیغی تقدیرده نظر اولنور . عمل اکر ربحدن حصه‌سی زیاده اولان شریك اوزرینه شرط ایدلمش ایسه کذلك شرکت صحیح وشرط معتبر اولور . واول شریك مالیله سرمایه‌سنك ربحنه وعملیله فضله‌سنه مستحق اولور فقط انك یدنده شریکنك سرمایه‌سی مال مضاربه حکمنده اوله‌رق مضاربه‌یه شبیه برشرکت اولور

وعمل اکر ربحدن حصه‌سی آز اولان شریك اوزرینه شرط ایدلمش ایسه جائز اولمیوب ربح بینلرنده سرمایه‌لرینك مقدارینه کوره تقسیم اولنور

زیرا ربح اکر شرط ایتدکاری وجهله تقسیم اولنسه عامل اولمیان شریکك اله جغی فضله‌یه مال وعمل وضماندن برشی مقابل اولماز ربحه استحقاق ایسه انجق بو امور ثلثه‌دن بریله‌در (۱۳۴۷) و (۱۳۴۸) ماده‌لره باق

۱۳۷۲ ماده

شریکلرك سرمایه‌لری متفاضل مثلا برینك سرمایه‌سی یوز بیك ودیکرینك سرمایه‌سی یوز اللی بیك غروش اولدیغی حالده ربحك بینلرنده مساوات اوزره تقسیمی شرط اولنسه سرمایه‌سی آز اولان کیمسه‌نك سرمایه‌سنه نسبتله ربحدن فضله حصه المسی شرط ایدلمش دیمك اوله جغندن شریکلرك سرمایه‌لری متساوی اولدیغی حالده برینه ربحدن فضله شرط ایدلمش کبی اولور

بناء علیه ایکیسنك یاخود ربحدن حصه‌سی زیاده یعنی سرمایه‌سی آز اولان شریکك عمل ایتمسی شرط ایدلمش ایسه شرکت صحیح وشرط معتبر اولور . واکر یالکز ربحدن حصه‌سی آز یعنی سرمایه‌سی چوق اولان شریکك عمل ایتمسی شرط ایدلمش ایسه جائز

اولمیوب کار بینلرنده سرمایه‌لری مقدارینه کوره تقسیم اولنور

١٣٧٣ ماده

شریکلرك هر بری مال شرکتی کرك پشین پاره ایله و کرك ویره‌سی‌یه اوله‌رق آز وچوق بها ایله صاته‌بیلور

١٣٧٤ ماده

شریکلردن قنغیسی اولور ایسه اولسون یدنده شرکتك سرمایه‌سی اولدیغی حالده پشین پاره ایله وویره‌سی‌یه مال اشترا ایده‌بیلور

فقط غبن فاحش ایله مال اشترا ایدر ایسه الدیغی مال کندوسنك اولوب شرکتك اولماز

١٣٧٥ ماده

شریکلردن بری یدنده شرکتك سرمایه‌سی اولمدیغی حالده شرکت ایچون مال اشترا ایده‌مز . ایدرسه اول مال کندوسنك اولور

١٣٧٦ ماده

شریکلردن بری تجارتلری جنسندن اولمیان برشیئی کندو پاره‌سیله اشترا ایتدکده اول مال کندوسنك اولوب شریکی اندن حصه‌مند اولماز

اما برینك یدنده شرکتك سرمایه‌سی وار ایکن

تجارتلری جنسندن اولان برمالی کندی پاره‌سیله اشترا ایتسه بیله شرکتك اولور

مثلا قماشجیلق ایتمك اوزره عقد شرکت ایدن ایکی کمسنه‌دن بری کندو پاره‌سیله بر آت السه کندوسنك اولوب شریکی اول آته حصه‌دار اولماز . اما برقماش السه شرکتك اولور واولور ایکن بن قماشی کندم ایچون الیورم شریکمك بونده حصه‌سی یوقدر دیو اشهاد ایتسه بیله مفید اولمیوب اول قماش شریکیله بینلرنده مشترك اولور

١٣٧٧ ماده

حقوق عقد انجق عاقده عائددر

بناء علیه شریکلردن برینك اشترا ایلدیکی مالی قبض ایله ثمنی تأدیه ایلمك یالکز انك اوزرینه لازم اولور . بوجهتله برینك اشترا ایلدیکی مالك ثمنی انجق اندن مطالبه اولنوب شریکندن مطالبه اولنه‌ماز . وکذا شریکلردن برینك صاتدیغی مالك ثمنی قبض ایتمك انجق آنك حقیدر بوجهتله مشتری ثمنی دیکرینه ویرسه یالکز ثمنی قابض اولان شریکك حصه‌سندن بری اولوب عاقد اولان شریکك حصه‌سندن بری اولماز . وینه بوجهتله عاقد اولان شریك صاتدیغی مالك ثمنی قبضه آخر برکیمسه‌یی توکیل ایتسه شریکی انی عزل ایده‌مز . اما بیع وشرا واجاره ایچون شریکلردن برینك توکیل ایتدیکنی دیکر شریکی عزل ایده‌بیلور

١٣٧٨ ماده

عيب ايله رد دخی حقوق عقددن اولمغله شريكلردن برينك اشترا ايلديكی مالی ديكری عيب ايله رد ايده‌مز . وبرينك صاتديغی مال عيب ايله ديكرينه رد اولنه‌ماز

١٣٧٩ ماده

شريكلردن هر بری مال شركتی ايداع وابضاع ايده‌بيلور . ومضاربه‌يه ويره‌بيلور . وعقد اجاره ايده‌بيلور

مثلا مال شركتی حفظ ايچون دكان واجير استيجار ايده‌بيلور

اما شريكنك اذنی اولمدقجه مال شركتی كندو ماليله خلط وآخر كمسنه ايله عقد شركت ايده‌مز . ايدوبده مال شركت ضايع اولسه شريكنك حصه‌سنی ضامن اولور

١٣٨٠ ماده

شريكلردن بری ديكرينك اذنی اولمدقجه مال شركتدن آخر كمسنه‌يه اقراض ايده‌ماز اما شركت ايچون استقراض ايده‌بيلور . وبری هر نقدر آقچه استقراض ايدر ايسه بالاشتراك شريكنك دخی بورجی اولور

١٣٨١ ماده

شريكلردن بری امور شركت ايچون آخر دياره كيتدكده مصرفنی مال شركتدن الور

١٣٨٢ ماده

شريكلردن هر بری ديكرينه رأيكله عمل ايت ياخود ديلديككی ياپ ديه‌رك شركت ايشنی يكديكرك رأينه تفويض ايتسه هر بری توابع تجارتدن اولان ايشلری يا په‌بيلور

شويله‌كه مال شركتی رهن وشركت ايچون ارتهان ومال شركت ايله سفر ومال شركتی كندی ماليله خلط وآخر كمسنه ايله عقد شركت ايده‌بيلور

اما مالی اتلاف وبغير عوض تمليك خصوصلرينی شريكنك اذن صريحی اولمدقجه يا په‌مز

مثلا شريكنك اذن صريحی اولمدقجه مال شركتدن كمسنه‌يه اقراض وهبه ايده‌مز

١٣٨٣ ماده

شريكلردن بری ديكرينی مال شركتله آخر دياره كيتمه ياخود ويره‌سی‌يه مال صاتمه ديو نهی ايتمشيكن ديكری دكلميوبده آخر دياره كيتسه ياخود ويره‌سی‌يه مال صاتسه واقع اولان ضرردن شريكنك حصه‌سنی ضامن اولور

١٣٨٤ ماده

شركت عنانك معامله‌لرنده شريكلردن برينك بورج اقرار ايتمسی ديكرينه سرايت ايتمز

شویله‌که اول دینك انجق کندو عقد ومعامله‌سی ایله
اولدیغنی اقرار ایتمش ایسه تمامنی کندوسنك ایفا ایلمسی
لازم کلور
واکر شریکیله برلکده اجرا ایلدیکی معامله‌دن طولایی
بربورج اولدیغنی اقرار ایتمش ایسه نصفنی ادا ایلمسی
لازم کلور
واکر انجق شریکنك اجرا ایلدیکی برمعامله‌دن طولایی
بورج اولدیغنی اقرار ایتمش ایسه برشی لازم کلمز

(مبحث ثانی)

(شرکت اعماله دائر اولان مسائل بیانده‌در)

ماده ۱۳۸۵
شرکت اعمال ایش تقبل ایتمك اوزره عقد شرکتدن
عبارتدر
شویله‌که اجیر مشترکلر مستأجرین طرفندن طلب
وتکلیف اولنان عملك ایفاسنی تقبل یعنی تعهد والتزام
ایتمك اوزره عقد شرکت ایدرلر . ضمان عملده
کرك متساوی وکرك متفاضل اولسونلر . یعنی
کرك عملی علی التساوی متعهد وضامن اولمق

شرطیله عقد شرکت ایلسونلر وکرك عملك مثلا ثلثنی
بریسی اوزرینه وثلثانی دیکری اوزرینه شرط
ایتسونلر

ماده ۱۳۸۶
شریکلردن هر بری ایش تقبل وتعهد ایده‌بیلور
بری تقبل ایدوبده دیکری عمل ایتمك دخی جائز اولور
وشرکت صنایع ایله شریك اولان ایکی درزینك بری
متاعی قبول ایله کسوب بیچمك ودیکری دیکمك دخی
جائزدر

ماده ۱۳۸۷
ایش تقبل ایتمکده شریکلر یکدیکرك وکیلیدر
بوجهتله برینك تقبل ایلدیکی ایشك ایفاسی هم کندوسنه
وهمده شریکنه لازم کلور
بناء علی ذلك ضمان عملده شرکت اعمالك عنانی مفاوضه
حکمنده‌درکه شریکلردن برینك تقبل ایلدیکی ایشك
ایفاسنی مستأجر هرقنغیسندن ایستر ایسه مطالبه ایدر
وشریکلردن هر بریسی اول ایشی ایفایه مجبور اولور
بریسی بوایشی شریکم تقبل ایتمش بن قارشمم دیه‌مز

ماده ۱۳۸۸
اقتضای بدل خصوصنده دخی شرکت اعمالك عنانی
مفاوضه حکمنده‌در

یعنی شریکلردن هر بری مستأجردن تمام اجرتی مطالبه ایده‌بیلور
مستأجر دخی هرقنغیسنه ویرسه بری اولور

١٣٨٩ ماده

شریکلردن بری تقبل ایلدیکی ایشی بالذات ایفایه مجبور دکلدر . دیلرسه کندوسی یاپار ودیلرسه شریکنه یاخود دیکر برینه یاپدیرر

فقط مستأجر اکر بالذات انك عمل ایتمسنی شرط ایدرسه اول حالده کندوسنك یاپمسی لازم کلور

(٥٧١) ماده‌یه باق

١٣٩٠ ماده

شریکلر کسبی شرط ایتدکلری وجهله تقسیم ایدرلر

یعنی متساویا تقسیم ایتمك اوزره شرط ایتمشلر ایسه مساوات اوزره تقسیم ایدرلر . واکر متفاضلا مثلا ثلث وثلثان وجهله تقسیم ایتمك اوزره شرط ایتمشلر ایسه ایکیلی برلی اوله‌رق تقسیم ایدرلر

١٣٩١ ماده

عملده تساوی وکسبده تفاضل شرط ایدلسه جائز اولور

مثلا شریکلر متساویا عمل ایتمك وکسبی ایکیلی برلی اوله‌رق تقسیم ایتمك اوزره شرط ایتسه‌لر جائز اولور . زیرا بریسی صنعتده دها ماهر وعملی دها ایی اوله بیلور

١٣٩٢ ماده

شریکلر ضمان عمل ایله اجرته مستحق اولورلر

بناء علیه بری مریض اولمق یابرطرفه کتمك ویاخود بوش طورمق کبی بروجهله ایشلمیوبده یالکز شریکی ایشلسه حاصل اولان کسب واجرت ینه شرط ایتدکلری وجهله تقسیم اولنور

١٣٩٣ ماده

شریکلردن برینك صنعیله مستأجرفیه تلف یاسقط اولسه دیکر شریکیله بالاشتراك ضامن اولورلر

ومستأجر مالنی قنغیسنه ایستر ایسه تضمین ایتدیرر . وبوزیان شریکلر بیننده مقدار ضمانه کوره تقسیم اولنور

مثلا ایشی مناصفة تقبل وتعهد ایتمك شرطیله عقد شرکت ایتمشلر ایسه زیان دخی یاری یاری‌یه تقسیم اولنور . واکر ثلث وثلثان وجهله عملی تقبل وتعهد ایتمك اوزره عقد شرکت ایتمشلر ایسه زیان دخی یکیلی برلی اوله‌رق تقسیم اولنور

١٣٩٤ ماده

تقبلده وعملده متشارك اولمق اوزره حماللرك عقد شرکت ایتمسی صحیحدر

١٣٩٥ ماده

دکان برینك وآلات وادوات دیکرینك اوله‌رق ایکی کشی تقبل عمل ایتمك اوزره عقد شرکت ایتسه‌لر صحیح اولور

١٣٩٦ ماده

برندن دکان و دیکرندن عمل اولمق اوزره ایکی کشی عقد شرکت صنایع ایتسه‌لر صحیح اولور (١٣٤٦) ماده‌یه باق

١٣٩٧ ماده

برینك براستری و دیکرینك بردوه‌سی اولوبده انلرله حموله نقلنی متساویا تقبل و تعهد ایتمك اوزره عقد شرکت اعمال ایتسه‌لر صحیح اولور . وحاصل اولان کسب واجرت بینلرنده مناصفة تقسیم اولنور . دوه یوکنك زیاده اولمسنه باقلماز . زیرا شرکت اعمالده شریکلر ضمان عمل ایله بدله مستحق اولورلر

اما تقبل عمل اوزرینه عقد شرکت اولنمیوبده استرودوه‌یی عینا ایجار ایتمك وحاصل اولان اجرتی بینلرنده تقسیم ایلمك اوزره شریك اولسه‌لر شرکت فاسد اولوب استرودوه‌دن قنغیسی ایجار اولنور ایسه اجرتی صاحبنه عائد اولور . فقط دیکری تحمیل ونقلده اکا اعانه ایتمش ایسه عملنك اجر مثلنی الور

١٣٩٨ ماده

برکیمسه کندوسنك عیالنده بولنان اوغلیله برلکده اوله‌رق اجرای صنعت ایلسه کسبك کافه‌سی اول کیمسه‌نك اولور واوغلی معین صاییلور

نته‌کیم برکیمسه اغاج غرس ایدرکن عیالنده اولان اوغلی

اکا اعانه ایتسه اغاج اول کیمسه‌نك اولوب اوغلی اکا مشارك اولماز

(مبحث ثالث)

(شرکت وجوهه دائر اولان مسائل بیاننده‌در)

١٣٩٩ ماده

شریکلرك مال مشتراده علی التساوی حصه‌دار اولملری شرط دکلدر

مثلا الدقلری مال بینلرنده نصفیت اوزره اوله‌بیلدیکی کبی ایکیلی برلی اولمق دخی جائز اولور

١٤٠٠ ماده

شرکت وجوهده ربحه استحقاق انجق ضمان ایله‌در

١٤٠١ ماده

مال مشترانك ضمانی ثمنی شریکلرك مال مشتراده‌کی حصه‌لرینه کوره‌در

١٤٠٢ ماده

شریکلردن هر برینك مال مشتراده حصه‌سی نقدر ایسه ربحدن حصه‌سی دخی اوقدر اولور

واکر برینه مال مشتراده‌کی حصه‌سندن فضله شرط ایدلسه شرط لغو اولور

وربح بينلرنده مال مشترادهكی حصهلرینه كوره تقسیم اولنور

مثلا الدقلری اشیانك بینلرنده یاری یاری‌یه اولمسنی شرط ایدرلرایسه ربح دخی یاری یاری‌یه اولور

واكر ایكیلی برلی اولمق اوزره شرط ایدرلرسه ربح دخی ایكیلی برلی اولور

اما الدقلری اشیانك نصفیت اوزره اولمسی مشروط اولدیغی حالده ربحك ثلث وثلثان وجهله تقسیمنی شرط ایتسهلر بوشرطه اعتبار اولنمیوب ربح بینلرنده مناصفة تقسیم اولنور

١٤٠٣ ماده

ضرروزیان هرحالده شریكلرك مال مشترادهكی حصهلرینه كوره تقسیم اولنور . عقد شرایه كرك برلكده مباشرت ایتسونلر وكرك یالكز بریسی مباشرت ایلسون

مثلا شركت وجوه ایله شریك اولان ایكی كیمسه اخذ واعطالرنده متضرر اولدقلری صورتده اكر مال مشترا بینلرنده نصفیت اوزره اولمق شرطیله عقد شركت ایتمشلرایسه ضرر وزیان دخی مساوات اوزره تقسیم اولنور . واكر مال مشترادە ثلث وثلثان وجهله حصه دار اولمق شرطیله عقد شركت ایتمشلر ایسه ضرر وزیان دخی ایكیلی برلی اولهرق تقسیم اولنور . ضرر ایتدكلری مالی كرك برلكده صاتون السونلر وكرك بریسی شركت ایچون صاتون المش اولسون

(باب سابع)

(مضاربه حقنده اولوب اوچ فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(مضاربهنك تعریف وتقسیمی بیاننده‌در)

١٤٠٤ ماده

مضاربه . برطرفدن سرمایه ودیكر طرفدن سعی وعمل اولمق اوزره برنوع شركتدر . سرمایه صاحبنه رب المال وعامله مضارب دینلور

١٤٠٥ ماده

مضاربهنك ركنی ایجاب وقبولدر

مثلا رب المال مضاربه شوسرمایهیی آل ربحی بینمزده یاری یاری‌یه یاخود ایكیلی برلی تقسیم اولنمق اوزره مضاربهً سعی وعمل ایت دیسه یاخود شوپارهلری آل وسرمایه ایت ربحی بینمزده شونسبت اوزره مشترك اولسون دیمك كبی مضاربه معناسنی افاده ایدر برسوزسویلسه ومضارب دخی قبول ایلسه مضاربه منعقد اولور

١٤٠٦ ماده

مضاربه ایكی قسمدر . بری مضاربهٔ مطلقه . ودیكری مضاربهٔ مقیده‌در

١٤٠٧ ماده

مضاربهٔ مطلقه . زمان ومكان وبرنوع تجارت ایله وبایع

ومشتری‌یی تعیینله مقید اولمیان مضاربه‌در . وبونلردن
بریله تقیید اولنورسه مضاربهٔ مقیده اولور
مثلا فلان وقت یا فلان برده یاخود فلان جنس مال آل صات
ویاخود فلان کیمسه‌لر ایله یا فلان بلده اهالیسیله آلش ویرش ایت دیسه
مضاربهٔ مقیده اولور

(فصل ثانی)

(مضاربه‌نك شروطی بیاننده‌در)

١٤٠٨ ماده

رب المالك توكیله ومضاربك وكالته اهلیتلری شرطدر

١٤٠٩ ماده

رأس المالك سرمایهٔ شركت اوله‌بیله‌جك مال اولمسی
شرطدر . (باب شركت عقدك فصل ثالثنه باق)
بناء علی ذلك عروض وعقار ایله ذمم ناسده اولان آله‌جق
مضاربه‌ده رأس المال اوله‌ماز
فقط رب المال اگر عروضدن برشی ویروبده بونی صات
وثمنیله مضاربهٔ عمل ایت دیسه ومضارب دخی قبول
وقبض ایدرك اول مالی صاتوب وبدلی اولان نقودی
سرمایه ایدوبده آلش ویرش ایلسه مضاربه صحیح اولور
كذلك فلانك ذمتنده آله‌جغم اولان شوقدر غروشی
قبض ایتده مضاربه یولنده قوللان دیسه واو دخی قبول ایتسه
صحیح اولور

١٤١٠ ماده

سرمایه‌نك مضاربه تسلیم اولنمسی شرطدر

١٤١١ ماده

شركت عقدكبی مضاربه‌ده دخی رأس المالك معلوم
اولمسی وعاقدینك ربحدن حصه‌لری نصف وثلث كبی
برجزء شایع اوله‌رق تعیین ایدلمسی شرطدر
فقط علی الاطلاق شركت تعبیر اولنسه مثلا ربحی بینمزده
مشترك اولسون دینلسه مساواته مصروف اولور .
ورب المال ایله مضارب بیننده ربح یاری یاری‌یه تقسیم
اولنور

١٤١٢ ماده

بالاده مذكور اولان شرطلردن بری بولنمسه مثلا عاقدینك
حصه‌لری جزء شایع اوله‌رق معین اولمیوبده برینه ربحدن
شوقدر غروش ویرلمك اوزره قطع وتعیین اولنسه مضاربه
فاسد اولور

(فصل ثالث)

(مضاربه‌نك احكامی بیاننده‌در)

١٤١٣ ماده

مضارب امیندر . انك یدنده سرمایه ودیعه حكمنده‌در

وسرمايه‌ده تصرف ایتمسی جهتله رب المالك وكیلیدر .
وكار ایدرسه انده شریك اولور

١٤١٤ ماده

مضاربۀ مطلقه‌ده مضارب مجرد عقد مضاربه ایله
مضاربه‌نك لوازم وتفرعاتندن اولان ایشلری یاپمغه
مأذون اولور

شویله كه . اولا صاتوب كار ایتمك ایچون مال اشترا
ایده بیلور . فقط غبن فاحش ایله مال اشترا ایدرسه
كندوسی ایچون المش اولور . مضاربه حسابنه داخل
اولماز

ثانیاً . كرك پشین پاره ایله وكرك ویره‌سیه اوله‌رق
آز وچوق بها ایله مال صاته بیلور . فقط بین التجار عرف
وعادت اولدیغی مرتبه مهلت ویره بیلور یوخسه بین التجار
معروف اولمیان اوزون مدت ایله مال صاته ماز

ثالثاً صاتدیغی مالك ثمننی حواله قبول ایده بیلور

رابعاً آخر كمسنه‌یی بیع وشرایه توكیل ایده بیلور

خامساً مال مضاربه‌یی ایداع وابضاع ورهن وارتهان
وایجار واستیجار ایده بیلور

سادساً آلش ویرش ایتمك اوزره آخر بلده‌یه
كیده بیلور

١٤١٥ ماده

مضاربۀ مطلقه‌ده مال مضاربه‌یی مضارب كندی مالیله
قارشدرمغه ومضاربه‌یه ویرمكه مجرد عقد مضاربه ایله
مأذون اولماز

فقط مضاربلرك مال مضاربه‌یی كندی ماللری ایله
قارشدرملری عادت اولان بلده‌ده ایسه مضاربۀ مطلقه‌ده
مضارب اكا دخی مأذون اولور

١٤١٦ ماده

اكر مضاربۀ مطلقه‌ده رب المال مضاربه رأیكله عمل ایت
دیه‌رك مضاربه امورینی انك رأینه تفویض ایلمش ایسه
مضارب هرحالده مال مضاربه‌یی كندی مالیله قارشدرمغه
ومضاربه‌یه ویرمكه مأذون اولور

اما مال مضاربه‌دن هبه واقراض ایتمكه وسرمایه‌دن
زیاده بورج آلتنه كیرمكه بو صورتده دخی مأذون
اولمیوب بونلرك اجراسی رب المالك اذن صریحنه
موقوفدر

١٤١٧ ماده

مضارب كندی مالیله مال مضاربه‌یی قارشدردیغی
صورتده حاصل اولان ربحی سرمایه‌لرك مقدارینه كوره
تقسیم ایدر

یعنی كندی سرمایه‌سنك فائده‌سنی كندوسی الور ومال مضاربه‌نك

فائده‌سی رب‌المال ایله بینلرنده شرط ایتدکلری وجهله تقسیم اولنور

١٤١٨ ماده

رب‌المالك اذنیله مضاربك سرمایه‌دن زیاده اوله‌رق ویره‌سی‌یه الدیغی مال ایکیسی بیننده شرکت وجوه ایله مشترك اولور

١٤١٩ ماده

مضارب اکر مضاربه ایشیله بولندیغی بلده‌دن بشقه یره کیدرسه قدر معروف مصرفنی مال مضاربه‌دن آلور

١٤٢٠ ماده

مضاربهٔ مقیده‌ده رب‌المالك قید وشرطی نه ایسه مضاربك اکا رعایت ایتمسی لازمدر

١٤٢١ ماده

مضارب اکر مأذونیتنك خارجنه چیقار وشرطه مخالفت ایدر ایسه غاصب اولور وبو حالده ایتدیکی آلش ویرشك کار وضرری کندوسنه عائد اولور . ومال مضاربه تلف اولورسه ضامن اولور

١٤٢٢ ماده

رب‌المال اکر مال مضاربه ایله فلان محله کیتمه یاخود ویره‌سی‌یه مال صاتمه دیو نهی ایتمشیکن مضارب اکا مخالفت ایدرك مال مضاربه ایله اول محله کیدوبده مال مضاربه تلف اولسه یاخود ویره‌سی‌یه مال صاتوبده پاره‌سی باتسه مضارب ضامن اولور

١٤٢٣ ماده

رب‌المال مضاربه‌یی بر وقت معین ایله توقیف ایتدکده اول وقتك کچمسیله مضاربه منفسخ اولور

١٤٢٤ ماده

رب‌المال مضاربی عزل ایتدکده عزلنی اکا بیلدیرمسی لازم کلور

مضارب کندوسنك عزلنه واقف اولنجیه‌دك واقع اولان تصرفاتی معتبر اولور

وعزلنه واقف اولدقدن صکره الندەکی نقوددن تصرف ایده‌مز اما الده نقوددن بشقه مال بولنورسه انی صاتوب نقده تبدیل ایده‌بیلور

١٤٢٥ ماده

مضارب انجق عملی مقابله‌سنده ربحه مستحق اولور

عمل ایسه انجق عقد ایله متقوم اولور . بناءً علیه عقد مضاربه‌ده مضاربه نه مقدار شرط ایدلمش ایسه اکا کوره ربحدن حصه الور

١٤٢٦ ماده

رب‌المالك ربحه استحقاقی مالی ایله‌در

بناءً علیه مضاربهٔ فاسده‌ده ربحك مجموعی اکا عائد اولور . ومضارب انك اجیری منزله‌سنده اولوب

اجر مثل آلور . فقط حین عقدده شرط ایتدکلری
مقداری تجاوز ایده‌مز . وربح یوق ایسه اجر مثله دخی
مستحق اولماز

١٤٢٧ ماده

مال مضاربه‌دن برمقداری تلف اولسه اول امرده ربحدن
محسوب اولنوب رأس الماله سرایت ایتدیرلمز
واکر ربحك مقدارینی تجاوز ایدوبده رأس الماله سرایت
ایدرسه مضارب انی ضامن اولماز . مضاربه کرك صحیح
اولسون وکرك فاسد اولسون

١٤٢٨ ماده

ضرر وزیان هرحالده رب الماله عائد اولور . ومضارب ایله
بینلرنده مشترك اولمسی شرط ایدیلورسه اول شرطه
اعتبار اولنماز

١٤٢٩ ماده

رب المال یامضارب فوت یاخود جنون مطبق ایله مجنون
اولسه مضاربه منفسخ اولور

١٤٣٠ ماده

مضارب مجهلا فوت اولسه ترکه‌سندن ضمان لازم کلور
(٨٠١) و (١٣٥٥) ماده‌لره باق

(باب ثامن)

(مزارعه ومساقات بیاننده اولوب ایکی فصله)
(منقسمدر)

(فصل اول)

(مزارعه بیاننده‌در)

١٤٣١ ماده

مزارعه . برطرفدن اراضی ودیکر طرفدن عمل یعنی
زراعت اوله‌رق حاصلات بینلرنده تقسیم اولنمق اوزره
برنوع شرکتدر

١٤٣٢ ماده

مزارعه‌نك رکنی ایجاب وقبولدر
شویله‌که اراضی صاحبی عامله یعنی چفتجی‌یه بو یری
حاصلاتدن شوقدر حصه المق اوزره سکا مزارعه
وجهله ویردم دیوبده چفتجی دخی قبول ایتدم یاراضی
اولدم دیسه یاخود رضاسنه دلالت ایدر برسوز سویلسه
ویاخود چفتجی یرصاحبنه بن سنك یرکده مزارعه
وجهله عمل ایده‌یم دیوبده اودخی راضی اولسه مزارعه
منعقد اولور

١٤٣٣ ماده

مزارعه‌ده عاقدینك عاقل اولمسی شرطدر . بالغ اولمسی شرط دكلدر . بناء علیه صبی مأذون دخی عقد مزارعه ایده‌بیلور

١٤٣٤ ماده

زرعك یعنی نه اكیله‌جكنك تعیینی یاخود چفتجی هر نه دیلرسه اكمك اوزره تعمیمی شرطدر

١٤٣٥ ماده

حین عقدده چفتجینك حاصلاتدن اولمق اوزره حصه‌سی نصف وثلث كبی جزء شایع اوله‌رق تعیین اولنمق شرطدر

واكر حصه‌سی تعیین اولنماز یاخود حاصلاتدن بشقه برشی ویرلمك اوزره تعیین قلنور ویاخود حاصلاتدن شوقدر كیله دیو قطع اولنور ایسه مزارعه صحیح اولماز

١٤٣٦ ماده

یرك زرعه صالح اولمسی وچفتجی‌یه تسلیم ایدلمسی شرطدر

١٤٣٧ ماده

بالاده مذكور اولان شرطلردن بری بولنمازایسه مزارعه فاسد اولور

١٤٣٨ ماده

مزارعهٔ صحیحه‌ده عاقدین نصل شرط ایتدیلر ایسه حاصلاتی بینلرنده اولوجهله تقسیم ایدرلر

١٤٣٩ ماده

مزارعهٔ فاسده‌ده حاصلات كاملا تخم صاحبنك اولور

دیكری یر صاحبی ایسه یرینك اجرتنی آلور . واكر چفتجی ایسه اجر مثل آلور

١٤٤٠ ماده

اكین یشیل ایكن یرصاحبی فوت اولسه اكین یتشنجیه قدر چفتجی ایشنه دوام ایدر . متوفانك وارثلری اكا مانع اوله‌ماز

واكر چفتجی فوت اولسه كندوسنك وارثی انك مقامنه قائم اولوب دیلرسه اكین یتشنجیه دكین زراعت ایشنه دوام ایلر . یرصاحبی اكا مانع اوله‌ماز

(فصل ثانی)

(مساقات بیاننده‌در)

١٤٤١ ماده

مساقات . برطرفدن اشجار ودیكر طرفدن تربیه اولمق

وحاصل اولان میوه بینلرنده تقسیم اولنمق اوزره بر نوع شرکتدر

١٤٤٢ ماده

مساقاتك رکنی ایجاب وقبولدر

شویله‌که اشجار صاحبی میوه‌سندن شوقدر حصه المق اوزره مساقات وجهله شو اشجاری سکا ویردم دیوب عامل یعنی اول اشجاری تربیه ایده‌جك اولان کیمسه دخی قبول ایتسه مساقات منعقد اولور

١٤٤٣ ماده

عاقدینك عاقل اولمسی شرطدر . بالغ اولمسی شرط دکلدر

١٤٤٤ ماده

مزارعه‌ده اولدیغی کبی عقد مساقاتده دخی عاقدینك حصه‌لری نصف وثلث کبی جزء شایع اوله‌رق تعیین اولنمق شرطدر

١٤٤٥ ماده

اشجارك عامله تسلیمی شرطدر

١٤٤٦ ماده

مساقات صحیحه‌ده عاقدین بینلرنده شرط ایتدکلری وجهله میوه‌یی تقسیم ایدرلر

١٤٤٧ ماده

مساقات فاسده‌ده حاصل اولان میوه تماما اشجار صاحبنك اولور . عامل دخی اجر مثل الور

١٤٤٨ ماده

میوه خام ایکن اشجار صاحبی فوت اولسه میوه یتشنجیه قدر عامل ایشنه دوام ایدر . متوفانك وارثلری اکا مانع اوله‌ماز

واکر عامل فوت اولسه وارثی انك مقامنه قائم اولوب دیلرسه ایشنه دوام ایدر . اشجار صاحبی اکا مانع اوله‌ماز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ١٦ جمادی الآخره سنه ١٢٩١

امین الفتوی السید خلیل	ناظر معارف عمومیه احمد جودت
مفتی دار شورای عسکری احمد خلوصی	قاضی دار الخلافة العلیه سابقا سیف الدین
عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه احمد خالد	عن اعضاء دیوان حکام عدلیه احمد حلمی

كتاب الوكالة

صورت خط همایون

موجبنجه عمل اولنه

کتاب حادی عشر

(وکالت حقنده اولوب برمقدمه ایله اوچ بابی مشتملدر)

(مقدمه)

(بعض اصطلاحات فقهیه بیانندهدر)

ماده ١٤٤٩

وکالت برکیمسه ایشنی بشقهسنه تفویض ایتمك واول ایشده انی کندو یرینه اقامه ایلمکدر

اول کیمسهیه موکل و یرینه اقامه ایلدیکی کمسنهیه وکیل واول ایشه موکل به دینلور

ماده ١٤٥٠

رسالت برکیمسه تصرفده دخلی اولمقسزین برکمسنهنك سوزینی دیکره تبلیغ ایتمکدر

اول کیمسهیه رسول واول کمسنهیه مرسل ودیکرینه مرسل الیه دینلور

(باب اول)

(وکالتك رکن وتقسیمی بیانندهدر)

ماده ١٤٥١

توکیلك رکنی ایجاب وقبولدر

شویلهکه موکل شوخصوصه سنی وکیل ایتدم دیوبده وکیل دخی قبول ایتدم دیسه یاخود قبولی مشعر بشقه برسوز سویلسه وکالت منعقد اولور. کذلك وکیل برشی سویلیوبده اول خصوصك اجراسنه تشبث ایلسه دلالة وکالتی قبول ایتمش اولمغله تصرفی صحیح اولور

اما بعد الایجاب وکیل رد ایتسه ایجابك حکمی قالماز

بناء علیه موکل بوخصوصهسنی وکیل ایتدم دیوبده وکیل اولهجق کمسنه قبول ایتم دیو رد ایلدکدن صکره موکل بهك اجراسنه مباشرت ایلسه تصرفی صحیح اولماز

ماده ١٤٥٢

اذن واجازت توکیلدر

١٤٥٣ ماده

اجازت لاحقه وكالت سابقه حكمندەدر

مثلا بر كيمسه فضولی آخرك مالنی صاتدقدن صكره مال صاحبنه خبر ويروب اودخی مجيز اولسه اولجه انی وكيل ايتمش كبی اولور

١٤٥٤ ماده

رسالت وكالت قبيلندن دكلدر

مثلا بر كيمسەيه صراف اقچه اقراض ايدەجك اولوبده اودخی اقچەيی كتورمك اوزره خدمتكارينی كوندرسه خدمتكار اول كمسەنك رسوليدر يوخسه استقراضه وكيلی دكلدر

كذلك بر كيمسەنك بر آت اشترا ايتمك اوزره جانبازه كوندرديكی شخص اول جانبازه فلان كيمسەسندن فلان آتی صاتون آلمق ايستيور ديمسی اوزينه جانباز دخی شوقدر غروشه اولمق اوزره بو آتی اكا صاتدم وار اكا سويله وآتی تسليم ايله ديەرك اول شخصه ويروب اودخی منوال مشروح اوزره اول كيمسەيه آتی تسليم واودخی همان قبول ايتدكده اول كيمسه ايله جانباز بيننده بيع منعقد اولەرق اول شخص ارەده مجرد بر رسول وواسطه اولور. يوخسه وكيل اولماز

وكذلك بر كيمسه قصابه بنم پازاره كيدوب كلان فلان خدمتكاريمه بنم ايچون يوميه شوقدر قيه ات وير ديوب اودخی بووجهله ويرسه اول خدمتكار افنديسنك رسولی اولور وكيلی ديمك اولماز

١٤٥٥ ماده

امر بعضا وكالت وبعضا رسالت قبيلندن اولور

مثلا بر كيمسەنك امريله خدمتكاری بر تاجردن مال اشترا ايلدكده اول كيمسەنك شرايه وكيلی اولور

اما اول كيمسه بر تاجر ايله پازارلق ايدوبده مالی الوب كتورمك اوزره خدمتكارينی كوندرسه افنديسنك رسولی ديمك اولوب يوخسه وكيلی اولماز

١٤٥٦ ماده

ركن توكيل بعضا مطلق اولور

يعنی بر شرطه معلق يا بر وقته مضاف ياخود بر قيد ايله مقيد اولماز

وبعضا شرطه معلق اولور

مثلا فلان تاجر بورايه كلور ايسه بنم شو آتمی صاتمق اوزره سنی وكيل ايتدم ديوبده اودخی قبول ايتسه وكالت اول تاجرك كلمسنه معلق اولەرق منعقد اولور. واول تاجر كلور ايسه وكيل دخی اول مالی صاتەبيلور. والا صاتەماز

وبعضا بر وقته مضاف اولور

مثلا نيسان آينده بنم حيوانلريمی صاتمغه سنی وكيل ايتدم ديوبده اودخی قبول ايتسه شهر نيسان حلولنده وكيل اولوب همان اولوقت ياخود اندن صكره اول حيوانلری بالوكاله صاتەبيلور اما نيساندن اول صاتەماز

وبعضا بر قيد ايله مقيد اولور

مثلا شو ساعتمی بيك غروشه صاتمغه سنی وكيل ايتدم ديسه وكيلك وكالتی انی بيك غروشدن اشاغی‌يه صاتمامق ايله مقيد اولور

(باب ثانی)

(شرط وکالت بیاننده‌در)

۱٤٥۷ ماده

موکلك موکل به اولان ایشی یاپمغه مقتدر اولمسی شرطدر

بناء علیه صبیء غیر ممیز ایله مجنونك توکیلی صحیح اولماز

وصبیء ممیز حقنده هبه وصدقه کبی ضرر محض اولان ایشلرده ولیسی اذن ویرسه بیله آخری توکیل ایده‌مز . وقبول هبه وصدقه کبی حقنده نفع محض اولان ایشلرده ولیسنك اذنی اولمسه بیله آخری توکیل ایده‌بیلور . اما بیع وشرا کبی نفع ایله ضرر بیننده دائر ومتردد اولان تصرفاتده اکر اخذ واعطایه مأذون ایسه بشقه‌سنی دخی توکیل ایده‌بیلور . دکل ایسه توکیل ولیسنك اجازتنه موقوفا منعقد اولور

۱٤٥۸ ماده

وکیلك عاقل وممیز اولمسی شرطدر . بالغ اولمسی شرط دکلدر

بناء علیه صبیء ممیز مأذون اولمسه بیله وکیل اوله‌بیلور . فقط حقوق عقد اکا عائد اولمیوب موکلنه عائد اولور

۱٤٥۹ ماده

برکیمسه بالذات یاپه‌بیله‌جکی خصوصلرده ومعاملاته دائر اولان هر حقك ایفا واستیفاسنده بشقه‌سنی توکیل ایده‌بیلور

مثلا برکیمسه بیع وشرا وایجار واستیجار ورهن وارتهان وایداع واستیداع وهبه واتهاب وصلح وابرا واقرار ودعوی وطلب شفعه وقسمت وایفا واستیفای دیونه وقبض ماله دیکر برکیمسه‌یی توکیل ایتسه جائز اولور

فقط موکل بهك معلوم اولمسی لازمدر

(باب ثالث)

(وکالتك احکامی بیاننده اولوب التی فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(وکالتك احکام عمومیه‌سی بیاننده‌در)

۱٤٦۰ ماده

هبه واعاره ورهن وایداع واقراض وشرکت ومضاربه‌ده وعن انکار صلحده وکیلك عقدی موکلنه مضاف قیلمسی لازمدر . موکلنه مضاف قیلماز ایسه صحیح اولماز

١٤٦١ ماده

بیع وشرا واجاره‌ده وعن اقرار صلحده وکیلك عقدی موکلنه مضاف قیلمسی شرط دکلدر . موکلنه مضاف قیلمیوبده نفسنه اضافت ایله اکتفا ایتمسی دخی صحیح اولور . وایکی صورتده دخی ملکیت انجق موکلنه ثابت اولور

فقط عقد اکر موکلنه مضاف قیلنماز ایسه حقوق عقد عاقده یعنی وکیله عائد اولور . واکر موکله مضاف قیلنور ایسه حقوق عقد دخی موکله عائد اولور . وبوصورتده وکیل رسول کبی اولور

مثلا وکیل بالبیع عقدی موکلنه مضاف قیلمیوبده نفسنه اضافت ایله اکتفا ایدرك موکلنك برمالنی صاندقده مبیعی مشتری‌یه تسلیم ایتمکه مجبور اولور وثمنی مشتریدن طلب وقبض ایده‌بیلور ومال مشترایه بر مستحق چیقوبده بعدالحکم ضبط اولنسه مشتری وکیل بالبیعه رجوع ایدر . یعنی ویردیکی ثمنی اندن ایستر

ووکیل بالشرا عقدی بووجهله موکلنه مضاف قیلمقسزین اشترا ایلدیکی مالی قبض ایدر ومال مشترانك ثمنی موکلندن المسه بیله کندی مالندن بایعه ویرمك اوزره جبر اولنور . ومال مشترادە عیب قدیم ظهور ایتسه رد ایچون وکیلك مخاصمه‌یه حق اولور .

اما وکیل اکر عقدی موکلنه مضاف قیلمش ایسه مثلا فلانك طرفندن بالوکاله صاتدم یاخود فلان ایچون الدم دیه‌رك عقد بیع ایلمش اولسه اولحالده آنفا بیان اولنان حقوق عقد هپ موکله عائد اولور . وبوصورتده وکیل رسول حکمنده قالور

١٤٦٢ ماده

رسالتده حقوق عقد مرسله عائد اولور . رسوله اصلا تعلق ایتمز

١٤٦٣ ماده

بیع وشرا وایفا واستیفای دینه وقبض عینه وکیل اولان کیمسه‌نك جهت وکالتدن طولایی مقبوضی اولان مال کندی یدنده ودیعه حکمنده در . بلا تعد ولا تقصیر تلف اولسه ضمان لازم کلمز

جهت رسالتدن طولایی رسولك یدنده‌کی مال دخی کذلك ودیعه حکمنده در

١٤٦٤ ماده

مدیون بورجنی دائنه کوندروبده قبل الوصول رسول یدنده تلف اولدیغی صورتده اکر مدیونك رسولی ایسه مدیونك مالندن تلف اولور واکر دائنك رسولی ایسه دائنك مالندن تلف اولوب مدیون بورجندن بری اولور

١٤٦٥ ماده

برکیمسه ایکی کشی‌یی بردن توکیل ایتسه وکیل اولدقلری خصوصده یالکز بریسی تصرف یعنی ایفای وکالت ایده‌مز

فقط خصومته یاخود رد ودیعه‌یه ویاخود قضاء دینه وکیل ایسه‌لر یالکز بریسی ایفای وکالت ایده‌بیلور

اما بر کیمسه‌یی بر خصوصه وکیل ایتدکدنصکره دیکرینی دخی رأساً اوایشه وکیل ایتدیکی صورتده هرقنغیسی ایفای وکالت ایتسه جائز اولور

۱۴۶۶ ماده

بر کیمسه وکیل اولدیغی خصوصده بشقه‌سنی توکیل ایده‌مز

مکرکه موکل اکا اذن ویرمش ویاخود رأیکله عمل ایت دیمش اوله اول حالده وکیل بشقه‌سنی توکیل ایده‌بیلور

وبووجهله وکیلك توکیل ایتدیکی کیمسه موکلك وکیلی اولور . یوخسه اول وکیلك وکیلی اولماز . حتی وکیل اولك عزلیله یاخود وفاتیله وکیل ثانی منعزل اولماز

۱۴۶۷ ماده

اکر وکالتده اجرت شرط ایدیلوبده وکیل دخی ایفای وکالت ایلر ایسه اجرته مستحق اولور . واکر شرط ایدلمیوبده وکیل دخی اجرت ایله خدمت ایدر مقوله‌دن دکل ایسه متبرع اولوب اجرت ایستیه‌مز

(فصل ثانی)

(شرایه وکالت بیانند‌هدر)

۱۴۶۸ ماده

(۱۴۵۹) ماده‌نك فقرهٔ اخیره‌سی حکمنجه وکالتك ایفاسی قابل اوله‌جق مرتبه موکل بهك معلوم اولمسی لازمدر

شویله‌که موکل اشترا ایتدیره‌جکی شیئك جنسنی بیان ایتملیدر وجنسك تحتنده اکر انواع متغایره وار ایسه یالکز جنسك بیانی کافی اولمیوب نوعنی یاخود بهاسنی دخی بیان ایتمك لازم کلور

واکر آلنه‌جق شیئك جنسی بیان اولنماز ایسه یاخود جنسی بیان اولنوب آنجق تحتنده انواع متغایره اولدیغی حالده نوعی یابهاسی تعیین قلنمازایسه وکالت صحیح اولماز مکرکه وکالت عامه ایله توکیل ایتمش اوله

مثلا بر کیمسه بکا برآت آل دیو دیکرینی توکیل ایتسه وکالت صحیح اولور وبر کیمسه اثوابلق قماش آلمق اوزره برینی توکیل ایده‌جك اولدقده جنسنی یعنی چتارمی آلمق ایستر یوخسه بشقه جنس قماشمی ایستر بوراسنی بیان ایله برابر شام یاهند قماشی دیو نوعنی یاخود طوپی شوقدر غروشلق دیو بهاسنی بیان ایتمسی لازمدر . جنسنی بیان ایتمیوبده یالکز بکا بردانه آل یاخود قماش آل دیسه

ویاخود مثلا چتاری آل دیوبده نوعنی یا بهاسنی بیان ایتمسه وکالت
صحیح اولماز فقط بکا برقات روبالق قماش یاخود چتاری آل هرقنغی
جنس ویانوعدن اولورسه اولسون سنك رأیکه مفوضدر دیسه وکالت
عامه اولوب وکیل قنغی جنس ونوعدن ایسترایسه اله بیلور

ماده ١٤٦٩

اصلك یا مقصدك ویاخود صنعتك اختلافیله جنس دخی
مختلف اولور

مثلا پموق بزیله کتان بزی اصللرینك اختلافی سببیله مختلف الجنسدرلر
وقیونك یوکی ایله دریسی اختلاف مقصد حسبیله مختلف الجنسدر
زیرا دریدن مقصد طلوم یاپمق اولوب یوك المقدن مقصد ایسه
ایپلك یاپوب کلیم طوقومق کبی اکا مغایر اولان خصوصلردر .
وشارکوی کچه سیله عشاق کچه سی هپ یوکدن معمول اولدقلری حالده
اختلاف صنعت حسبیله مختلف الجنسدرلر

ماده ١٤٧٠

وکیل اگر جنسده مخالفت ایدرسه یعنی موکل فلان
جنسدن برشی آل دیوبده وکیل بشقه برجنسدن برمال
آلسه هرنقدر الدیغی شی دها فائده لو اولسه بیله موکل
حقنده نافذ اولماز یعنی وکیلك الدیغی مال کندو اوزرنده
قالوب موکل ایچون النمش اولماز

ماده ١٤٧١

موکل قوچ آل دیوبده وکیل دیشی قیون السه موکل حقنده
نافذ اولمیوب النان قیون وکیلك اولور

ماده ١٤٧٢

موکل بکا فلان عرصه یی آل دیوبده اول عرصه اوزرینه
ابنیه یاپسه اندن صکره وکیل انی بالوکاله اله ماز . اما فلان
خانه یی آل دیوبده اول خانه صیوادلسه یاخود اکا بردیوار
علاوه ایدلسه بوحالده وکیل انی بالوکاله اله بیلور

ماده ١٤٧٣

موکل سوت آل دیوبده نه سوتی اولدیغنی تصریح ایتمسه
بلده ده معروف اولان سوته محمول اولور

ماده ١٤٧٤

موکل پرنج آل دیسه وکیل اولان کیمسه چارشوده صاتیلان
هرنوع پرنجدن اله بیلور

ماده ١٤٧٥

برکیمسه برخانه المق ایچون دیکرینی توکیل ایده جك اولدقده
محله سنی وبهاسنی بیان ایتملیدر . بیان ایتمزایسه وکالت
صحیح اولماز

ماده ١٤٧٦

برکیمسه برتك انجو یاخود برقیرمزی یاقوت طاشی المق
اوزره برینی توکیل ایده جك اولدقده بهاسی قاچ غروشه
قدر اوله جغنی بیان ایتمسی لازمدر . ایتمزایسه وکالت
صحیح اولماز

١٤٧٧ ماده

مقدر اتده موكل بهك مقدارى ياخود ثمنى بيان اولنمق لازمدر

مثلا بغداى المق ايچون برينى توكيل ايتدكده قاچ كيله اولهجغنى سويلسى ياخود شوقدر غروشلق بغداى ديو مقدار ثمنى بيان ايلسى لازم كلور. بيان ايتمزايسه وكالت صحيح اولماز

١٤٧٨ ماده

موكل بهك وصفى بيان اولنمق لازم دكلدر

مثلا اعلا يا اوسط يا ادنى ديو وصفنك بيانى لازم كلمز

شوقدركه موكل بهك وصفى موكلك حالنه موافق اولمق لازمدر

مثلا بر باركر كيراجيسى كندوسنه بر باركير المق اوزره برينى توكيل ايتدكده وكيل كيدوبده يكرمى بيك غروشلق بر عرب آتى الهجق اولورايسه شراسى موكل حقنده نافذ اولماز يعنى اول آت موكل ايچون آلنمش اولميوب وكيلك اوزرنده قالور

١٤٧٩ ماده

وكالت برقيد ايله تقييد اولندقده وكيل اكا مخالفت ايدهمز ايدرايسه شراسى موكل حقنده نافذ اولميوب الديغى مال كندو اوزرنده قالور

فقط موكل حقنده دها فائدهلو برصورتده مخالفت ايدرايسه معنا مخالفت عد اولنمز

مثلا بركيمسه فلان خانهيى بنم ايچون اون بيك غروشه آل ديدكده وكيل دها زيادهيه اشترا ايتسه موكل حقنده نافذ اولميوب اول خانه كندوسنك اوزرنده قالور اما اون بيك غروشدن اشاغى ايسه موكل ايچون آلنمش اولور

كذلك ويرهسيه آل ديوبده وكيل پشين اقچه ايله السه اول مال وكيلك اوزرنده قالور اما پشين اقچه ايله آل ديوبده وكيل ويرهسيه السه موكل ايچون آلنمش اولور

١٤٨٠ ماده

بركيمسه اشتراسنه وكيل اولديغى شيئك نصفنى اشترا ايتديكى صورتده اكر اول شيئك تبعيضنده ضرر وارايسه شراسى موكل حقنده نافذ اولماز يوق ايسه نافذ اولور

مثلا برطوپ قماش آل ديوبده وكيل يارم طوپ السه موكل حقنده نافذ اولميوب اول مال وكيلك اوزرنده قالور اما التى كيله بغداى آل ديوبده وكيل اوچ كيله السه موكل ايچون آلنمش اولور

١٤٨١ ماده

موكل بكا برجبهلك چوقه آل ديوبده وكيلك الديغى چوقهدن جبه چيقمسه شراسى موكل حقنده نافذ اولميوب اول چوقه وكيلك اوزرنده قالور

١٤٨٢ ماده

برشيئك بهاسى بيان اولنمقسزين اشتراسنه وكيل اولان كمسنه اول شيئى قيمت مثليهسيله آله بيلديكى كبى غبن يسير ايله دخى آله بيلور

فقط ات واكمك كبي سعر وقيمتي معين اولان شيلرده
غبن يسير دخي معفو اولماز
اما غبن فاحش ايله آلورسه هرحالده شراسي موكل حقنده
نافذ اولميوب اول مال كندوسنك اوزرنده قالور

١٤٨٣ ماده

على الاطلاق اشترا نقود ايله اشترايه مصروف اولور
بوصورتده برشيئك اشتراسنه وكيل اولان كيمسه اني برمالي ايله
ترايه ايتسه موكل حقنده نافذ اولميوب اول شي وكيلك اوزرنده
قالور

١٤٨٤ ماده

برموسم معينده لزومي اولان شيئي المق ايچون بركيمسه
ديكريني توكيل ايتسه اول موسمه مصروف اولور
مثلا بركيمسه بربهار موسمنده شالي جبه المق ايچون برني توكيل
ايتسه اويازين قوللانلق اوزره جبه المسي ايچون توكيل ايتمش
اولور موسم كچدكدن صكره ياخود كله جك سنه نك بهارنده السه
موكل حقنده نافذ اولميوب وكيلك الديغي جبه كندي اوزرنده قالور

١٤٨٥ ماده

برمعين شيئك اشتراسنه وكيل اولان كيمسه اول شيئي
كندوسي ايچون اشترا ايده مز واشترا ايدركن بن بوني
كندم ايچون الدم ديسه بيله كندوسنك اولميوب موكلك
اولور

مكركه موكلك تعيين ايتديكي بهادن زياده يه وتعيين بها
ايتمديكي صورتده غبن فاحش ايله الورسه اول وقت مال
وكيلك اولور
وبرده موكل حاضر اولديغي حالده وكيل بن بوني كندم
ايچون الدم ديرسه اول مال وكيلك اولور

١٤٨٦ ماده

بركيمسه بكا فلانك آتني آل ديوبده وكيل لاونعم برشي
سويلمكسزين كيدوب اول آتي اشترا ايتديكي تقديرده
اكر آلوركن موكل ايچون الدم ديرسه موكلك اولور ٠
واكر كندم ايچون الدم ديرسه كندوسنك اولور
اما ياالكز الدم ديوبده كيمك ايچون الديغني سويلمامشيكن
صكره دن موكل ايچون الدم ديديكي صورتده اكرآت تلف
ياخود برعيب حادث اولمدن ديمش ايسه تصديق اولنور ٠
واكرآت تلف ياخود برعيب حادث اولدقدن صكره ديمش ايسه
تصديق اولنماز

١٤٨٧ ماده

برشي المق اوزره بركيمسه يي ايكي كشي بشقه بشقه
توكيل ايتديكي صورتده وكيل اول مالي الوركن قنغيسي
ايچون قصد ومراد ايتمش ايسه اول مال انك اولور

١٤٨٨ ماده

وكيل بالشرا كندى مالنى موكل ايچون صاتسه صحيح اولماز

١٤٨٩ ماده

وكيل الدينى مالى هنوز موكله تسليم ايتمدن عيبنه مطلع اولسه انى كندولكندن اولەرق رد ايدەبيلور اما موكله تسليم ايتدكدن صكره انك امر وتوكيلى اولمقسزين رد ايدەمز

١٤٩٠ ماده

وكيل اكر مالى مؤجل اولەرق اشترا ايلسه موكل حقنده دخى مؤجل اولوب وكيل انك ثمنى پشين اولەرق طلب ايدەمز

اما وكيل پشين پاره ايله اشترا ايتدكدن صكره بايع ثمنى تأجيل ايتسه وكيل ثمنى موكلدن بروجه پشين طلب ايدەبيلور

١٤٩١ ماده

وكيل بالشرا ثمنى كندى مالندن ويروبده مبيعى قبض ايتسه موكله رجوع ايدەبيلور يعنى ويرديكى ثمنى اندن الەبيلور . ومال مشترانك ثمنى هنوز بايعه ويرمامش اولسه بيله موكلندن ثمنى طلب وموكل انى ادا ايدنجەيەدك مالى حبس وتوقيف ايدەبيلور

١٤٩٢ ماده

وكيل بالشرا يدنده مال مشترا قضارا تلف ياضايع اولسه موكلك مالندن تلف اولور وثمندن برشى ساقط اولماز

فقط وكيل انى استيفاى ثمن ايچون حبس ايدوبده اول حالده تلف ياضايع اولسه ثمنى وكيلك ويرمسى لازم كلور

١٤٩٣ ماده

وكيل بالشرا موكلك اذنى اولمدقجه عقد بيعى اقاله ايدەمز

(فصل ثالث)

(بيعه وكالت حقندەدر)

١٤٩٤ ماده

على الاطلاق بيعه وكيل اولان كيمسه موكلنك مالنى ازه چوغه يعنى مناسب كورديكى بها ايله صاتەبيلور

١٤٩٥ ماده

موكل اكر تعيين ثمن ايتمش ايسه يعنى شوقدر غروشه صات ديمش ايسه وكيل اندن نقصانه صاتەمز . صاتار ايسه بيعى موكلنك اجازتنه موقوفا منعقد اولور .

وخود بخود نقصانه صاتوبده مالی مشتری‌یه تسلیم ایتدکده
موکل اکا اول مالی تضمین ایتدیره‌بیلور

١٤٩٦ ماده

وکیل بالبیع موکلك مالنی کندوسی ایچون آلسه صحیح اولماز

١٤٩٧ ماده

وکیل بالبیع کندو لهنده شهادتلری جائز اولمیانلره موکلك
مالنی صاته‌مز مکرکه دکرندن زیاده‌یه صاتار ایسه بیعی
صحیح اولور

وبرده موکل اکر دیلدیککی کیمسه‌یه صات دیو وکالت
عامه ایله توکیل ایتمش ایسه اول حالده وکیلك انلره دخی
ثمن مثلیله صاتمسی جائز اولور

١٤٩٨ ماده

علی الاطلاق بیعه وکیل اولان کیمسه موکلك مالنی پشین
اقچه ایله یاخود اول مال حقنده بین التجار معروف اولان
مدت ایله ویره‌سی‌یه صاته‌بیلور . اما عرف وعادته مخالف
برمدت طویله ایله صاته‌مز

وبرده صراحة یاخود دلالة بروجه پشین صاتمغه وکیل
اولسه ویره‌سی‌یه صاته‌مز

مثلا موکل بومالی بروجه پشین صات یاخود شو مالی صاتده
بورجمی ویردیسه وکیل انی ویره‌سی‌یه صاته‌مز

١٤٩٩ ماده

برمالك تبعیضنده ضرر وار ایسه وکیل انك نصفنی صاته‌مز
یوق ایسه صاته‌بیلور

١٥٠٠ ماده

وکیل ویره‌سی‌یه صاتدیغی مالك ثمنی مقابلنده رهن یا کفیل
اله‌بیلور . فقط رهن تلف یا کفیل مفلس اولسه وکیل
ضامن اولماز

١٥٠١ ماده

موکل رهن ایله یا کفیل ایله صات دیدکده وکیل بلارهن
وبلا کفیل صاته‌مز

١٥٠٢ ماده

وکیل بالبیع صاتدیغی مالك ثمننی مشتریدن المدیغی حالده
کندی مالندن موکله ادا ایتمك اوزره جبر اولنماز

١٥٠٣ ماده

ثمن مبیعی قبض ایتمك وکیلك حقی اولسه دخی موکل قبض
ایدیویرسه صحیح اولور

١٥٠٤ ماده

وکیل اکر اجرتسز ایسه صاتدیغی مالك ثمننی استیفا
وتحصیله مجبور دکلدر فقط کندو رضاسیله تحصیل
ایتمدیکی تقدیرده موکلنی قبض وتحصیل ثمنه توکیل ایتمسی
لازم کلور

اما دلال وسمسار كبی اجرت ایله بیعه وكیل اولان كیمسه
مبیعك ثمننی استیفا وتحصیله مجبوردر

١٥٠٥ ماده

وكیل بالبیع خود بخود بیعی اقاله ایده بیلور
فقط بو اقاله موكل حقنده نافذ اولمیوب وكیلك موكله ثمنی
ویرمسی لازم كلور

(فصل رابع)

(مأموره دائر اولان مسائل بیانندەدر)

١٥٠٦ ماده

بر كیمسه بر شخصه یاخود میری یه اولان دیننی ادا ایتمك
اوزره دیكر كیمسه یه امر ایدوبده اودخی كندی مالندن
ایفا ایتسه صكره آمره رجوع ایدر آمر كرك رجوعی
شرط ایتسون وكرك شرط ایتمسون

یعنی كرك صكره بندن المق اوزره بورجمی ویر یاخود سن ویرده
صكره بن سكا ویره یم دیمك كبی بر تعبیر ایله مأمورك كندوسنه
رجوع ایتمسنی شرط ایلسون وكرك یالكز بورجمی ویر دیمش
اولسون

١٥٠٧ ماده

كندی مالندن مسكوكات مغشوشه ایله ایفای دینه مأمور
اولان كیمسه دائنه مسكوكات خالصه ویرسه آمردن

مسكوكات مغشوشه الور . ومسكوكات خالصه ایله
ایفای دینه مأمور اولان كیمسه مسكوكات مغشوشه
ایله اداء دین ایتسه آمردن مسكوكات مغشوشه الور
اما بر دینك اداسنه مأمور اولان كیمسه دائنه كندی
مالنی صاتوبده آمرك دیننه تقاص ایتسه دینك مقداری
نه ایسه آمردن انی الور . وكندی مالنی دائنه دكرندن
زیادەیه صاتمش اولسه بیله آمر مدیون اول زیادەیی دیننن
تنزیل ایتدیرەمز

١٥٠٨ ماده

بر كیمسه كندوسی یاخود اهل وعیالی ایچون مصرف
ایتمك اوزره آخر كمسنه یه امر ایتدكده صكره مصرفكی
بن ویره یم دیو رجوعی شرط ایتمسه بیله اول كمسنه قدر
معروف مصرفنی آمردن الور
كذلك خانەمی یاپدر دیو امر ایدوبده مأمور دخی یاپدردیغی
صورتده رجوعی شرط ایتمامش اولسه بیله صرف ایتدیكی
قدر معروف مبلغی آمردن الور

١٥٠٩ ماده

بر كیمسه فلانه اوندنج اقچه یاخود بخشش ویاخود صدقه
ویر صكره بن سكا ویره یم دیو آخر كمسنه یه امر ایدوبده
اودخی ویرسه صكره آمره رجوع ایدر

اما صکره بن سکا ویره‌یم یاخود صکره بندن آل دیمک
کبی بر سوز ایله رجوعی شرط ایتمکسزین یالکز ویر
دیدیکی صورتده مأمور اکا رجوع ایده‌مز . شوقدر وارکه
مأمور اکر آمرک عیالنده بولنمق یاخود شریکی اولمق کبی
بروجهله بومثللو خصوصلرده آمره رجوعی عرف
وعادت ایسه رجوعی شرط ایتمامش اولدیغی صورتده دخی
رجوع ایلر . (۳۶) ماده‌یه باق

۱۵۱۰ ماده

بر کمسنه‌نک امری انجق کندی ملکی حقنده جاری اولور
مثلا بر کیمسه شومالی دکزه آت دیوبده مأمور دخی انی بشقه‌سنک
مالی اولدیغنی بیله‌رک آتسه صاحبی اومالی آتانه تضمین ایتدیرر
مجبر اولمدقجه آمره برشی لازم کلمز

۱۵۱۱ ماده

بر کیمسه بنم شوقدر غروش دینمی سن کندی مالکدن
ادا ایت دیو آخر کمسنه‌یه امر ایدوب اودخی وعد
ایتدکدنصکره ادادن امتناع ایتسه مجرد وعد ایتمش اولمسیله
اول کمسنه ادای دینه جبر اولنماز

۱۵۱۲ ماده

آمرک مأمورده الاجنی یاخود امانت اقچه‌سی اولوبده
اندن دینمی ادا ایتمک اوزره امر ایلسه مأمور ادای دینه
جبر اولنور

اما آمر فلان مالی صاتده دینمی ادا ایت دیدیکی صورتده
مأمور اکر وکیل متبرع ایسه بیله جبر اولنماز .
واکر وکیل بالاجره ایسه اول مالی بیع ایله آمرک دینی
ادا ایلمک اوزره جبر اولنور

۱۵۱۳ ماده

بر کیمسه فلان دائنمه ویر دیو آخر کمسنه‌یه برمقدار اقچه
ویردیکی صورتده آمرک بشقه دائنلری اندن حصه المغه
صلاحیتلری اولمیوب مأمور اول اقچه‌یی انجق آمرک امر
ایتدیکی دائنه ویرر

۱۵۱۴ ماده

بر کیمسه بورجنی تأدیه ایتمک اوزره بشقه‌سنه برمقدار اقچه
ویروبده مأمور هنوز اول مبالغی دائنه اعطا یا ارسال وایصال
ایتمدن آمرک فوت اولدیغی معلوم اولسه اول اقچه آمرک
ترکه‌سنه رجعت ایدر . ودائنک ترکه‌یه مراجعتی لازم کلور

۱۵۱۵ ماده

بر کیمسه دائننه ویرمک اوزره آخر کمسنه‌یه برمقدار اقچه
ویروب انجق دائنده‌کی سندیمه ظهریه ایتمدکجه ویاخود
علم وخبر المدقجه اقچه‌یی تسلیم ایتمه دیو نهی ایتمشیکن
مأمور ظهریه ایتدیرمکسزین وعلم وخبر المقسزین اقچه‌یی
دائنه ویروب بعده دائن انی انکار ایتسه وقبضی اثبات

اولنه میوبده تکرار اول پاره‌یی آمردن السه آمر انی
مأموره تضمین ایتدیرر

(فصل خامس)

(خصومته یعنی مرافعه‌یه وکالت حقنده‌در)

١٥١٦ ماده

مدعی ومدعا علیهدن هر بری دیلدیکنی خصومته توکیل
ایده‌بیلور دیکرینك رضاسی شرط دکلدر

١٥١٧ ماده

خصومته وکیل اولان کیمسه‌نك موکلی علیهنه اقراری
اکر حضور حاکمده ایسه معتبر اولور . حضور حاکمده
دکل ایسه معتبر اولماز . وکندوسی وکالتدن منعزل اولور

١٥١٨ ماده

برکیمسه آخری خصومته توکیل ایدوبده کندی علیهنه
اقراری استثنا ایلسه جائز اولور

بوصورتده موکلك علیهنه وکیلك اقراری صحیح اولماز . (١٤٥٦)
ماده‌نك فقرهٔ اخیره‌سنه باق

وبوبله اقراره مأذون دکل ایکن حضور حاکمده اقرار ایتدیکی
صورتده وکالتدن منعزل اولور

١٥١٩ ماده

خصومته وکالت قبضه وکالتی مستلزم اولماز

بناء علیه دعوی وکیلی قبضه دخی وکیل دکل ایسه محکوم‌به‌اولان
مالك بالوکاله قبضنه صلاحیتی اولماز

١٥٢٠ ماده

قبضه وکالت خصومته وکالتی مستلزم اولماز

(فصل سادس)

(عزل وکیله دائر اولان مسائل بیاننده‌در)

١٥٢١ ماده

موکل وکیلنی وکالتدن عزل ایده‌بیلور

فقط غیرك حقی تعلق ایتمش ایسه عزل ایده‌مز

نته‌کیم برمدیون مالنی رهن ایدوبده حین عقد رهنده یاخود صکره‌دن
دینك وعده‌سی حلولنده رهنی صاتمق اوزره برینی توکیل
ایتدیکی صورتده مرتهنك رضاسی اولمدقجه موکل راهن اووکیلی
عزل ایده‌مز

کذلك مدعینك طلبی اوزرینه مدعی علیه برینی خصومته توکیل
ایتدکده مدعینك غیابنده انی عزل ایده‌مز

١٥٢٢ ماده

وکیل کندینی وکالتدن عزل ایده‌بیلور

فقط بروجه‌بالا غیرك حقی تعلق ایتمش ایسه عزل ایده‌میوب
ایفای وکالته مجبور اولور

١٥٢٣ ماده

موکل وکیلنی عزل ایتدکده وکیله خبر عزلی واصل

اولنجيه دك وكالتی اوزرنده قالور . واولوقته قدر تصرفی صحيح اولور

١٥٢٤ ماده

وكيل كندوسنی عزل ايتدكده عزلنی موكله بيلديرمسی لازم كلور وعزلی موكلك معلومی اولنجيه دك وكالت كندی عهده‌سنده قالور

١٥٢٥ ماده

مديونك غيابنده قبض دينه وكيل اولان كيمسه‌يی موكلی عزل ايده بيلور اما دائن انی مديونك حضورنده توكيل ايتمش ايسه مديونك علمی لاحق اولمدقجه عزلی صحيح اولماز

بو صورتده مديون انك عزلنی اوكرنمدن اكا دينی اعطا ايتسه دينندن بری اولور

١٥٢٦ ماده

موكل بهك ختاميله وكالت نهايت بولور وكيل دخی بالطبع وكالتدن منعزل اولور

١٥٢٧ ماده

موكلك وفاتيله وكيل منعزل اولور

فقط غيرك حقی تعلق ايتمش ايسه منعزل اولماز (٧٦٠) ماده‌يه باق

١٥٢٨ ماده

موكلك وفاتيله وكيلك وكيلی دخی منعزل اولور

(١٤٦٦) ماده‌يه باق

١٥٢٩ ماده

وكالت موروث اولماز

يعنی وكيل فوت اولدقده وكالتك حكمی قالماز . وبوجهتله وكيلك وارثی انك مقامنه قائم اولماز

١٥٣٠ ماده

موكلك ياخود وكيلك تجنن ايتمسيله وكالت باطل اولور

ارادۀ سنيه تاريخی فی ٢٠ جمادی الاولی سنه ١٢٩١

امين الفتوی
السيد خليل

معاون رياست شورای دولت
احمد جودت

رئيس دائرۀ محاكمات
سيف الدين

قاضیء دار الخلافة العليه
احمد خلوصی

عن اعضاء ديوان احكام عدليه
احمد حلمی

كتاب الصلح والإبراء

صورت خط همايون

موجبنجه عمل اولنه

كتاب ثانى عشر

(صلح وابرا حقنده اولوب بر مقدمه ايله درت بابى مشتملدر)

مقدمه

(بعض اصطلاحات فقهيه بياننده در)

١٥٣١ ماده

صلح . بالتراضى نزاعى رفع ايدن بر عقددر كه ايجاب وقبول ايله منعقد اولور

١٥٣٢ ماده

مصالح . عقد صلح ايدن كمسنه‌در

١٥٣٣ ماده

مصالح عليه . بدل صلح ديمكدر

١٥٣٤ ماده

مصالح عنه . مدعى به اولان شيدر

١٥٣٥ ماده

صلح . اوچ قسمدر . قسم اول عن اقرار صلحدر كه مدعى عليهك اقرارى اوزرينه واقع اولان صلحدر . قسم ثانى عن انكار صلحدركه مدعى عليهك انكارى اوزرينه واقع اولان صلحدر . قسم ثالث عن سكوت صلحدر كه مدعى عليه اقرار وانكار ايتميوب سكوتى اوزرينه واقع اولان صلحدر

١٥٣٦ ماده

ابرا . ايكى قسم اولوب برى ابراء اسقاط وديكرى ابراء استيفادر . ابراء اسقاط . بر كيمسه ديكر كمسنه‌ده اولان حقنك تمامنى اسقاط ياخود بر مقدارينى حط وتنزيل ايله اول كمسنه‌يى برى قيلمقدر . اشته بو كتاب صلحده موضوع بحث اولان ابرا بودر

ابراء استيفا بر كيمسه ديكر كمسنه‌دن حقنى قبض واستيفا ايلمش اولديغنى اعتراف ايتمكدن عبارت اوله‌رق بر نوع اقراردر

١٥٣٧ ماده

ابراء خاص . بر خانه ياخود بر چفتلك وياخود بر جهتدن

طولانی الهجق دعواسی کبی برخصوصه متعلق دعوادن
برکمسنه‌یی ابرا ایتمکدر .

ماده ١٥٣٨

ابراء عام . کافهٔ دعاویدن برکمسنه‌یی ابرا ایلمکدر

(باب اول عقد صلح وابرا ایدنلر حقنده‌در)

ماده ١٥٣٩

مصالحك عاقل اولمسی شرطدر . بالغ اولمسی شرط
دکلدر

بناء علیه مجنون ومعتوه ایله صبئ غیر ممیزك صلحی اصلا صحیح
اولماز . وصبئ مأذونك صلحنده ضرر بین یوق ایسه صحیح اولور .
شویله که برکیمسه صبئ مأذوندن برشی دعوی ایدوبده اودخی اقرار
ایتدیکی صورتده عن اقرار صلحی صحیح اولور

وصبئ مأذون الهجغنی امهال وتأجیل ایتمك اوزره عقد صلح
ایده‌بیلور . والهجغنك برمقداری اوزرینه صلح اولدقده اکر
بینه‌سی وار ایسه صلحی صحیح اولماز . واکر بینه‌سی اولمیوبده
خصمنك یمین ایده‌جکی دخی معلوم اولور ایسه صلحی صحیح اولور .
وآخر کسنه‌دن برمال دعوی ایدوبده مقدار قیمتی اوزرینه صلح
اولسه صحیح اولور . فقط اولمالك قیمتندن نقصان فاحش اوزرینه
صلح اولسه صحیح اولماز

ماده ١٥٤٠

برصبینك دعواسندن ولیسی صلح اولدقده اکر صبی‌یه

ضرر بین یوق ایسه صحیح اولور . واکر ضرر بین وار ایسه
صحیح اولماز

بناء علیه برکیمسه برصبیدن شوقدر غروش دعوی ایدوبده صبینك
پاره‌سندن ویرمك اوزره پدری صلح اولدقده اکر مدعینك بینه‌سی
وار ایسه صلح صحیح اولور واکر مدعینك بینه‌سی یوق ایسه صلح
صحیح اولماز . وصبینك آخر کمسنه ذمتنده الهجغی اولوبده پدری
انك برمقدارینی حط وتنزیل ایله صلح اولدقده اکر بینه‌سی وار ایسه
صحیح اولماز واکر بینه‌سی اولمیوبده خصمنك یمین ایده‌جکی دخی
معلوم اولور ایسه اول حالده صلح صحیح اولور وصبینك الهجغی
قیمتنده برمال اوزرینه ولیسی صلح اولسه صحیح اولور . فقط غبن
فاحش بولنور ایسه صلحی صحیح اولماز

ماده ١٥٤١

علی الاطلاق صبی ایله مجنون ومعتوهك ابراسی صحیح اولماز

ماده ١٥٤٢

خصومته وکالت صلحه وکالتی مستلزم اولماز

بناء علیه برکیمسه آخر کمسنه‌یی دعواسنه وکیل ایدوبده اودخی
بلا اذن اول دعوادن صلح اولسه صحیح اولماز

ماده ١٥٤٣

برکیمسه کندی دعواسندن صلح اولمق اوزره دیکرینی
توکیل ایدوبده اودخی بالوکاله صلح اولدقده مصالح
علیه موکل اوزرینه لازم کلور وکیل انکله مؤاخذ
ومطالب اولماز

مکرکه وکیل مصالح علیهه ضامن اوله اول حالده وکیل کفالتی حسبیله مؤاخذه اولنور

وبرده وکیل عن اقرار برمالدن مال اوزرینه صلح اولوبده صلحی نفسنه مضاف قیلار ایسه اولوقت وکیل مؤاخذه اولنور. یعنی بدل صلح اندن النور اودخی موکله رجوع ایلر مثلا وکیل بالوکاله شوقدر غروش اوزرینه صلح اولدقده اول مبلغی موکلك ویرمسی لازم کلور وکیل اندن مسئول اولماز فقط سن شوقدر غروش اوزرینه صلح اول بن کفیلم دیمش ایسه اولحالده بواقچه وکیلدن النور اودخی موکلنه رجوع ایلر. وبرده عن اقرار مالدن مال اوزرینه صلح واقع اولوبده وکیل سن فلانك دعواسندن بمله صلح اول دیه‌رك عقد صلح ایتمش ایسه بیع حکمنده اولدیغی جهتله بوصورتده دخی بدل صلح وکیلدن النور اودخی موکلنه رجوع ایدر

١٥٤٤ ماده

ایکی کشی بیننده اولان دعوادن آخر برکمسنه فضولی اوله‌رق یعنی بلاامر صلح اولدقده اکر بدل صلحه ضامن اولور ایسه یاخود بنم فلان مالم اوزرینه دیو بدل صلحی کندی مالنه مضاف قیلار ایسه ویاخود شومبلغ یاخود شوساعت اوزرینه دیو میدانده اولان نقوده یاعروضه اشارت ایدر ایسه یاخود ضامن اولمیوب وکندی مالنه اضافه یااشارت دخی ایتمیوبده علی الاطلاق شوقدر غروش اوزرینه صلح اولدم دیر واول مقدار

مبلغی تسلیم ایدر ایسه اشبو درت صورتده دخی صلح صحیح واول کمسنه متبرع اولور

واکر دردنجی صورتده بدل صلحی تسلیم ایتمز ایسه مدعی علیهك اجازتنه موقوف اولوب اکر مجیز اولور ایسه صلح صحیح وبدل صلح مدعی علیه اوزرینه لازم اولور. واکر مجیز اولماز ایسه صلح باطل اولور ودعوی حالی اوزره قالور

(باب ثانی)

(مصالح علیه ایله مصالح عنهك بعض احوال وشروطی بیاننده‌در)

١٥٤٥ ماده

مصالح علیه اکر عین ایسه مبیع حکمنده واکر دین ایسه ثمن حکمنده اولور بناء علیه بیعده مبیع یاخود ثمن اولمغه صالح اولان شی صلحده بدل صلح اولمغه دخی صالح اولور

١٥٤٦ ماده

مصالح علیه مصالحك مال وملکی اولمق شرطدر

بناء علیه مصالح بشقه کمسنه‌نك مالنی بدل صلح اوله‌رق ویرسه صلحی صحیح اولماز

١٥٤٧ ماده

کرك مصالح علیه وکرك مصالح عنه قبض وتسلیمه محتاج

ایسه معلوم اولمسی لازمدر . واکر قبض وتسلیمه محتاج دکل ایسه معلوم اولمسی شرط دکلدر

مثلا برکیمسه دیکر کمسنه‌نك یدنده بولنان برخانه‌دن واول کمسنه دخی انك یدنده بولنان باغچه‌دن برحق دعوی ایدوبده ایکیسی دخی تعیین مدعا ایتمکسزین دعوالرندن وازکچمك اوزره صلح اولسه‌لر صحیح اولور . کذلك برکیمسه دیکرك یدنده‌کی خانه‌ده برحق دعوی ایدوبده تعیین مدعا ایتمکسزین مدعی علیه اکا بر بدل معلوم ویرمك واودخی ترك دعوی ایتمك اوزره صلح اولسه‌لر صحیح اولور . اما مدعی مدعی علیهه بدل ویرمك واودخی اکا حقنی تسلیم ایتمك اوزره صلح اولسه‌لر صحیح اولماز

(باب ثالث)

(مصالح عنه حقنده اولوب ایکی فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(صلح عن الاعیان حقنده‌در)

١٥٤٨ ماده

برمال معین دعواسندن عن اقرار صلح اکر مال اوزرینه واقع اولور ایسه بیع حکمنده‌در

بونده خیار عیب وخیار رؤیت وخیار شرط جاری اولدیغی کبی کرك مصالح عنه وکرك مصالح علیه عقار اولدیغی تقدیرده شفعه دعواسی دخی جاری اولور .

ومصالح عنهك کلیسی یاخود بعضیسی بالاستحقاق ضبط اولنسه مدعی علیهه ویرمش اولدیغی بدل صلحك اولمقدارینی یعنی کلیسنی یاخود بعضیسنی کیرو الور .

واکر بدل صلحك کلیسی یاخود بعضیسی بالاستحقاق ضبط اولنسه مدعی مدعی علیهدن مصالح عنهك اول مقدارینی یعنی کلیسنی یاخود بعضیسنی ایستر

مثلا برکیمسه دیکرندن برخانه دعوی ایدوب اودخی اول خانه انك اولدیغنی اقرار ایله برابر شوقدر غروش بدل ویرمك اوزره صلح اولسه‌لر مدعی اول خانه‌یی مدعی علیهه صاتمش کبی اولور . وبونده بروجه بالا بیعك احکامی جاری اولور

١٥٤٩ ماده

مال دعواسندن عن اقرار صلح اکر منفعت اوزرینه واقع اولور ایسه اجاره حکمنده‌در . بونده دخی اجاره احکامی جاری اولور

مثلا برکیمسه برباغچه دعواسندن شوقدر مدت مدعی علیهك خانه‌سنده اوتورمق اوزره صلح اولسه باغچه مقابلنده اول خانه‌یی اوقدر مدت ایله استیجار ایتمش اولور

١٥٥٠ ماده

عن انکار یاخود عن سکوت صلح اولمق مدعی حقنده معاوضه ومدعی علیه حقنده یمیندن خلاص ایله قطع منازعه‌در

بناء علی ذلك مصالح علیه اولان عقارده شفعه جریان ایدر

اما مصالح عنه اولان عقارده شفعه جريان ايتمز . ومصالح عنهك كليسى ياخود بعضيسى بالاستحقاق ضبط اولنسه مدعى بدل صلحك اول مقدارينى يعنى كليسنى ياخود بعضيسنى مدعى عليهه رد ايدر. ومستحق ايله خصومته باشلار . وبدل صلحك كليسى ياخود بعضيسى بالاستحقاق ضبط اولنسه مدعى اولمقدارده دعواسنه رجوع ايلر

ماده ١٥٥١

بر كيمسه بر مال معين مثلا بر باغچه دعوى ايدوبده بر مقدارى اوزرينه صلح اولهرق باقيسنك دعواسندن مدعى عليهى ابرا ايتسه حقنك بر مقدارينى المش وباقيسنك دعواسندن واز كچمش يعنى باقيسنده كى دعوى حقنى اسقاط ايلمش اولور

(فصل ثانى)

(ديندن يعنى الهجقدن وحقوق سائرهدن صلح اولمق بياننده در)

ماده ١٥٥٢

بر كيمسه آخر كمسنه ذمتنده كى الهجغنك بر مقدارى اوزرينه صلح اولسه الهجغنك بعضيسنى استيفا ايله باقيسنى اسقاط يعنى باقيسندن اول كمسنهيى ابرا ايلمش اولور

ماده ١٥٥٣

بر كيمسه معجل اولان هر درلو الهجغنى تأجيل وامهال

ايتمك اوزره صلح اولسه كندوسنك حق تعجيلنى اسقاط ايلمش اولور

ماده ١٥٥٤

بر كيمسه مسكوكات خالصه اولان الهجغنى مسكوكات مغشوشه اولهرق المق اوزره صلح اولسه الهجغنك سكهء خالصه اولمق حقنى اسقاط ايلمش اولور

ماده ١٥٥٥

حق شرب وشفعه وحق مرور كبى حقوق دعوالرنده يميندن قورتلمق ايچون بدل ويروبده صلح اولمق دخى صحيحدر

(باب رابع)

(احكام صلح وابرا بياننده اولوب ايكى فصلى مشتملدر)

(فصل اول)

(احكام صلحه دائر اولان مسائل بياننده در)

ماده ١٥٥٦

صلح تمام اولدقده يالكز طرفندن برى اندن دونهمز. ومدعى صلحله بدل صلحه مالك اولور . وارتق دعواده حقى قالماز . ومدعى عليه دخى بدل صلحى اندن استرداد ايدهمز

١٥٥٧ ماده

طرفيندن برى فوت اولسه وارثلرى دخى انك صلحنى فسخ ايده‌مز

١٥٥٨ ماده

صلح اكر معاوضه حكمنده ايسه طرفين انى كندو رضالريله فسخ واقاله ايده بيلورلر. واكر معاوضه معناسنه اولميوب ده بعض حقوقك اسقاطنى متضمن ايسه اصلا نقض وفسخى صحيح اولماز . (٥١) ماده‌يه باق

١٥٥٩ ماده

يميندن خلاص ايچون بدل ويرمك اوزره عقد صلح اولندقده مدعى حق خصومتى اسقاط ايلمش اولور . وارتق مدعى عليه تحليف اولنه‌ماز

١٥٦٠ ماده

بدل صلح هنوز مدعى‌يه تسليم اولنمدن كليسى ياخود بعضيسى تلف اولديغى صورتده اكر تعيين ايله متعين اولان شيلردن ايسه بالاستحقاق ضبط اولنمش حكمنده اولور

يعنى عن اقرار واقع اولان صلحده مدعى مصالح عنهك كليسنى ياخود بعضيسنى مدعى عليهدن ايستر وعن انكار ياخود عن سكوت واقع اولان صلحده مدعى دعواسنه رجوع ايلر . (١٥٤٨) و (١٥٥٠) ماده‌لره باق . واكر بدل صلح دين ايسه يعنى

شوقدر غروش كبى تعيين ايله متعين اولميان شيلردن ايسه صلحه خلل كلميوب تلف اولان مقدارك مثلى مدعى عليه طرفندن مدعى‌يه ويرلمك لازم كلور

(فصل ثانى)

(احكام ابرايه دائر اولان مسائل بيانينده در)

١٥٦١ ماده

بر كيمسه فلان ايله دعوى ونزاعم يوقدر وفلانده حقم يوقدر وفلان ايله اولان دعوامدن فارغ اولدم ياخود وازكچدم وفلانده حقم قالمدى وفلاندن تماما حقمى الدم ديسه انى ابرا ايتمش اولور

١٥٦٢ ماده

بر كيمسه ديكرينى برحقندن ابرا ايتدكده اول حقى ساقط اولور . ارتق انى دعوى ايده‌مز . (٥١) ماده‌يه باق

١٥٦٣ ماده

ابرانك مابعدينه شمولى اولماز

يعنى بر كيمسه ديكر كمسنه‌يى ابرا ايتدكده ابرادن مقدم اولان حقوق ساقط اولور . يوخسه ابرادن صكره حادث اولان حقنى دعوى ايده بيلور

١٥٦٤ ماده

بر كيمسه ديكرينى برخصوصه متعلق دعوادن ابرا ايتسه

ابراء خاص اولوب بعده اول خصوصه متعلق دعواسی مسموع اولماز اما بشقه خصوصه متعلق حقنی دعوی ایده بیلور

مثلا برکیمسه برخانه دعواسندن خصمنی ابرا ایلسه ارتق اول خانه‌یه متعلق دعواسی مسموع اولماز . اما چفتلك وسائر نسنه‌یه متعلق دعواسی استماع اولنور

١٥٦٥ ماده

برکیمسه فلانی كافهٔ دعاویدن بری قیلدم یاخود انده اصلا حقم یوقدر دیسه ابراء عام اولوب ارتق ابرادن مقدم اولان هیچ برحق دعوی ایده‌مز . حتی کفالتدن طولایی برحق دعوی ایتسه مسموع اولماز

شویله‌که اول ابرادن مقدم سن فلان کمسنه‌یه کفیل اولمشیدك دیو دعوی ایتسه استماع اولنمدیغی کبی آخر برشخصدن سن بنم ابرا ایتمش اولدیغم کیمسه‌یه قبل الابرا کفیل اولمشیدك دیو دعوی ایده‌مز . (٦٦٢) ماده‌یه باق

١٥٦٦ ماده

برکیمسه مال صاتوب وثمنی قبض ایدوبده مبیعه متعلق كافهٔ دعاویدن مشتری‌یی ابرا ایتدیکی کبی مشتری دخی انی ثمن مذکوره متعلق كافهٔ دعاویدن ابرا ایتمش وبو وجهله بینلرنده سند تعاطی ایدلمش ایکن مبیع بالاستحقاق ضبط اولنسه ابرانك تأثیری اولمیوب مشتری ویرمش اولدیغی ثمنی بایعدن استرداد ایلر . (٥٢) ماده‌یه باق

١٥٦٧ ماده

ابرا اولنان کمسنه‌لر معین ومعلوم اولمق لازمدر

بناء علیه برکیمسه جمله مدیونلریمی ابرا ایتدم یاخود هیچ کیمسه‌ده حقم یوق دیسه ابراسی صحیح اولماز . اما فلان محله اهالیسنی ابرا ایتدم دیوب اول محله اهالیسی دخی معین ومعدود کسآندن عبارت ایسه‌لر ابرا صحیح اولور

١٥٦٨ ماده

ابرا قبوله توقف ایتمز . فقط رد ایله مردود اولور

شویله‌که برکمسنه دیکر کمسنه‌یی ابرا ایتدکده اول کمسنه‌نك قبولی شرط دکلدر . فقط او مجلسده ابرایی قبول ایتمم دیو رد ایلسه اول ابرا مردود اولور . یعنی حکمی قالماز

لکن ابرایی قبول ایتدکدن صکره رد ایتسه ابرا مردود اولماز

وبرده محال له محال علیهی یاخود اله جقلو کفیلی ابرا ایدوبده محال علیه یاخود کفیل انی رد ایتسه ابرا مردود اولماز

١٥٦٩ ماده

وفات ایدن کمسنه‌یی دیننن ابرا ایتمك صحیح اولور

١٥٧٠ ماده

برکیمسه مرض موتنده ورثه‌سندن برینی دیننن ابرا ایتسه صحیح ونافذ اولماز اما وارثی اولمیان کمسنه‌یی دیننن ابرا ایتسه ثلث مالندن معتبر اولور

١٥٧١ ماده

تركه‌سی مستغرق ديون اولان كمسنه مرض موتنده كندی مديونلرندن برينی دينندن ابرا ايتسه صحيح و نافذ اولماز

ارادۀ سنيه تاريخی فی ٦ شوال سنه ١٢٩١

سيف الدين — السيد خليل — احمد جودت

احمد حلمی — احمد خلوصی

كتاب الاقرار

صورت خط همايون

موجبنجه عمل اولنه

کتاب ثالث عشر

(اقرار حقنده اولوب درت بابی مشتملدر)

باب اول

(اقرارك شرائطی بياننده‌در)

١٥٧٢ ماده

اقرار . بر کیمسه دیکر کمسنه‌نك کندوسنده اولان حقنی خبر ویرمکدر اول کیمسه‌یه مقر واول کمسنه‌یه مقر له واول حقه مقر به دینلور

١٥٧٣ ماده

مقرك عاقل بالغ اولمسی شرطدر

بناء علیه صغیر وصغیره ومجنون ومجنونه ومعتوه ومعتوهه‌نك اقراری صحیح دکلدر . وبونلرك علیهنه ولی ووصیلرینك اقراری دخی صحیح اولماز . فقط صغیر ممیز مأذون کندوسنك مأذونیتی صحیح اولان خصوصلرده بالغ حکمنده‌در

١٥٧٤ ماده

مقر لهك عاقل اولمسی شرط دکلدر

بناء علیه بر کیمسنه بر صغیر غیر ممیز ایچون مال اقرار ایلسه صحیح اولور واول مالی ویرمسی لازم کلور

١٥٧٥ ماده

اقرارده مقرك رضاسی شرطدر

بناء علیه جبر واکراه ایله واقع اولان اقرار صحیح اولماز (١٠٠٦) ماده‌یه باق

١٥٧٦ ماده

مقرك محجور اولمامسی شرطدر

کتاب حجرك ایکنجی واوچنجی ودردنجی فصللرینه باق

١٥٧٧ ماده

ظاهر حالك اقراری تکذیب ایتمامسی شرطدر . بناء علیه جثه‌سنك بلوغه تحملی اولمیان بر صغیر اکر بالغ اولدم دیو اقرار ایلسه صحیح ومعتبر اولماز

١٥٧٨ ماده

مقر لهك جهالت فاحشه ايله مجهول اولمامسی شرطدر . اما جهالت يسيره اقرارك صحتنه مانع اولماز

مثلا بر كيمسه يدنده‌كی مال معينه اشارت ايله بومال بر آدمكدر ديو اقرار ايلسه ياخود بومال فلان بلده اهاليسندن برينكدر ديو اقرار ايدوبده اول بلده اهاليسی معدود اولمسه اول كيمسه‌نك اقراری صحيح اولماز اما بومال شو ايكی كشيدن برينكدر ديسه ياخود فلان محله اهاليسندن برينكدر ديوبده اول محله اهاليسی قوم محصور اولسه اقراری صحيح اولور . وبروجه بالا بر كيمسه بومال شو ايكی كشيدن برينكدر ديديكی صورتده اكر اول ايكی كشی اتفاق ايدرلر ايسه اول مالی مقردن الەبيلورلر وبعد الاخذ اول ماله بالاشتراك مالك اولورلر واكر اختلاف ايدرلر ايسه هر بری اول مال كندوسنك اولديغنه مقرك يمين ايتمسنی طلب ايده‌بيلورلر ومقر ايكيسنك يميندن دخی نكول ايدرسه اول مال كذلك اول ايكی كشی بيننده مشترك اولور. واكر يالكز برينك يميندن نكول ايدرسه اول مال مستقلا يميندن نكول ايتديكی كشينك اولور ايكيسنه دخی يمين ايدرسه مقر انلرك دعواسندن بری اولوب مقر به اولان مال كندی يدنده قالور

(باب ثانی)

(اقرارك وجوه صحتی بياننده‌در)

١٥٧٩ ماده

معلومی اقرار صحيح اولديغی كبی مجهولی اقرار دخی

صحيح اولور . فقط بيع واجاره كبی مع الجهاله صحيح اولميان عقودده مقر بهك مجهول اولمسی اقرارك صحتنه مانعدر

نته‌كيم بر كيمسه بنده فلان كيمسه‌نك امانتی واردر ياخود بن فلان آدمك مالنی غصب يا سرقت ايلدم ديسه اقراری صحيح اولوب اول امانت مجهوله‌يی ياخود مال مغصوب يا مسروق بيان وتعيين ايتمك اوزره كندوسنه جبر اولنور اما بن فلان كسنه‌يه برشی صاتدم ياخود اندن برشی استيجار ايتدم ديسه صحيح اولماز واول صاتديغنی ويا استيجار ايتديكنی ندر ديو بيان ايتمك اوزره جبر اولنماز

١٥٨٠ ماده

اقرار مقر لهك قبولنه توقف ايتمز . فقط انك رديله مردود اولوب حكمی قالماز . ومقرله مقر بهك يالكز برمقدارينی رد ايلسه انجق اولمقدارده اقرارك حكمی قالميوب رد ايتمديكی مقدارده اقراری صحيح اولور

١٥٨١ ماده

مقر ايله مقر له مقر بهك سببنده اختلاف ايتسه‌لر بو اختلافلری اقرارك صحتنه مانع اولماز

مثلا بر كيمسه جهت قرضدن طولايی بيك غروش دعوی ايدوب مدعی عليه ايسه ثمن مبيع اوله‌رق بيك غروش اقرار ايلسه بووجهله اختلافلری اقرارك صحتنه مانع اولماز

١٥٨٢ ماده

برمالدن صالحه طالب اولمق اول مالی اقرار ديمك اولور .

اما برمالك دعواسندن صلحه طالب اولمق اول مالی اقرار دیمك اولماز

شویله كه بركیمسه دیكر كمسنه‌یه ذمتكده بیك غروش الاجق حقم اولمغله وير ديدكده اول كمسنه مبلغ مزبوردن يديبوز غروشه صلح اوله‌لم ديو صلحه طالب اولسه مطلوب اولان بيك غروشی اقرار ايتمش اولور . اما شو بيك غروش دعواسندن صلح اوله‌لم ديو مجرد دفع منازعه ايچون صلحه طالب اولسه مبلغ مزبوری اقرار ايتمش اولماز

١٥٨٣ ماده

بركيمسه‌نك يدنده‌كی مالی ديكر كمسنه‌نك شرايه يا استيجاره ويا استعاره‌يه طالب اولمسی ياخود بومالی بكا هبه ايت ويا وديعه اوله‌رق وير ديمسی وياخود اول كمسنه اكا بومالی وديعه اوله‌رق آل ديوبده انك دخی قبول ايتمسی اول مال كندوسنك اولمديغنی اقراردر

١٥٨٤ ماده

شرطه تعليق اولنان اقرار باطلدر . فقط عرف ناسده حلول اجله صالح اولان برزمانه تعليق اولنور ايسه دين مؤجلی اقراره حمل اولنور

مثلا بركيمسه ديكر كمسنه‌يه بن فلان محله واررسم ياخود فلان مصلحتی درعهده ايدرسم سكا شوقدر غروش دينمدر ديسه اشبو اقراری باطل اولوب مبلغ مزبورك تأديه‌سی لازم كلمز . اما فلان آيك ابتداسی ياخود روز قاسم كلورسه سكا شوقدر غروش

دينمدر ديسه دين مؤجلی اقراره حمل اولنور واولوقتك حلولنده مبلغ مزبورك تأديه‌سی لازم كلور (٤٠) ماده‌يه باق

١٥٨٥ ماده

مشاعی اقرار صحيحدر

شويله كه بركيمسه يدنده اولان برملك عقارك نصف وثلث كبی برحصهٔ شايعه‌سنی ديكر كمسنه‌يه اقرار واودخی تصديق ايتدكدنصكره قبل الافراز والتسليم مقر وفات ايلسه مقربهك شيوعی اشبو اقرارك صحتنه مانع اولماز

١٥٨٦ ماده

دلسزك اشارت معهوده‌سيله اقراری معتبردر . اما ناطق اولان كمسنه‌نك اشارتيله اولان اقراری معتبر دكلدر

مثلا بركيمسه ناطق اولان كمسنه‌يه فلانك سنده شوقدر غروش حقی وارميدر ديدكده اول كمسنه باشنی آكمسيله اول حقی اقرار ايتمش اولماز

(باب ثالث)

(اقرارك احكامی بيانده اولوب اوچ فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(احكام عموميه بيانده‌در)

١٥٨٧ ماده

يتمش طقوزنجی ماده موجبنجه كشی اقراريله الزام اولنور

انجق حاكمك حكميله تكذيب اولنورسه اقراری حكمسز قالور

شويله كه بركيمسه‌نك صاتون الوب‌ده يدنده بولنان برشيئه آخر كمسنه مستحق چيقه‌رق انی ادعا ايتمسی اوزرينه لدی المحاكمه اول كمسنه بوشی فلانك مالی ايدی بكا صاتدی ديمش اولديغی حالده اول كمسنه دعواسنی اثبات وحاكم دخی حكم ايتدكده مشتری بايعه رجوع ايله ثمن مبيعی اندن استرداد ايلر واكرچه حين محاكمه‌ده اول شی بايعك مالی ايدوكنی اقرار ايله مستحقك دعواسنی انكار ايلمش ايسه‌ده حاكمك حكميله تكذيب اولنمش ايدوكندن اقرارينك حكمی قالمديغی جهتله مانع رجوع اوله‌ماز

١٥٨٨ ماده

حقوق عباده اقراردن رجوع صحيح اولماز

شويله كه بركيمسه فلان كمسنه‌يه شوقدر غروش دينم واردر ديدكده صكره اقرارمدن رجوع ايتدم ديمسنه اعتبار اولنميوب اقراريله الزام اولنور

١٥٨٩ ماده

بركيمسه وقوعبولان اقرارنده كاذب اولديغنی ادعا ايتسه مقرله انك كاذب دكل ايدوكنه تحليف اولنور

مثلا بركيمسه فلاندن شوقدر غروش استقراض ايتدم ديو برقطعه سند ويردكدن صكره واقعا اوقدر غروش استقراض ايتدم ديوسند ويردم ايسه‌ده هنوز مبلغ مزبوری اندن المدم ديسه انك بواقرارنده كاذب اولمديغنه مقرله تحليف اولنور

١٥٩٠ ماده

بركيمسه ديكر كمسنه‌يه ذمتمده شوقدر غروش الاجغك

واردر ديو اقرار ايتدكده اول كمسنه دخی اول الاجق بنم دكلدر فلان شخصكدر ديو اقرار واوشخص دخی انی تصديق ايلسه اول الاجق ايكنجی مقرلهك اولور لكن حق قبض اولكی مقرلهك اولور . يعنی ايكنجی مقرله انی مديوندن مطالبه ايتسه اكا ادا ايتمك اوزره مديونه جبر اولنماز . شوقدركه مديون كندی رضاسيله اول دينی ايكنجی مقرلهه اعطا ايدرسه ذمتی بری اولوب اولكی مقرله انی تكرار مديوندن مطالبه ايده‌من

(فصل ثانی)

(نفی ملك ونام مستعار بياننده‌در)

١٥٩١ ماده

مقر اكر اقرارنده مقر بهی نفسنه مضاف قيلارسه انی مقرلهه هبه ايتمش اولوب تسليم وقبض بولنمدقجه تمام اولماز واكر نفسنه مضاف قيلمازسه مقربه قبل الاقرار مقرلهك ملكی اولديغنی اقرار ايله نفی ملك ايتمش اولور

مثلا بركيمسه يدمده اولان كافهٔ اموال واشيام فلان كمسنه‌نكدر بنم اصلا علاقه‌م بوقدر ديسه اول وقت يدنده موجود اولان

جميع اموال واشياسنی اول کمسنه‌یه هبه ایتمش اولوب تسليم وقبض لازم کلور واکر اوزریمه لابس اولدیغم اثوابدن ماعدا بكا نسبت اولنان كافهٔ اموال واشيا فلان کمسنه‌نکدر بنم اصلا علاقه‌م یوقدر دیسه اولوقت لابس اولدیغی اثوابدن ماعدا کندوسنه نسبت اولنان یعنی انکدر دينلان كافهٔ اموال واشیاسی اول کمسنه‌یه اقرار ایله نفی ملك ایتمش اولور فقط بو اقرارندن صکره بعض اشیایه مالك اولسه اشبو اقراری اول اشیایه شامل اولماز

کذلك شو دکانم ایچنده اولان جميع اموال واشیام فلان کبیر اوغلمكدر بنم علاقه‌م یوقدر دیسه اولوقت دکان مذکور ایچنده موجود اولان جمیع اموال واشیاسنی اول بیوك اوغلنه هبه ایتمش اولوب تسليم لازم کلور

واکر شو دکانم ایچنده اولان جمیع اموال واشیام فلان کبیر اوغلمكدر بنم علاقه‌م یوقدر دیسه اولوقت دکان مذکور ایچنده موجود اولان جمیع اموال واشیاسی اول بیوك اوغلنه اقرار ایله نفی ملك ایتمش اولور فقط اندن صکره اول دکانه بعض اشیا قویسه بو اقراری اول اشیایه شامل اولماز

وكذلك بر کیمسه فلان یرده‌کی دکانم زوجه‌مکدر دیسه هبه قبیلندن اولوب تسليم لازم کلور واکر بكا نسبت اولنان فلان دکان زوجه‌مکدر دیسه قبل الاقرار اول دکان زوجه‌سنك اولوب کندوسنك ملكی اولمدیغی اقرار ایتمش اولور

١٥٩٢ ماده

بر کیمسه با سند یدنده اولان بر ملك دكان حقنده بو دکان فلان کمسنه‌نکدر بنم علاقه‌م یوقدر وسندنده محرر اسمم مستعاردر دیوب یاخود با سند آخردن صاتون الديغی

بر ملك دكان ایچون بو دکانی فلان کمسنه ایچون المشدم ثمن اوله‌رق ویردیکم اقچه دخی انك مالندندر وسندنده اسمم مستعار اوله‌رق قید اولنمشدر دیسه اول دکان نفس الامرده اول کمسنه‌نك ملكی اولدیغی اقرار ایتمش اولور

١٥٩٣ ماده

بر کیمسه با سند فلان کمسنه ذمتنده اولان شوقدر غروش اله‌جق هر نقدر سندده بنم ناممه محرر ایسه‌ده مبلغ مزبور فلان کمسنه نکدر سندده‌ده اسمم مستعاردر دیسه مبلغ مزبور نفس الامرده اول کمسنه‌نك حقی اولدیغی اقرار ایتمش اولور

١٥٩٤ ماده

بر کیمسه حال صحتنده ایکن بر وجه بالا اقرار ایله نفی ملك ایتمش اولسه یاخود اسمنك مستعار اولدیغی اقرار ایتسه اقراری معتبر اولوب حال حیاتنده کندوسی ووفاتندن صکره ورثه‌سی بو اقرار ایله الزام اولنور . اما مرض موتنده ایکن اولوجهله اقرار ایتسه حکمی فصل آتیده مستبان اولور

(فصل ثالث)

(اقرار مریض بیاننده‌در)

١٥٩٥ ماده

مرض موت اول خسته‌لکدر که اکثریا انده اولوم قورقوسی اولدیغی حالده خسته ذکوردن ایسه خانه‌سی خارجنده

واناٴدن ایسه خانه‌سی داخلنده اولان مصالحنی کورمکدن عاجز اولوب بو حال اوزره بر سنه مرور ایتمدن وفات ایلیه کرك صاحب فراش اولسون وکرك اولمسون

واکر مریضك مرضی ممتد اولوبده دائما بر حال اوزره بر سنه کچر ایسه اول مریضك مرضی مشتد وحالی متغیر اولمدقچه صحیح حکمنده اولوب تصرفاتی صحیحك تصرفاتی کبیدر

اما مرضی مشتد وحالی متغیر اولوبده بر سنه کچمدن وفات ایدرسه وقت تغیردن اعتباراً وفاتنه‌دك اولان حالی مرض موت عد اولنور

١٥٩٦ ماده

هیچ وارثی اولمیان کشینك یاخود زوجه‌سندن بشقه وارثی اولمیان آدمك ویاخود زوجندن بشقه وارثی اولمیان قادینك مرض موتنده اقراری بر نوع وصیت اوله‌رق معتبر اولور

بناء علیه وارثی اولمیان کشی مرض موتنده جمیع اموالنی برکمسنه‌یه اقرار ایله نفی ملك ایتسه صحیح اولوب وفاتندنصکره ترکه‌سنه امین بیت المال طرفندن مداخله اولنه‌ماز

کذلك زوجه‌سندن بشقه وارثی اولمیان کیمسه مرض موتنده جمیع اموالنی زوجه‌سنه یاخود زوجندن بشقه وارثی اولمیان قادین جمیع اموالنی زوجنه اقرار ایله نفی ملك ایتسه صحیح اولوب

بعدالوفات بونلردن بریسنك ترکه‌سنه امین بیت المال طرفندن مداخله اولنه‌ماز

١٥٩٧ ماده

برکیمسه مریض ایکن ورثه‌سندن برینه مال اقرار ایدوبده بعده اول مرضدن افاقت بولسه بو اقراری معتبر اولور

١٥٩٨ ماده

برکیمسه مرض موتنده وارثلرندن برینه بر عین یاخود دین اقرار ایتدکدن صکره فوت اولسه دیکر وارثلرك اجازتنه موقوفدر انلر مجیز اولورسه انك اقراری دخی معتبر اولور . واکر انلر مجیز اولمازایسه انك اقراری دخی معتبر اولماز

شوقدر وارکه مقرك حیاتنده دیکر وارثلر انی تصدیق ایتمشلر ایسه وفاتندن صکره انلر بو تصدیقلرندن رجوع ایده میوب اول اقرار معتبر اولور

وبرده وارثه امانت اقراری هرحالده صحیحدر .

شویله که برکیمسه کندوسنك بر وارثنده اولان امانتنی قبض ایتمش یاخود وارثنك کندوسنده اولان امانت معلومه‌سنی استهلاك ایلمش ایدوکنی مرض موتنده اقرار ایلسه صحیح اولور

مثلا فلان اوغلمده ودیعه اولان مالمی اخذ وقبض ایتمشمدر دیو اقرار ایتسه صحیح ومعتبر اولور وکذا فلان کیمسه‌ده اولان الهجغمی فلان اوغلم بالوکاله اخذ ایدوب بکا تسلیم ایتمشدر دیسه اقراری معتبر اولور . کذلك فلان اوغلمك بنده ودیعه یاخود عاریت اولان بشبیك غروشلق الماس یوزوکنی صاتوب ثمنی کندی امورینه صرف واستهلاك ایتمشدر دیسه اقراری معتبر اولوب اول یوزوکك قیمتی ترکه‌دن تضمین اولنمق لازم کلور

۱۵۹۹ ماده

بو مبحثده وارثدن مراد مریضك وقت وفاتنده وارث بولنان کیمسه‌در

شوقدر وارکه وارث دکل ایکن صکره‌دن برسبب حادث ایله مقرلك وقت وفاتنده حاصل اولان وراثت اقرارك صحتنه مانع اولماز

نته کیم برکیمسه مرض موتنده براجنبی قادینه مال اقرار ایدوبده بعده انی تزوج ایتدکدن صکره فوت اولسه اقراری نافذ اولور

اما وراثتی بویله برسبب حادث ایله حاصل اولمیوبده سبب قدیم ایله اولور ایسه اقراری ینه نافذ اولماز

مثلا اوغلی اولان برکیمسه لابوین قرنداشلرندن برینه مال اقرار ایدوبده اوغلنك وفاتندن صکره کندوسی وفات ایتسه مقرله انك قرنداشی بولندیغی جهتله وارث اوله‌جغندن اول اقرار نافذ اولماز

۱۶۰۰ ماده

مریضك مرض موتنده ایکن زمان صحتنه اسناد ایله اقراری زمان مرضنده‌کی اقراری حکمنده‌در

بناء علیه مرض موتنده ایکن وارثنده الهجغی اولان شوقدر غروشی زمان صحتنده استیفا ایلمش ایدوکنی اقرار ایتسه دیکر وارثلر مجیز اولمدقچه نافذ اولماز

کذلك حال صحتنده ایکن فلان مالنی ورثه‌سندن فلانه هبه وتسلیم ایلمش ایدوکنی مرض موتنده اقرار ایلسه هبه‌سی بینه ایله ثابت یاخود دیکر وارثلری انی مجیز اولمدقچه اقراری نافذ اولماز

۱۶۰۱ ماده

مریضك مرض موتنده اجنبی‌یه یعنی کندوسنه وارث اولمیان کیمسه‌یه کرك عین وکرك دین اقراری جمیع اموالنی محیط اولسه بیله صحیح اولور

شوقدر وارکه مقربه مقره هنوز بیع یا هبه اولنمش یاخود آخردن ارثاً انتقال ایلمش اولمق کبی برسببله وقت اقرارده انك ملکی اولدیغی چوق کیمسه‌لرك معلومی اوله‌رق کندو اقرارنده کاذب ایدوکی ظاهر اولورسه اول حالده نظر اولنور . اکر بو اقراری مذاکرهٔ وصیت اثناسنده دکل ایسه هبه دیمك اوله‌رق تسلیم لازم کلور . واکر مذاکرهٔ وصیت اثناسنده ایسه وصیت معناسنه محمول اولور وکرك هبه اولسون وکرك وصیت اولسون انجق ثلث مالندن معتبر اولور

١٦٠٢ ماده

دیون صحت دیون مرض اوزرینه مقدمدر

یعنی ترکه‌سی غریم اولان کیمسه‌نك حال صحتنده ذمتنه تعلق ایدن دیونی مرض موتنده کی اقراریله ذمتنه تعلق ایدن دیونی اوزرینه تقدیم قلنور . شویله که مریضك ترکه‌سندن اولا دیون صحت استیفا قلنوب بعده فضله قالور ایسه دیون مرض تأدیه اولنور

فقط مریضك مرض موتنده اسباب معروفه ایله یعنی اقراردن بشقه ناسك مشاهد ومعلومی اولان شرا واستقراض واتلاف مال کبی سببلرله ذمتنه تعلق ایدن دینلری دیون صحت حکمنده‌در

مقر به اعیاندن برشی اولدیغی صورتده دخی حکمی بومنوال اوزره‌در

یعنی برکیمسه مرض موتنده اجنبی‌یه هرنه درلو شی اقرار ایتسه دیون صحتی یاخود بروجه بالا اسباب معروفه ایله لازم کله‌رك دیون صحت حکمنده اولان دیونی تأدیه اولنمدقجه مقرله مقر بهه مستحق اولماز

١٦٠٣ ماده

برکیمسه کندوسنك براجنبی کمسنه‌ده اولان الهجغنی استیفا ایلمش اولدیغنی مرض موتنده اقرار ایتدکده نظر اولنور . اکر بوالهجغی کندوسنك حال مرضنده ایکن اول کمسنه‌نك ذمتنه تعلق ایتمش ایسه بواقراری صحیح اولور . فقط غرماء صحت حقنده نافذ اولماز

واکر بوالهجغی کندوسنك حال صحتنده ایکن اول کمسنه‌نك ذمتنه تعلق ایتمش ایسه هرحالده صحیح اولور . کرك دیون صحت اولسون وکرك اولمسون

مثلا برمریضك حال مرضنده ایکن برمال صاتدقدن صکره ثمننی قبض ایلمش اولدیغنی اقرار ایتسه صحیح اولور ایسه‌ده غرماء صحت وار ایسه انلر بواقراری طوتمامغه قادر اولورلر . واکر حال صحتنده ایکن برمال صاتدقدن صکره ثمننی قبض ایلمش اولدیغنی مرض موتنده اقرار ایتسه هرحالده صحیح اولوب غرماء صحت اولسه دخی انلر بواقراری طوتمیز دیه‌مزلر

١٦٠٤ ماده

برکمسنه مرض موتنده دائنلرندن برینك دینی ادا ایله سائر دائنلرینك حقوقنی ابطال ایده‌مز

فقط مریض ایکن استقراض ایلدیکی پاره‌یی واشترا ایلدیکی مالك ثمننی ادا ایده‌بیلور

١٦٠٥ ماده

بومبحثده کفالت بالمال دین اصلی حکمنده‌در

بناء علیه برکمسنه مرض موتنده وارثنك بورجنه یاخود الهجغنه کفیل اولسه نافذ اولماز . واجنبی‌یه کفیل اولدقده ثلث مالندن معتبر اولور . اما حال صحتنده ایکن اجنبی‌یه کفیل اولدیغنی مرض موتنده اقرار ایتدکده مجموع مالندن معتبر اولور . شوقدرکه دیون صحت وار ایسه تقدیم اولنور

(باب رابع)

(اقرار بالکتابه بیانندهدر)

١٦٠٦ ماده

کتابتله یعنی یازو ایله اقرار لسان ایله اقرار کبیدر (٦٩) ماده‌یه باق

١٦٠٧ ماده

برکمسنه‌نك کندو اقرارینی یازمق اوزره آخره امر ایتمسی حکما اقراردر

بناء علیه فلان کیمسه‌یه شوقدر غروش بورجم اولدیغنه دائر برسند یاز دیو کاتبه امر ایدرك یازدیروبده امضا ایلمش یاخود مهرلمش اولدیغی سند کندو خط دستیله اولان سند کبی اقرار بالکتابه قبیلندندر

١٦٠٨ ماده

تجارك معتدبه اولان دفترلرنده‌کی قیودی دخی اقرار بالکتابه قبیلندندر

مثلا برتاجر برکمسنه‌یه شوقدر غروش بورجی اولدیغنی کندو دفترینه قید ایتمش اولسه اول کیمسه‌یه اولقدر بورج اقرار ایتمش اولوب لدی‌الحاجه اقرار شفاهیسی کبی معتبر ومرعی اولور

١٦٠٩ ماده

برکیمسه کندوسی یازوب یاخود برکاتبه یازدیروبده ممضا

یاخود مختوم اوله‌رق آخره ویرمش اولدیغی دین سندی اگر مرسوم ایسه یعنی رسم وعادته موافق اوله‌رق یازلمش ایسه اقرار بالکتابه اولوب تقریر شفاهیسی کبی معتبر ومرعی اولور

برمعتاد ویریله‌گلان وصوللر یعنی مقبوض علم وخبرلری دخی بوقبیلدندر

١٦١٠ ماده

برکیمسه بروجه بالا مرسوم اوله‌رق یازوب یاخود یازدیروبده ممضا یاخود مختوم اوله‌رق ویرمش اولدیغی دین سندی کندوسنك اولدیغنی معترف ایکن حاوی اولدیغی بورجی انکار ایتسه انکارینه اعتبار اولنمیوب اول بورجی ایفا ایلمسی لازم گلور

اما سند کندوسنك اولدیغنی انکار ایتدیکی تقدیرده اگر خط ویا ختمی مشهور ومتعارف ایسه انکارینه اعتبار اولنمیوب اول سند ایله عمل اولنور

واگر خط وختمی مشهور ومتعارف دگل ایسه استکتاب اولنه‌رق اهل خبره‌یه گوستریلور انلر ایکیسیده برشخصك یازوسیدر دیو خبر ویررلر ایسه دین مذکوری ویرمك اوزره اول کیمسه‌یه امر اولنور

الحاصل سند اگر شائبهٔ تزویر وشبههٔ تصنیعدن بری

اولور ایسه انکله عمل اولنور
اما شبهه‌دن بری اولمدیغی تقدیرده مدیون اول سند کندی سندی اولدیغنی انکار ایلدیکی کبی اصل دینی دخی منکر ایسه دینی اولمیوب سند دخی کندوسنک اولمدیغنه مدعینک طلبیله تحلیف اولنور

۱۶۱۱ ماده

بروجه بالا برکیمسه مرسوم اوله‌رق دین سندی ویردکدن صکره فوت اولسه وارثلری او سند متوفانک اولدیغنی معترف اولدقلری حالده اول دینی ترکهٔ متوفادن ایفا ایلملری لازم کلور
اما اول سند متوفانک اولدیغنی انکار ایتدکلری تقدیرده اکر متوفانک خط وختمی مشهور ومتعارف ایسه اول سند ایله عمل اولنور

۱۶۱۲ ماده

وفات ایدن برکیمسه‌نک ترکه‌سندن نقود ایله مملو برکیسه ظهور ایدوب اوزرنده بوکیسه فلان کمسنه‌نک مالیدر بنم یدمده امانتدر دیو متوفانک خطیله محرر بریافته بولنسه اول کمسنه اول کیسه‌یی ترکهٔ متوفادن اخذ ایدر دیکر وجهله اثباته محتاج اولماز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ۹ جمادی الاولی سنه ۱۲۹۳

عن اعضاء شورای دولت
سیف الدین

امین الفتوی
السید خلیل

ناظر عدلیه
احمد جودت

رئیس ثانی محکمهٔ تمیز
السید احمد حلمی

عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه
السید احمد خلوصی

رئیس المسودین
عمر حلمی

عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه
احمد خالد

اعلامات ممیزی معاونی
عبد الستار

كتاب الدعوى

صورت خط همایون

موجبنجه عمل اولنه

کتاب رابع عشر

(دعوی حقنده اولوب بر مقدمه ایله ایکی بابی مشتملدر)

مقدمه

(بعض اصطلاحات فقهیه بیاننده در)

ماده ١٦١٣

دعوی . بر کیمسه دیکر کمسنه دن حضور حاکمده حقنی طلب ایتمکدر

اول کیمسه یه مدعی واول کمسنه‌یه مدعا علیه دینلور

ماده ١٦١٤

مدعا . مدعینك دعوی ایلدیکی شیدرکه مدعا به دخی دینلور

ماده ١٦١٥

تناقض . مدعیدن کندی دعواسنه مناقض یعنی دعواسنك بطلانی موجب برسوز سبقت ایلمش اولمقدر

(باب اول)

(دعوانك شروط واحکامنه ودفع دعوایه دائر اولوب)

(درت فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(دعوانك شروط صحتی بیاننده در)

ماده ١٦١٦

مدعی ومدعا علیهك عاقل اولملری شرطدر

مجنونك وصبیء غیرممیزك دعوالری صحیح دکلدر . فقط ولیلری ووصیلری بالولایه وبالوصایه انلرك یرینه مدعی ومدعی علیه اولورلر

ماده ١٦١٧

مدعا علیهك معلوم اولمسی شرطدر

بناء علیه مدعی فلان قریه اهالیسندن لاعلی التعیین برنده یاخود برقاچنده شوقدرغروش الهجنم واردیسه صحیح اولماز مدعی علیهی تعیین ایلمك لازم کلور

١٦١٨ ماده

حين دعواده خصمك حضورى شرطدر . ومدعا عليه محكمه يه كلمكدن ووكيل كوندرمكدن امتناع ايتديكى تقديرده اولنه‌جق معامله كتاب قضاده بيان قلنه‌جقدر

١٦١٩ ماده

مدعا بهك معلوم اولمسى شرطدر . مجهول اولور ايسه دعوى صحيح اولماز

١٦٢٠ ماده

مدعا بهك معلوميتى اشارت ايله ياخود وصف وتعريف ايله در

شويله كه عين منقول اولديغى تقديرده مجلس محاكمه ده حاضر ايسه اكا اشارت كافيدر . وحاضر دكل ايسه وصف وتعريف وقيمتى بيان ايله معلوم اولور وعقار اولديغى تقديرده حدودينك بيانيله تعيين اولنور .

ودين ايسه جنس ونوع ووصف ومقدارى بيان اولنمق لازم كلور . نته كيم مواد آتيه دن متضح اولور

١٦٢١ ماده

مدعابه عين منقول اولديغى حالده حاضر بالمجلس ايسه مدعى اكا ايله اشارت ايدرك اشته بو بنمدر بو آدم اكا

بغير حق وضع يد ايديور اليويرلمسنى طلب ايدرم ديو دعوى ايدر واكر حاضر بالمجلس اولميوب انجق مصرفسز جلب واحضارى ممكن ايسه دعواده وشهادت وياخود يمينده اكا بويله جه اشارت اولنمق اوزره مجلس حكمه كتوريلور . واكر مصرفسز احضارى ممكن دكل ايسه مدعى انى تعريف وقيمتنى بيان ايلر

فقط غصب ورهن دعوالرنده قيمتنك بيانى لازم كلمز

مثلا برزمرد يوزكمى غصب ايتدى ديسه وقيمتنى بيان ايتمسه وحتى قيمتنى بيلم ديسه بيله دعواسى صحيح اولور

١٦٢٢ ماده

مدعابه اكر جنس ونوع ووصفلرى مختلف اعيان ايسه جمله‌سنك مجموع قيمتنى ذكر ايتمك كافى اولور . هر برينك بشقه بشقه قيمتلرينى تعيين ايتمك لازم كلمز

١٦٢٣ ماده

مدعابه عقار ايسه حين دعوى وشهادتده بلده‌سى وقريه‌سى ويامحله‌سى وزقاغى وحدود اربعه‌سى ياخود ثلثه‌سى وحدودينك صاحبلرى وار ايسه انلرك وبابا ودده‌لرينك اسملرى ذكر اولنمق لازمدر فقط مشهور ومعروف اولان آدمك يالكز اسم وشهرتنى ذكر ايتمك كافيدر . بابا ودده‌سنك اسملرينى ذكره حاجت يوقدر

كذلك اول عقار اكر شهرتنه مبنى تحديددن مستغنى
ايسه كرك دعواده وكرك شهادتده حدودينك بيانى
شرط دكلدر

وبرده مدعى اكرشوسنده حدودى محرر اولان عقار
بنم ملكمدر ديو دعوى ايدر ايسه صحيح اولور

١٦٢٤ ماده

مدعى حدودك بياننده اصابت ايدوبد عقارك مقدار
ذراع ويادونمنى اكسك يازياده سويلسه دعواسنك
صحتنه مانع اولماز

١٦٢٥ ماده

عقارك ثمنى دعواده حدودينك بيانى شرط دكلدر

١٦٢٦ ماده

مدعابه دين ايسه مدعى انك جنس ونوع ووصف
ومقدارينى بيان ايلمسى لازمدر

مثلا التون ياكومش ديو جنسنى وعثمانلى سكه‌سى ياخود انكليز
سكه‌سى ديو نوعنى وسكهٔ خالصه ياخود سكهٔ مغشوشه ديو
وصفنى ونه مقدار اولديغنى بيان ايلمسى لازمدر. فقط على الاطلاق
شوقدر غروش ديو ادعا ايتسه دعواسى صحيح وعرف بلده‌جه
معهود اولان غروشه مصروف اولور . وايكى درلو غروش
متعارف اولديغى حالده برينك رواج واعتبارى دها زياده اولسه
ادناسنه صرف اولنور . نته‌كيم شوقدر عدد بشلك ديو دعوى
ايتسه فى زماننا مسكوكات مغشوشه‌دن اولان قره بشلكه مصروف اولور

١٦٢٧ ماده

مدعا به عين اولديغى تقديرده سبب ملكيت بيان اولنمق
لازم كلميوب بلكه بومال بنمدر ديو ملك مطلق دعواسى
صحيح اولور

اما دين اولديغى تقديرده سبب وجهتى يعنى ثمن مبيعميدر
يوخسه اجرتميدر وياخود آخر جهتدن طولايميى
بربورجدر الحاصل نه جهتدن طولايى دين اولديغى
سؤال اولنور

١٦٢٨ ماده

اقرارك حكمى مقر بهك ظهوريدر يوخسه بداية حدوثى
دكلدر . بوجهتله اقرار سبب ملك اوله‌ماز . بناء عليه
مدعى مجرد مدعا عليهك اقرارينى سبب طوته‌رق اندن
برشى دعوى ايتسه استماع اولنماز

مثلا مدعى بومال بنمدر وانك ذى اليدى اولان شوآدم دخى
بنم اولديغنى اقرار ايتمشيدى ديو دعوى ايتسه استماع اولنور
اما بومال بنمدر زيرا انك ذى اليدى اولان شوآدم بنم اولديغنى
اقرار ايتمشيدى ديو دعوى ايتسه استماع اولنماز . كذلك مدعى
جهت قرضدن طولايى شوآدمده بوقدر غروش الهجغم واردر
حتى كندوسى دخى بوجهتدن طولايى اوقدرغروش بورجى اولديغنى
اقرار ايتمشيدى ديو دعوى ايتسه مسموع اولور اما شول آدم
بكا جهت قرضدن طولايى بوقدر غروش بورجى اولديغنى اقرار

ایتمش اولدیغی ایچون انده بوقدر غروش حقم واردر ایسترم
دیو دعوی ایلسه مسموع اولماز

١٦٢٩ ماده

مدعا بهك محتمل الثبوت اولمسی شرطدر

بناء علیه عقلا یاعادة وجودی محال اولان شیئی ادعا صحیح اولماز
مثلا برکیمسه کندوسندن سناً بیوك یاخود نسبی معروف اولان کمسنه
حقنده بونم اوغلمدر دیو ادعا ایتسه دعواسی صحیح دکلدر

١٦٣٠ ماده

**دعوانك ثبوتی تقدیرنده مدعا علیهك برشی ایله محکوم
وملزم اولمسی شرطدر**

مثلا برکیمسه دیکر کمسنه‌یه برشی اعاره ایتدکده دیکر برشخص
چیقوبده بن انك متعلقاتندنم بکا اعاره ایتسون دیو دعوی ایتسه
صحیح اولماز کذلك برکیمسه دیکر کمسنه‌یی برخصوصه توکیل ایتدکده
دیکر برشخص چیقوبده بن انك قومشوسیم انك وکالتنه دها مناسبم
دیو دعوی ایتسه صحیح اولماز . زیرا هرکس مالنی دیلدیکنه
اعاره ودیلدیکنی امورینه توکیل ایده بیله‌جکندن بودعوالر ثابت
اولدیغی تقدیرده مدعا علیه حقنده هیچ برحکم ترتب ایتمز

(فصل ثانی)

(دفع دعوی حقنده‌در)

١٦٣١ ماده

دفع . مدعا علیه طرفندن مدعینك دعواسنی دفع ایده‌جك

بردعوی درمیان اولنمقده‌در
مثلا برکیمسه جهت قرضدن طولایی شوقدر غروش دعوی
ایتدکده ، مدعا علیه بن انی ادا ایتمشیدم یاخود سن بنی اندن ابرا
ایتمشیدك ویاخود بز صلح اولمش ایدك یاخود بومبلغ قرض دکلدر
بلکه سکا صاتمش اولدیغم فلان مالك ثمنیدر ویاخود فلان کمسنه‌ده
الەجغم اولان اولمقدار غروشی سکا حواله ایتمکله سن دخی بکا
اول مبلغی ویرمشیدك دیسه مدعینك دعواسنی دفع ایتمش اولور
کذا برکیمسه دیکر کمسنه‌دن فلانك ذمتنده الاجغم اولان شوقدر
غروشه سن کفیل اولمشیدك دیو دعوی ایتدکده اول کمسنه
مدیونك مبلغ مزبوری ادا ایلمش ایدوکنی ادعا ایتسه مدعینك
دعواسنی دفع ایتمش اولور وکذا برکیمسه دیکر کمسنه‌نك یدنده
بولنان برمالی بنمدر دیو دعوی ایتدکده اول کمسنه اکا بوندن مقدم
فلان آدم اول مالی بندن دعوی ایتدکده سن انك دعواسنه شهادت
ایتمشیدك دیو ادعا ایلسه مدعینك دعواسنی دفع ایلمش اولور
کذلك برکیمسه برمتوفانك ترکه‌سندن شوقدر غروش الەجق دعوی
ووارثك انکاری اوزرینه بودعواسنی اثبات ایتدکدنصکره متوفانك
حال حیاتنده اول دینی ادا ایلمش اولدیغنی وارثی ادعا ایلسه
مدعینك دعواسنی دفع ایتمش اولور

١٦٣٢ ماده

دفع دعوی ایدن کیمسه دفعنی اثبات ایتدکده مدعینك
دعواسی مندفع اولور واثبات ایده‌مدیکی تقدیرده انك
طلبیله اصل مدعی تحلیف اولنور
مدعی یمیندن نکول ایدر ایسه مدعا علیهك دفعی ثابت

اولور واكر مدعى يمين ايدر ايسه كندوسنك اصل دعواسى عودت ايدر

١٦٣٣ ماده

بركيمسه ديكر كمسنه‌دن شو قدر غروش اله‌جق دعوى ايدوبده مدعى عليه دخى بن سنى بو مبلغ ايله فلانك اوزرينه حواله ايدوب هر بريكز دخى حواله‌يى قبول ايتمش ايديكز ديو ادعا وبونى محال عليه دخى حاضر اولديغى حالده اثبات ايلسه مدعى‌يى دفع ايله مطالبه‌سندن خلاص اولور . واكر محال عليه حاضر دكل ايسه انك حضورينه قدر موقوفا مدعى‌يى دفع ايلمش اولور

(فصل ثالث)

(خصم اولوب اولميانلر بيانده‌در)

١٦٣٤ ماده

بركيمسه برشى دعوى ايتدكده اكر مدعا عليهك اقرارى تقديرنده انك اقرارى اوزرينه برحكم ترتب ايدر ايسه انكاريله دعواده واقامهٔ بينه‌ده خصم اولور

واكر مدعا عليهك اقرارى تقديرنده برحكم ترتب ايتمز ايسه انكاريله خصم اولماز

مثلا اصنافدن برى كلوبده برذاتدن سنك رسولك فلان بندن شومالى الدى ثمننى وير ديو دعوا ايتدكده اول ذات اقرار ايتسه

ثمن مبيعى دفع وتسليمه مجبور اولديغى جهتله انكار ايتديكى صورتده دخى مدعى‌يه خصم اولور اول حالده مدعينك دعواسى وبينه‌سى استماع اولنور . امامدعى سنك شرابه وكيلك اولان كمسنه الدى ديو دعوى ايتدكده مدعى عليه اقرار ايتسه ثمن مبيعى مدعى‌يه دفع وتسليمه مجبور اولمديغى جهتله انكار ايتديكى صورتده مدعى‌يه خصم اولماز

اول حالده مدعينك دعواسى استماع اولنماز

ولى ووصى ومتولى بوقاعده‌دن مستثنادر . شويله كه بركيمسه مال يتيمى ياخود مال وقفى ملكمدر ديو دعوى ايتدكده ولينك ياوصينك ياخود متولينك اقرارلرى نافذ اولمديغندن اوزرينه برحكم ترتب ايتمز . اما انكارلرى صحيح اولوب انك اوزرينه مدعينك دعوى وبينه‌سى استماع اولنور شو قدر واركه ولى ووصى ومتوليدن صادر اولان برعقد اوزرينه دعوى اولنديغى حالده اقرارلرى دخى معتبر اولور

مثلا مسوغ شرعى‌يه بناء برصغيرك مالنى وليسى صاتوبده اكاداثر مشترى طرفندن بردعوى وقوعبولسه ولينك اقرارى معتبر اولور

١٦٣٥ ماده

دعواى عينده خصم انجق ذى اليددر

مثلا بركيمسه ديكر كمسنه‌نك آتنى غصب ايله آخر برشخصه بيع وتسليم ايدوبده اول كيمسه آتنى استرداد ايتمك ايستدكده انجق

ذی الیددن دعوی ایدر اما او آنك قیمتنی تضمین ایتدیرمك ایستدكده غاصبدن دعوی ایدر

١٦٣٦ ماده

بر كیمسه مال مشترایه مستحق چیقوبده آنی دعوی ایتدكده نظر اولنور

اگر مشتری اول مالی قبض ایتمش ایسه حین دعوی وشهادتده خصم یالکز مشتریدر بایعك حضوری شرط دكلدر . واگر مشتری اول مالی هنوز بایعدن قبض ایتمامش ایسه مشتری مالك وبایع ذی الید اولمق حسبیله حین دعوی وشهادتده ایکیسنك دخی حضوری لازمدر

١٦٣٧ ماده

ودیعه‌یی ودیعدن ومستعاری مستعیردن ومأجوری مستأجردن ومرهونی مرتهندن دعوی وقتنده ودیع ایله مودعك ومستعیر ایله معیرك ومستأجر ایله موجرك ومرتهن ایله راهنك برلكده حاضر بولنملری شرطدر فقط ودیعه ویا مستعار ویا مأجور ویاخود مرهون غصب اولنسه یالکز ودیع ومستعیر ومستأجر ومرتهن انلری غاصبدن دعوی ایده‌بیلور مالكك حضوری لازم كلمز وبونلر حاضر اولمدقجه یالکز مالك انلری دعوی ایده‌مز

١٦٣٨ ماده

ودیع مشتری‌یه خصم اولماز

شویله‌كه بر كمسنه دیكر كیمسه‌نك یدنده اولان خانه ایچون بن بوخانه‌یی فلان شخصدن شوقدر غروشه صاتون الدم انی بكا تسلیم ایت دیو دعوی ایتدكده اول كمسنه بوخانه‌یی بكا اول شخص ایداع وتسلیم ایتدی دیسه مدعینك خصومتی مندفع اولور اول شخصك ایداعنی اثباته حاجت یوقدر . فقط مدعی دخی فی الواقع اول شخص بوخانه‌یی سكا ایداع ایتمشیدی لكن صكره بكا صاتدی وسندن قبض وتسلمه بنی توكیل ایتدی دیوبده اول شخصك بیع وتوكیلنی اثبات ایدرسه اول خانه‌یی ودیعدن اخذ ایدر

١٦٣٩ ماده

ودیع مودعك دائننه خصم اولماز

بناء علیه دائن مودعده اولان اله جغنی ودیعك مواجهه‌سنده اثبات ایدوبده انده‌كی ودیعه‌دن استیفای دین ایده‌مز. فقط (٧٩٩) ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره غائبك اوزرینه نفقه‌سی واجب اولان كشی نفقه‌سنی غائبك امانت اقچه‌سندن المق اوزره ودیعدن دعوی ایده‌بیلور

١٦٤٠ ماده

دائنه مدیوننك مدیونی خصم اولماز

بناء علیه بر كیمسه متوفاده اولان اله جغنی متوفانك مدیونی مواجهه‌سنده اثبات ایدوبده اندن استیفا ایده‌مز

١٦٤١ ماده

بایعه مشترینك مشتریسی خصم اولماز

مثلا بر کیمسه برمالی دیکر کمسنه‌یه بیع واو دخی انی قبض ایله آخر شخصه بیع وتسلیم ایتدکدن صکره (مشتریء اول اول مالی ثمنی ادا ایتمکسزین قبض ایتمشیدی انك ثمنی ویر یاخود ثمننك استیفاسنه قدر حبس ایتمك اوزره انی بکا ویر) دیو بایعك مشتریء ثانیدن دعواسی استماع اولنماز .

١٦٤٢ ماده

متوفانك لهنه وعلیهنه اولان دعواده یالکز ورثه‌دن بریسی خصم اوله بیلور

فقط ترکه‌دن برعینی دعواده اول عین ورثه‌دن کیمك یدنده ایسه خصم اودر . ذی الید اولمیان وارث خصم اوله ماز

مثلا متوفانك برکمسنه‌ده اولان اله‌جغنی ورثه‌دن یالکز بری دعوی ایده بیلور وبعد الثبوت اول اله‌جغك مجموعی جمله ورثه ایچون حکم اولنور . فقط مدعی اولان وارثاندن یالکز کندی حصه‌سنی قبض ایدر سائر ورثه‌نك حصه‌سنی قبض ایده‌مز

کذلك برکیمسه ترکه‌دن دین دعوی ایده‌جك اولدقده ورثه‌دن یالکز بریسنك حضورنده دعوی ایده بیلور . کرك اول وارث یدنده ترکه‌دن مال بولنسون وکرك بولنمسون . وبویله یالکز بروارثك حضورنده دعوای دین ایدوبده اول وارث دخی دینی اقرار ایتدیکی تقدیرده دیندن انك حصه‌سنه نقدر اصابت ایدرسه یالکز اول مقداری ویرمك اوزره امر اولنور وانك اقراری سائر ورثه‌یه سرایت ایتمز . واکر اقرار ایتمیوبده مدعی یالکز اول وارثك حضورنده دعواسنی اثبات ایدرسه جمله ورثه علیهنه حکم اولنور . ومدعی اولوجهله محکوم به اولان دینی ترکه‌دن

اله‌جق اولدقده سائر ورثه مدعی‌یه اول دینی تکرار بزم حضورمزده اثبات ایت دیه‌مزلر فقط مدعینك دعواسنی دفعه صلاحیتلری واردر . اما قبل القسمه متوفانك ترکه‌سندن اولان وفقط ورثه‌دن برینك یدنده بولنان برآتی برکیمسه بنم مالم اولوب متوفایه ایداع ایتمشیدم دیو دعوی ایده‌جك اولدقده خصم انجق ذی الید اولان وارثدر . دیکر ورثه‌دن دعوی ایتسه استماع اولنماز . وذی الیددن دعوی ایدوبده انك اقراریله حکم اولنور ایسه سائر ورثه‌یه سرایت ایتمز انك اقراری انجق کندی حصه‌سی مقدارنجه نافذ اولوب انك اول آتده اولان حصه‌سی مدعینك اولمق اوزره حکم اولنور واکر ذی الید اولان وارث انکار ایدوبده مدعی دعواسنی اثبات ایدرسه مجموع ورثه علیهنه حکم اولنور . (٧٨) ماده‌یه باق

١٦٤٣ ماده

ارثدن غیری برسبب ملك ایله برقاچ کیمسه بیننده مشترك اولان برعینی دعواده شرکادن بری دیکرك حصه‌سنده مدعی‌یه خصم اوله‌ماز

مثلا شرا طریقیله برقاچ کیمسه بیننده مشترك برخانه‌یی برکیمسه شرکادن یالکز بری حضورنده ملکمدر دیو دعوی واثبات ایدوبده حکم اولنسه حکم انجق حاضر اولان شریکك حصه‌سنه مقصور اولوب سائرینه سرایت ایتمز

١٦٤٤ ماده

طریق عام کبی منافعی عمومه عائد اولان یرلرك دعواسنده عامه‌دن یالکز بریسی مدعی اولوب انك دعواسی

استماع ایله مدعا علیه اوزرینه حکم اولنه بیلور

١٦٤٥ ماده

اهالیلری قوم غیر محصور اولان ایکی قریه بیننده نهر ومرعی کبی منافعی مشترك اولان شیلر دعواسنده طرفیندن بعضیلرینك حضوری کافیدر . اما اهالیلری قوم محصور اولدیغی صورتده بعضیلرینك حضوری کافی اولمیوب جملهسنك یاخود طرفلرندن وکیللرینك حضوری لازمدر

١٦٤٦ ماده

یوز نفردن زیاده اولان قریه اهالیسی قوم غیر محصور عد اولنور

(فصل رابع)

(تناقض بیانندهدر)

١٦٤٧ ماده

تناقض ملکیت دعواسنه مانع اولور

مثلا برکیمسه برمالی استشرا ایدوبده یعنی صاتون المق استیوبده بعده اول مال قبل الاشترا کندوسنك ملکی ایدوکنی دعوی ایتسه مسموع اولماز . وکذا فلان کمسنهده هیچ برحقم بوقدر دیدکدن صکره اول کمسنهدن برشی دعوی ایتسه مسموع اولماز

کذلك برکیمسه دیکر کمسنهدن فلان آدمه ویرمك اوزره سکا شوقدر

غروش ویرمشیدم سن اکا ویرمیوب یدکده قالمغله کتور اول مبلغی ویر دیو دعوی ایتدکده مدعا علیه انکار ایتمکله مدعی اقامهٔ بینه ایتدکدنصکره مدعا علیه دونوبده کرچك اول آدمه ویرمك اوزره بکا اوقدر غروش ویرمشیدك لکن بن اول مبلغی اکا تسلیم ایلدم دیو دفع دعوی ایدهجك اولسه مسموع اولماز

وکذلك برکیمسه دیکرك یدنده اولان بردکانی ملکمدر دیو دعوی ایتدکده ذی الید کرچك اول دکان سنك ملکك ایدی لکن فلان تاریخده سن انی بکا بیع ایتمشیدك دیو دعوی ومدعی اصلا بینمزده بیع وشرا جریان ایتمدی دیو کلیا انکار ایتمکله ذی الید دعواسنی اثبات ایتدکدن صکره مدعی دونوب فی الحقیقه اول دکانی اول تاریخده سکا بیع ایتمشیدم لکنی بو بیع وفاء یاخود شو مقوله شرط مفسد ایله عقد اولمشیدی دیو دعوی ایلسه استماع اولنماز

١٦٤٨ ماده

برکیمسه برمالی دیکر کمسنهنك اولدیغنی اقرار ایتدکدن صکره بنمدر دیو دعوی ایتسه صحیح اولمدیغی کبی آخرك طرفندن بالوکاله یا بالوصایه دعوی ایتمسی دخی صحیح اولماز

١٦٤٩ ماده

برکیمسه دیکر کمسنهیی جمیع دعوادن ابرا ایتدکدن صکره کندوسی ایچون اندن برمال دعوی ایتسه صحیح اولماز . اما بشقهسی ایچون بالوکاله یاخود بالوصایه دعوی ایده بیلور

١٦٥٠ ماده

بركيمسه برمالى آخر كمسنه ايچون دعوى ايتدكدن صكره كندوسى ايچون دعوى ايتسه صحيح اولماز . اما كندوسى ايچون دعوى ايتدكدن صكره بالوكاله آخر كمسنه ايچون دعوى ايده بيلور زيرا دعوى وكيلى بعضا ملكى نفسنه مضاف قيلار اما بركمسنه عندالخصومه كندو ملكنى بشقه‌سنه مضاف قيلماز

١٦٥١ ماده

حق واحد ايكى كشيدن آيرو آيرو استيفا اولنه مديغى كبى جهت واحده‌دن طولايى حق واحد ايكى كشيدن ادعا دخى اولنه‌ماز

١٦٥٢ ماده

نصل كه متكلم واحدك دعواسنده تناقض بولنور ايسه وكيل وموكل ووارث ومورث كبى متكلم واحد حكمنده اولان ايكى كمسنه‌نك كلاملرنده دخى تناقض تحقق ايدر . شويله‌كه برخصوص حقنده موكلدن سبق ايدن دعوايه منافى وكيلى بردعوى درميان ايتسه صحيح اولماز

١٦٥٣ ماده

خصمك تصديقيله تناقض مرتفع اولور

مثلا بركيمسه جهت قرضدن اوله‌رق ديكركمسنه‌دن شوقدر غروش اله‌جق دعوى ايتدكدنصكره مبلغ مزبورك جهت كفالتدن اولديغنى دعوى ايدوبده مدعى عليه دخى بونى تصديق ايلسه تناقض مرتفع اولور

١٦٥٤ ماده

حاكمك تكذيبيله دخى تناقض مرتفع اولور

مثلا بركيمسه ديكركمسنه‌نك يدنده اولان مالى بنمدر ديو دعوى ايدوب مدعى عليه دخى اول مال فلانك ايدى بن اندن صاتون الدم ديو انكار ايتمكله مدعى اقامهٔ بينه ايدوبده حكم اولنسه محكوم عليه اول مالك ثمنيله بايعنه رجوع ايدر واكرچه ابتدا اول مال بايعك ايدوكنى اقرار ايتمسيله صكره‌كى رجوعى بينده تناقض وار ايسه‌ده حاكمك حكميله بواقرارى تكذيب اولنديغندن تناقض مرتفعدر

١٦٥٥ ماده

محل خفا اولوبده مدعينك معذرتى ظاهر اولور ايسه تناقض معفو اولور

مثلا بركيمسه برخانه‌يى استيجار ايتدكدنصكره بن صغير ايكن پدرم بوخانه‌يى بنم ايچون اشترا ايتمش حين استيجارده خبرم يوق ايدى ديو موجردن ادعا وبو بولده برقطعه سند ابراز ايلسه دعواسى مسموع اولور

كذلك بركيمسه برخانه‌يى استيجار ايتدكدنصكره وقتيله اول خانه كندوسنه پدرندن ارثا انتقال ايلمش ايدوكنه واقف اولوبده موجردن ادعا ايلسه دعواسى استماع قلنور

١٦٥٦ ماده

تقسیم ترکه‌یه ابتدا مقسومك مشترك اولدیغنی اقراردر ٭

بناء علیه بعدالتقسیم مقسومی بنمدر دیودعوی ایتمك تناقضدر
مثلا ترکه‌نك تقسیمندن صکره ورثه‌دن بریسی اعیان مقسومه‌دن
برینی بن متوفادن صاتون المشیدم یاخود متوفی انی حال صحتنده
بکا هبه وتسلیم ایتمشیدی دیوادعا ایتسه مسموع اولماز فقط بن صغیر
ایکن متوفی اول مالی بکا ویرمش وقت تقسیمده بیلمیوردم دیرایسه
معذور ودعواسی مسموع اولور

١٦٥٧ ماده

متناقض کورینان ایکی کلامك توفیقی ممکن اولوبده مدعی
دخی توفیق ایدر ایسه تناقض مرتفع اولور

مثلا برخانه‌ده مستأجر اولدیغنی اقرار ایتمش ایکن بوخانه بنمدر دیو
دعوی ایتسه استماع اولنماز . اما مستأجر ایدم صکره صاحبندن
صاتون الدم دیو توفیق ایلسه دعواسی استماع اولنور
کذلك برکیمسه جهت قرضدن معلوم‌المقدار غروش دعوی‌ایدوبده
مدعا علیه دخی بن سندن برشی المدم وسنکله بینمزده هیچ برمعامله
جاری اولمامشدر یاخود بن سنی اصلا طانیمم دیوبده مدعی اقامهٔ
بینه ایتدکدنصکره مدعا علیه بن اول مبلغی ایفا ایتمشیدم یاخود
سن بنی اندن ابرا ایتمشیدك دیو ادعا ایلسه تناقض اولمغله دعواسی
استماع اولنماز . اما مدعینك دعوای مشروحه‌سی اوزرینه مدعا
علیه سکا هیچ بورجم یوقدر دیوبده مدعی اقامهٔ بینه ایتدکدنصکره
مدعا علیه اوت سکا اوقدر بورجم وارایدی لکن بن انی سکا تأدیه
ایتمشیدم یاخود سن بنی‌اندن ابرا ایتمشیدك دیودعوی واثبات ایلسه
مدعی‌یی دفع ایده بیلور

وکذلك برکیمسه دیکر کمسنه‌دن سنده شویله برودیعه‌م وارایدی
ویر دیو دعوی ایتدکده مدعا علیه سن بکا اصلا برشی ایداع
ایتمدك دیو انکار ایدوبده مدعی اقامهٔ بینه ایتدکدنصکره مدعا علیه
بن انی سکا رد وتسلیم ایتمشیدم دیو دفع ایده‌جك اولورسه
بو دفعی مسموع اولمیوب ودیعه انك یدنده موجود ایسه مدعی
انی عیناً الور ومستهلك ایسه قیمتنی تضمین ایتدیرر اما مدعینك
دعوای مشروحه‌سی اوزرینه مدعا علیه بنده سنك اویله ودیعه‌ك
یوقدر دیوانکار ایدوبده مدعی اقامهٔ بینه ایتدکدنصکره مدعا علیه
اوت اویله برودیعه‌ك وارایدی لکن بن انی سکارد وتسلیم ایتمشیدم
دیو ادعا ایتسه دعواسی مسموع اولور

١٦٥٨ ماده

برکیمسه برعقدك باتاً وصحیحا کندوسندن صادر اولدیغنی
اقرار ایدرك بواقراری سنده ربط اولندقدنصکره دونوبده
اول عقدك وفاء ویاخود فاسداً منعقد اولدیغنی ادعا ایتسه
دعواسی مسموع اولماز

(١٠٠) ماده‌یه باق

مثلا برکیمسه ملك منزلنی برکمسنه‌یه ثمن معلوم مقابلنده بیع وتسلیم
ایتدکدنصکره حضور حاکمه واروب بن شو حدود ایله محدود
اولان منزلمی شو قدر غروش مقابلنده فلان کمسنه‌یه بیع
بات صحیح ایله صاتدم دیو اقرار ایدوبده بواقراری سنده ربط
اولندقدنصکره دونوبده بیع مزبوری وفا طریقیله یاخود شو مقوله
شرط مفسد ایله عقد اولنمشیدی دیو ادعا ایلسه دعواسی مسموع
اولماز

كذلك بركيمسه ديكر كمسنه ايله اولان دعواسندن صلح اولەرق حضور حاكمه واروبده اول صلحك صحيحا عقد اولنديغنى اقرار ايدرك بواقرارى سنده ربط اولندقدنصكره دونو بده صلح مزبورى شومقوله شرط مفسدايله اولمشيدى ديو ادعا ايلسه دعواسى مسموع اولماز

١٦٥٩ ماده

بركيمسه برمالى ملكمدرديو ديكر كمسنه حضورنده آخره بيع وتسليم ايتدكده اول كمسنه كوروبده بلاعذر سكوت ايتمشيكن صكره دن اول مال بنمدر ياخود آنده حصەم واردر ديو دعوى ايتسه نظر اولنور . اكر اول كمسنه بايعك اقاربندن ياخود زوج وزوجەدن بريسى ايسه اشبو دعواسى مطلقا استماع اولنماز . واكر اجانبدن ايسه اولوجهله يالكز مجلس بيعده بولنمسى دعواسنك استماعنه مانع اولميوب انجق مجلس بيعده حاضر اولدقدن بشقه مشترينك برمدت اول ملكده ابنيه ياپمق ياخود ييقمق وياخود اغاج ديكمك كبى تصرف ملاك ايله تصرفنى كوروبده بلاعذر سكوت ايتدكدنصكره بروجه بالا بنم ملكمدر ياخود انده حصەم واردر ديو دعوى ايتسه كذلك استماع اولنماز

(باب ثانى)

(مرور زمان حقندەدر)

١٦٦٠ ماده

دين وو ديعه وملك عقار وميراث وعقارات موقوفەده مقاطعه ياخود اجارتين ايله تصرف ومشروطه توليت وغله دعوالرى كبى اصل وقفه وعمومه عائد اولميان دعوالر اون بش سنه ترك اولندقدنصكره استماع اولنماز

١٦٦١ ماده

اصل وقف حقنده متولى ومرتزقەنك دعوالرى اوتوزالتى سنەيه قدر استماع اولنور

اما اوتوز التى سنه مرور ايتدكدن صكره ارتق استماع اولنماز

مثلا بركيمسه اوتوزالتى سنه برعقاره ملكيت اوزره متصرف اولدقدنصكره بروقفك متوليسى اول عقار بنم وقفمك مستغلاتندندر ديو دعوى ايتسه استماع اولنماز

١٦٦٢ ماده

طريق خاص ومسيل وحق شرب دعوالرى اكر ملك عقارده ايسه اون بش سنه مرور ايتدكدن صكره استماع اولنماز . واكر عقارات موقوفەده ايسه متولينك

انلری اوتوز التی سنه‌یه قدر دعوایه صلاحیتی واردر اون سنه مروروندن صکره اراضیٔ میریه دعوالری استماع اولنمدیغی کبی اراضیٔ میریه‌ده‌کی طریق خاص ومسیل وحق شرب دعوالری دخی اون سنه ترک اولندقدنصکره استماع اولنماز

١٦٦٣ ماده

بوبابده معتبر یعنی دعوانك استماعنه مانع اولان مرور زمان انجق بلاعذر واقع اولان مرور زماندر

یوخسه مدعینك وصیسی بولنسون بولنمسون صغیر یا مجنون یا معتوه اولمسی یاخود مدت سفر اولان آخر دیارده بولنمسی ویاخود خصمنك متغلبه‌دن اولمسی کبی اعذار شرعیه‌دن بریله مرور ایدن زمانه اعتبار اولنماز بناء علیه مرور زمانك مبدئی عذرك زوال واندفاعی تاریخندن اعتبار اولنور

مثلا برکیمسه‌نك حال صغرنده کچن زمانه اعتبار اولنمیوب مرور زمان انجق حد بلوغه واصل اولدیغی تاریخندن معتبردر

کذلك برکیمسه‌نك متغلبه‌دن بریله دعواسی اولوبده خصمنك تغلبی ممتد اوله‌رق دعوی ایده‌مدیکندن مرور زمان بولنسه اول دعوانك استماعنه مانع اولماز . مرور زمان انجق تغلبك زوالی تاریخندن معتبردر

١٦٦٤ ماده

مدت سفر سیر معتدل ایله اوچ کونلك یعنی اون سکز ساعتلك مسافه‌در

١٦٦٥ ماده

بینلرنده مدت سفر اولان ایکی بلده ساکنلرندن بریسی برقاچ سنه‌ده برکره بربلده‌ده برلشوب یکدیکریله محاکمه‌لری قابل ایکن بربرندن برشی دعوی ایتمیه‌رك بووجهله مرور زمان بولندقدن صکره مدت مروردن مقدم تاریخ ایله برینك دیکرندن دعواسی استماع اولنماز

١٦٦٦ ماده

برکیمسه برخصوصی حضور حاکمده دیکر کمسنه‌دن برقاچ سنه‌ده برکره دعوی ایدوب انجق فصل دعوی ایدلمیه‌رك بووجهله اون بش سنه مرور ایتسه دعوانك استماعنه مانع اولماز . اما حضور حاکمده اولمیان ادعا ومطالبه مرور زمانی دفع ایده‌مز

بناء علیه برکیمسه برخصوصی مجلس حاکمك غیری یرلرده ادعا ومطالبه ایدرك بووجهله مرور زمان بولنسه مدعینك دعواسی استماع اولنماز

١٦٦٧ ماده

مرور زمان مدعینك مدعا بهی ادعایه صلاحیت کلدیکی تاریخدن اعتبار اولنور

بناء علیه دین مؤجلی دعواده مرور زمان انجق حلول اجلدن معتبر

اولور . زيرا قبل حلول الاجل مدعينك اول دينى دعوى ومطالبه يه صلاحيتى يوقدر

مثلا بركيمسه ديكر كمسنه‌دن بوندن اون بش سنه مقدم ثمنى اوچ سنه مؤجل اولمق اوزره سكا بيع ايلديكم فلان شى ثمنندن سنده شوقدر غروش الەجغم واردر ديو دعوى ايلسه استماع اولنور زيرا حلول اجلدن اعتباراً انجق اون ايكى سنه كچمش اولور

كذلك بطناً بعد بطن اولاده مشروط وقفه دائر بطن ثانيه‌ده بولنان اولادك دعوالرنده مرور زمان انجق بطن اولك انقراضى تاريخندن معتبردر . زيرا بطن اول موجود ايكن بطن ثانينك دعوايه صلاحيتى يوقدر وكذلك مهر مؤجل دعواسنده مرور زمانك مبدئى وقت طلاقدن ياخود احد زوجينك وفاتى تاريخندن اعتبار اولنور . زيرا مهر مؤجل يا طلاق ياخود وفات ايله معجل اولور

١٦٦٨ ماده

مفلس اولان كمسنه‌دن الەجق دعواسنده مرور زمان انجق افلاسك زوالى تاريخندن معتبردر

مثلا اون بش سنه‌دنبرو متمادياً مفلس اولوب هنوز كسب يسار ايلديكى متحقق اولان بركيمسه‌دن ديكر كمسنه اون بش سنه مقدم ذمتنده فلان جهتدن شوقدر غروش الەجغم وار ايدى اول تاريخدنبرو مفلس اولديغك جهتله دعوى ايده مدم شمدى اداء دينه اقتدارك اولمغله دعوى ايدرم ديسه استماع اولنور

١٦٦٩ ماده

بركيمسه بردعوايى بروجه بالا بلا عذر ترك ايدرك مرور زمان بولنسه اول دعوى حياتنده كندوسندن استماع

اولنمديغى كبى وفاتنده وارثندن دخى استماع اولنماز

١٦٧٠ ماده

بردعوايى برمدت مورث وبرمدت وارث ترك ايدوبده ايكى مدتك مجموعى مرور زمان حدينه بالغ اولورسه ارتق استماع اولنماز

١٦٧١ ماده

بايع ايله مشترى وواهب ايله موهوب له مورث ايله وارث كبيدر

مثلا بركيمسه برعرصه‌يه اون بش سنه متصرف اولوب اول عرصه‌نك اتصالنده خانه‌سى اولان كمسنه بومدتده سكوت ايتدكدن صكره اول خانه‌يى آخره بيع ايتدكده مشترى اول عرصه اشبو اشترا ايتديكم خانه‌نك طريق خاصيدر ديو دعوى ايلسه مسموع اولماز

كذلك برمدت بايع وبرمدت مشترى سكوت ايدوبده ايكى مدتك مجموعى مرور زمان حدينه بالغ اولسه مشترينك دعواسى استماع اولنماز

١٦٧٢ ماده

متوفانك ديكرنده اولان برمالى دعواده ورثه‌سندن بعضيلرى حقنده مرور زمان بولنمشيكن ديكر بعضيسى حقنده صغر كبى برعذر ايله مرور زمان بولنمديغنه مبنى اول مالى دعوى واثبات ايتدكده مدعا بهده اولان حصه‌سى كندوسنه حكم اولنور وبو حكم سائر ورثه‌يه سرايت ايتمز

ماده ١٦٧٣

بر کیمسه بر عقارده مستأجر اولدیغنی مقر ایکن اون بش سنه‌دن زیاده زمان مرور ایتمکله اکا مالك اوله‌ماز

اما انکار ایدوبده مالك دخی اول عقار بنم ملکمدر شو قدر سنه مقدم سکا ایجار ایتمشیدم دائما اجرتنی قبض ایدردم دیو دعوی ایتدکده نظر اولنور

اکر ایجاری بین الناس معروف ایسه دعواسی استماع اولنور. دکل ایسه استماع اولنماز

ماده ١٦٧٤

تقادم زمان ایله حق ساقط اولماز

بناء علیه مرور زمان بولنان بر دعواده مدعا علیه حضور حاکمده مدعینك دعواسی وجهله حالا کندوسنده حقی اولدیغنی صراحة اقرار واعتراف ایدیویرر ایسه مرور زمانه اعتبار اولنمیوب مدعا علیهك اقراری موجبنجه حکم اولنور

اما مدعی علیه حضور حاکمده اقرار ایتمیوبده مدعی انك دیکر محلده اقرار ایتمش اولدیغنی دعوا ایدرسه مدعینك اصل دعواسی استماع اولنمدیغی کبی اقرار دعواسی دخی استماع اولنماز

فقط دعوی اولنان اقرار مقدما مدعی علیهك معروف اولان خط ویا ختمنی حاوی بر سنده ربط اولنوبده اول

سندك تاریخندن وقت دعوایه قدر مرور زمان مدتی بولنمامش ایسه اوصورتده اقرار دعواسی استماع اولنور

ماده ١٦٧٥

طریق عام ونهر ومرعی کبی منافعی عمومه عائد اولان یرلرك دعواسنده مرور زمانه اعتبار اولنماز

مثلا بر قریه‌یه مخصوص اولان مرعایی برکیمسه بلا نزاع اللی سنه ضبط وتصرف ایتدکدنصکره قریه‌سی اهالیسی اول مرعایی اندن دعوی ایتسه‌لر استماع اولنور

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٩ جمادی الاخری سنه ١٢٩٣

عن اعضاء شورای دولت — امین الفتوی — ناظر عدلیه

سیف الدین — السید خلیل — احمد جودت

رئیس ثانی محکمهٔ تمیز — عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه

السید احمد حلمی — السید احمد خلوصی

رئیس المسودین — عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه

عمر حلمی — احمد خالد

اعلامات ممیزی معاونی

عبد الستار

كتاب البينات والتحليف

صورت خط همايون

موجبنجه عمل اولنه

كتاب خامس عشر

(بينات وتحليف حقنده اولوب برمقدمه ايله درت بابى)
(مشتملدر)

﴿ مقدمه ﴾

(بعض اصطلاحات فقهيه بياننده در)

١٦٧٦ ماده

بينه . حجت قويه ديمكدر

١٦٧٧ ماده

تواتر . كذب اوزره اتفاقلرى عقلا جائز اولميان جماعتك خبريدر

١٦٧٨ ماده

ملك مطلق . ارث وشرا كبى اسباب ملكدن بريله مقيد اولميان ملكيتدر . وبويله برسبب ايله مقيد اولان ملكيته دخى ملك بسبب دينيلور .

١٦٧٩ ماده

ذى اليد . برعينه بالفعل وضع يد ايدن ياخود تصرف ملاك ايله تصرفى ثابت اولان كيمسه‌در

١٦٨٠ ماده

خارج . بروجه بالا وضع يد وتصرفدن برى اولان كيمسه‌در

١٦٨١ ماده

تحليف احد خصمينه يمين ويرمكدر

١٦٨٢ ماده

تحالف خصميندن ايكيسنه دخى يمين ويرمكدر

١٦٨٣ ماده

تحكيم حال . يعنى حال حاضرى حكم قيلمق استصحاب قبيلندندر

استصحاب دخى عدمى مظنون اولميان بر امر محققك بقاسيله حكم ايتمكدركه ابقاء ما كان على ما كان ديمك اولور

(باب اول)

(شهادت حقنده اولوب سكز فصلى مشتملدر)

(فصل اول)

(شهادتك تعريف ونصابى بياننده‌در)

١٦٨٤ ماده

شهادت . بر كيمسه‌نك آخر كمسنه‌ده اولان حقنى اثبات ايچون حضور حاكمده وخصمينك مواجهه‌لرنده شهادت لفظيله يعنى شهادت ايدرم ديو خبر ويرمكدر

اشبو مخبره شاهد واول كيمسه‌يه مشهودله واول كمسنه‌يه مشهود عليه واول حقه مشهودبه دينيلور

١٦٨٥ ماده

حقوق عبادده شهادتك نصابى ايكى ار ياخود بر ار ايله ايكى خاتوندر . فقط اركككلرك اطلاعى ممكن اولميان يرلرده يالكز خاتونلرك مال حقنده شهادتلرى قبول اولنور

١٦٨٦ ماده

دلسزك واعمانك شهادتلرى مقبول دكلدر

(فصل ثانى)

(شهادتك كيفيت اداسى بياننده‌در)

١٦٨٧ ماده

مجلس محاكمه‌نك خارجنده اولان شهادت معتبر دكلدر

١٦٨٨ ماده

شاهدلرك مشهودبهى بالذات معاينه ايتمش اولوبده اولوجهله شهادت ايلمسى لازمدر . سماع ايله يعنى ناسدن ايشتدم ديو شهادت ايلمسى جائز اولماز

فقط بر محلك وقف ياخود بر كمسنه‌نك فوت اولديغنه ثقه‌دن ايشتدم ديو شهادت ايتسه يعنى بوكا شهادت ايدرم زيرا ثقه‌دن بويله ايشتدم ديسه شهادتى مقبول اولور

وولايت وموت ونسب خصوصلرنده وجه شهادتى بويله تفسير ايلميه‌رك يعنى ايشتمه سوزينى سويلميه‌رك سماع ايله شهادت ايلمسى جائزدر

مثلا فلان آدم فلان تاريخده بوبلده‌ده والى ياخود حاكم ايدى وفلان آدم فلان وقت فوت اولدى وفلان كيمسه فلانك اوغليدر بويله بيلورم ديوبده ايشتدم ديميه‌رك صورت قطعيه‌ده . شهادت

ایتدیکی صورتده هرنقدر بوخصوصلری معاینه ایتامش اولسه
وسنی انلری معاینه‌یه مساعد اولمسه بیله شهادتی قبول اولنور .
وبرده ناسدن ایشتدم دیمیوبده بلکه بز بوخصوصی معاینه ایتمدك
امابیننزده بویله مشتهردر بویله بیلورز دیه‌رك شهادت ایلسه
هرصورتده جائز اولور .

١٦٨٩ ماده

شاهد اکر شهادت ایدرم دیمیوبده یالکز فلان خصوصی
بویله بیلورم یاخود خبر ویررم دیمش اولسه اداء شهادت
ایلمش اولماز . فقط انك اوزرینه حاکم اکا بویله شهادت
ایدرمیسن دیو سؤال ایدوبده اودخی اوت بویله شهادت
ایدرم دیدکده ایفای شهادت ایتمش اولور
واکرچه اهل خبره‌نك اخباری کبی مجرد تحقیق
واستکشاف حال ایچون واقع اولان افاداتده شهادت
لفظی شرط دکلدر انجق بونلر شهادت شرعیه اولمیوب مجرد
اخبار قبیلندندر

١٦٩٠ ماده

مشهودله ومشهود علیه ومشهود به حاضر ایسه‌لر شاهد
شهادت ایدرکن اوچنه دخی اشارت ایدر وانك بووجهله
اشارتی کفایت ایدر . مشهودله ایله مشهود علیهك بابا
ودده‌لرینك اسملرینی ذکر ایلمسی لازم کلمز
اما غائب اولان موکله یاخود متوفایه دائر اولان

شهادتده شاهد انلرك بابا ودده‌لرینك اسملرینی ذکر ایتمك
لازمدر . فقط مشهور ومعروف اولان برکیمسه ایسه
شاهد انك یالکز اسم وشهرتنی ذکر ایتمك کافیدر زیرا
مقصد اصلی انی سائرندن تمییز ایده‌جك وجهله تعریفدر

١٦٩١ ماده

عقاره دائر اولان شهادتده حدودینك بیانی لازمدر .
فقط شاهد اکر مشهود به اولان عقارك حدودینی ذکر
ایتمیوبده محلنده تعیین وارائه ایده‌بیله‌جکنی بیان ایلر ایسه
محلنه کیدیلوب ارائه ایتدیریلور

١٦٩٢ ماده

(١٦٢٣) ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره مدعی سندنده‌کی
حدوده استناد ایله دعوی ایتدیکی تقدیرده شاهدلر
دخی بوسندده حدودی محرر اولان عقار انك ملکیدر دیو
شهادت ایتسه‌لر صحیح اولور

١٦٩٣ ماده

برکیمسه مورثنك دیکر کمسنه ذمتنده شوقدر غروش الەجنی
اولدیغنی دعوی ایتدکده شاهدلر اکر متوفانك اول
کمسنه‌ده اول مقدار الەجنی اولدیغنه شهادت ایتسه‌لر
کفایت ایدر ورثه‌سنه موروث اولمشدر دیو تصریحه
حاجت یوقدر
دین یرینه عین ادعا اولندیغی صورتده یعنی اول کمسنه

يدنده مورثك بر مال معيني بولنديغي ادعا اولندقده دخي
حكم ينه بو وجهله‌در

١٦٩٤ ماده

بر كيمسه تركه‌دن شوقدر غروش الاجق دعوى ايتدكده
شاهدلر اكر متوفانك اول كيمسه يه اوقدر دينى اولديغنه
شهادت ايتسه‌لر كفايت ايدر وفاتنه قدر ذمتنده باقي ايدى
ديو تصريحه حاجت يوقدر . دين يرينه عين ادعا اولنديغى
صورتده يعنى اول كيمسه متوفانك يدنده كندوسنك
بر مال معينى اولديغى دعوى ايتدكده دخى حال بو منوال
اوزره در

١٦٩٥ ماده

بر كيمسه ديكر كمسنه‌دن الاجق دعوى ايتدكده شاهدلر
اكر اول كيمسه‌نك مدعى يه اول مقدار دينى اولديغنه
شهادت ايتسه‌لر كفايت ايدر . فقط خصمى حالا دينك
بقاسندن سؤال ايدوبده شاهدلر حالا بقاسنى بيلمزديسه‌لر
شهادتلرى رد اولنور

(فصل ثالث)

(شهادتك شروط اساسيه‌سى بياننده‌در)

١٦٩٦ ماده

حقوق ناسه شهادتده سبق دعوى شرطدر

١٦٩٧ ماده

محسوسك خلافنه اقامه اولنان بينه مقبول اولماز
مثلا بر كيمسه‌نك برحيات ويا برخانه‌نك معمور اولديغى مشاهد
ايكن اول كمسنه‌نك وفات ايلديكنه ياخود اول خانه‌نك خراب اولديغنه
بينه اقامه اولنسه مقبول ومعتبر اولماز

١٦٩٨ ماده

متواترك خلافنه اقامه اولنان بينه قبول اولنماز

١٦٩٩ ماده

بينه برحقى اظهار ايچون مشروع قلنمشدر . بناء عليه
فلان كيمسه اوايشى ايشلمدى وفلان شى فلان كمسنه‌نك دكلدر
وفلانك فلانه بورجى يوقدر كبى نفى صرفه شهادت مقبول
اولماز . فقط نفى متواتر بينه‌سى مقبولدر
مثلا بر كيمسه فلان كيمسه‌يه فلان وقت فلان محلده شوقدر غروش
اقراض ايتدم ديو جهت قرضدن اول مقدار غروش دعوى ايدوب
حالبوكه اول كمسنه‌نك اولوقت اوراده اولميوبده بشقه محلده بولنديغى
تواترا اثبات اولنسه اشبو تواتر بينه‌سى مقبول اولوب مدعينك
دعواسى مسموع اولماز

١٧٠٠ ماده

شهادتده دفع مغرم وجر مغنم يعنى دفع مضرت وجلب
منفعت داعيه‌سى اولمامق شرطدر
بناء عليه اصلك فرعه وفرعك اصله يعنى آبا واجداد
وامهات وجداتك اولاد واحفادى لهلرينه واولاد

واحفادك آبا واجدادی وامهات وجداتی لهلرینه وهکذا
احد زوجینك دیکری لهنه شهادتلری مقبول اولماز . اما
بونلردن ماعدا اقربانك یکدیکری لهنه شهادتلری مقبول
اولور ، کذلك بر کیمسه‌نك انفاقیله تعیش ایدن آدمنك
واجیر خاصنك کندو لهنه شهادتلری مقبول اولماز . اما
قپو یولداشلرینك یکدیکری لهنه شهادتلری مقبول اولور
وکذلك شریکلرك مال شرکتده یکدیکری لهنه
شهادتلری وکفیل بالمال اولان کیمسه‌نك اصیل طرفندن
مکفول بهك ادا اولندیغنه شهادتی مقبول اولماز . اما
سائر خصوصلرده یکدیکره شهادتلری مقبول اولور

١٧٠١ ماده

دوستك دوسته شهادتی مقبولدر . فقط بینلرنده‌کی
دوستاق یکدیکرك مالنده تصرف ایتمه مرتبه‌سنه وارر ایسه
اول حالده یکدیکرك لهنه شهادتلری مقبول اولماز

١٧٠٢ ماده

شاهد ایله مشهود علیه بیننده عداوت دنیویه اولمامق
شرطدر . عداوت دنیویه عرف ایله بیلنور

١٧٠٣ ماده

برکیمسه هم مدعی وهم شاهد اوله‌ماز
بناء علیه وصینك یتیمه ووکیلك موکله شهادتلری صحیح اولماز

١٧٠٤ ماده

برکیمسه‌نك کندو فعلنه شهادتی معتبر دکلدر
بناء علیه وکیلارك ودلاللرك بز بیع ایتمشیدك دیو کندو
فعللرینه شهادتلری معتبر اولماز
کذلك بر بلده حاکمی انفصالندن صکره قبل الانفصال
کندوسندن صدور ایتمش اولان حکمه شهادت ایلسه
صحیح اولماز اما قبل الانفصال برکیمسه‌نك کندو حضورنده
واقع اولان اقرارینه بعد الانفصال شهادت ایلسه معتبر
اولور

١٧٠٥ ماده

شاهدك عادل اولمسی شرطدر
عادل حسناتی سیئاتنه غالب اولان کیمسه در
بناء علیه رقاص ومسخره کبی ناموس ومروتی مخل حال
وحرکتلری اعتیاد ایدن اشخاصك وکذب ایله معروف
اولان کسانك شهادتلری مقبول اولماز

(فصل رابع)

(شهادتك دعوایه موافقتی بیاننده در)

١٧٠٦ ماده

شهادت اکر دعوایه موافق ایسه قبول اولنور . دکل

ایسه قبول اولنماز . فقط لفظه اعتبار اولمیوب معنی
موافقت کافیدر

مثلا مدعابه ودیعه اولوبده شاهدلر مدعا علیهك ایداعی اقرار ایلدیکنه شهادت ایتسه‌لر یاخود مدعابه غصب اولوبده شاهدلر مدعا علیهك غصبی اقرار ایلدیکنه شهادت ایلسه‌لر مقبول اولور .

کذلك مدیون اداء دین ایلدیکنی دعوی ایدوبده شاهدلر دائننك مدیونی ابرا ایلدیکنه شهادت ایتسه‌لر مقبول اولور .

۱۷۰۷ ماده

شهادتك دعوایه موافقتی یا اکا تمامیله مطابقتی ویاخود مشهود بهك مدعا بهدن اقل اولمسی صورتیدر

مثلا مدعی بومال ایکی سنه‌دنبرو بنم ملکمدر دیو دعوی ایدوبده شاهدلر دخی ایکی سنه‌دنبرو ملکی اولدیغنه شهادت ایتدکلری صورتده شهادتلری مقبول اولدیغی کبی برسنه‌دنبرو ملکی اولدیغنه شهادت ایتدکلری صورتده شهادتلری قبول قیلنور .

کذلك مدعی بیك غروش دعوی ایدوبده شاهدلر بشیوزه شهادت ایتدکلری صورتده بشیوز غروش حقنده شهادتلری قبول اولنور

۱۷۰۸ ماده

مدعابه اقل اولوبده شاهدلر اکثره شهادت ایلسه‌لر مقبول اولماز مکرکه شهادت ایله دعوی بیننده‌کی اختلاف ذاتاً قابل توفیق اولوبده مدعی دخی انلرك بیننی توفیق ایلیه اوحالده شهادت قبول قیلنور

مثلا مدعی بومال ایکی سنه‌دنبرو بنم ملکمدر دیو دعوی ایدوبده شاهدلر اوچ سنه‌دنبرو ملکی اولدیغنه شهادت ایلسه‌لر قبول قیلنماز . کذلك مدعی بشیوز غروش دعوی ایدوبده شاهدلر بیك غروشه شهادت ایتسه‌لر قبول اولنماز . اما مدعی بنم آنده اله جغم فی الواقع بیك غروش ایدی لکن بشیوزینی استیفا ایتمشیدم شاهدلر اوراسنی بیلمزلر دیو دعوی ایله شهادتك بیننی توفیق ایلسه شاهدلرینك شهادتی قبول اولنور

۱۷۰۹ ماده

مدعی مثلا شو باغ بنم ملکمدر دیو ملك مطلق دعواسی ایدوبده شاهدلر مدعی بو باغی فلاندن صاتون الدی دیو ملك مقیده شهادت ایتسه‌لر قبول اولنور

شویله‌که شاهدلر اولوجهله ملك مقیده شهادت ایتدکلرنده حاکم سنده بوسببله‌می ملك دعواسی ایده‌یورسین یوخسه آخر سببله‌می دیو مدعیدن سؤال ایدر مدعی اکر اوت بنده بوسببله دعوی ایدرم دیر ایسه حاکم اول شاهدلرك شهادتنی قبول ایدر واکر سبب آخرله دعوی ایدرم یاخود بن بوسببله دعوی ایتمم دیر ایسه حاکم اول شاهدلرك شهادتنی رد ایلر

۱۷۱۰ ماده

مدعی مثلا برباغده ملك مقید دعواسی ایتدیکی صورتده نظر اولنور اکر بایعنی ذکر ایتمیه‌رك صاتون الدم یاخود مبهم اوله‌رق برآدمدن صاتون الدم دیر ایسه

ملك مطلق دعواسی حكمنده اولمغله شاهدلر بوباغ انك ملكيدر ديو ملك مطلقه شهادت ايتسه‌لر قبول اولنور

اما فلان آدمدن صاتون الدم ديو بايعی تصريح ايدوبده شاهدلری ملك مطلقه شهادت ايتسه‌لر شهادتلری قبول اولنماز

چونكه ملك مطلق ثابت اولسه عن‌اصل وقوعی ثابت اولوب زوائدينه مثلا باغك مقدما حصوله كلمش اولان ميوه‌لرينه دخی مدعينك مالك اولمسی لازم كلور ملك مقيد ايسه انجق سببنك مثلا عقد بيع وشرانك تاريخ وقوعندن اعتباراً ثابت اولور بوجهتله ملك مطلق ملك مقيده نسبتله اكثر اولور وبوصورتده شاهدلر اكثره شهادت ايتمش اولورلر

١٧١١ ماده

شهادت اكر دينك سببنده دعوايه مخالف اولور ايسه مقبول اولماز

مثلا مدعی ثمن مبيع اولمق اوزره بيك غروش الهجق دعوی ايدوبده شاهدلر مدعا عليهك جهت قرضدن طولايی اول مقدار دينی اولديغنه شهادت ايلسه‌لر مقبول اولماز . كذلك مدعی بوملك بكا پدرمدن موروثدر ديو دعوی ايدوبده شاهدلر اناسندن موروث اولديغنه شهادت ايتسه‌لر مقبول اولماز

(فصل خامس)

(شاهدلرك اختلافلری بياننده‌در)

١٧١٢ ماده

شاهدلر مشهود بهده اختلاف ايتسه‌لر شهادتلری مقبول اولماز

مثلا شاهدلرك بری بيك غروشلق التون وديكری بيك غروشلق سيم مجيديه ديو شهادت ايتسه‌لر شهادتلری قبول اولنماز

١٧١٣ ماده

شاهدلرك مشهود بهه متعلق اولان برشيده اختلافلری مشهود بهده اختلافی موجب اولور ايسه شهادتلری قبول اولنماز وموجب اولماز ايسه قبول اولنور

بناء عليه غصب وايفای دين كبی صرف فعلدن عبارت اولان خصوصلرده شاهدلرك بری برزمان معينده ويامكان معينده فعله وديكری زمان آخرده يامكان آخرده فعله شهادت ايلسه‌لر بواختلافلری مشهود بهده اختلافی موجب اولمغله شهادتلری قبول اولنماز

اما قول قبيلندن اولان بيع وشرا واجاره وكفالت وحواله وهبه ورهن ودين وقرض وابرا ووصيت خصوصلرنده شاهدلرك زمان ومكانده اختلافلری

مشهود بهده اختلافی موجب اولمامغله شهادتلرینك قبولنه
مانع اولماز

مثلا برکیمسه بورجنی ادا ایلمش اولدیغنی دعوی ایدوبده شاهدلرك
بری خانه‌سنده ودیکری دکانده ادا ایلمش اولدیغنه شهادت ایتسه‌لر
شهادتلری قبول اولنماز . اما برکیمسه دیکر کسنه‌نك یدنده اولان
برمال ایچون سن بومالی بکا شوقدر غروشه صاتمش ایدك انی بکا تسلیم
ایت دیو دعوی ایتدکده شاهدلرك بریسی فلان خانه‌ده ودیکری
فلان دکانده صاتمش اولدیغنه شهادت ایتسه‌لر شهادتلری قبول
اولنور . زیرا فعل تکرار واعاده اولنه‌ماز . اما قول تکرار
واعاده اولنه بیلور

١٧١٤ ماده

شاهدلر مال مغصوبك رنکنده یاخود ارکك ویادیشی
اولمسنده اختلاف ایتسه‌لر شهادتلری قبول اولنماز

مثلا مغصوب اولان حیوان حقنده شاهدلرك بری قیرآت ودیکری
یاغز یاآل آت ویاخود بری آت ودیکری قصراق دیو شهادت ایلسه‌لر
شهادتلری قبول اولنماز

١٧١٥ ماده

دعوای عقدده شاهدلر بدلك مقدارنده اختلاف ایتسه‌لر
شهادتلری قبول اولنماز

مثلا شاهدلرك بری برمالك بشیوز غروشه ودیکری اوچیوز غروشه
صاتلدیغنه شهادت ایلسه‌لر شهادتلری قبول اولنماز

(فصل سادس) ١

(تزکیهٔ شهود حقنده‌در)

١٧١٦ ماده

شاهدلر شهادت ایتدکده حاکم مشهود علیهدن نه دیرسین
بونلر شهادتلرنده صادقمیدرلر یوقسه دکلمیدرلر دیو سؤال
ایدر . مشهود علیه اکر شاهدلر بوشهادتلرنده صادقدرلر
یاخود بوشهادتلرنده عادلدرلر دیر ایسه مدعا بهی اقرار
ایتمش اولور واقراریله حکم اولنور . واکر بونلر شاهد
زوردرلر یاخود بونلر عادل آدملردر لکن بوخصوصده
خطا ایده‌یورلر یاخود واقعه‌یی اونوتمشلر دیر ایسه ویاخود
یالکز بونلر عادل آدملردر دیمکله برابر مدعا بهی انکار
ایتسه حاکم حکم ایتمیوب شاهدلری سرا وعلنا تزکیه ایله
عادل اولوب اولمدقلرینی تحقیق ایلر

١٧١٧ ماده

شاهدلر کرك سرا وکرك علنا منسوب اولدقلری جانبدن
یعنی طلبهٔ علومدن ایسه ساکن اولدقلری مدرسه مدرسی
ایله معتمد اهالیسندن وعسکریدن ایسه طابوری ضابطان
وکاتبلرندن وکتبه‌دن ایسه قلمی ضابطان وخلفاسندن
وتجاردن ایسه تجارك معتبرانندن واصنافدن ایسه
کتخداسیله لونجه اوسته‌لرندن وصنوف سائره‌دن ایسه

محله ویا قریه‌لرینك موثوق ومؤتمن اهالیسندن تزکیه اولنور

ماده ١٧١٨

سرا تزکیه اصطلاح فقهاده مستوره تعبیر اولنور ورقه ایله اجرا اولنور

شویله‌که حاکم اول ورقه‌یه مدعی ومدعی علیهك اسملرینی ومدعا به ایله شهودك اسم وشهرت وصنعتلرینی واشکال ومحللرینی وبابا ودده‌لرینك اسملرینی ومعروف ایسه‌لر یالکز اسم وشهرتلرینی تحریر والحاصل شاهدلری سائرندن تمییز ایده‌جك وجهله تعریف وبیان وبرظرف درونه وضع ایله اوزرینی مهرلدکدن صکره مزکی انتخاب اولنان کمسنه‌لره ارسال ایدر مزکیلر دخی مستوره‌یی فتح وقرائت ایدوب ایچنده اسملری محرر اولان شاهدلر عادل ایسه‌لر اسملری تحتنه عدل ومقبول الشهاده دیو تحریر وعادل دکللر ایسه عادل دکللر دیو تحریر وامضا ایلیه‌رك مستوره‌یی کتورن آدمی وآخر کمسنه‌یی مضمونه واقف ایتمکسزین ظرف اوزرینی مهرلیوب حاکمه اعاده ایدر

ماده ١٧١٩

مستوره‌ده مزکیلر طرفندن شاهدلر حقنده عادل ومقبول

الشهاده دیو یازلمیوبده عادل دکللر یاخود حاللرینی بیلمیز ویا مجهول الاحوال ویاخود الله بیلور کبی صراحة یاخود دلالة جرحی افاده ایدر برسوز یازلمش اولور ویاخود هیچ برشی یازلمقسزین مستوره مختوما حاکمه اعاده اولنور ایسه حاکم اول شاهدلرك شهادتنی قبول ایتمز

بوصورتده حاکم طرفندن مدعی‌یه سنك شاهدلرك جرح اولندی دینلمیوب انجق بشقه شاهدلرك وار ایسه کتور دینلور

واکر مستوره‌ده عادل ومقبول الشهاده درلر دیو یازلمش ایسه مرتبهٔ ثانیه‌ده اوله‌رق علنا تزکیه‌یه ابتدار اولنور

ماده ١٧٢٠

علنا تزکیه بووجهله اجرا اولنورکه مزکیلر حضور حاکمه جلب ایله مترافعان حاضر اولدقلری حالده شاهدلر تزکیه اولنور ویاخود مترافعان برابر اولدقلری حالده شاهدلر تزکیه نائبنه ترفیقا مزکیلرك یانلرینه کوندریله‌رك محللرنده علنا تزکیه اولنورلر

ماده ١٧٢١

سراً تزکیه‌ده برمزکی کافی ایسه‌ده احتیاطه رعایة لااقل ایکی اولملیدر

ماده ١٧٢٢

تزكيهٔ علنیه شهادت قبيلندن اولوب شهادتك شروط ونصابى بونده دخى معتبردر . شوقدر واركه مزكيلرك شهادت لفظنى ذكر ايتملرى لازم دكلدر

ماده ١٧٢٣

برحاكمك عندنده برخصوص ضمننده عدالتى ثابت اولان شاهدلرينه اول حاكمك حضورنده ديكر برخصوصه شهادت ايتدكلرنده اكر اره‌سى التى آى كچمامش ايسه حاكم تكرار انلرى تزكيه ايله مشغول اولماز . واكر التى آى كچمش ايسه حاكم تكرار انلرى تزكيه ايلر

ماده ١٧٢٤

كرك قبل التزكيه وكرك بعد التزكيه مشهود عليه دفع مغرم ياخود جرمغنم كبى شهادتك قبولنه مانع اولور برشى اسناديله شاهدلره طعن ايدر ايسه حاكم اندن بينه طلب ايلر . ومشهود عليه بونى بالبينه اثبات ايلديكى تقديرده حاكم اول شاهدلرك شهادتلرينى رد ايدر واثبات ايده‌مديكى تقديرده حاكم اكر شاهدلرى تزكيه ايتمامش ايسه تزكيه ايلر . واكر تزكيه ايلمش ايسه شهادتلرى موجبنجه حكم ايدر

ماده ١٧٢٥

مزكيلردن بعضيسى شاهدلرى جرح وبعضيسى تعديل ايلسه جرح طرفى مرجح اوله‌رق حاكم انلرك شهادتلريله حكم ايتمز

ماده ١٧٢٦

معاملاتده شاهدلر بعد اداء الشهاده فوت وياخود غائب اولسه‌لر حاكم انلرى تزكيه ايدرك شهادتلريله حكم ايده بيلور

(تذنيب)

(تحليف شهود حقنده‌در)

ماده ١٧٢٧

مشهود عليه قبل الحكم شاهدلره شهادتلرنده كاذب اولمدقلرينه يمين وير ديو حاكمه الحاح ايدوبده شهادتك يمين ايله تقويتنه دخى لزوم كورلديكى تقديرده حاكم او شاهدلره يمين ايتديره بيلور . وحاكم شاهدلره يمين ايدرسه‌كز شهادتكزى قبول ايدرم والا ايتمم ديه بيلور

(فصل سابع)

(شاهدلرك شهادتدن رجوعى حقنده در)

ماده ١٧٢٨

شاهدلر بعد اداء الشهاده وقبل الحكم حضور حاكمده شهادتلرندن رجوع ايتسه‌لر شهادتلرى كأن لم يكن حكمنده اولور وكندولرى تعزير اولنورلر

ماده ١٧٢٩

شاهدلر بعد الحكم حضور حاكمده شهادتلرندن رجوع ايتسه‌لر حاكمك حكمى نقض اولنميوب محكوم به شاهدلره تضمين ايتديريلور (٨٠) ماده يه باق

ماده ١٧٣٠

شاهدلرك بعضيسى بروجه بالا شهادتندن رجوع ايتدكده اكر باقيسى نصاب شهادته بالغ ايسه رجوع ايدندن ضمان لازم كلمز فقط تعزير اولنور . واكر باقيسى نصاب شهادته بالغ دكلسه محكوم بهك نصفى رجوع ايدن بركشى اولديغى تقديرده مستقلا اكا وبردن زياده اولدقلرى تقديرده بالاشتراك سويا انلره تضمين ايتديريلور

ماده ١٧٣١

رجوعك شرطى حضور حاكمده اولمقدر . شاهدلرك بشقه محلده رجوعنه اعتبار يوقدر

بناء على ذلك مشهود عليه شاهدلرك بشقه محلده شهادتلرندن رجوع ايتدكلرينى دعوى ايتسه مسموع اولماز وشاهد برحاكمك حضورنده شهادت ايتدكدن صكره ديكر حاكمك حضورنده شهادتندن رجوع ايتسه رجوعى معتبر اولور

(فصل ثامن)

(تواتر حقنده‌در)

ماده ١٧٣٢

كثرت شهودده اعتبار يوقدر

يعنى طرفيندن برينك طرف آخره نسبتله شاهدلرى زياده اولمغله انك ترجيح اولنمسى لازم كلمز . مكركه شاهدلرينك كثرتى درجهٔ تواتره بالغ اوله

ماده ١٧٣٣

تواتر علم يقين افاده ايدر

بناء عليه بالاده بيان اولنديغى اوزره تواترك خلافنه بينه اقامه اولنه‌ماز

ماده ١٧٣٤

تواترده لفظ شهادت شرط اولمديغى كبى عدالت دخى ارانماز . بناء عليه مخبرلرك تزكيه‌سنه حاجت كورنمز

مادّه ١٧٣٥

تواترده مخبرلرك عدد معيني يوقدر . انجق عقل انلرك كذب اوزره اتفاقلريني تجويز ايتميه‌جك مرتبه برجم غفير اولملري لازمدر

(باب ثاني)

(حجج خطيه وقرينهٔ قاطعه بياننده اولوب ايكي)

(فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(حجج خطيه بياننده‌در)

مادّه ١٧٣٦

يالكز خط وختم ايله عمل اولنماز . فقط شبههٔ تزوير وتصنيعدن سالم ايسه معمول به يعني مدار حكم اولور بشقه وجهله ثبوته حاجت قالماز

مادّه ١٧٣٧

برات سلطاني وقيود دفتر خاقاني تزويردن امين اولمغله معمول بهدر

مادّه ١٧٣٨

كتاب قضاده بيان اولنه‌جغي وجهله حيله وفساددن

سالم اوله‌جق صورتده طوتيلان سجلات محاكم ايله دخي عمل اولنور

مادّه ١٧٣٩

مجرد وقفيه ايله عمل اولنماز . اما بروجه بالا موثوق ومعتمدبه اولان سجل محكمه‌ده مقيد ايسه اوحالده معمول به اولور

(فصل ثاني)

(قرينهٔ قاطعه بياننده‌در)

مادّه ١٧٤٠

اسباب حكمدن بريسي دخي قرينهٔ قاطعه‌در

مادّه ١٧٤١

قرينهٔ قاطعه حد يقينه بالغ اولان اماره‌در

مثلا بركمسنه‌النده قانه بولاشمش بچاق اولديغي حالده خوف وتلاش ايله برخالي خانه‌دن چيقديغي كبي درعقب او خانه‌يه كيريلوبده هنوز بوغازلنمش بر شخص كورلسه اول كمسنه بو شخصك قاتلي اولديغنه اشتباه اولنماز . شايدكه اول شخص كندو كندوسني اولدرمش اولمق كبي صرف احتمالات وهميه‌يه التفات قلنماز . (٧٤)
ماده‌يه باق

(باب ثالث)

(تحليف بياننده در)

١٧٤٢ ماده

اسباب حكمدن برى دخى يمين ياخود يميندن نكولدر شويله كه مدعى دعواسنى اثباتدن اظهار عجز ايلديكى تقديرده انك طلبيله مدعا عليهه يمين ويريلور

فقط بركيمسه ديكر كمسنه دن سن فلانك وكيليسين ديو دعوى ايدوبده اول كمسنه انكار ايتديكى صورتده كندوسنه يمين ويرلمك لازم كلمز

كذلك ايكى كشينك هر برى بركمسنه نك يدنده كى مالى اندن اشترا ايتدم ديو دعوى ايدوبده اول كمسنه برينه صاتديغنى اقرار ايله ديكرينك دعواسنى انكار ايتديكى صورتده كندويه يمين توجه ايتمز

بو خصوصده استيجار وارتهان واتهاب دخى اشترا كيبدر

١٧٤٣ ماده

خصميندن برى تحليف اولنه جق اولديغى حالده والله وياخود بالله ديو الله تعالى حضرتلرينك اسمنه قسم ايتديريلور

١٧٤٤ ماده

يمين انجق حاكمك ياخود نائبنك حضورنده اولور .

بشقه كمسنه حضورنده اولان يميندن نكوله اعتبار يوقدر

١٧٤٥ ماده

تحليفده نيابت جارى اولور . اما يمينده نيابت جارى اولماز

بناء عليه دعوى وكيللرى خصمه يمين ويرديره بيلور . اما موكلرينه يمين توجه ايدكده بالذات انلرك يمين ايتمسى لازم كلور وكيللرينه يمين ايتديريله مز

١٧٤٦ ماده

يمين انجق خصمك طلبى اوزرينه ويريلور . فقط درت يرده بلا طلب حاكم طرفندن يمين ويريلور

اولا بركيمسه تركه دن برحق دعوى واثبات ايتدكده حاكم مدعى يه بوحقنى متوفادن بروجهله استيفا ايتمديكنه وايتدرمديكنه وانى ابرا وبشقه سنك اوزرينه حواله ايلمديكنه وبشقه كمسنه طرفندن ايفا اولنمديغنه وبوحقك مقابلنده متوفانك رهنى اولمديغنه يمين ويرر ايشته بوكا يمين استظهار دينلور

ثانياً بركيمسه برماله مستحق چيقوبده دعواسنى اثبات ايتدكده اول مالى كمسنه يه صاتمامش وهبه ايتمامش والحاصل بروجهله ملكندن چيقارمامش ايدوكنه حاكم طرفندن يمين ويريلور

ثالثاً مشتری مبیعی عیبنه بناءً رد ایده‌جك اولدقده عیبنه مطلع اولدقدن صکره قولا یاخود (٣٤٤) ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره ملاکك تصرفی کبی تصرف ایله دلالةً عیبنه راضی اولمامش ایدوکنه حاکم طرفندن یمین ویریلور

رابعاً حاکم طرفندن شفعه ایله حکم اولنه‌جق اولدقده شفیعه شفعه‌یی ابطال یعنی حق شفعه‌سنی بر وجهله اسقاط ایتمامش اولدیغنه یمین ویریلور

١٧٤٧ ماده

خصمك طلبی اوزرینه هنوز حاکم طرفندن یمین تکلیف اولنمدین مدعا علیه یمین ایدیویرسه معتبر اولمیوب تکرار حاکم طرفندن تحلیف اولنمق لازم کلور

١٧٤٨ ماده

برکیمسه کندو فعلنه دائر یمین ایده‌جك اولدقده بتاته یمین ویریلور یعنی بوشی بویله‌در یاخود دکلدر دیو قطعیا یمین ایتدیریلور

اما دیکر کیمسه‌نك فعلی حقنده یمین ایده‌جك اولدقده عدم علمه یمین ویریلور یعنی اول شیئی بیلمدیکنه یمین ایتدیریلور

١٧٤٩ ماده

یمین یا سببه یاخود حاصله اولور

شویله که برخصوصك واقع اولوب اولمدیغنه یمین ایتمك سببه یمیندر وبرخصوصك حالا باقی اولوب اولمدیغنه یمین ایتمك حاصله یمیندر

مثلا بیع وشرا دعواسنده عقد بیعك اصلا وقوعبولمدیغنه یمین ایتمك سببه یمیندر . اما عقدك حالا باقی اولوب اولمدیغنه یمین ایتمك حاصله یمیندر

١٧٥٠ ماده

مختلف دعوالر مجتمع اولدقده بر یمین کفایت ایدر هر برینه بشقه بشقه یمین ویرلمك لازم کلمز

١٧٥١ ماده

معاملاته دائر اولان دعوالرده کندویه یمین توجه ایدن کیمسه‌یه یمین تکلیف اولنوبده یمین ایتمم دیو صراحة یاخود بلاعذر سکوت ایله دلالةً یمیندن نکول ایتسه حاکم انك نکولیله حکم ایدر . وبعدالحکم یمین ایده‌جك اولسه اکا التفات اولنمیوب حاکمك حکمی حالی اوزره قالور

١٧٥٢ ماده

دلسزك اشارت معهوده‌سیله یمینی ویمیندن نکولی معتبردر

(لاحقه)

١٧٥٣ ماده

مدعی هیچ شاهدم یوقدر دیدکدن صکره شاهد

کتوره‌جك اولسه یاخود فلان وفلاندن بشقه شاهدم یوقدر دیدکدن صکره آخر شاهدم وار دیسه قبول اولنماز

(باب رابع)

(ترجیح بینات وتحالفه دائر اولوب درت فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(تنازع بالایدی بیانده‌در)

١٧٥٤ ماده

منازع فیه اولان عقارده ذی الیدلك بینه ایله اثبات اولنمق لازمدر . طرفینك تصادقی یعنی مدعینك دعواسی اوزرینه مدعا علیهك دخی اقرار ایلمسی ایله مدعا علیهك ذی الید اولدیغنه حکم اولنه‌ماز

فقط مدعی اول عقاری بن سندن اشترا ایتمشیدم یاخود سن انی بندن غصب ایتمشیدك دیو دعوی ایتدیکی صورتده مدعا علیهك ذی الید اولدیغی بینه ایله اثباته حاجت یوقدر

وبرده منقول هر کیمك یدنده ایسه ذی الید اودر بروجه

بالا بینه ایله اثباته حاجت یوقدر . وبونده طرفینك تصادقی کافیدر

١٧٥٥ ماده

ایکی کیمسه برعقارده نزاع ایدوب هربری اول عقاره ذی الید اولدیغنی ادعا ایتدکده اولا انلردن قنغیسنك ذی الید اولدیغنه بینه طلب اولنور

ایکیسی بردن ذی الید اولدقلرینه اقامهٔ بینه ایتدکلری تقدیرده ایکیسنك دخی مشترکا ذی الید اولدقلری ثابت اولور

واکر بری وضع یدینی اثباتدن اظهار عجز ایدوبده دیکری واضع الید اولدیغنه اقامهٔ بینه ایدرسه انك ذی الید اولدیغنه حکم اولنوب اوبری خارج عد اولنور

وخصمیندن هیچ بریسی ذی الید اولدیغنی اثبات ایده‌مز ایسه هربرینه آخرك طلبیله خصمنك اول عقارده ذی الید اولمدیغنه یمین ویریلور . ایکیسی دخی یمیندن نکول ایدرسه بالاشتراك اول عقارده ذی الید اولدقلری ثابت اولور . واکر بری یمیندن نکول ایدوبده دیکری یمین ایدر ایسه یمین ایدن کیمسه اول عقاره مستقلا واضع الید اولمق اوزره حکم اولنوب دیکری خارج عد اولنور . واکر هربری یمین ایدرسه هیچ بریسنك

ذی الید اولدیغنه حکم اولنیوب حقیقت حال ظاهر اولنجه‌یه‌دك مدعا به اولان عقار توقیف اولنور

(فصل ثانی)

(ترجیح بینات حقنده‌در)

ماده ١٧٥٦

ایکی کشی برمالده علی الاشتراك متصرف یعنی ایکیسی دخی ذی الید ایکن بری بالاستقلال ودیکری بالاشتراك ملکمدر دیو دعوی ایتدکده استقلال بینه‌سی اولادر

یعنی ایکیسی دخی اقامهٔ بینه ایده‌جك اولدقلرنده دعوای استقلال ایدەنك بینه‌سی دعوای اشتراك ایدەنك بینه‌سی اوزرینه ترجیح اولنور واکر ایکیسی دخی استقلال دعواسی ایدوبده اقامهٔ بینه ایتسه‌لر اول عقار مشترکا انلره حکم اولنور . واکر بری اثباتدن عاجز اولوبده دیکری اثبات ایلسه اول عقار مستقلا انك ملکی اولمق اوزره حکم ایدیلور

ماده ١٧٥٧

تاریخ بیان اولنمیان ملك مطلق دعواسنده خارجك بینه‌سی اولادر

مثلا برکیمسه دیکر کمسه‌نك یدنده اولان خانه ایچون بوخانه بنم ملکمدر بوآدم اکا بغیر حق وضع ید ایدیبور الیویرلمسی مطلوبمدر دیو دعوی وذی الید دخی بوخانه بنم ملکمدر بوجهتله بحق وضع ید ایدرم دیو دعوی ایتدکده خارج اولان کیمسه‌نك بینه‌سی ترجیح واستماع قلنور

ماده ١٧٥٨

شرا کبی تکرری قابل برسببله مقید اولان وتاریخ بیان اولنمیان ملکیت دعوالری ملك مطلق دعواسی حکمنده اولوب بونلرده دخی خارجك بینه‌سی ذی الیدك بینه‌سی اوزرینه ترجیح اولنور

فقط ایکیسی دخی برشخصدن تلقیء ملك ایتمش اولدقلرینی ادعا ایتدکلری صورتده ذی الید بینه‌سی ترجیح قلنور

مثلا برکیمسه دیکر کمسه‌نك یدنده اولان بردکان ایچون بودکانی بن ولی اغادن اشترا ایتدم بو جهتله بنم ملکم ایکن بو آدم بغیرحق وضع ید ایدیبور دیو دعوی وذی الید دخی بن انی بکرافندیدن اشترا ایتدم یاخود پدرمدن موروثدر بو جهتله وضع ید ایدرم دیو دعوی ایتدکده خارجك بینه‌سی ترجیح واستماع اولنور. اماذی الید بودکانی ولی اغادن بن اشترا ایتدم دیسه اول حالده انك بینه‌سی خارجك بینه‌سی اوزرینه ترجیح قلنور

ماده ١٧٥٩

نتاج کبی تکرری قابل اولمیان برسببله مقید ملکیت دعوالرنده ذی الید بینه‌سی اولادر

مثلا خارج . وذی الید برطایده نزاع ایدوبده هر بری اول طایك کندو قسراغندن طوغمه مالی اولدیغنی دعوی ایتدکلرنده ذی الیدك بینه سی ترجیح اولنور

١٧٦٠ ماده

ملك مورخ دعواسنده تاريخى مقدم اولانك بينه‌سى اولادر

مثلا بركيمسه ديكر كمسنه‌نك يدنده اولان عرصه ايچون بن بو عرصه‌يى برسنه مقدم فلان شخصدن اشترا ايتدم ديو دعوى وذى اليد دخى بو عرصه بش سنه مقدم وفات ايدن پدرمدن بكا موروثدر ديو دعوى ايتدكده ذى اليدك بينه‌سى ترجيح اولنور. واكر التى آى مقدم وفات ايدن پدرمدن موروثدر دېمش اولسه اول حالده خارجك بينه‌سى ترجيح قلنور. كذلك خصمينك هربرى مدعابهى بشقه بشقه شخصلردن اشترا ايتمش اولدقلرينى ادعا وايكيسيده بايعلرينك تاريخ تملكلرينى بيان ايتسه‌لر قنغيسنك بايعنك تاريخ تملكى مقدم ايسه انك بينه‌سى ترجيح اولنور

١٧٦١ ماده

نتاج دعواسنده تاريخه اعتبار اولنميوب بروجه بالا ذى اليد بينه‌سى ترجيح اولنور

انجق مدعا بهك سنى ذى اليدك تاريخنه توافق ايتمديكى صورتده اكر خارجك تاريخنه توافق ايدرسه خارجك بينه‌سى ترجيح اولنور . واكر سنى ايكيسنه دخى مخالف اولور ياخود معلوم اولماز ايسه اول حالده ايكيسنك بينه‌لرى متهاتر يعنى متساقط اوله‌رق مدعابه ذى اليدك يدنده ترك وابقا قلنور

١٧٦٢ ماده

زياده بينه‌سى اولادر

مثلا بايع ومشترى ثمنك يامبيعك مقدارنده اختلاف ايتسه‌لر زياده دعوى ايده‌نك بينه‌سى ترجيح قلنور

١٧٦٣ ماده

تمليك بينه‌سى عاريت بينه‌سى اوزرينه ترجيح اولنور

مثلا بركيمسه ديكر كمسنه‌نك يدنده‌كى مالى عاريت ويرمشيدم ديو كيرو المق ايستيوبده اول كمسنه دخى سن اول مالى بكا بيع ياهبه ايتمشيدك ديسه بيع ياهبه بينه‌سى ترجيح قلنور

١٧٦٤ ماده

بيع بينه‌سى هبه ورهن واجاره بينه‌لرى اوزرينه واجاره بينه‌سى رهن بينه‌سى اوزرينه ترجيح اولنور

مثلا بركيمسه ديكر كمسنه‌يه فلان مالى سكا صاتمشيدم ثمننى ويرديو دعوى ايدوبده اول كمسنه دخى سن انى بكا هبه وتسليم ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده بيع بينه‌سى ترجيح قلنور

١٧٦٥ ماده

عاريتده اطلاق بينه‌سى اولادر

مثلا برعاريت آت مستعير يدنده تلف اولوبده معير بن آنى سكا درت كون قوللانمق اوزره اعاره ايتمشيدم سن ايسه درت كون مرورنده آنى بكا تسليم ايتميوب بشنجى كون يدنده هلاك اولمغله قيمتنى ضامن اول ديو دعوى ومستعير دخى سن اويله درت كونه دك ديو تقييد ايتميوب على الاطلاق قوللانمق اوزره بكا اول آنى اعاره ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده مستعيرك بينه‌سى ترجيح واستماع اولنور

١٧٦٦ ماده

صحت بينه‌سى مرض موت بينه‌سى اوزرينه ترجيح اولنور

مثلا برکیمسه برمالی ورثه‌سندن برینه هبه ایدوبده وفات ایتدکده دیگر ورثه انی مرض موتنده هبه ایلمش اولدیغنی وموهوب له دخی حال صحتنده هبه ایتمش ایدوکنی ادعا ایتدکده موهوب لهك بینه‌سی ترجیح قلنور

مادّه ۱۷۶۷

عقل بینه‌سی جنون ویاعته بینه‌سی اوزرینه ترجیح اولنور

مادّه ۱۷۶۸

حدوث ایله قدم بینه‌سی جمع اولدقده حدوث بینه‌سی ترجیح اولنور

مثلا برکیمسه‌نك ملکنده دیگر کمسه‌نك مسیلی اولوبده حادثدر یاخود قدیمدر دیو بینلرنده اختلاف واقع اوله‌رق صاحب خانه آنك حدوثنی ادعا ایله رفعنی طلب وصاحب مسیل دخی انك قدمنی ادعا ایتدکده صاحب خانه‌نك بینه‌سی ترجیح قلنور

مادّه ۱۷۶۹

راجح طرفی اقامهٔ بینه‌دن اظهار عجز ایتدیکی صورتده مرجوح طرفندن بینه ایستنیلور اثبات ایدرسه فبها ایده‌مدیکی صورتده کندوسنه یمین ایتدیریلور

مادّه ۱۷۷۰

بروجه بالا راجح طرفی اثباتدن اظهار عجز ایتمکله مرجوح طرفی اقامهٔ بینه ایدوبده موجبیله حکم اولندقدن صکره راجح طرفی اقامهٔ بینه ایتمك ایستدیکی تقدیرده ارتق اکا التفات اولنماز

(فصل ثالث)

(سوز کیمك اولدیغنه وتحکیم حاله دائردر)

مادّه ۱۷۷۱

زوج ایله زوجه ساکن اولدقلری خانه درونندهکی اشیاده اختلاف ایتدکلری صورتده نظر اولنور . تفنك وقلیج کبی یالکز زوجه صالح اولان یاخود اوانی ومفروشات کبی ایکیسنه ده صالح اولان شیلرده زوجه‌نك بینه‌سی ترجیح اولنور . وایکیسیده اثباتدن عاجز اولدقلری صورتده سوز مع الیمین زوجکدر . یعنی اول اشیا زوجه‌سنك اولمدیغنه یمین ایدرسه کندوسنك اولدیغنه حکم اولنور

اما یالکز نسایه صالح اولان البسه وحلیات کبی شیلرده زوجك بینه‌سی ترجیح قلنور . وایکیسیده اثباتدن عاجز اولدقلری تقدیرده سوز مع الیمین زوجه‌نکدر . مکرکه بری دیگره صالح اولان شیلرك صانع وبایعی اولورسه هرحالده سوز مع الیمین انکدر

مثلا کوبه نسایه مخصوص حلیاتدن اولوب انجق زوج قیومجی اولدیغی صورتده سوز مع الیمین انك اولور

مادّه ۱۷۷۲

احد زوجینك وفاتنده ورثه مورثك مقامنه قائم اولور فقط طرفین برمنوال محرر اثباتدن عاجز اولدقلری تقدیرده ایکیسنه دخی صالح اولان شیلرده سوز مع الیمین حیاتده

اولانكدر . وايكيسى بردن وفات ايتدكلرى صورتده
ايكيسنه ده صالح شيلرده سوز مع اليمين زوجك
ورثه سنكدر

١٧٧٣ ماده

واهب هبه‌دن رجوع ايتمك ايستيوبده موهوب له دخى
موهوبك تلف اولديغنى دعوى ايتدكده سوز بلا يمين
موهوب لهكدر

١٧٧٤ ماده

امين اولان كيمسه برائت ذمتى حقنده يمينيله تصديق اولنور
نته‌كيم مودع وديعه‌يى دعوى ايدوبده وديع دخى بن انى
سكا رد ايتدم ديدكده سوز مع اليمين وديعكدر . فقط
يميندن خلاص ايچون اقامهٔ بينه ايده‌جك اولورسه بينه‌سى
استماع قلنور .

١٧٧٥ ماده

مختلف ديونى اولان كمسنه دائننه برمقدار شى ويردكدن
صكره قنغى دينه محسوباً ويرمش اولديغنى دعوى ايدرسه
سوز انكدر

١٧٧٦ ماده

بر دكرمنك مدت اجاره‌سى منقضى اولدقدن صكره
مستاجر مدت اجاره اثناسنده صويك انقطاعى حسبيله

اول مدتك اجرتدن حصه‌سنى تنزيل ايتمك ايستيه‌رك
موجر ايله بينلرنده اختلاف واقع اولوبده بينه دخى
اولمديغى تقديرده نظر اولنور
اكر اختلافلرى مدت انقطاعك مقدارنده ايسه مثلا
مستأجر اون كون وموجر انجق بش كون انقطاعنى
دعوى ايتسه سوز مع اليمين مستأجركدر
واكر اختلافلرى اصل انقطاعده ايسه يعنى موجر
صويك انقطاعنى كلياً انكار ايتسه حال حاضر تحكيم
اولنور . يعنى حكم قلنور . شويله كه اكر صو وقت
دعوى وخصومتده جارى ايسه سوز مع اليمين موجركدر
واكر اولوقت منقطع ايسه سوز مع اليمين مستأجركدر

١٧٧٧ ماده

بركيمسه‌نك خانه‌سنه اقان صو يولى حقنده حادثدر ياخود
قديمدر ديو اختلاف اولنوبده صاحب خانه مسيلك
حادث اولديغنى ادعا ايله رفعنى ايستديكى وطرفينك
بينه‌لرى اولمديغى صورتده نظر اولنور
اكر وقت خصومتده اول مسيلدن صو جريان ايدر
ياخود اولجه جريانى معلوم اولور ايسه حالى اوزره
ابقا اولنور . وسوز مع اليمين صاحب مسيلك اولور .
يعنى مسيلك حادث اولمديغنه يمين ايتديريلور

واكر وقت خصومتده صو جريان ايتمز ويا اندن اولجه
جرياني معلوم اولمازايسه سوز مع اليمين صاحب خانه‌نك
اولور

(فصل رابع)

(تحالفه دائردر)

١٧٧٨ ماده

بايع ومشتری ثمنك يامبيعك ويا ايكيسنك دخی مقدارنده
ياوصفنده ويا جنسنده اختلاف ايتدكاری صورتده
هرقنغيسی اقامهٔ بينه ايلر ايسه انك لهنه حكم اولنور

واكر ايكيسی دخی اقامهٔ بينه ايدرلر ايسه زياده‌يی اثبات
ايده‌نك لهنه حكم اولنور

وايكيسی دخی اثباتدن عاجز اولورلر ايسه انلره يابريكز
اوبريكزك دعواسنه راضی اولور ياخود بيعی فسخ
ايلرز دينيلور . وبونك اوزرينه بريسی ديكرينك دعواسنه
راضی اولمازايسه حاكم انلرك هربرينه ديكرينك دعواسی
اوزرينه يمين ويرر وابتدا مشتريدن بدأ ايلر هرقنغيسی
يميندن نكول ايدرايسه آخرك دعواسی ثابت اولور واكر
ايكيسی دخی يمين ايدرسه حاكم اول بيعی فسخ ايدر

١٧٧٩ ماده

مستأجر هنوز مأجورده تصرف ايتمدين اجرتك
مقدارنده موجر ايله اختلاف ايتدكده مثلا مستأجر
اجرت اون التوندر وموجر اون بش التوندر ديو دعوی
ايتدكاری تقديرده قنغيسی اقامهٔ بينه ايدر ايسه قبول
اولنور

وايكيسی بردن اقامهٔ بينه ايدرلر ايسه موجرك بينه‌سيله
حكم اولنور واكر ايكيسی دخی اثباتدن عاجز اولورلر
ايسه ايكيسيده تحليف قلنور ومستأجرك تحليفيله بدأ
اولنور . هرقنغيسی نكول ايدر ايسه نكوليله الزام قيلنور
وايكيسی دخی يمين ايدر ايسه حاكم عقد اجاره‌يی فسخ ايلر
مدتده ياخود مسافه‌ده اختلاف ايتدكاری حالده دخی
حكم بووجهله در شوقدر واركه ايكيسی دخی اقامهٔ بينه
ايتدكاری تقديرده مستأجرك بينه‌سيله حكم اولنور
وتحالف صورتنده موجرك تحليفيله بدأ ايديلور

١٧٨٠ ماده

مدت اجاره‌نك انقضاسندن صكره موجر ومستأجر
مادهٔ آنفه‌ده بيان اولنديغی اوزره اختلاف ايتسه‌لر
تحالف يوقدر سوز مع اليمين مستأجركدر

١٧٨١ ماده

مدت اجاره اثناسنده موجر ومستأجر اجرتك مقدارنده اختلاف ايتسه‌لر تحالف جارى اولوب باقى مدت حقنده عقد اجاره فسخ اولنور لكن مدتك حصه‌سنده دخى سوز مستأجرك اولور

١٧٨٢ ماده

مشترى يدنده مبيع تلف ياخود مانع رد اولور برعيب حادث اولدقدن صكره متبايعان اختلاف ايتسه‌لر تحالف يوقدر انجق مشترى تحليف اولنور

١٧٨٣ ماده

اجل دعواسنده يعنى مؤجل اولوب اولمامقده وشرط خيارده وثمنك كليسنى يا بعضيسنى قبضده تحالف اولميوب بو اوچ صورتده دخى منكر اولان تحليف قلنور

ارادۀ سنيه تاريخى فى ٢٦ شعبان سنه ١٢٩٣

امين الفتوى السيد خليل	معارف ناظرى احمد جودت
رئيس مجلس تدقيقات شرعيه ومجلس انتخاب حكام السيد احمد خلوصى	عن اعضاء شوراى دولت سيف الدين
قاضى دارالخلافة العليه احمد خالد	رئيس ثانى محكمۀ تميز السيد احمد حلمى
اعلامات شرعيه مميزى معاونى عبدالستار	مستشار مفتش اوقاف عمر حلمى

كتاب القضا

صورت خط همايون

موجبنجه عمل اولنه

كتاب سادس عشر

(قضا حقنده اولوب بر مقدمه ايله درت بابى مشتملدر)

مقدمه

(بعض اصطلاحات فقهيه بياننده‌در)

ماده ١٧٨٤

قضا . حكم وحاكملك معنالرينه كلور

ماده ١٧٨٥

حاكم . بين الناس وقوعبولان دعوى ومخاصمه‌يى احكام مشروعه‌سنه توفيقا فصل وحسم ايچون طرف سلطانيدن نصب وتعيين بيوريلان ذاتدر

ماده ١٧٨٦

حكم . حاكمك مخاصمه‌يى قطع وحسم ايلمسيدر . بودخى ايكى قسمدر

قسم اول . حاكمك حكم ايتدم ادعااولنان شيئى ويرديمك كبى سوزلر ايله محكوم بهى محكوم عليهه الزام ايتمسى يعنى لازم قيلمسيدر ايشته بوكا قضاء الزام وقضاء استحقاق دينلور

قسم ثانى . حقك يوقدر منازعه‌دن ممنوعسين ديمك كبى سوزلر ايله حاكمك مدعى‌يى منازعه‌دن منع ايتمسيدر بوكا دخى قضاء ترك دينلور

ماده ١٧٨٧

محكوم به . حاكمك محكوم عليهه الزام ايلديكى شيدر كه قضاء الزامده مدعينك حقنى ايفا ايتمسى وقضاء تركده مدعينك منازعه‌دن وازكچمسيدر

ماده ١٧٨٨

محكوم عليه . عليهنه حكم اولنان كمسنه‌در

ماده ١٧٨٩

محكوم‌له . لهنه حكم اولنان كيمسه‌در

ماده ١٧٩٠

تحكيم . خصمينك خصومت ودعوالرينى فصل ايچون رضالريله آخر كيمسه‌يى حاكم اتخاذ ايتملرندن عبارتدر اول كيمسه‌يه فتحتين ايله حكم وميمك ضمى وحانك فتحى

وكاف مشدده‌ٔ مفتوحه ایله محکم دینلور

۱۷۹۱ ماده

وكيل مسخر . محكمه‌يه احضار اولنه‌ميان مدعا عليهه حاكم طرفندن نصب اولنان وكيلدر

(باب اول)

(حكامه دائر اولوب درت فصلی حاويدر)

(فصل اول)

(حاكمك اوصافی بياننده‌در)

۱۷۹۲ ماده

حاكم . حكيم فهيم مستقيم وامين مكين متين اولمليدر

۱۷۹۳ ماده

حاكم . مسائل فقهيه‌يه واصول محاكمه‌يه واقف ودعاوئ واقعه‌يی انلره تطبيقاً فصل وحسمه مقتدر اولمليدر

۱۷۹۴ ماده

حاكمك تمييز تامه مقتدر اولمسی لازمدر

بناء عليه صغير ومعتوه واعمی وطرفينك صورت قويلرينی ايشيده‌ميه‌جك مرتبه صاغر اولان كمسنه‌نك قضاسی جائز دكلدر

(فصل ثانی)

(حاكمك آدابی بياننده‌در)

۱۷۹۵ ماده

حاكم . مجلس محاكمه‌ده الش ويرش وملاطفه كبی مهابت مجلسی ازاله ايده‌جك افعال وحركاتدن اجتناب ايتمليدر

۱۷۹۶ ماده

حاكم . ايكی خصمدن هيچ بريسنك هديه‌سنی قبول ايتمز

۱۷۹۷ ماده

حاكم متخاصميندن هيچ بريسنك ضيافتنه كيتمز

۱۷۹۸ ماده

اثنای محاكمه‌ده حاكم طرفيندن يالكز بريسنی خانه‌سنه قبول ايتمك ومجلس حكمده بريله خلوت وياخود ايكيسندن برينه ال ياكوز وياباش ايله اشارت ايلمك ويا انلردن بريسنه كيزلو لاقردی ياخود ديكرينك بيلمديكی لسان ايله سوز سويلمك كبی تهمت وسوء ظنه سبب اوله بيله‌جك حال وحركتده بولنمامليدر

۱۷۹۹ ماده

حاكم بين الخصمين عدل ايله مأموردر

بناء عليه طرفيندن برى هرنقدر اشرافدن وديكرى آحاد ناسدن اولسه بيله حين محاكمه‌ده طرفيني اوتورتمق وكندولره احالهٔ نظر وتوجيه خطاب ايتمك كبى محاكمه‌يه متعلق معاملاتده تماميله عدل ومساواته رعايت ايتمسى لازمدر

(فصل ثالث)

(حاكمك وظائفى بيانده‌در)

١٨٠٠ ماده

حاكم . طرف سلطانيدن اجراى محاكمه‌يه وحكمه وكيلدر

١٨٠١ ماده

قضا . زمان ومكان ايله وبعض خصوصاتك استثناسيله تقيد وتخصص ايدر

مثلا برسنه مدت ايله حكمه مأمور اولان حاكم انجق اوسنه‌ايچنده حكم ايدر اول سنه‌نك حلولندن اول ويا مرورندن صكره حكم ايده‌مز . وكذا معين برقضاده حكم ايتمك اوزره نصب اولنان حاكم اول قضانك هرمحلنده حكم ايدر اماديكر قضاده حكم ايده‌مز . وبرمحكمهٔ معينه‌ده حكم ايتمك اوزره نصب اولنان حاكم انجق اول محكمه‌ده حكم ايدوب ديكر محلده حكم ايده‌مز . وكذلك مصلحت عامه ملاحظهٔ عادله‌سنه بناء فلان خصوصه متعلق دعوى استماع اولنميه ديو امر سلطانى صادر اولسه حاكم اول دعوايى استماع

وحكم ايده‌مز وياخود برمحكمه حاكمى بعض خصوصات معينه استماعنه مأذون اولوبده ماعداسنى استماعه مأذون اولمسه اول حاكم انجق مأذون اولديغى خصوصاتى استماع وحكم ايدر ماعداسنى استماع وحكم ايده‌مز . وكذلك برمجتهدك برخصوصده رأيى ناسه ارفق ومصلحت عصره اوفق اولديغنه بناءانك رأيله عمل اولنمق اوزره امر سلطانى صادر اولسه اول خصوصده حاكم اول مجتهدك رأينه منافى ديكر برمجتهدك رأيله عمل ايده‌مز ايدرايسه حكمى نافذ اولماز

١٨٠٢ ماده

بر دعوايى معاً استماع وحكم ايتمك اوزره نصب اولنان ايكى حاكمدن يالكز بريسى اول دعوايى استماع وحكم ايده‌مز ايدرسه حكمى نافذ اولماز (١٤٦٥) ماده‌يه باق

١٨٠٣ ماده

متعدد حاكمى اولان بلده‌ده خصميندن بريسى برحاكمك وديكرى اوبرحاكمك حضورنده مرافعه اولنمق ايستيوب بووجهله بينلرنده اختلاف واقع اولسه مدعى عليهك اختيار ايلديكى حاكم ترجيح اولنور

١٨٠٤ ماده

بر حاكمك عزلى وقوعبولوب فقط بر مدت خبر عزل كندويه واصل اولمامغله اول مدتده بعض دعاوى استماع وفصل ايتمش اولسه صحيح اولور

اماخبرعزلك وصولندنصكره وقوعبولان حكمى صحيح اولماز

١٨٠٥ ماده

حاكم اكر نصب وعزل نائبه مأذون ايسه ديكر كيمسه‌يى كندوسنه نائب نصب وانى عزل ايده بيلور دكل ايسه ايده‌مز وكندوسنك معزول يافوت اولمسيله نائبى منعزل اولماز (١٤٦٦) ماده‌يه باق

بناء عليه برقضانك حاكمى وفات ايتدكده يرينه ديكر حاكم كلنجه‌يه‌دك اول قضاده وقوعبولان دعوايى حاكم متوفانك نائبى استماع وحكم ايده بيلور

١٨٠٦ ماده

حاكمك استماع ايلديكى بينه ايله نائبى ونائبك استماع ايلديكى بينه ايله كندوسى حكم ايده‌بيلور

شويله‌كه حاكم بردعوى حقنده بينه استماع ونائبه اخبار ايلسه نائبى اعادهٔ بينه ايتمكسزين حاكمك اخباريله حكم ايده بيلور وحكمه مأذون اولان نائب برخصوصده بينه استماع ايدوبده حاكمه انها ايلسه حاكم اعادهٔ بينه ايتمكسزين نائبك انهاسيله حكم ايده‌بيلور اماحكمه مأذون اولميوبده انجق تدقيق واستكشاف ايچون بينه‌استماعنه مأمور اولان كيمسه‌نك انهاسيله حاكم حكم ايده‌ميوب بالذات استماع بينه ايتمسى لازمدر

١٨٠٧ ماده

برقضانك حاكمى بشقه برقضا داخلنده‌كى اراضى دعواسنى

استماع ايده‌بيلور . فقط كتاب دعواده بيان اولنديغى وجهله حدود شرعيه‌سنك بيانى لازم كلور

١٨٠٨ ماده

محكوم له حاكمك اصول وفروعندن برى وزوجه‌سى وحكم اولنه‌جق مالده شريكى واجير خاصى وحاكمك انفاقيله تعيش ايدر آدمى اولمامق شرطدر

بناء عليه حاكم بونلردن برينك دعواسنى استماع ايله لهنه حكم ايده‌مز

١٨٠٩ ماده

بربلده حاكمك ياخود مادهٔ آنفه‌ده مذكور منسوباتندن برينك اول بلده اهاليسندن بركمسنه ايله دعواسى اولديغى صورتده اول بلده‌ده ديكر حاكم وار ايسه انك حضورنده مرافعه اولورلر

واكر اول بلده‌ده ديكر حاكم يوق ايسه طرفين كندى رضالريله نصب ايده‌جكلرى حكمك ياخود اول حاكم نائب نصبنه مأذون اولديغى تقديرده طرفندن منصوب نائبك وياخود جوارده‌كى ديكر برقضا حاكمنك حضورنده مرافعه اولورلر

وطرفين بوصورتلردن برينه راضى اولمدقلرى صورتده طرف سلطانيدن مولى استدعا ايدرلر

١٨١٠ ماده

حاكم رؤيت دعواده الاقدم فالاقدم قاعده‌سنه رعايت ايتمليدر

فقط ورودی مؤخر اولان بردعوانك تعجيلی ايجاب حال ومصلحتدن كورلديكی حالده انك رؤيتنی تقديم ايلر

١٨١١ ماده

حاكمك لدی الحاجه آخردن استفتا ايتمسی جائزدر

١٨١٢ ماده

حاكم . غم وغصه وآچلق وغلبهٔ نوم كبی صحت تفكره مانع اوله‌بيله‌جك برعارضه ايله ذهنی مشوش اولديغی حالده حكمه تصدی ايتماملیدر

١٨١٣ ماده

حاكم مرافعاتده اجرای تدقيقات ايتمكله برابر ايشی سورنجمه‌ده براقاملیدر

١٨١٤ ماده

حاكم محكمه‌یه سجلات دفتری وضع ايدوب ويره‌جكی اعلامات وسنداتی حيله وفساددن سالم اوله‌بيله‌جك منتظم برصورتده اول دفتره قيد وتحرير وانك حفظنه دقت واعتنا ايدر . وكندوسنك عزلی وقوعبولدقده

يا بالذات ويا امينی واسطه‌سيله سجلاتی خلفی اولان حاكمه دور وتسليم ايلر

(فصل رابع)

(صورت محاكمه‌يه دائردر)

١٨١٥ ماده

حاكم محاكمه‌يی علنا اجرا ايدر. فقط قبل الحكم نه وجهله حكم ايده‌جكنی افشا ايتمز

١٨١٦ ماده

طرفين لاجل المحاكمه حضور حاكمه كلدكلرنده حاكم اولا مدعی‌يه دعواسنی تقرير ايتديرر . واكر اولجه دعواسی تحريرا ضبط اولنمش ايسه قرائت ايله مضمونی كندوسنه تصديق ايتديريلور وثانيا مدعا عليهی استجواب ايلر . شويله‌كه مدعی سندن شووجهله دعوی ايديور نه ديرسين ديو سؤال ايدر

١٨١٧ ماده

مدعی عليه اقرار ايدر ايسه حاكم انی اقراريله الزام ايدر. واكر انكار ايدرسه حاكم مدعيدن بينه ايستر

١٨١٨ ماده

مدعی بالبينه دعواسنی اثبات ايتديكی صورتده حاكم

انك اوزرینه حکم ایلر . واثبات ایده‌مدیکی صورتده
بریمین حقی قالمغله طالب اولور ایسه حاکم انك طلبی اوزرینه
مدعی علیهه یمین تکلیف ایلر

۱۸۱۹ ماده

مدعا علیه یمین ایدرسه یاخود مدعی یمین ویردیرمز ایسه
حاکم مدعی‌یی مدعا علیهه معارضه‌دن منع ایدر

۱۸۲۰ ماده

مدعا علیه یمیندن نکول ایدرسه حاکم نکولیله حکم ایدر
ونکولیله حکم ایتدکدن صکره یمین ایدرم دیسه ارتق
التفات اولنماز

۱۸۲۱ ماده

اصولنه موافق وشبههٔ تزویر وتصنیعدن سالم اوله‌رق
برمحکمه حاکمی طرفندن ویریلان اعلام وسندك بلا بینه
مضمونیله عمل وحکم جائزدر

۱۸۲۲ ماده

مدعی علیه بروجه بالا لدی الاستجواب لا ونعم برجواب
ویرمیوبده سکوتنده اصرار ایدر ایسه سکوتی انکار عد
اولنور
وکذلك اقرارده ایتم انکارده ایتم دیو جواب ویررسه
بوجوابی دخی انکار عد اولنور وایکی صورتده دخی
مدعیدن بروجه بالا بینه طلب قیلنور

۱۸۲۳ ماده

مدعی علیه اقرار یا انکار ایده‌جك یرده مدعینك دعواسنی
دفع ایده‌جك بردعوی درمیان ایتدکده کتاب دعواده
وکتاب بیناتده بیان اولنان مسائله توفیقا معامله اولنور

۱۸۲۴ ماده

طرفیندن بریسی افاده‌سنی تکمیل ایتمدکجه دیکری افاده‌یه
تصدی ایده‌مز ایده‌جك اولور ایسه حاکم طرفندن منع اولنور

۱۸۲۵ ماده

طرفیندن لسان بیلمیان کمسه‌نك افاده‌سنی ترجمه ایچون
محکمه‌ده موثوق ومؤتمن ترجمان بولندیریلور

۱۸۲۶ ماده

اقربا بیننده وقوعبولان ویاخود طرفینك صلحه رغبتلری
مأمول اولان مخاصمه‌ده حاکم بر ویا ایکی دفعه طرفینه
مصالحه‌یی توصیه واخطار ایدر موافقت ایدرلر ایسه کتاب
صلحده مندرج اولان مسائله توفیقا مصالحه ایدر وموافقت
ایتمزلر ایسه محاکمه‌یی اتمام ایلر

۱۸۲۷ ماده

حاکم محاکمه‌یی اتمام ایتدکدنصکره مقتضاسنی حکم
وطرفینه تفهیم ایلر واسباب موجبه‌سیله برابر حکم

وتنبیهی حاوی بر اعلام تنظیم ایدوب محکوم لهه ولدی الایجاب بر نسخه‌سنی دخی محکوم علیهه اعطا ایدر

۱۸۲۸ ماده

حکمك سبب وشرطلری تمامیله بولندقدنصکره حاکمك حکمی تأخیر ایتمسی جائز دکلدر

(باب ثانی)

(حکمه دائر اولوب ایکی فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(حکمك شروطی بیاننده‌در)

۱۸۲۹ ماده

حکمده سبق دعوی شرطدر

شویله‌که حاکمك حقوق ناسه متعلق بر خصوصی حکم ایتمسی اول امرده اول خصوصی برکیمسه‌نك آخرکسنه‌دن دعوی ایتمسیله مشروطدر

دعوی سبق ایتمدن وقوعبولان حکم صحیح اولماز

۱۸۳۰ ماده

حین حکمده طرفینك حضوری شرطدر

یعنی طرفین بالمواجهه محاکمه ایدلدکدنصکره حکم

اولنه‌جغی وقت مجلس حکمده حاضر اولملری لازمدر فقط برکیمسه دیکرندن برخصوصی دعوی ایدوبده مدعا علیه دخی اقرار ایتدکدنصکره قبل الحکم مجلس حکمدن غائب اولسه حاکم انك غیابنده اقرارینه بناء حکم ایده بیلور

کذلك مدعا علیه مدعینك دعواسنی انکار ایدوبده مدعی بالمواجهه مدعاسنه اقامهٔ بینه ایتدکدن صکره قبل التزکیه والحکم مدعا علیه مجلس حکمدن تغیب ایلسه حاکم انك غیابنده بینه‌یی تزکیه وحکم ایده بیلور

۱۸۳۱ ماده

مدعا علیهك وکیلی مواجهه‌سنده اقامهٔ بینه اولندقدنصکره مدعا علیه بالذات مجلس حکمه حاضر اولسه حاکم اول بینه ایله مدعا علیه اوزرینه حکم ایده‌بیلور

و بالعکس مدعی علیهك مواجهه سنده اقامهٔ بینه اولندقدن صکره وکیلی مجلسه حاضر اولسه حاکم اول بینه ایله وکیلك اوزرینه حکم ایده بیلور

۱۸۳۲ ماده

جمله ورثه‌یه خصومت توجه ایدن دعواده ورثه‌دن برینك مواجهه‌سنده اقامهٔ بینه اولنوبده قبل الحکم غائب اولسه حاکم اول بینه ایله احضار اولنان دیکر وارث اوزرینه حکم ایده بیلور اعادهٔ بینه‌یه حاجت یوقدر

(فصل ثانی)

(حکم غیابی بیاننده در)

١٨٣٣ ماده

مدعینك طلب واستدعاسی اوزرینه حاکم طرفندن مدعی علیه محکمه‌یه دعوت اولنور

معذرت مشروعه‌سی اولمدیغی حالده محکمه‌یه کلمکدن ووکیل کوندرمکدن امتناع ایدرسه بالاجبار محکمه‌یه احضار قیلنور

١٨٣٤ ماده

مدعا علیه محکمه‌یه کلمکدن ووکیل کوندرمکدن امتناع ایدوبده جلب واحضاری قابل اولمدیغی تقدیرده مدعینك طلبیله محکمه‌یه مخصوص اولان ورقهٔ دعوتیه آیرو آیرو کونلرده اوچ دفعه کندویه کوندریله‌رك محکمه‌یه دعوت وکلدیکی صورتده حاکم اکا بر وکیل نصبیله مدعینك دعوی وبینه‌سنی استماع ایده‌جکنی کندویه تفهیم ایلر . بونك اوزرینه مدعا علیه ینه محکمه‌یه کلمز ووکیل کوندرمز ایسه حاکم انك حقوقنی محافظه ایده‌جك بر کیمسه‌یی اکا وکیل نصب ایدوب وکیل مزبور مواجهه‌سنده مدعینك دعوی وبینه‌سنی استماع وتدقیق ایدرك مقارن صحت اولدیغی

تبین ایدرسه بعد الثبوت حکم ایدر

١٨٣٥ ماده

بر منوال مشروح واقع اولان حکم غیابی مدعی علیه‌یه تبلیغ ایدیلور

١٨٣٦ ماده

غیابا علیهنه حکم اولنان کیمسه محکمه‌یه حاضر اولوبده مدعینك دعواسنی دفعه صالح بر دعوایه تشبث ایدر ایسه استماع وایجابی وجهله فصل اولنور . دعوایی دفعه تشبث ایتمدیکی ویا ایدوبده دفعه صالح اولمدیغی تقدیرده حکم واقع انفاذ واجرا قیلنور

(باب ثالث)

(دعوانك بعد الحکم رؤیتی حقنده در)

١٨٣٧ ماده

اصول مشروعه‌سنه موافق یعنی حکمك سبب وشرطلری موجود اوله‌رق حکم واعلام اولنان دعوانك تکرار رؤیت واستماعی جائز اولماز

١٨٣٨ ماده

بر دعوی حقنده لاحق اولان حکمك اصول مشروعه‌سنه موافق اولمدیغی محکوم علیه ادعا وعدم موافقت جهتنی

دخی بیان ایدوبده استیناف دعوی طلبنده بولندیغی حالده وقوعبولان حکم لدی التحقیق اصول مشروعه‌سنه موافق ایسه تصدیق اولنور دکل ایسه استیناف قیلنور

ماده ۱۸۳۹

بر دعوی حقنده لاحق اولان حکمه محکوم علیه قناعت ایتمیوبده اول حکمی حاوی اولان اعلامك تمییزی طلبنده بولندیغی حالده لدی التدقیق اصول مشروعه‌سنه موافق ایسه تصدیق قیلنور دکل ایسه نقض اولنور

ماده ۱۸۴۰

دفع دعوی قبل الحکم صحیح اولدیغی کبی بعدالحکم دخی صحیح اولور

بناء علیه بردعواده محکوم علیه اولان کیمسه اول دعوایی دفعه صالح بر سبب سرد وبیان ایله دفع دعوی ادعاسنده واعادهٔ محاکمه طلبنده بولندیغی حالده محکوم لهك مواجهه‌سنده اشبو ادعاسی استماع و بوخصوص حقنده محاکمه‌لری اجرا اولنور

مثلا بر کیمسه دیکر کسنه‌نك ید تصرفنده اولان برخانه پدرندن کندویه موروث اولدیغنی دعوی واثبات ایدوبده حاکم دخی حکم ایتدکدنصکره اول کیمسه‌نك پدری اول خانه‌یی مقدما ذی الیدك پدرینه صاتمش اولدیغنی مبین برسند معمول به ظهور ایتدکده

ذی الیدك دعواسی استماع ایله اثبات ایلدیکی تقدیرده حکم اول منتقض واول کیمسه‌نك دعواسی مندفع اولور

(باب رابع)

(تحکیمه دائر مسائل بیانندهدر)

ماده ۱۸۴۱

حقوق ناسه متعلق مال دعوالرنده تحکیم جائزدر

ماده ۱۸۴۲

محکمك حکمی انجق کندوسنی تحکیم ایدن خصمین حقنده وتحکیم ایتدکلری خصوصده جائز ونافذ اولوب انلردن بشقه‌سنه تجاوز ایتمز وانلرك خصوصات سائره‌سنه دخی شامل اولماز

ماده ۱۸۴۳

محکمك تعددی جائزدر

یعنی برخصوصه ایکی یاخود دها زیاده کیمسه‌نك حکم نصب اولنمسی جائزدر

مدعی ومدعا علیه طرفلرندن برر حکم نصب ایتسه‌لر جائز اولور

ماده ۱۸۴۴

بروجه بالا محکملر متعدد اولدقلری صورتده هپسنك رأیی متفق اولمق لازمدر. یالکز بریسی حکم ایده‌من

١٨٤٥ ماده

حكملر طرفيندن تحكيمه مأذون ايسه‌لر ديكر بر كيمسه‌يى تحكيم ايده‌بيلورلر دكل ايسه‌لر ايده‌مزلر

١٨٤٦ ماده

تحكيم بر وقت ايله تقييد اولندقده اول وقتك مروريله زائل اولور

مثلا فلان كوندن بر آيه قدر حكم ايتمك اوزره نصب اولنان حكم انجق بو بر آى ايچنده حكم ايده‌بيلور اول آيك مرورنده حكم ايده‌مز. ايدرسه حكمى نافذ اولماز

١٨٤٧ ماده

محكمك حكمندن اول طرفيندن هر برى آنى عزل ايده‌بيلور شوقدر واركه طرفين انى تحكيم ايدوبده طرف سلطانيدن منصوب و نائب نصبنه مأذون اولان حاكم دخى انى مجيز اولسه حاكم انى استخلاف ايتمش اولمسيله اول محكم بو حاكمك نائبى منزله‌سنده اولور

١٨٤٨ ماده

حاكملرك قضالرى داخلنده‌كى اهالينك جمله‌سى حقنده حكملرى نصل كه لازم الاجرا ايسه محكملرك دخى انلرى تحكيم ايدنلر حقنده ومحكم اولدقلرى خصوصده حكملرى اولوجهله لازم اولور

بناء عليه حكملر اصول مشروعه‌سنه موافق اوله‌رق

حكم ايتدكدن صكره طرفيندن هيچ بريسى اول حكمى قبولدن امتناع ايده‌مز

١٨٤٩ ماده

محكمك حكمى طرف سلطانيدن منصوب حاكمه عرض اولندقده موافق اصول ايسه قبول وتصديق ايدر دكل ايسه نقض ايلر

١٨٥٠ ماده

طرفين احكام مشروعه‌سنه توفيقاً حكمه مأذون قيلدقلرى محكملرى لدى التنسيب صلحا تسويه‌يه دخى مأذون ايتسه‌لر محكملرك صلحا تسويه‌لرى معتبر اولور . شويله كه طرفيندن برى محكملردن برينى وديكرى دخى او برينى منازع فيه اولان خصوصك اولوجهله صلحا تسويه‌سنه دخى توكيل ايدوبده آنلرى دخى كتاب صلحده مندرج اولان مسائله بالتوفيق صلحا تسويه ايتسه‌لر اشبو صلح وتسويه‌يى طرفيندن برى قبولدن امتناع ايده‌مز

١٨٥١ ماده

بركيمسه تحكيم اولنمامش اولديغى حالده ايكى كشى بيننده‌كى دعوايى فصل ايتدكدن صكره طرفين اكا راضى وانك حكمنى مجيز اولسه‌لر حكمى نافذ اولور (١٤٥٣) ماده‌يه باق

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٢٦ شعبان سنه ١٢٩٣

امین الفتوی
السید خلیل

معارف ناظری
احمد جودت

رئیس مجلس تدقیقات شرعیه
ومجلس انتخاب حکام
السید احمد خلوصی

عن اعضاء شورای دولت
سیف الدین

قاضی دار الخلافة العلیه
احمد خالد

رئیس ثانی محکمهٔ تمییز
السید احمد حلمی

اعلامات شرعیه ممیزی معاونی
عبد الستار

مستشار مفتش اوقاف
عمر حلمی

(مجلهٔ احکام عدلیه‌دن کتاب بینات حقنده بعض وصایایی)

(شامل مذکرهٔ عدلیه)

مجلهٔ احکام عدلیه‌نك اون بشنجی کتابی اولان کتاب بینات بوکره رهین حد ختام اوله‌رق باارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی طبع ونشر قلندی

مجلهٔ مذکوره‌نك نشر اولنان اون درت کتابی محاکم شرعیه‌ده نوجهله معمول‌به ایسه محاکم نظامیه‌ده دخی سیاق مطرد اوزره دستور العمل اولمق امر طبیعیدر ذکر اولنان کتاب بینات دخی کرك محاکم شرعیه‌ده وکرك محاکم نظامیه‌ده مرعی الاجرا اولمق لازم کاور چونکه کتاب مزبور درت بابی مشتمل اولوب . برنجیسی شهادت وتواتر . ایکنجیسی حجج تحریریه وقرینهٔ قاطعه . اوچنجیسی یمین . دردنجیسی ترجیح بینات ایله تحالف . حقنده‌در ابواب ثلثهٔ اخیره حقنده بردیه‌جك اولمیوب علی الخصوص یمین حقنده محاکم نظامیه ایچون برنظام اولمدیغی جهتله محاکم نظامیه‌نك یمین بابنه شدت احتیاجی واردر مباحث سائره‌یه دخی بالجمله محاکم نظامیه‌نك احتیاجی درکاردر

شهادت بحثنه کلنجه : بیع وشرا حقنده شاهد استماعی تجارت قانوننامه‌سنده مندرج اولدیغی حالده هنوز

کیفیت استماعنه دائر برنظام یاپلمامشدر شو حالده باب
اولك دخی علی العموم محاکم نظامیه یه مرجع اولمسی
امر طبیعیدر شوقدر وارکه تجارت قانوننامه سنده
مصرح شاهد استماعی خصوصی محکمه نك تنسیبنه
معلق اوله رق مندرجدر وشرکت وپولیچه کبی نیجه
مواد تجاریه والتزام وملتزملر بیننده عقد شرکت مثللو
بك چوق معاملات نظامیه هپ سندات واوراق معتبره
ایله اجرا اولنه رق بونلردن متحدث دعاوی ومنازعاتك
محاکم نظامیه ده حین رؤیتنده یالکز سنداته اعتبار
اولنمق معروف ومرعیدر وتجار بیننده معروف اولان
شی مشروط حکمنده اولمق دخی مجله نك مقدمه سنده
مندرج اولان اصول فقهیه دندر

بناء علی ذلك بومثللو معاملاتك شهادت اوزرینه بناسی
قابل اولمدیغی کبی تجارت محکمه لرنده شاهد استماعی
محکمه نك تنسیبنه معلق اوله رق جریان ایده بیله جکدر .
کتاب مذکورده شهادت بحثی ایسه اطلاقی اوزره
مندرج اولدیغندن وسندات اوزرینه تعامل جاری اولان
خصوصلرده ینه سند ارانمق امر ضروری بولندیغندن
محاکم نظامیه ده وعلی الخصوص تجارت محکمه لرنده
نه درلو خصوصلرده وقاچ غروشه قدر دعوالرده

شاهد استماع اولنه جغنه دائر برنظام یاپلمق لازمهٔ حالدن
کورلیور انجق بونظام یاپلنجه یه قدر محاکم نظامیه ده
کما فی السابق شاهد استماع اولنان دعوالرده شاهد استماع
اولنه رق خصوصات سائره ده کما کان بینهٔ تحریریه ارانمسی
ومواد سائره ده اشبو کتاب بیناتك احکام مندرجه سنه
تمامیله توفیق معامله اولنمسی لازمه دن اولمغله محاکم
نظامیه یه بویولده تبلیغات اجراسی خصوصی دخی امر
وفرمان جناب شهنشاهیدن بولندیغندن اولوجهله ایفای
مقتضاسی خصوصنه همت

فی ۹ ذی القعده سنه ۱۲۹۳

بلا بینه مضمونیله عمل و حکم جائز اوله بیله‌جك صورتده سندات شرعیه‌نك تنظیمنه دائر تعلیمات سنیه‌در

برنجی ماده براستدعا محکمه‌یه حواله اولنوب طرفین محکمه‌یه کلدکلرنده کرك مدعی وکرك مدعی علیهك شخصی محکمه‌جه مجهول بولندیغی واقامه اولنان دعوی کندی دعوالری اولدیغنه دلالت ایدر یدلرنده اوراق معتبره بولنمدیغی ویاخود دعواده همان یکدیکرینی تصدیق ایدرك برصنیعه شائبه‌سی حس اولندیغی تقدیرجه شخصلرینی واسم وشهرتیله صنعت ومأموریت ومحل اقامتلرینی تعریف ایچون محله‌لری مختارلرندن ویاخود تابع اولدقلری اصناف کتخداسندن ویا آمر وضابطلرندن ومنسوب اولدقلری دوائر ورؤساطرفلرندن برقطعه علم وخبر کتوریله‌جکدر

ایکنجی ماده وکالت تسجیلنه مخصوص اولمق اوزره محکمه‌ده برجریده طوتیله‌جقدر طرفیندن بری تسجیل وکالت ایده‌جك اولدقده نه صورتله وکیمی توکیل ایتدیکنی حاکم ویا نائبی حضورنده تقریر ایدوب تقریری عینیله تسجیل جریده‌سنه یازیلوب کندوسنه امضا وتمهیر

ایتدیریله‌جك واکر کندوسنك یازوسی یوق ایسه انك امر وانتخابیله دیکری تحریر ایدوب زیرینی کندی مهری ویا اشارت مخصوصه‌سیله تصدیق ایتدکدن صکره تقریر وکالت حاکم ویا نائبدن قنغیسی حضورنده وقوع بولمش ایسه اول دخی امضا وتمهیر ایده‌جکدر وحین تسجیلده موکلك بابا ودده‌سنك اسمی دخی سؤال اولنه‌رق جریده‌یه قید اولنه‌جقدر

اوچنجی ماده مادهٔ آنفه‌ده بیان اولندیغی وجهله برمحکمه حاکم ویا نائبی حضورنده وکالت تسجیل وجریدهٔ مخصوصه‌سنه تحریر اولندقدن صکره حکم ختام بولمقسزین اول حاکمك عزل ویا وفاتی وقوع بولدیغی تقدیرجه موکل تکرار حاکم لاحق حضورنده تسجیل وکالته محتاج اولمیوب جریده‌ده مسطور اولان قید موجبنجه حاکم لاحق خصم مواجهه‌سنده وکالت وکالتیله حکم ایدوب مرافعه‌نی رؤیت واستماع ایده‌بیلور

دردنجی ماده ضبط دعوی موقعنده ضبط کاتبی طرفینك افاده‌لرینی کمال مرتبه دقتله استماع وتأیید مدعا ضمنده ابراز ایده‌جکلری اوراق وسندانی لایقیله مطالعه

ایتدکدن صکره طرفینك اسم وشهرت ومحل اقامتلری
وشخصلری تعریف اولنمش ایسه معرفلرینك اسم وشهرت
وصورت افادهلرینی وابراز اولنان سندات واوراقك
خلاصهلرینی عادی ورقه اوزرینه ضبط وتحریر ایدهجکدر

بشنجی ماده   مادهٔ آنفهده بیان اولنان ضبط دعوی
طرفینك اکلایه بیلهجکی آچیق برعباره ایله یازیلهجقدر

آلتنجی ماده   دعوی ضبط اولندقدن صکره ضبط
کاتبی طرفین ایله برابر مستشاری اولان محکمهلرده
مستشار حضورینه مستشاری اولمیان محکمهلرده
حاکم ویا نائبی حضورینه کیروب ضبطی قرائت ایدر
وبعد القرائه صورت ضبط طرفینك افادهلرینه موافق
اولوب اولمدیغنی مستشار ویا حاکم ویا نائبی آیرو آیرو
طرفیندن سؤال ایله طرفیندن هربری صورت ضبطك
افادهسنه موافق اولدیغنی تصدیق ایدر ایسه درحال
واکر تصدیق ایتمیوبده ضبطده برسهو ویا نقصان
وقوعندن ویاخود محاکمهجه لزومی اولان بعض شیلرك
سؤال وجوابی ضبط وتحریر اولنمامسندن طولایی
ضبطك تصحیحنه لزوم کوریلور ایسه تصحیح ایدلدکدن
صکره محکمهیه مخصوص اولان ضبط جریدهسنه قید

اولنهرق زیری طرفینه امضا وتمهیر ایتدیریلهجکدر
ضبط جریدهسنده حك وسلنتی وقوعبولمیهجقدر

یدنجی ماده   ضبط برمنوال محرر جریدهٔ مخصوصهسنه
تحریر وطرفینه امضا وتمهیر ایتدیرلدکدن صکره
درسعادتده صدرین دائرهلرنده مستشار ویا معاونی
واستانبول باب محکمهسنده مستشار بولنمدیغی حالده
معاون ومشاورلرندن بری محکمهٔ تفتیشده مستشار
بولنمدیغی تقدیرده محکمهنك ممیز اولی ومحاکم سائره ایله
علی العموم طشره محکمهلرنده حاکم ویا نائبی وباش کاتبی
ضبطك زیرینی تصدیقا امضا ویا مهر ذاتیلریله تمهیر
ایدهجکلردر

سکزنجی ماد   محاکمهیه مباشرت اولندقدن صکره
محاکمهنك ختامنه دکین اول محاکمهیه متعلق جریان
ایدهجك بالجمله معاملات وتحقیقاتك جریانی عقبینده سالف
البیان ضبط جریدهسنه دعوانك ضبطی زیرینه خلاصه
وجهله قید وتحریر اولنهجغی مثللو محاکمهنك رنکی
دکیشوبده طرفینك افاداتنه بعض عباره علاوهسی لازم
کلدیکی تقدیرده ضبطی امضا وتمهیر ایدن مأمورلر معرفتیله
طرفین حضورنده ترقیم وعلاوه اولنهرق زیرینی

[illegible] اهميتى اولديغى حالده مأمورلر دخى امضا وتمهير

[illegible]

[illegible] ماده   طرفيندن بينـه شاهد اقامه‌سى لازم
[illegible] اولا شـاهدلرى اولوب اولمديغى كندوسـندن
[illegible] شاهدلرى اولديغى بيـان وتقرير ايتديكى
[illegible] ايدوكى واسم وشهرتلرى وانلردن ماعـدا
[illegible]اهدلرى اولوب اولمديغى واولديغى تقديرده انلرك اسم
وشهرتلرى صوريلور كرك شاهدلرى حقنده واقع اوله‌جق
افاداتى وكرك اصلا شاهدلرى اولمديغى سويلديكى حالده
افادات واقعه‌سى ضبط جريده‌سنه قيديله كندوسنه امضا
وتمهير ايتديريله‌جكدر

اونجى ماده   برمحاكمه فصل اولندقده نه وجهـله حكم
اولنديغى وحكمك اسباب موجبه‌سى خلاصه وجهله ضبطده
شرح ويريلوب وزيرى حاكم طرفـندن تمهير ايديلوب
بعده اعلام مسوده‌سى قلمه النور

اون برنجى ماده   ضبط كاتبى محكمه‌يه مخصوص اولان
ضبط جريده‌سندن صورت ضبطى عينـله كندو
جريده‌سنه نقل وتحرير ايدوب اندن تقرير ايدر ومحكمه‌يه
مخصوص اولان جريده محكمه‌نك برمأمن محلنـده حفظ
اولنوب لازم كلدكجـه اخراج اولنـه‌جقدر محكمه‌ده

دعاوينك كثرتى نسبتنده محكمـه‌يه مخصوص متعدد ضبط
جريده‌لرى طوتيلور

اون ايكنجى ماده   جريده ده محرر صورت دعوى
اسـاس طوتيله‌رق اعلام مسوده‌سى اصول صك اوزره
قلمه النور حين تسويدده صورت ضبطك بعض عباره‌لرنده
قاعدهٔ صك اوزره محو واثبات جائز ايسه‌ده اساس مسئله‌جه
تغير اولمامق شرطدر طرفيندن برى اصلا شـاهدلرى
اولمديغنى افاده ايتديكى صورتده افادهٔ مذكوره‌سى عينيله
اعلامه درج اولنوب اقامهٔ بينـه‌دن اظهـار عجز تعبيريله
اكتفا اولنميه‌جقدر

اون اوچنجى ماده   ضبط كاتبى اعلام مسوده‌سنى قلمه
الدقدن صكره مسـوده اولا صدرين واسـتانبول باب
محكمـه‌لرنده وقايع كاتبى ومحكمهٔ تفتيشـده مميز اول
طرفلرندن تصحيح وبعده مستشار طرفندن دخى تدقيق
وصورت ضبطه توفيق اولنه‌رق تصحيح وامضا وضعيله
حاكمه تقديم اولنور محاكم سائره‌ده محكمه‌نك باش كاتبى
وار ايسه انك طرفندن مسوده تصحيح اولنه‌رق حاكمه
تقـديم اولنور يوق ايسـه ضبط كاتبى مسـوده‌يى بالذات
حاكمه تقـديم ايدر غلطـه وخواص رفيعـه محكمه‌لرى
كبى مركز نائبى بولنان محكمه‌لرده نائب مستشار وظائفنى
ايفا ايده‌جكدر مسوده حاكمه تقديم اولنـدقده بعدالنظر

والتدقیق کشیده ایده‌جکی یازیله موجبنجه اعلامی تحریر اولنه‌جقدر

اون دردنجی ماده بروجه مشروح اعلام یازلدقدنصکره ضبط کاتبی اسمنی ظهر اعلامه تحریر ومسوده‌یی تدقیق وامضا ایدن مأمورلر ترتیب سابق اوزره اعلامی دخی مطالعه وظهرینی امضا ویا تمهیر ایدوب بعده اعلام حاکمه تقدیم اولنور

اون بشنجی ماده حاکم دخی مطالعه ایتدکدن صکره سجله قید ومقابله اولنه دیو اعلامك ظهرینه یازوب مقیده کوندرر مقیددخی سجله قید ومقابله ایدوب وقید ومقابله ایتدیکنی ظهر اعلامه شرح ویروب زیرینی تمهیر وحاکمه اعاده ایتدکدن صکره حاکم اصولی وجهله اعلامی تمهیر ایدر

اون آلتنجی ماده طشره‌یه کوندرلمك اوزره درسعادت محاکمندن تنظیم اولنه‌جق وکالت حجتلرندن بالاده بیان اولنان اصول تمامیله اجرا اولنه‌جقدر

اون یدنجی ماده طشره حکامی وکالت تقریرینی قضا داخلنده ایسه اول قضانك بدایت محکمه‌سنده ومرکز لوا اولان قضاده ایسه لوا بدایت محکمه‌سنده

کرسیء ولایتده ایسه استیناف محکمه‌سنده اله‌جقدر

اون سکزنجی ماده بروجه محرر موکلك تقریری النه‌دقدن صکره صورت تقریری عینیله جریده‌یه قید وتحریر اولنوب موکله مهر ویاامضا ویا اشارت مخصوصه ایله تصدیق ایتدیردکدن صکره اصول موضوعه‌سنه توفیقاً وکالت حجتی تنظیم وتمهیر اولنور

اون طقوزنجی ماده حاکم طرفندن برمنوال محرر تنظیم قلنان حجت شرعیه‌ده بیان اولندیغی اوزره وکالت تقریرینك کندو حضورلرنده وقوعبولدیغی حین تقریرده حاضر بولنان اعضا با مضبطه تصدیق ایده‌جك وبو تصدیق مضبطه‌سی قضا بدایت محکمه‌سندن اعطا قلنمش ایسه اول قضانك ملحق بولندیغی ولایت استیناف محکمه‌سندن ویاخود لوا بدایت محکمه‌سندن تصدیق اولنه‌جقدر

یکرمنجی ماده موکلك شخصی مجهول بولندیغی تقدیرجه برنجی ماده‌ده بیان اولندیغی وجهله شخصی تعریف ایتدیریله‌جکدر

یکرمی برنجی ماده طشره‌ده تنظیم اولنان وکالت حجتلرینك کما فی السابق فتوا خانه‌دن تدقیق وتطبیق اجرا اولنه‌جغی کبی بعدما طشره‌یه کوندرلمك اوزره درسعادت محاکمندن ویریلان وکالت حجتلرینك مهری

مطابق ایدوکی ظهرینه فتوا خانه‌دن شرح ویریله‌جکدر
یکرمی ایکنجی ماده بشقه بلده‌یه کوندرلمك اوزره وراثت ووصایت کبی موادك ثبوتنی حاوی سند شرعی تنظیمی لازم کلدکده طشره حکامی اون یدنجی ماده موجبنجه مواد مذکوره‌یی بدایت یا استیناف محکمه‌لرنده استماع وفصل ایدر وطشره‌ده تنظیم اولنه‌جق وکالت حجتلری حقنده بیان اولنان اصول بومثللو سند شرعی حقنده دخی جاری ومعتبردر

یکرمی اوچنجی ماده مأمور وامنا ارسالیله محلنده استماع قلنه‌جق خصوصاتی تحریر ایچون محکمه‌ده بر ویا برقاچ خصوص جریده‌لری طوتیله‌جقدر وبو جریده‌لر ضبط جریده‌لری کبی حفظ اولنوب خصوصه کیدلمك لازم کلدکده مأموره ویریله‌جکدر فصل دعوی وتسجیل وکالت واقرار ووقف ووصیت ومخالعه وتطلیق وکشف وتقسیم عقار وصلح وابرا واخبار ملك وتصرف وطرفیندن برینی تحلیف کبی خصوصات ایچون حاکم طرفندن مأذوناً بر محله ویا برقریه‌یه اعزام قلنان مأمور اول محله ویا قریه‌ده مختاران واهالیدن برقاچ ذاتی جلب وجمع ایله برمجلس عقد ایدوب خصوصات واقعه‌یی استماع وبعده خصوص جریده‌سنه قید وتحریر وزیرینی مجلسك انعقادینه باعث اولان

اصحاب مصالحه وحین استماعده حاضر بولنان ذواته مهر ویا امضا ویا اشارت مخصوصه‌لریله تصدیق ایتدیردکدن صکره مختار مهریله دخی تمهیر ایتدیروب بعده کندویه ترفیق ایدیلان امنا ایله برابر حاکمه انها ایده‌جکدر خصوصه محکمه کتبه‌سندن اهلیت واستقامتی مجرب ومعلوم اولان ذات تعیین ایدلملیدر

یکرمی دردنجی ماده برحجتك مضمونیله حکم اولنوب موجبنجه اعلامی تنظیم اولاندقده اول حجت محکمه‌ده الیقونیلوب دفتر سجلاتك حفظ اولندیغی محلده حفظ اولنه‌جقدر حجتلر ایله برابر طشره‌دن ورود ایدن تصدیق مضبطه‌لری دخی حجتلر کبی حفظ اولنه‌جقدر

یکرمی بشنجی ماده اشبو نظامنامه‌یه توفیقاً تنظیم واعطا قلنان سندات شرعیه‌نك مضمونی خصم طرفندن انکار اولندقده مجلهٔ احکام عدلیه‌نك ١٧٣٨ و ١٨٢١ ماده‌لری منطوقلرنجه حکام شرعیه سندات مذکوره‌نك بلا بینه مضمونیله حکم ایده بیلور فقط لدی التدقیق براعلام ویا حجت ویا برقیدده تزویر وتصنیع شائبه‌سی حس اولندیغی تقدیرجه حاکم اول اعلام وحجت وقیدك بلا بینه مضمونیله حکم ایتمیوب مضمونته بینه طلب ایدر

فی ٤ جمادی الاولی سنه ١٢٩٦

(تعليم اصول تحليف)

مدعا عليهـه يمين ويرلمك لازم كلديكي حالده دعوانك رؤيت اولنديغي محكمه‌ده ياخود محكمه طرفندن كوندريلان نائب حضورنده خصمي دخي حاضر اولديغي حالده يمين ايتديريلور

شويله كه حاكم ياخود نائبي مسئله‌يي تصوير ايدرك بوخصوصه يمين ايدرميسين ديو مدعا عليهدن سؤال ايدوب اودخي اوت ايدرم ديدكدن صكره يمينك شكل وكيفيتني تصوير ايدرك مجلهٔ احكام عدليه‌نك بيك يديوز قرق دردنجي ماده‌سي حكمنجه (والله) ديو الله تعالى حضرتلرينك اسمنه قسم ايتديرر

والله يرنده (بالله) ياخود (تالله) دينلمك دخي جائز اولور فارسيجه (بخدا سوكند ميخورم) وتركجه (اللهه اند ايچيورم) تعبيرلري دخي يميندر

تحليفك اصولي مجلهٔ احكام عدليه‌ده مسطور ايسه‌ده بوني بر مرتبه دها ايضاح ايچون زيرده بعض امثله ايراد اولنه‌جقدر فقط ابتدا بوكا دائر بروجه آتي بعض مواد اساسيه بيان قلنه‌جقدر

مدعي ادعا ايدوبده مدعا عليهك انكار ايتديكي نه ايسه انك اوزرينه يمين ويرلمك لازم كلور ادعا وانكار

اولنان شي اكر مدعا عليهك كندو فعلي ايسه بتاته واكر غيريسنك فعلي ايسه عدم علمه يمين ويريلور مجلهٔ احكام عدليه‌نك (١٧٤٨) ماده‌سنه باق ويرده يمين ياسببه وياخود حاصله يعني مدعينك حاصل دعواسي اوزرينه اولور ايشته بو وجهله دخي يمين ايكي قسمه تقسيم ايديلور

شويله كه مدعينك دعواسيله مدعا عليهك انكارينه نظر اولنور اكر مدعي جهت بيان ايتمكسزين برحق ياخود مجلهٔ احكام عدليه‌نك بيك التي يوز يتمش سكزنجي ماده‌سي حكمنجه ملك مطلق دعواسني ايدوبده مدعا عليه دخي انك بودعواسني انكار ايدرسه حاصله يمين ويريلور واكر مدعي جهت بيان ايدرك برحق ياخود ملك بسبب دعوي ايدوبده مدعا عليه انك حاصل دعواسني انكار ايدرسه كذلك حاصله يمين ويريلور اما مدعا عليه جهت وياسببي انكار ايدرسه اوحالده سببه يمين ويريلور نته‌كيم كيفيت امثلهٔ آتيه‌دن متضح اولور

(بتاته تحليف حقنده بعض امثله)

مدعي مدعا عليهدن جهت بيان ايتمكسزين سنده شوقدر غروش الهجغم واردر اني ايسترم ديو دعوي ولدى الاستجواب مدعا عليه انكار ايدوبده مدعي اثباتدن اظهار عجز ايله اكا يمين ايتديرمك ايستدكده حاكم اكا

(والله بنم بو آدمه اوقدر غروش بورجم یوقدر) دیو یمین ایتدیرر که حاصله تحلیف دیمك اولور

(صورت اخری)

مدعی مدعا علیهك یدنده اولان معلوم الحدود بر عقار حقنده بو عقار بنم ملکمدر سن اکا بغیر حق وضع ید ایدیورسین اندن کف ید ایت دیو دعوی ولدی الاستجواب مدعا علیه انکار ایدوبده مدعی اثباتدن اظهار عجز ایله اکا یمین ایتدرمك ایستدکده حاکم اکا (والله اول عقار بو آدمك ملکی دکلدر) دیو یمین ایتدیرر و بودخی حاصله تحلیف قبیلندن اولور

(دیکر مسئله)

مدعی جهت قرضدن سنده شو قدر غروش الهجغم وار انی ایسترم دیو دعوی ایتدکده اکر مدعا علیه بورجم یوقدر دیو حاصل دعوایی انکار ایدر ایسه حاکم اکا کذلك (والله بنم اکا اوقدر غروش بورجم یوقدر) دیو حاصله یمین ایتدیرر و اکر مدعا علیه بن اندن اوقدر غروش استقراض ایتمدم دیو جهتی انکار ایدر ایسه اول حالده حاکم اکا (والله بن بو آدمدن اوقدر غروش استقراض ایتمدم) دیو سببه یمین ایتدیرر

(دیکر صورت)

مدعی مدعا علیه یدنده بولنان معلوم الحدود بر عقار حقنده فلان تاریخده سن بو عقاری اون بیك غروش بدل مقابلنده بکا صاتدك بن دخی اشترا ایتدم اول جهتدن بو عقار بنم ملکمدر اون بیك غروشی الده بو عقاری بکا تسلیم ایت دیو دعوی ایتدکده اکر مدعا علیه بو عقار سنك ملکك دکلدر دیو حاصل دعوایی انکار ایدر ایسه حاکم اکا (والله بو عقار بو آدمك ملکی دکلدر) دیو حاصله یمین ایتدیرر

و اکر مدعا علیه بن بو عقاری سکا صاتمدم دیو سببی انکار ایدر ایسه اول حالده حاکم اکا (والله بن بو عقاری بو آدمه صاتمدم) دیو سببه یمین ایتدیرر

(مسئلهٔ اخری)

مدعی مدعا علیهدن سن بنم فلان کمسنه ذمتنده فلان جهتدن الهجق حقم اولان شو قدر غروشك اداسنه انك امریله کفیل اولمشیدك بناء علیه کفالتك حسبیله سنده اوقدر غروش حقم اولمغله انی سندن ایسترم دیو دعوی ولدی الاستجواب مدعا علیه انکار ایدرك مدعی اثباتدن عجز ایله اکا یمین ایتدیرمك ایستدکده حاکم اکا (والله بو آدمك بیان و ادعا ایلدیکی کفالت جهتندن بنده اوقدر غروش حقی یوقدر) دیو یمین ایتدیرر

(مسئلهٔ اخرى)

مدعى مدعا عليهدن سنك ذمتكده ثمن مبيع اوله‌رق شو
قدر غروش الهجق حقم اولوب حتى اول جهتدن اوقدر
غروش بورجك اولديغنى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى
ولدى الاستجواب مدعا عليه انكار ايدوبده مدعى كرك
اصل دينى وكرك مدعا عليهك انى اقرار ايتديكنى اثباتدن
اظهار عجز ايله اكا يمين ايتديرمك ايستدكده اقراره يمين
ويرلميوب ماله يمين ويريلور شويله كه مدعا عليهـه (والله
نم بوآدمه اوقدر غروش بورجم يوقدر) ديو يمين ايتديريلور

(عدم علمه تحليف حقنده بعض امثله)

بر كيمسه جهت بيان ايتميه‌رك بر متوفانك تركه‌سندن شوقدر
غروش الهجق دعوى ايدوبده اثباتندن اظهار عجز ايله
متوفانك وارثنه يمين ايتديرمك ايستدكده حاكم انى عدم
علمه تحليف ايدر شويله كه (والله بن مورثمك بوآدمه اوقدر
غروش بورجى اولديغنى بيلمم) ديو يمين ايتديرر

(صورت اخرى)

مدعى فلان كمسنه حياتده ايكن فلان تاريخده بندن شوقدر
غروش استقراض ايله امورينه صرف ايدوب حالا حقم
اولمغله تركه‌سندن ايسترم ديو دعوى ولدى الانكار اثباتدن

اظهار عجز ايدوبده متوفانك وارثنه يمين ايتديرمك
ايستدكده وارث اكر مورثنك اكا بورجى اولديغنى
انكار ايدر ايسه حاكم اكا (والله مورثمك بوآدمه اوقدر
بورجى اولديغنى بيلمم) ديو يمين ايتديرر
واكر استقراضى انكار ايدر ايسه حاكم اكا (والله مورثمك
بو آدمدن اوقدر غروش استقراض ايتديكنى بيلمم) ديو
يمين ايتديرر

(ديكر صورت)

بر آدمك بر شخصدن اشترا ايلديكى عقارى ديكر كمسنه اول
عقارى دها اول بن او شخصدن اشترا ايتمشدم ديو دعوى
ايدوبده اثبات ايده مديكى جهتله اول آدمه يمين ايتدرمك
ايستدكده حاكم اول آدمى عدم علمه يعنى كندوسندن اول
بو عقارى اول كمسنه‌نك اشترا ايلمش اولديغنى بيلمديكنه
تحليف ايدر شويله كه (والله بن بوآدمك بو عقارى بندن اول
اول شخصدن صاتون الديغنى بيلمم) ديو يمين ايتديرر
بالاده مذكور اولان صورتلر هب مدعينك طلبى اوزرينه
ويريلان يمينلره مثالدر اما مدعينك طلبى اولمقسزين حاكم
طرفندن يمين ويريلان صورتلر مجلهٔ احكام عدليه‌نك بيك
يدى يوز قرق التنجى ماده سنده مسطور اولمغله انلردن
بحثه حاجت كورلمامشدر

١

محاسبه ولایتنده مصالح جاریه کاتبی عزتلو افندم ابراهیم افندی حضرتلرینه
محب عالیه

٢

قسطمونیه ده مجیب اداره ولایت باشکاتبی عزتلو افندم لطفی افندی
حضرتلرینه محب عالیه

٣

مکه ولایت اشرافندن نقیب الاشراف قائممقامی زاده دیمو قرهدرکو
دارالروم باشکاتبی عزتلو افندم یونس نیازی افندی حضرتلرینه محب
عالیه

٢١٧

یغضنور ماله یادل شریف افندی دقیقه ... ١